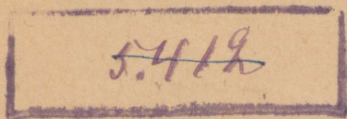

Saksa keel iseõppimiseks.

Dr. Richard Rosenthali järele
kokku seatud.

Neljas, rohkesti täiendatud trükk.

Narwas, 1918.
G. Tamweliuse kirjastus.

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
64342

Narwas, K. Anwelt & Ko. trükk.

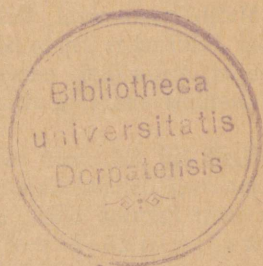
A_ 2795.

16010802

Das Meisterschafts-System
zur Erlernung der fremden Sprachen.

Amerika õpewiis wõeraste keelte õppimiseks.

Eeskujulik Amerika õpewiis ilmub
looduse teadusliku järelaimamisena.

Ameriklaste tegeliku elu oskamist on nii sagedasti ülistatud, et päris häbi on seda uuesti korrata. Aga tõde jääb tõeks, olgu ta nii kulunud kui tahes. Vanas maailmas raisatakse wahel üsna tergete ülesannete lahendamiseks rohkesti waewa, sest näit. europalased ei suuda aastasadade jooksul sissekulunud arwamistest ja põhjusmõtetest ühe korraga wabaneda, waid peawad neid iga uue ettemõtte juures tähele panema. Europa teadusemees ei saa „õpetlase“ nime, enne kui ta oma eriasjas kõit senised arwamised ja teoriad läbi õpwinud on. Kui ta aga wiimaks õpetlase seisusesse pealenud, läheb tal wite wooriatega harjumine raskeks, iseäranis siis, kui need wued senistele wastu käiwad. — Teine asi on ameriklaste juures. Nende kohta ei tohi ütelda, nagu „oleks neil palju puid silma ees, nii et metsa ennast ei näegi.“ Igale asjale asuwad nad kõige otsemat teed kaudu kallale ja kunagi ei unusta nad tegelikku sihti. Kohaste näituste otsimine ei oleks raske, aga meie ei hakka sellega aega wiitma, waid lähme kohe asja juurde, mis meid huwitab.

Kaswatussteaduse wallas äratub Amerika keeleteadlase, doktor Richard Rosenthali waade wõeraste keelte õppimise kohta suurt tähelepanemist. Europa õpetlased nimetawad seda waadet küll „lausa amerikalifuks“, sest ta näib wäga praktilikult olema ja seisab sellel alusel, et harilikul, igapäewasel inimesel ei tule wõeras keeles kõnelema õppimiseks sugugi feda rada käia, mida europalaste aastasadade pikkune teadus määranud, waid waja otse asja kallale asuda.

Dr. Richard Rosenthal (endine Ühisriikide ülem-tõlk, siis Berliini wõeraste keelte akademia direktor) on oma arwamiste kohaselt õpraamatuid wõeraste keelte õppimiseks koltu seadnud. Enda õpewiisi nimetab ta „kõigenuemaks eeskujuliseks wiisiks wõeraid keeli ise õppimise teel kätte saada.“ Toome nende õpraamatute esikõnest mõne osa:

„Rahthemata selge on, et Saksa gümnaasiumites ja realkoolides õppinud noored kaupmehed ja üliõpilased, Inglise ja Prantsuse keelte grammatika kallal nähtud suurest waewast hoolimata, neid keeli ladusalt ja dieti kõnelema ei saa.

„Braegusel ajal, mil läbi käimine rahwaste seas ühtelugu elawamaks läheb, peawad ka koolide ülesanded rohkem tegeliku elu nõuete kohaselt muutuma. Braegu ei ole enam sellest küll, et noormees wõerakeelse kirjanduse tundmaõppimiseks oskamist saab, waid tingimata tarwis on, et wõeras keeles kõnelemise peale rohkem tähelepanemist juhitaks.

„Rahel'sa aastat peavad koolipoisid Prantsuse grammatikate, lugemiseramatute ja ümberpanekute kallal higistama, ega jõua niigi kaugemale, et prantslasega wabalt mõtteid wahetada wõiks.

„Ühe sõnaga, Saksa koolid walmistawad grammatika tundjaid ja kirjatarfasi, aga mitte inimesi, kes wõerast keelt tegelikult kõnes oskaks.

„Aga mis kasu saadab igatülgne teoreetiline keeleõskamine, kui tema tegelikult tarwitamise wõimalus kätte saamata jääb?

„Sfegi see, kes wõera keele grammatikat ja kirjanduse keelt täieliselt tundma õppinud, jääb tegelikus elus, wõera rahwa liikmetega kokku puutudes, kitsikusesse. Ta peab tunnistama, et raamatu-keel igapäewasest kõnekeelest suuresti lahku läheb. Waha meelega peab ta ära tundma, et temal just need sõnad ja kõneläänud puuduvad, mis elus kõige rohkem waja.

„Keele grammatika õskamine üksinda ei anna weel wõimalust selles keeles kõnele da ja nii tõuseb tahtmata küsimine: kudas saaks praeguste keeleõppimise wiiside halbtuseid kõrwale heita?

Geskujuline sistem on: looduse õpewiisi teaduslik järeleaimamine.

„Mististi iga mõtleja inimene on selle üle imestust tunnub, et lapsed, kes wõera rahwa hulka sattunud, wõera keele, millest neil ennegi aimugi ei olnud, mõne kuu jooksul ära õpiwad, ja nähtawasti ilma waewata. Ilma grammatikata, ilma õpetajata, ilma tõlgita, sagebaste ka ilma et kirjutada wõi lugeda oskaks, suudawad nad lahusat ja õiget kõnekeelt ära õppida. Ja et sarnane õppimine nii hästi lollidel kui ka tarkadel lastel korda läheb, siis peab arwama, et looduse õpewiis, mille järele nad keeleõppimisel loomusundlikult käima peawad, õige hea on. See õpewiis läheb koolides tarwitusel olematest õpewiisidest nii kaugelt lahku, et igal juhtumisel wõera keele õige ja täielise omandamise wõimalikuks teeb. Ma ei taha küll liiga peenelt seletama hakata, kudas mitte ainult lapsed, waid ka wanad inimesed, wõera rahwa seas keelt õpiwad, aga oma sistemi lihtsuse ära näitamiseks pean ma ometi mõnda näpunäidet andma.

„Beale selle kui lapse kuulmine, 4 kuni 6 nädala jooksul, wõeraste helidega sugu ära harjunud, hakkab laps neid järele aimama; kõige pealt wäikesteid lauseid, mida ta ümberolijate käest kõige sagebalt kuulnud, korrata katsudes. Siis hakkab ta sõnu, mille tähendus temale kudagi selgeks saanud, mitmesugustes ühendustes tarwitama ja igapäew rikastab ta oma kõnet uute sõnadega ja kõneläänudega, kuni niimaks teistele järele aimates ja kõite, mis kuulnud, alaliselt korrates ja tarwitades, wõera keele täitsa selgeks saab.

„Niisugune on terve keeleõppimise käik ja ainult sellel kombel on inimesed nüüd, ja igal ajal ja igal maal, võeraid keelesti õppinud, õpirivad ja peawadgi õppima.

„Ilma grammatika ja sõnade järjestuse üle peab murdmata, hoopis teadmatu, lafeb laps ennast järeldamamise tungist juhtida ja saab looduse juhatusel all ka kõige raskematest keeltest lühikese ajaga jagu.

„Oma kaugete rändamiste jooksul oli mul mahti selles asjas laialdasi tähelepanekuid ette võtta, ja ma tundsin europlaste ja asiastlaste lapsi, kes mõne kuu jooksul, nii raskeidgi keeli, nagu Hiina ja Telugu omad, ladusalt kõnelema õppisid, ilma et neil niimetatud keelte keerulisest kirjutusest aimugi oleks olnud.

„Eks ole selge, et mõistuse omadused siin kõrvalist osa mängivad? Peategelasteks keele õppimisel on kuulmine, kõnelemise elundid ja mälestus; kuna mõistus alles siis tegemusse saab, kui mälestus juba keele selgeks õppinud ja mõistusele töötamiseks tarvilise materjali muretšenud.

Seniste õpewiiside suuremad puudused.

„Emakeelt kõneledes ei tunnegi meie, et keele wormide üle mõelda waja; sellel filmapilgul kui mõte ilmub, on tema jaoks ka paras awaldus walmis. Muidugi mõista, et ma siit mingisuguseid mõtteteadlisi järeldusi tegema ei hakka, waid ainult igapäewase elu tähelepanemisega lepin.

„Aga wõera keelega on lugu teistsugune. Meie oleme küll wõerast grammatikat aastate kaupa õppinud, meie tunneme küll kõiki tema kõnekäänusi ja nende peensusi, meie oleme tema kirjandusega tuttawad ja suudame seda wabalt lugeda, aga — kõneleda ei suudame' siiski. Põhjaselks on, meie ei ole selles keeles mõtlemaharjunud.

„Siin ongi seniste õpewiiside kõige suurem puudus. Kanaaegsest elunähtustest hoolimata walitseb meil ikkagi arwamine, nagu oleks mõne keele grammatika tundmine ja tema täieline oskamine üks ja seesama.

„Kuid elu näitab, et lugu nii ei ole. Wõtame nooredmehed, kes kestkoolist wälja astuvad; misugune neist juudab Prantsuse wõi Inglise keeles wabalt mõtteid awaldada — Ladina ja Greeka keelest ei maksa juttugi teha?

„Teiselt poolt jälle, kui wõera keele õppimine mõistuse tööks oleks, siis ei oleks wõimalik, et lapsed wõera keele kõnelemises meie teadufemeestest kaugemale ette jõuawad.

„Sellepärast toonitan ma weel korra, et wõera keele grammatika teaduslikul tundmisel selle keele kõneleda oskamisega peaaegu mingit ühist ei ole, ja tõendan, et selle tõe mahasalgamine seniste õpewiiside suuremaks weaks on.

„Misjuguſe muu põhjuſe ſüüts peab ajama, et praegusel ajal näit. Ladinaga keelt ſugugi ei kõnelda?

„Ma pööran meeletti ſelle näitufe poole, mida paljudgi tundmataks nimetawad, ſest ma pean tarwilikuks ära näidata:

Rudas ja mil ajal loomuwastane õpetiis tarwitufele peafis?

„Digifandu luueteiſtkünnendama aastasaja leſkpäewini oli Ladinaga keel haritud rahwaklaſſi igapäewafets keeleks. Niihästi mehed kui ka naiſterahwad kõneleſid ſeda keelt wabalt, ehk küll kõneläänude tarwitamine klaſſikalifes puhtufes ei ſündinud. Ja mil kombel ſiis ſeda keelt õpetati? Peaaegu niifamuti, nagu lapsed praeguigi oma emakeelt, wõi ka wõeraid keeli, õpivad. Glaw kõne anti ſuust ſuhu. Selleft ajast peale, kui raamatutrukimife kunſt üles leiti ja kooliõpetaja elawa kõne afemel raamatut tarwitama hakati, jäid ka inimeſed wõeraſte keelte kõnelemife poolt tummaks nagu raamatugi, milles õppija elawa kõne afemel ſurnud reeglifi ja üſkituid ſidumata sõnu leiab. Nimetatud aastasajal peeti Ladinaga keelt kahtlemata niifama ſurnud keeleks nagu nüüdki; aga ſelleqipärast ofati teda kõnelelda, ſest teda õpetati mõiſtliku ja loomuliku wiifi järele. Aga nüüd ei ofata Sakſa koolides oma mõtteid mitte elawalgi keelel awaldoda, ſest neid keeli õpetataſſe loomuwastafel ja mõiſtmata wiifil.

Rudas eeskujuline ſiſtem wõeraid keeli õpetab?

„Kõige pealt tuleb tähele panna, et igas keeles on teatud iſeäralduſi mõtete kujutamife pooleſt, mis meie emakeele iſelaadift lahku lähewad. Üks tähtſamateſt ülesanneteſt on juſt nende iſefugufte üteluſte ja kõneläänude tundma õppimine, ja juba algufest peale peame nendega harjuma, kui wõeras keeles oma mõtteid niifama õieti ja laduſaſti awaldoda tahame, nagu oma emakeeles. Raſte on ſee muidugi, ja iſeäranis raſte ſellepärast, et meie enne wõeraſte laufeſtude omandamift emakeele üteluſe nii ütelda ära unuſtana peame. Reeglid ja juhatused ſuudawad fiin wäga wähe abi anda, ja ſedagi ainult kordamife ehk meeldetuletufe juures, aga wabat kõnelemift wõib ainult niifugufte harjutuſte waral, nagu mul all pool toodud, kätte ſaada.

„Meie algame juba efimeses peatükis tegelifte kõnelemife harjutuſtega ja kordame wõera keele kõneläänufi nii kaua, kuni nad kõige mitmeſugufemates ühendufes meie omafets ſaawad, niifama omafets nagu emakeele käänudki: nii omafets, et nende waral mõtelda wõime.

„Meie ei alga mitte, Ollendorfi eeskujul, lühikeſte laufeſtega, mille kõneläänud õppija emakeele omadele ſarnafes; meie aſume kohe

pikkade lausete juurde, milles fõtgetarwili-
lumad sõnad õpitawale keelele omastes ühen-
dustes leida.

„Halatuses kõhe õpime meie tegelikult tarwilisi sõnu tundma,
aga harjume ka keele wainuga. Sel kombel omandame meie, nagu
ma juba waremalt tähendasin, õstuse wõeras keeles mõelda.

„Eeskujulik sistem on peaaegjalikult tegeliku elu
jaoks määratud ja sellepärast õpime meie ainult asju, mis
tegelikud ja tarwilised. Meie ei murra pead tehniliste
reeglite kallal; meie ei kõnele, nagu teised õperaamatud, „Bagdadi
kalifist“ wõi wäärtaswudest ja indianlastest, waid juhime tähelepane-
mist ainult nende asjade peale, mis meil igapäewases elus waja on,
mis kontoris, raudteel, wõerastemajas, teatris, seltskonnas jne., ette
tulewad; ühe sõnaga, meie püüame igapäewase kõnelemise ja äri keelt
lätte saada.

Palju on wõeras keeles kõnelemiseks sõnu tarwis?

„Smelik on, et meie keeleteadlased seda wäga tähtsat küsimust
pealiskaudselt tähele panewad. Selle mõjul annab suurem oia õpe-
raamatuteist suure hulga sõnu, mis tegelikus elus hoopis ilma kasuta.

„Wiieleistkümnne aastased nooredmehed suudawad oma mõtteid
kõigis igapäewase elu juhtumistes wabalt wälja ütelda, aga nähta-
wast kõnekäänude rikkusest hoolimata tarwitawad nad waewalt 800—
1.200 sõna. Eimese pilgu mõjul peetakse seda sõnade arwu ime wä-
heseks, aga nende abil wõib rohkem lauseid liita ja mõtteid wälja
ütelda, kui kunagi tarwis on. Mõteldagu ainult, nagu arwuteadus
ligemalt seletab, et ühest neljasõnalisest lausest saab juba 4 kahesõna-
list lauset, aga

6 sõna annawad	3 sõnalisi ühendusi	8
8	4	16
10	5	32
12	6	64
14	7	128
16	8	256
18	9	512
20	10	1.024
40	20	1.024.000

Sellest tabelist juba paistab, misuguse määratuma hulga lau-
seid wõib 1.200 tegelikult tarwilise sõna waral sünnitada, ja et selle
sõnadehulga teadmine igapäewase elu juhtumisteks küllalt jätkub.

„Nii siis, selle jaoks, et wõimalikult kiiresti keelt lätte
õppida, wõtame meie juba alguses igapäewasest elust lauseid, mis
umbes 20 sõna õpitawale keelele omasel kujul sijaldawad; katsume

ühte sõna teise järele dieti wälja ütelda ja siis tarwitame õpitud sõnu harjutuste jaoks 50—100 mitmesuguses ühenduses. Ühelaadilisi kõnekäänusi mitmesuguses tähenduses ja mitmekesisel kujul sagedasti tarwitades kulutab õppija üfsitub sõnad omale hästi pähe; aga need harjutused sunnivad teda ka algusest peale wõeras keeles mõtlema. Nii saab ta seniajani wõeraste kõnekäänudega hästi tuttawaks ja omandab kergesti mitte üksnes grammatikaliselt õiget, waid ka kenat kõnekeelt.

„Minu sistem on Inglismaal, Prantsufemaal, Ida-Indias ja Ühisriikides juba nii kaugele tunginud, et nende maade ajakirjandus kui ka teadusmeeste ringkonnad minule tema üle kõige suuremat kiitust avaldavad. Nii siis ei wõi selle õpewiisi tubliduse üle sugugi kahelda.“

Selle järele toob „eestujulitu sistemi“ ülesleidja, päris ameriklase kombel, lõpmata hulka hülgawaid armustusi, mis temale nii Europa, kui Amerika ajakirjanduse poolt osaks saanud. Meie ei arwu neade tõdamist tarwiliks: külap „eestujulit sistem“ ise enese eest kõneleb. Aga wäga suurt huiwust pakub see asjalugu, et niisugused tähtsad walitsuseasutused, nagu Englise ja Prantsuse rahwariiduse ministriumid, sündsaks pidasid wõeraste keelte õpetamisel, enda mõju all olevates koolides „eestujulit sistemi“ tarwitusele wõtta, ja selle õpewiisi üle enda ametlistes häälekandjates kõige suuremat kiitust avaldada. Mimetatud asjatundjate ametipostade arwamise äratrükkimist ei wõi keegi meile pahaks panna, sest waewalt on uskuda, et keegi walitsus mõnda uut leidust kiitma hakkaks, enne kui ta igatülgfelt läbi katsutud.

Inglise rahwahariiduse ministriumini ametlik seletus

(äratrükitud „Report of Female Education“): „Peale meie koolides tarwitusel olevate keelte õppimise õpewiiside põhjaliku läbitatsumist jõudsimet meie otsusele, et need õpewiisid oma eesmärgile ei wõi, see tähendab: nad ei anna õpilastele wõimalust õpitawas keeles oma mõtteid wabalt seletada. Uute keelte õpetamisel peaks niisamuti toimetama, nagu lahtusteaduse juures, kus enne näituste waral asi julaks tehakse ja siis alles teoriaga wälja tullakse. Sellepärast ei peaks keelt õpetades mitte tehnikalistet seletustega ja kuiwade grammatika-reeglitega algust tegema, waid enne tuleb õpilastele keel selgetis õpetada ja siis alles teoria käpile wõtta. Seba nõuet tõendab ka nähtus, et meie oma emakeelt palju waremalt kõneleme, kui grammatikat õppida jõuame.

Seba aadet on Dr. Richard Rosenthali „eestujulitus sistemis“ tarwitatud. Õpilased, kes selle sistemi najal õppinud, kõnelesid wiimasel katsumisel Prantsuse ja Saksa keeli ladusalt, õige wäljaütlemisega, ilma kõlbmata Englise rõhuta, mis inglastele muidu wäga omane.“

Prantsuse foolide ministeriumi seletus.

Prantsuse foolide ministerium tähendab ametlikult („Bulletin administratif de l' Instruction publique“): „Herra Duruy tarvitab kuulsa keeleteadlase Dr. Richard Rosenthali „eestujuliku sis-temi“, mis l'hisriitides ja Inglismaal heaks kiidetud, ja awalisel katsumisel ilmus hea, kõigist ootustest üle käim tagajärg: nende õpilaste hulk, kes mõerast keelt täiesti oskasi, oli endiste aastatega võrreldes kolme korda suurem.“

Saksa keele wäljarääkimisest.

Saksa keele õppimisel on eestlased palju paremas seis-korras kui ühegi teise keele juures; isegi paremas kui Eesti keelele nii lähedase Soome keele kallal. Põhjus on öieti üks — nimelt see, et sakslased kaua aja jooksul meie rahwa seas elanud, siin wälitsemaks ja enam haritud seisuseks olnud. Walitsejate kõnelemise eeskujul on Eesti keel Soome iselaadist märksa lahtunud, Saksa keelele liginedes; nii ligidale, et paljud Saksa keele iseäraldused Eesti keelde üle kanti. Mida kõrwu elamine ei mõjunud, seda aidati hiljemalt Eesti kirjakeele loomise juures järele. Eesti kirjutuse ja kirjakeele loojateks olid kas täis-sakslased või vähemalt niisugused muulased, kes Saksa hariduse saanud, Saksa keeles Saksa laadiliselt mõtlesid. Grammatika vormid ja sõnade järjestus sunniti Eesti keelele Saksa eeskujul kaela, sagedasti hoopis wastolul Soome lugu keelte iselaadile; ka tähestik waliti Saksa laadiline, sakslaste tarwituse kohaselt. Selle mõjul leiab eestlane Saksa grammatikas ja keele iselaadis palju omast, tuntud osasi; kuigi uuemal ajal keele puhastamise sunnil suuremaid wahesi tegema hakatakse. Samane lugu on mõlemate keelte wäljarääkimisega: uuem keeleteadus leiab õige sügawaid wahesi seal, kus tegelik tarwidus mingit lahutust ei tee.

Nimetatud põhjusel on mul mõimalik, juhatusi Saksa keele wäljarääkimisele hoopis lühedaks kokku suruda; seda enam, et igal õppijal kerge waewaga mõimalik on mõnda Saksa keele õskajat leida, kes temale wäljautlemises juhatusi annaks. Etõelik on arwata, nagu saaks mõera keele wäljarääkimist raamatu najal lätte; suusõnaline näitus on tingimata tarwiline. Sellepärast toon ma seletusi ainult selle kohta, kus Saksa tähte wäljarääkimine Eesti keele omast märksa lahtu lähed; ja kausgemas õpetuses lisan wäljautlemise ainult üksikutele sõnadele juurde, mis hoopis teisiti loetakse kui kirjutatud.

Täishealikute väljautlemisest.

A, a — harilikult loetakse lühidalt, nagu Eesti keelesgi: **Dach, an, Kampf, Lanze**. Piltalt loetakse **a**, kui ta kahefordset kirjutatud on: **Mal, Saat**; kui tema järele täht **h** seisab **mahnen, lahn**; wõi kui tema silbi lõpus asub: **da, aber, la-ben**; ühesilbilistes sõnades mitugi korda siis, kui tema järele üksainus umbhealik tuleb: **Schlaf, bar**.

Ä, ä — loetakse enamasti nii, et wähelesi e-kõla juurde wõtab; näit. **Bär, Männer**; tihti lähed ta üsna e sarnaseks, iseäranis siis kui ta piltalt kõlab: **Mädchen, grämen**.

E, e — kõigub ka niisamuti Eesti keele **e** ja **ä** wahel, kord ühele, kord teisele liginedes; kuid kindlat reeglit ei saa anda. Siisgi ei tee just suurt wiga, kui igalpool s ühte moodi lugeda, natuke ise ä-kõla juurde lisades. Tähe **i** järele ei loeta **e** mitte wälja, waid pikendab ainult **i** healt; näit.: **wie, Liebe** (loe: wii, Liibe).

I, i — on niisamasugune nagu Eesti keeles. Pikkuse ja lüheduse kohta maksab seesama, mis **a** kohta öeldud. Näit.: **i — Tisch, Lippe, grimmig, ich**; **ii — Ti-ger, ihn, I-gel**.

O, o; Ö, ö; U, u; Ü, ü — loetakse ligikaudu samuti, nagu Eesti keeles. Pikkuse ja lüheduse tähendamise nagu **a** juures.

Y, y — tuleb enamasti wõerasstes sõnades ette ja loetakse nagu **i**, millel sugu **ii** kõla juures: **Ägypten, Cylinder, Pyra**. Silbi algusel, täishealikute ees loetakse ta nagu **j**: **York, Yard**.

Rakfittäishealikuteft.

Rakfittäishealitud **ai, ei, oi, ui** loetakse päris Saksa sõnades niisamuti wälja nagu Eesti keelegi omane. Ainult **e** wõtab pisut **ä** kõla. Wõerasstest keeltest wõetud sõnades loetakse **oi** nagu **ua**: **Memoiren**, (l. memuaren).

Au loetakse peaaegu nagu **ou**: **Haus, auf**.

Eu ja **än** loetakse peaaegu ühtemoodi: **öi** näit. **Leute, nene, Häuser**.

Teised täishealikute paarid ei ühine mitte; need sünnitawad ikka kaks silpi, näit. **dual, Leo, Boa, Zuawe**.

Umbhealikuteft.

Umbhealikute väljautlemise kohta oleks järgmist tähendada:

C, c loetakse **ä, e, ö, i, y** ees nagu **ts**, mujal nagu **t**. Näit.: **Cäfar, central, civil**; aga **Conto, Cultus, Credit**.

S, h — sõna ja silbi algusel waljemini kui Eesti keeles: **Serr, hören, U-hu, Frei-heit.** Sõna lõpus wõi mingi umbhealiku ees tähendab **h** ainult, et eelmine täishealif **p i k a l t** lugeda tuleb: näit.: **Bieh, mehr, hohl. T ja r** järele jäetakse **h** lugemata: **Thee, Rhetor.**

Ch, ch loetakse nagu lõwa **hh**; näit.: **hoch, lachen, ich.** Ladina ja Greeka keelest pärit sõnade algusel, ja Sassa sõnade tümes **f** ees loetakse ta nagu **f**; näit **Christ, Chronik, Wachs, wachsen;** aga **Buch's, wachsam** (loetakse: **Buhhs, wahhsam**).

J, j — loetakse Sassa sõna des nagu Eesti **j**; ainult Prantsuse keelest laenatud sõna des kujutab ta **sh**-heli: **Journal, dejour** (loe: **shurnal, deshur**).

D, q — on wali, teraw **k.** Harilikult on **q** järele **u**, nii **Dual, Quantum, quitt, Quote** (need loetakse: **Dwaal, Kwantum, kwitt, kwote**).

S, s loetakse harilikult nagu Eesti keelesgi; ainult tüwe algusel **p** ja **t** ees loetakse **sch** näit.: **sprechen, gesprochen, stehen, gestellt;** aga **lispeln, Raft.** Tähtede ühendus **ss** loetakse nagu wali **ss.**

Z, t loetakse sõna lõpus **tion** nagu **st**; näit.: **Proportion, Negation** (loe: **proporfion, negatsion**).

B, v — sõna algul ja lõpul nagu **f**; näit.: **von, brav, vergessen.** Sõnade kes'el nagu **w**; näit: **Pulver;** samati ta wõrakeelsete sõnade algusel: **Benedig, Bafanz, Bagabund** (loe: **Wenedig jne.**).

X, x on liithealif, loetakse nagu **ks**; näit.: **Xylograph, fix.**

Z, z on **ts** asemel: **zwei, Malz.**

Sõnarõhust.

Sõnarõhul ei ole Sassa keeles kindlat paika, nagu Eesti keeles on, waid ta wõib sagedasti ühesgi sõnas muutuda. Sellepärast ei arwa meie kohaseks sõnarõhu tarwitamise kohta reeglisi tuua, sest suurt kasu neist ei leidu. Sündsamaks peame, harjutuste juures rõhuga silbi täishealikut paksemalt trükkida, sellega rõhu paiga peale juhtides. Sga sõna tuleb ühes rõhuga selgeteks õppida.

Kirjamärgid

on Sassa keeles needsamad, mis Eesti keelesgi, ja käiwad ta tarwitamise wiisis Eesti keelega kokku. Sellepärast ei too meie iseäralisi juhatusi kirjamärfide seadimiseks.

Gooti ja Ladina trüki- ja kirjatähed.

Gooti trükitähed :

A a B b C c D d E e F f G g H h I i J j K k
L l M m N n O o P p Q q R r S s T t U u
V v W w X x Y y Z z Ä ä Ö ö Ü ü Ch ch Sch sch
St st ß ck tz

Gooti kirjatähed :

U.ä L.ö L.ü D.v E.u F.f G.g H.h
I.i O.ö P.l M.m N.n O.v P.y
Q.y R.r S.s T.t U.ü V.v W.w X.x
Y.y Z.z. Ä.ä Ö.ö Ü.ü F.f G.g H.h
I.i M.m P.p S.s

Ladina trükitähed :

A a B b C c D d E e F f G g H h I i J j K k
L l M m N n O o P p Q q R r S s T t U u
V v W w X x Y y Z z Ä ä Ö ö Ü ü Ch ch
Sch sch St st ß ck tz

Ladina kirjatähed :

A, a B, b C, c D, d E, e F, f G, g H, h
I, i J, j K, k L, l M, m N, n O, o P, p
R, r, r S, s T, t U, u V, v W, w X, x
Y, y Z, z Ä, ä Ö, ö Ü, ü Ch, ch Sch, sch.
St, st sp ck tz

Juhatused õppijale.

Juba õppimise algusest peale waja kõrwa, keelt ja mälestust wõeraste helidega ära harjutada; sellepärast soowitan.e kõige esmalt, igat üfsikut lauset Saksa keeles raamatu järel mitu korda üle lugeda. Siis tuleb Saksa keelne osa kinni katta ja õpitud laused Eesti keelse ümberpaneku najal pe a u korrata katsuda. Senitaua, kui lause kül- lalt kindlasti meeles ei ole ja tahtistusi juhtub, peab ikka jälle Saksa ke. lset ütelist raamatust lugema.

Küsiugune harjutamine iga üfsiku lause-koju jaoks ei tarwitse ühekorraga üle wiie minuti kesta.

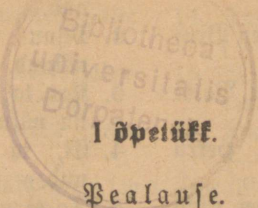
Kunagi ei sünni uue lause kallale asuda, enne kui eelmised täitsa selg. ks pole saanud.

Sel kombel harjutagu õppija kolm korda päewas, ükskoju korrates.

Need lühikesed harjutused koguvad mälestusejõudu, ilma teda liiga wäsitamata; teisels on nad loomuliku õpewiisi kohased, sest nad tuletawad wõeraid helisi meile ükskoju meelde, ja kolmandamaks, neid wõib kõigile tööinimestele soowitada, sest nad ei nõua üfsijärgi pikka raamatu kallal istumist, kuna igal ühel wõimalik on nende jaoks kolm korda päewas aega leida, igakord minutit kümme.

Igas õpetükis leidub peale harjutuste ka lühikene grammatika- osa ja ainete järele taawatsetud koju tarwilisi sõnu ja lauseid; aga ka kirjaliktuji ülesandeid. Ülesannete jaoks on kohtused raamatu lõpu- osasse mahutatud; kuid õppija ärgu kohtuseid enne tarwitagu, kui tal ülesanne omal jõul täidetud.

I õpetükk.

Pealause.

Mein Bruder hat Ihren Herrn Vater nicht gesehen, als er gestern in dem Wartesaal des nord-deutschen Bahnhof's war.

Minu wend ei näinud Teie (herrat) isa, kui ta eila Põhja-Saksa raudtee-jaama ootesaalis oli.

1.

Mein Bruder hat Ihren Herrn Vater nicht gesehen. Minu wend ei näinud Teie (herrat) isa.

Mein Bruder
wend

Asjasõnad (sõnad, mis asju nimetawad) kirjutatakse Saksa keeles suure tähega.

Hat on

Hat — on abi-ajasõna **haben** olemikus, kolmandamat isikut tähendaw vorm.

Haben tähendab pärast olemist. Muudetakse nii: **ich habe** minul on; **du hast** sinul on; **er hat** temal on; **wir haben** meil on; **ihr habt** teil on; **sie haben** neil on.

Ihren Teie

Ihren — algustuju: **Ihr** — on siin wiisakuse awaldus, sellepärast seisab ta suure tähega. Väikse tähega oleks ta tähendus teine: **ihr** — teie; nende, tema (naisterahwa) jagu.

Herrn herrat

Alkusativ-muude (kostab küsimuse peale: keda, mida?) sõnast **Herr** herra. Siin seisab ta suurema wiisakuse awaldusena.

Ihren Herrn Vater pannakse sõna sõnalt nii ümber: Teie herrat isa.

Vater
nicht
gesehen
isa
ei mitte
näinud

Gesehen on minewiku keskõna (Partizip) tegusõnast **sehen** — nägema.

hat nicht gesehen ei näinud (ei ole mitte näinud.)

1. Mein Bruder hat Ihren Vater gesehen.	1. Minu wend on Teie isa näinud.
2. Mein Vater hat Ihren Bruder gesehen.	2. Minu isa on Teie wenda näinud.
3. Hat er Ihren Herrn Vater nicht gesehen?	3. Kas ta ei ole Teie (austatud) isa näinud?
4. Nein, er hat Ihren Herrn Vater nicht gesehen.	4. Ei, ta ei ole Teie isa näinud.
5. Er hat meinen Bruder nicht gesehen.	5. Ta ei ole minu wenda mitte näinud.
6. Haben Sie meinen Bruder gesehen?	6. Kas Teie olete minu wenda näinud?

Sie lause kestel suure algustähega tähendab „Teie“ ja on wiisakuse awaldufeks. Wäitese algustähega „**si**“ tähendab päriselt: tema (naisterahwas) ehk nemad. „Teie“ harilikus mõttes (mitu inimest) on Saksa keeles: **ihr**.

7. Nein, mein Herr, ich habe Ihren Herrn Bruder nicht gesehen.	7. Ei minu herra, ma ei ole Teie (austatud, herrat) wenda mitte näinud.
8. Ich habe Ihren Herrn Vater und Ihren Bruder gesehen.	8. Mina olen Teie (herrat) isa ja Teie wenda näinud.
9. Haben Sie meinen Vater und meinen Bruder nicht gesehen?	9. Kas Teie ei ole minu isa ja wenda näinud?
10. Wen haben Sie gesehen?	10. Keda Teie nägite (— olete Teie näinud)?

Wen — keda — on akkusatiiv-muude sõnast **wer** (kes).

11. Wen haben Sie in dem Laden gesehen?	11. Keda Teie poodis nägite?

Ragu neist näitustest paistab, sünnitawad sõnad „**haben** **gesehen**“ ühe mõiste „olete näinud“ ehk „nägite“. Riisugust liidetu d ajasõna-wormi tarwitatakse harilikult sel kombel, et abi-ajasõna (siin: haben) ühes isiku asesõnaga lause algusesse seatakse, ja tegewust tähendaw ajasõna ise (siin: gesehen) lause lõppu asendatakse. Mõlemate sõnade wahel wõib mitugi muud sõnu olla, isegi terweid lisalauseid. See on Saksa keeles harilik sõnade järjestus ja sellega waja harjuda.

12. Haben Sie meinen Vater nicht in dem Laden Ihres Bruders gesehen?	12. Kas Teie ei ole minu isa oma (—Teie) wenna kaupluses näinud?
13. Ich habe Ihren Herrn Vater in dem Laden meines Bruders gesehen.	13. Mina nägin (—olen näinud) Teie isa oma (—minu) wenna kaupluses.

14. Wo haben Sie meinen Vater gesehen?	14. Kus Teie minu isa nägite (—olete näinud)?
15. Ich habe ihn in dem Laden meines Bruders gesehen.	15. Mina nägin (—olen näinud teda oma (minu) wenna kaupluses).
16. Haben Sie ihn nicht gesehen?	16. Kas Teie teda ei näinud (—ei ole näinud)?
Küsimust algab sakslane ilma isearalise sõnata, mis meie „kas“ aset täidaks. Selle asemel paneb ta abi-ajasõna lause algusesse.	
17. Ja, mein Herr, ich habe ihn in dem Laden meines Vaters gesehen.	17. Jah, minu herra, ma nägin teda oma isa kaupluses.
18. Haben Sie gekauft?	18. Kas Teie ostsite (—olete ostnud)?
Gekauft tuleb sõnast: kaufen — ostma.	
19. Haben Sie nicht gekauft?	19. Kas Teie ei ostnud?
20. Was haben Sie gekauft?	20. Mida Teie ostsite?
21. Was haben Sie in Berlin gekauft?	21. Mida Teie Berlinis ostsite?
22. Was hat Ihr Herr Vater gekauft?	22. Mida Teie isa ostis (—on ostnud)?
23. Haben Sie Ihren Rock in diesem Laden gekauft?	23. Kas Teie oma kuue sellest kauplusest (—selles kaupluses) ostsite?
24. Ich habe diesen Rock in dem Laden Ihres Bruders gekauft.	24. Ma ostsin (—olen ostnud) selle kuue Teie wenna kauplusest.

2.

als er gestern in dem Wartesaal des nord-deutschen Bahnhofs war.

Als
er
gestern
in
dem

Wartesaal
in dem Wartesaal
des
nord-
deutscher
Bahnhof
des nord-deutschen Bahnhofs
war (abi-ajasõnast: sein olema;

minewil 1. ja 3. isiku kohta:

ich war mina olin; **er war** tema oli).

kui ta eila Põhja-Saksa raudteejaama ootesaalis oli.

kui
tema
eila
sees, sisse
(meestefugust artikkel; datiw-muude
sõnast: der)

ootesaal
ootesaalis
(genetiw-muude sõnast: der)
põhi, Põhja-
Saksa
wakkal, raudteejaam
Põhja-Saksa wakkali
oli, olin.

1. Ich habe Ihren Herrn Bruder gesehen, als ich gestern in dem Wartesaal war.	1. Ma nägin Teie (herrat) wenda, kui ma eila ootesaalis täisfin (päriselt: olin).
2. Ich war gestern in Berlin und habe Ihren Herrn Vater gesehen.	2. Mina olin eila Berlinis ja nägin Teie (herrat) isa.
3. War ihr Herr Vater wohl?	3. Kas Teie isa oli terwe?
4. Danke, mein Vater war sehr wohl.	4. Tänan, minu isa oli täitsa (wäga) terwe.
5. Ich habe diesen Rock gekauft, als ich in Berlin war.	5. Ma ostsin selle kuue fiis, kui ma Berlinis olin.
6. Wo haben Sie ihn gekauft?	6. Kus Teie teda ostsite (ostnud olete)?
7. Ich habe ihn bei dem deutschen Schneider gekauft?	7. Ma ostsin ta Saksja rätsepa käest (juures).
8. Wie viel haben Sie für diesen Rock bezahlt?	8. Kui palju Teie maksite (olete maksnud) selle kuue eest?
9. Ich habe nicht viel für diesen Rock bezahlt.	9. Ma ei ole palju selle kuue eest maksnud.
10. Ich habe ihn sehr billig gekauft.	10. Mina ostsin (olen ostnud) ta wäga odawalt.
11. Wie viel haben Sie für Ihr Billet (loc: Billee) bezahlt?	11. Kui palju maksite Tei oma (Teie) pileti eest?

Saksja keeles puudub asesõna „ise, enda, oma;“ selle asemel tarvitatakse: minu, sinu, tema jne. ümberpanekuid. Sakslane ütleb: Ma müüsin minu hobuse, Teie ostsite Teie pileti jne.

12. Ich war in dem Wartesaal, als er sein Billet kaufte.	12. Mina olin ootesaalis, kui tema oma pileti ostis.
13. Wissen Sie, wie viel er für sein Billet bezahlt hat?	13. Kas Teie teate, kui palju tema oma pileti eest maksis?
14. Haben Sie meinen Diener gesehen, als Sie in dem Wartesaal des nord-deutschen Bahnhofes waren?	14. Kas Teie Põhja-Saksja wakkalis olles minu teenrit nägite? (päriselt: Kas Teie olete minu teenrit näinud, kui Teie Põhja-Saksja wakkalis olite?)
15. Wo waren Sie gestern?	15. Kus Teie eila olite?
16. Waren Sie gestern abend in dem Konzert?	16. Kas Teie eila õhtul kontsertis olite?
17. Nein, mein Herr, ich war nicht in dem Konzert, ich war gestern abend zu Hause.	17. Ei minu herra, ma ei olnud kontsertis, ma olin eila õhtul kodus.

18. Waren Sie gestern abend zu Hause, als mein Bruder kam? Kam — on minewiku worm tegusõnast kommen tulema; ich kam mina tulin, er kam tema tuli.	18. Kas Teie olite eila õhtul kodus, kui minu wend tuli?
19. Wir waren gestern abend nicht zu Hause, als Ihr Herr Bruder zu uns kam.	19. Meie ei olnud eila õhtul kodus, kui Teie (herra) wend meile (meie juurde) tuli.
20. Ich war gestern nicht zu Hause, als Ihr Herr Bruder bei uns war.	20. Mina ei olnud eila mitte kodus, kui Teie wend meil käis (meie juures oli).

3.

1. Was haben Sie gestern gekauft?	1. Mida Teie eila ostsite (olete ostnud)?
2. Ich war gestern in dem Laden des deutschen Kaufmanns.	2. Mina käisin (olin) eia Saksa kaupmehe kaupluses.
3. Und was haben Sie dort gekauft?	3. Ja mida Teie sealst ostsite?
4. Ich habe einen Hut für meinen Sohn, ein paar Handschuhe für meinen Bruder, und einen Kamm für mich selbst gekauft.	4. mina ostsin (ühe) kübara oma (minu) pojale, (ühe) paari kindaid oma wennale, ja (ühe) kammi minu enda jaoks.
5. Wie viel haben Sie für diesen Kamm bezahlt?	5. Mis (kui palju) maksite Teie selle kammi eest?
6. Warum haben Sie ein Billet noch Berlin genommen?	6) Mis wõtsite (olete wõtnud) Teie pileti Berlini?
7. Mein Bruder hat mein Billet für mich gekauft.	7. Minu wend ostis minule pileti (minu eest).
8. Wo nimmt man Billete?	8. Kust saab (päriselt: kus wõetakse) pileti?si?

Man tähendab üleüldist tegewust; Eesti keelde ümberpanekul annab ta tegusõnale **hse** lõpu. **Nimmt** on olewiku 3. isiku worm tegusõnast **nehmen** wõtma. **Man nimmt** on: wõetakse; **er nimmt** tema wõtab.

9. Man nimmt die Billete nach Berlin hier.	9. Pileti si Berlini wõetakse siin.
10. Entschuldigen Sie, wo nimmt man die Billete nach Petersburg?	10. Wabandage, kust saab (kus wõetakse) pileti Peterburis?se?
11. Man nimmt die Billete nach Petersburg in diesem Billet-Bureau (büroo).	11. Pileti si Peterburis?se saab sellest pileti-kassast (wõetakse sellest p.-kassas).

12. Entschuldigen Sie, mein Herr, nimmt man die Billete nach Berlin in diesem Bureau?	12. Wabandage, minu herra, kas viletifi Berlini saab siit kas- sast?
13. Wie viel kostet ein Billet nach Berlin?	13. Mis (sui palju) maksab pilet Berlini?
14. Bitte, geben Sie mir ein Billet nach Petersburg.	14. Balun, andke mulle pilet Pe- terburisje.
15. Welche Klasse?	15. Mitmes klass?
16. Bitte, geben Sie mir ein Billet erster Klasse nach Petersburg.	16. Balun, andke mulle esimese klassi pilet Peterburisje.

Harjutuseks kordame neid samu lauseid, aga Ladina kirjaga.

Mein Bruder hat Ihren Herrn Vater nicht gesehen, als er gestern in dem Wartesaal des nord-deutschen Bahnhofs war. War Ihr Herr Vater gestern in dem Wartesaal des nord-deutschen Bahnhofs? Er hat Ihren Herrn Vater gestern abend nicht gesehen. Wen haben Sie in dem Laden des deutschen Kaufmanns gesehen? Haben Sie in dem Laden des deutschen Kaufmanns meinen Bruder gesehen? Was hat Ihr Herr Bruder in Berlin gekauft? Ich habe diesen Rock gekauft, als ich in Berlin war. Wo haben Sie ihn gekauft? Mein Bruder hat diesen Rock sehr billig gekauft. Wissen Sie, wie viel er für sein Billet bezahlt hat? Waren Sie gestern abend in dem Konzert? Nein, mein Herr, ich war gestern abend nicht in dem Konzert, ich war zu Hause. Ich habe einen Hut für meinen Sohn, ein Paar Handschuhe für meinen Bruder und einen Kamm für mich selbst gekauft. Entschuldigen Sie, mein Herr, wo nimmt man die Billete nach Berlin? Man nimmt die Billete nach Berlin in diesem Bureau. Bitte, geben Sie mir ein Billet erster Klasse nach Petersburg.

Teated grammatikast.

Der Artikkel (artikel) eht **das Geschlechtswort** (sugusõna).

Saksa keees jagunewad nimesõnad kolme liiki, kolme sugusse: meeste-sugu, naiste-sugu ja asja-sugu (**männliches, weibliches und sächliches Geschlecht**).

Harilikult seisab nimesõnade ees iseäraline sõnake, nõnda nime-tatud artikkel eht sugusõna, mida harilikult Gesti keelde ei tõlgita. Mõ-nel juhtumisel, kui need asja ligemalt ära tähendawad, wõib sõnade „**der, die, das**“ asemel „**see**“ ja „**ein, eine, ein**“ asemel „**üks**“ tarwitada.

Määrataw artikkel (**bestimmter Artikel**) on meeste-sugus **der**, naiste-sugus **die**, asja-sugus **das**; see seatakse asja nime ette, kui kindlasti määratud, teatud asjast kõnelakse. Seda muudetakse järgmiselt:

		ainsuses:	paljuses:
Nominativ-muude:	kes? mis?	der, die, das,	die
Genetiv-muude:	kelle? mille?	des, der, des,	der
Dativ-muude:	kellele? millele?	dem, der, dem,	den
Akkusativ-muude:	keda? mida?	den, die, das	die

Saksa keeles on, nagu näitusest näha, kõigest reli muudet: **Nominativ, Genetiv, Dativ** ja **Akkusativ**, mis eespool nimetatud küsimuste peale wastawad.

Artikkel on paljuses kõigi kolme sugu kohta ühesarnane.

Samal kombel muudetakse ka mitmeid asesõnu, mis sagedasti artikli asemel tarwitatakse. Siis toonitawad nad weel kindlamini, et asi, millest kõnelakse, tuntud on.

Einzahl ehe **Singular** on ainsus.

Mehrzahl eht **Plural**: paljus.

Muudete nimetamisels tarwitatakse enamasti esimesi tähti: N., G., D., A., eht esimesi silpisi: Nom., Gen., Dat., Akk.

E i n z a h l.

M e h r z a h l.

	meeste-s.	naiste-s.	asja-s.		Kõit 3 sugu ühtemoodi.
Nom.	dieser	diese	dieses	see	diese need
Gen.	dieses	dieser	dieses	felle	dieser nende
Dat.	diesem	dieser	diesem	fellele	diesen neile
Akk.	diesen	diese	dieses	keda	diese neid

Nom.	jener	jene	jenes	too,	see	jene	tood,	need
Gen.	jenes	jener	jenes	too,	selle	jener	nende	
Dat.	jenem	jener	jenem	toole,	sellele	jener	neile	
Alt.	jenen	jene	jene	tood,	seda	jene	neid	

Nom.	welcher	welche	welches	misfugune	welche	misfuguseb
Gen.	welches	welcher	welches	misfuguse	welcher	misfuguste
Dat.	welchem	welcher	welchem	misfugule	welchen	misfuguste
Alt.	welchen	welche	welches	misfugust	welche	misfuguseid

Nom.	jeder	jede	jedes	igauks	} Paljust ei ole.
Gen.	jedes	jeder	jedes	igauhele	
Dat.	jedem	jeder	jedem	igauhele	
Alt.	jeden	jede	jedes	igauht	

Kui aga mõnest asjast kõneldakse, mis kindlasti teada ei ole, siis tarwitatakse **määramata artifel** (**unbestimmter Artikel**).
See on ainuses: meeste= ja asja=sugus **ein**, naistesugus **eine**. Paljuses teada ei tarwitata.

Määramata artifel käänatakse järgmiselt:

	meeste-s.	naiste-s.	asja-s.
Nom.	ein	eine	ein
Gen.	eines	einer	eines
Dat.	einem	einer	einem
Alt.	einen	eine	ein

Samal korral muudetakse ka järgmised **afesõnad**: **mein, meine, mein** (minu); **dein, deine, dein** (sinu); **sein seine sein** (tema — meesterahwa); **ihr, ihre ihr** (tema — naisterahwa); **Ihr, Ihre, Ihr** (Teie — wiisakuse awaldufes); ja **euere, euere, euere** (teie).
Wähe on ainult selles, et neist afesõnadest ka paljuse muuted sünnivad.

E i n z a h l .

M e h r z a h l .

	meeste-s.	naiste-s.	asja-s.	Kõik 3 sugu ühtemoodi
Nominativ:	mein	meine	mein	meine
Genetiv:	meines	meiner	meines	meiner
Dativ:	meinem	meiner	meinem	meinen
Akkusativ:	meinen	meine	mein	meine

das Substantiv eht das Hauptwort.

(As'a= eht nimesõna.)

Saksa keeles kirjutatakse nimesõnad alati suure algustähega.

Nagu juba eespool tähendatud, langewad nimesõnad Saksa keeles kolme liiki, kolme sugusse: meeste= ja asja=sugu. Sõituid tähend-

dawate nimesõnade grammatikalist sugu on terge ära tunda, sest enamisti käib grammatikaline sugu looduslike sugu järele; kuigi siin mõned üfsikud erandid on. Palju raskem on aga teiste eluta ja eluliste, kui ka mõtteliste asjade sugu ära tunda. Lõppude järel võib küll sõnade sugu ära tunda, aga igast reeglist on nii palju erandisi, et reeglid tähtsuse kaotawad. Ainult üks abinõu on kindel: igal nimesõnal on artikkel sugu näitajaks ees, ja iga sõna õpitagu ühes artikliga kindlasti selgets.

Nimesõnad langewad käänamise wiisi järele kahte liiki: *kōwasse* ja *pehmesse käänatusesse*. Neile käänatustele tehakse genetiiv=muute järele wahet.

Kōwas käänatuses omandawad nimesõnad genetiiv=muutes lõpu *es* või *s*, mis otse tüwi külge liibetakse; näit. *N. der Bruder* wend, *G. des Bruders* wenna; *Nom. der Sohn* poeg, *G. des Sohnes* poja.

Pehme käänatuse järele muudetawate nimesõnade genetiiv=muute lõpuks on *n* või *en*; näit. *N. der Herr* isand, *G. des Herrn* isanda, *N. der Knabe* pois, *G. des Knaben* poisi.

Suurem osa meest-sugust nimesõnu ja kõik asjasugust nimesõnad käiwad *kōwa* käänatuse hulka.

Peale genetiiv=muute on *kōwas* käänatuses iseäralised lõpud weel datiw=muutel; nimelt ainsuses *e* ja paljuses *n*. Ainsuse datiw=muude omandab ainult siis *e*-lõpu, kui genetiiv=muute lõpuks *es* oli; muidu on ta nominatiiv=muute sarnane.

Suur osa *kōwa* käänatuse sõnu *pehmen*dawad paljuses oma tüwi, nimelt nii et tüwi täishealik *a ä*-ks, *o ö*-ks ja *u ü*-ks muutub. Kõik teised tüwihealikud jääwad muutmata.

Nimesõnade käänamist kujutawad järgmised näitused:

		Einzahl.		Mehrzahl.	
Nom.	kes?	der Bruder	wend	die Brüder	wennad
Gen.	kelle?	des Bruders	wenna	der Brüder	wendade
Dat.	kellele?	dem Bruder	wennale	den Brüdern	wendadele
All.	keda?	den Bruder	wenda	die Brüder	wendasi
Nom.	mis?	das Fenster	aken	die Fenster	aknad
Gen.	mille?	des Fensters	akna	der Fenster	aknate
Dat.	millele?	dem Fenster	aknale	den Fenstern	aknatele
All.	mida?	das Fenster	akent	die Fenster	aknaid

Nende näituste järele käänaku õppija järgmisi nimesõnu:

der Vater isa; **die Väter** isad.

der Sohn poeg; **des Sohnes** poja; **die Söhne** pojad.

der Onkel onu; **die Onkel** onud.

der Lehrer õpetaja; **die Lehrer** õpetajad.

der Schüler koolipoiss; die Schüler koolipoissid.
der Schneider rätsepp; die Schneider rätsepad.
der Stiefel saabas; die Stiefel saapad.
das Messer nuga; die Messer noad.
das Zimmer tuba; die Zimmer toad.
das Mädchen tüdruk; die Mädchen tüdrukud.
das Feuer tuli; die Feuer tuled.

Siin paigal toome ka näituse, kudas abi-ajafõna sein (olema)
olewikus ja minewikus pöbratakse.

Olewikus :

ich bin mina olen	wir sind meie oleme
du bist sina oled	ihr seid teie olete
er ist tema (meesterahwas) on.	Sie sind Teie olete
sie ist tema (naisster.) on.	sie sind nemad on.

Minewikus :

ich war mina olin	wir waren meie olime
du warst sina olid	ihr wart teie olite
er war	Sie waren Teie olite
sie war } tema oli.	sie waren nemad olid.

Kirjalikud harjutused.

Järgnevad harjutused tulevad esmalt Gesti keelde ümber panna, ja selle tõlke järele hiljemalt — ilma õperaamatuse vaatamata — Saksa keeli; wiimane tõlge tuleb siis raamatu järel võrrelda.

1. Ich war gestern mit (ühes, =ga) Ihrem Onkel in Berlin.
2. Wie lange (kui kaua) waren Sie in Berlin?
3. Meine Schwester war drei Jahre (kolm aastat) in Berlin und hat dort (seal) deutsch gelernt (Saksa keelt õppinud; gelernt tuleb tegusõnast lernen — õppima).
4. Wo haben Sie deutsch gelernt?
5. Ich habe mein deutsch (umbes: minu Saksa keele) in Deutschland (Saksamaal) gelernt.
6. Sprechen Sie (Kas Teie kõnelete) deutsch?
7. Warum (miksparast) sprechen Sie nicht deutsch mit meiner Mutter?
8. Wo hat Ihre Frau (proua; siin puhul jääb tõlkimata) Mutter deutsch gelernt?
9. Meine Mutter hat deutsch in Berlin gelernt, wo sie drei Jahre gewohnt hat (=elanud on; wohnen — elama, korteris olema).
10. Als ich gestern in dem Wartesaal des Hamburger (Hamburgi) Bahnhofs war, habe ich Ihre Frau Tante (tädi) gesehen.
11. War meine Cousine (loe: Kusine = täditütar, lelletütar) auch dort (seal)?
12. Ich habe Ihre Cousine nicht gesehen, sie war nicht in dem Wartesaal.
13. Wer (kes) ist dieser Mann?
14. Wissen Sie (kas Teie teate), wer dieser Mann ist?
15. Wissen Sie nicht, daß (=et) ich diesen Mann gestern in dem Wartesaal gesehen habe?
16. Wissen Sie, wie dieser Herr heißt? (kudas selle herra nimi on; päriselt: kudas see herra hüütakse).
17. Dieser Herr ist ein Deutscher (sakslane) und heißt Karl.
18. Bitte, geben Sie mir (andke mulle) ein deutsches Buch (raamat).
19. Wieviel kostet dieses Buch?
20. Wissen Sie, ob (kas) mein Vater dieses Buch gekauft hat?

Sönab.

Die Familie. Perekond.	das Beinleid püks; harilikult tarmitatakse paljuses:
der Mensch inimene	die Beinleider püksid
der Mann mees	die Hosen püksid
die Frau naine, proua	der Hut kübar
das Weib naisterahwas	das Halstuch faelarätk, faelaside
der Vater isa	der Kragen krae, kaelus
die Mutter ema	das Hemd särk, hame
der Sohn poeg	das Taschentuch taskurätk
die Tochter tütar	die Hosenträger traksid
der Bruder wend	der Strumpf sukk; die Strümpfe sukad
die Schwester õde	der Stiefel saabas
der Onkel onu	die Unterhosen aluspüksid
die Tante tädi	die Unterjacke alusjak, pihit
der Betier lellepoeg, tädipoeg	der Knopf nõpp
die Cousine (loc: Kusine) lelle- tütar, täditütar	das Knopfloch nõppauk
der Schwager kälimees	der Handschuh kinnas; die Hand- schuhe kindad
die Schwägerin naijeõde, mehe- õde, nadu	der Schuh king; die Schuhe kingad
der Stiefvater wõerasisa, isak	der Überschuh pealisking, kaloss
die Stiefmutter wõerasema	die Galosche kaloss; die Ga- loschen kalossid.
der Schwiegervater äi	
die Schwiegermutter ämm	
der Schwiegersohn wäimees	
die Schwiegertochter mini	
der Kesse wennapoeg, ðepoeg	
die Nichte wennatütar, õetütar	
der Großvater wanaisa	
die Großmutter wanaema	
der Enkel pojapoeg, tütrepoeg	
die Enkelin pojatütar, tütretütar.	

Die Kleidung. Riided.

der Überrock palitu, ülikuub	Die Eisenbahn. Raudtee.
der Überzieher ülikuub	der Bahnhof raudteejaam
der Rock kuub	das Billet pilet
das Kleid ülikond, kleit	der Schalter wõre; jaamakassa
der Frack sabakuub	das Übergewicht ülemäärane raskus
die Weste west	der Gepäckschein pagasi sedel
	der Wartesaal ootesaal
	der Perron jaamasild, platvorm
	der Waggon wagon
	das Coupe (loc: Kupee) waguni- osa

der **Carlplatz** nurgapaik; die
 der **Zug** rong [Ecke nur
 der **Schaffner** konduktor
 der **Kurierzug** kullerirong
 der **Schnellzug** kiirong
 der **Postzug** postirong
 der **Personenzug** söidurong
 die **Bahnhofs-Restoration**
 (l. Restoratsion) jaamapuh=
 wet
 das **Zeichen zur Abfahrt** ära=
 söidu märk.

Die **Mahlzeiten**. Söögij=
 aja d.

die **Mahlzeit** söögiaeg
 das **Frühstück** hommikusööf
 das **Mittagbrot**, das **Mittagessen**
 lõunasööf
 das **Abendbrot** õhtusööf
 der **Kaffee** kohwi
 die **Milch** piim
 der **Thee** thee
 die **Serviette** jalwrätif
 die **Schüssel** waagen
 das **Gericht** roog
 der **Teller** taldrek
 das **Messer** nuga
 die **Gabel** kahwel
 der **Löffel** lusikas
 die **Speisekarte** söögisedel
 das **Brot** leib
 der **Wein** wiin
 die **Flasche** pudel
 die **Tasse** taks
 die **Untertasse** alustaks
 das **Glas** klaas.

Reiseeffekten. Reisu tar=
 witu se d.

der **Koffer** kohwer, reisutast
 der **Reisefack** reisutott

die **Reisetasche** reisutastf
 das **Gepäck** pakid
 die **Hutschachtel** kübaratarp
 die **Reisedecke** reisumaip
 der **Riemen** riim
 die **Bürste** hari
 die **Hutbürste** kübarahari
 die **Haarbürste** peahari
 die **Nägelsbürste** küünehari
 die **Zahnbürste** hambahari
 der **Kamm** kamm
 das **Stück Seife** tükk seepi; die
 Seife seep
 die **Geldtasche** rahakott
 die **Briestafche** kirjatastf
 die **Zigarrentasche** figaritoos
 das **Taschenmesser** taskunuga
 der **Regenschirm** wihmawari
 der **Sonnenschirm** päewawari
 der **Stock** kepp
 der **Kortenzieher** korgitõmbaja.

Der **Gasthof**. Wõeraste=
 maja.

der **Wirt** peremees, kõrtsmik
 die **Wirtin** perenaine
 der **Portier** (l.: Portjee) kaja=
 mees
 der **Kellner** kellner, teenija
 der **Oberkellner** ülemkellner
 der **Dienstmann** pakikandja, eks=
 press
 das **Stubenmädchen** toatüdruf
 der **Speisesaal** söögisaal
 das **Gastzimmer** wõerastetuba
 das **Zimmer** tuba
 das **Vorderzimmer** tuba maja eel=
 küljel; tuba, mille aknad
 uulitsapool
 das **Hinterzimmer** tagumine tuba;
 õuepoolne tuba
 die **Rechnung** arwe

eine Treppe hoch ühe trepi wört körgel; teise korra peal	der Hausflur suur koda (das) Parterre (l.: partär) alu- mise korra peal
zwei Treppen hoch kolmanda korra peal	die Treppe trepp
drei Treppen hoch neljanda korra peal	die Stufe tuhw, aste.

Zugemischts.

Die Wohlthaten.

Head teod.

„Hast du wohl einen größeren Wohlthäter unter den Thieren, als uns?“ fragte die Biene den Menschen.

„Du sul küll süuremat heategijat seas loomade kui meid?“ küsis mesilane inimeselt.

— Ja wohl! — erwiderte dieser.

— Jah küll — kostis see.

„Und wen?“

„Ja koda?“

— Das Schaf! denn seine Wolle ist mir notwendig und

dein Honig ist mir nur angenehm.

finu mesi on minule ainult meeldiv.

— Und willst du noch einen Grund wissen, warum ich

das Schaf für meinen größern Wohlthäter halte, als dich, Biene?

lammas minu süuremaks heategijats pean, kui sind, mesilane?

das Schaf schenkt mir seine Wolle ohne die geringste Schwierigkeit; aber wenn du mir keinen Honig schenkst, muß ich

seta; aga kui sa mulle sinu mett kingid, pean ma

mich noch immer vor deinem Stachel fürchten.

weel itkagi eest sinu nõela kartma.

Lessing.

II õpetükk.

Können Sie mir vielleicht sagen, um wie viel Uhr der erste Zug nach Dresden abgeht? Wenn irgend möglich, so möchte ich noch heute Vormittag dort ankommen, da mir sehr daran liegt, einen meiner Geschäftsfreunde zu treffen.

Kas Teie ei wõi minule ütelda, mis kella ajal esimene rong Dresdeni poole ära sõidab? Kui kudagi võimalik, tahaksin ma veel täna ennelõunat sinna jõuda, sest mul on väga vaja, üht oma ärisõpra tabada.

1.

Können Sie mir vielleicht sagen?   Kas Teie wõite minule ehk ütelda?
Können Sie?   Kas Teie wõite?

Können Sie? on küsimus worm, paljuse teise isiku kohta, tegusõnast: **können** wõima, suutma. Seda pööratakse järgmiselt: **ich kann** mina wõin; **du kannst** sina wõid; **er kann**; **wir können**; **ihr könnt**; **Sie können**; **sie können**.

mir
vielleicht
sagen

minule
wõib olla, ehk
ütelda, ütlesma.

Sagen — ütlesma — pööratakse olewikus järgmiselt: **ich sage**; **du sagst**; **er sagt**; **sie sagt**; **wir sagen**; **ihr sagt**; **Sie sagen**; **sie sagen**.

1. Können Sie mir vielleicht sagen, ob der Herr Doktor zu Hause ist?	1. Kas Teie ei wõi (päriselt: kas Teie wõite ehk) mulle ütelda, kas tohtri herra kodu on?

Sõnate „kas“, mis küsimat lisalauset algab, pannakse Saksa keelde sõnatesega **ob**, mis lauses sellesamale paigale seatakse, nagu Eesti keeles „kas“. Pealause alguses jäetakse „kas“ harilikult ümber panemata; jelle eest seatakse tegusõna lause algusesse: **Können Sie; Können Sie nicht?** Kas Teie ei wõi?

2. Ich kann es Ihnen nicht sagen, mein Herr.	2. Ma ei tea (ei wõi) seda Teile ütelda, (minu) herra.
3. Können Sie mir vielleicht sagen, ob er meinen Schwager in dem Wartesaal des norddeutschen Bahnhofs gesehen hat?	3. Kas Teie ei wõi mulle ütelda, kas ta minu kälimeest Põhja-Saksa raudteejaama ootesaalis näinud on?
4. Ja, mein Herr, er hat ihn gesehen.	4. Jah, minu herra, ta nägi teda.

5. Und hat er ihm das Paket abgegeben?

6. Das kann ich Ihnen nicht bestimmt sagen.

Können — wõima — wõib teadma ümber panna; iseäranis

7. Ich weiß nur, daß er ihn dort gesehen hat.

8. Können Sie für mich nach dem nord-deutschen Bahnhof gehen?

Nach tähendab päriselt: järele; **nach mir**—minu järele, **nach dem Vater** — isa järele; aga koha nimetusega ühenduses tähendab ta liikumise sihti, küsimuse peale: kuhu? näit.: **nach Hause** kodu; **nach dem Bahnhof** waksali.

9. Entschuldigen Sie, mein Herr, können Sie mir vielleicht sagen, wie ich nach dem nord-deutschen Bahnhof gehe?

10. Wie geht man nach dem Theater? 10. Kust peaseb teatri juurde?

Man geht (küsim worm: **geht man**) sünnib tegusõnast **gehen** — minema ja tähendab päriselt: käiakse, minnakse. Küsimus 10. oleks dieti Kudas käiakse teatrisse?

11. Das kann ich Ihnen wirklich nicht sagen.

12. Was sagt dieser Mann?

13. Er sagt, er weiß nicht, wo das Opernhaus ist.

Et pannakse hõplikult Saksa keelde sõna **daß** waral; aga tihtigi jätakse sõna „daß“ tarwitamata, nagu louhes 13.

14. Können Sie mir vielleicht sagen, wo der Wartesaal ist?

15. Bitte sagen Sie ihm, er möchte morgen zu mir kommen.

5. Ja kas ta andis temale paki ära?

6. Seda ei tea ma teile kindlasti mitte ütelda.

Cesti keeles sagedasti sõnaga siis kui tale sõna: **sagen** järgneb.

7. Ma tean ainult, et ta teda seal nägi.

8. Kas teie ei wõi minu asemel (päriselt: eest) Bõhja-Saksa waksalisse minna?

9. Wabandage, herra, kas Teie ei wõi ütelda, kudas ma Bõhja-Saksa waksalisse peasen (päriselt: lähen)?

10. Kust peaseb teatri juurde?

Man geht (küsim worm: **geht man**) sünnib tegusõnast **gehen** — minema ja tähendab päriselt: käiakse, minnakse. Küsimus 10. oleks dieti Kudas käiakse teatrisse?

11. Seda ei tea mina Teile tõesti mitte ütelda.

12. Mis see mees ütleb?

13. Ta ütleb, et ta ei tea, kus ooperimaja on.

Et pannakse hõplikult Saksa keelde sõna **daß** waral; aga tihtigi jätakse sõna „daß“ tarwitamata, nagu louhes 13.

14. Kas teie ei wõi mulle ütelda, kus ootesaal on?

15. Palun, ütelge (Teie) temale, ta tulgu homme minu juurde (päriselt: ta tahtku homme minu juurde tulla).

Abitegusõna **mögen** tähendab soomimist, tahtmist, ka nõusolemist: ich **möge** mina tahan, du **magst**, er **mag**, wir **mögen**, ihr **mögt**, sie **mögen**. Sagedasti tarwitatakse wormisi: ich **möchte**, mina tahaks, du **möchtest**, sina tahaksid, er **möchte**, wir **möchten**, ihr **möchtet**, sie **möchten**. Muidu tähendab tegusõna **wollen** tahtma.

16. Bitte, sagen Sie dem Kellner, er möchte mir mein Frühstück bringen.	16. Palun, ütelge (Teie) kellnerile, ta toogu minule hommikusööki.
17. Bitte, sagen Sie ihm, er möchte mir mein Mittagbrot gleich bringen.	17. Palun, ütelge temale, et ta toogu minule kohe lõunat.
18. Kellner, bringen Sie mir mein Frühstück.	18. Kellner, tooge mulle hommikusööki.
19. Geben Sie diesen Brief an Herrn Braun.	19. Andke see kiri herra Braunile.
20. Was haben Sie ihm gesagt?	20. Mis Teie temale ütlesite (= olete ütelnud)?
21. Warum haben Sie ihm nicht gesagt, daß er mein Mittagessen gleich bringen möchte?	21. Mispärast Teie temale ei ütelnud, et ta minu lõunaksööki kohe toogu?
22. Hat er Ihnen gesagt, daß er sein Billet genommen hat?	22. Kas ta Teie ütles, et ta omale pileti võtnud?
23. Habe ich Ihnen nicht gesagt, Sie möchten gleich nach dem Bahnhof gehen?	23. Kas ma Teie ei ütelnud, et Teie kohe walsalisse lähesite?
24. Herr Müller wünscht Sie zu sprechen.	24. Herra Müller tahab Teiega (Teid) kõneleda.

„Teiega kõneleda“ tähendaks päriselt: mit Ihnen zu sprechen. Aga palju sagedamalt tarvitatakse niisugust vormi, nagu 24. lause näitab. Sie zu sprechen tähendab sõnasõnalt: Teid kõneleda; möte on aga: Teiega kõneleda, Teid näha saada. Sõnase ja on enamasti kahe tegusõna ühendajaks (kui esimene mitte abi-tegusõna: wollen, mögen, sein jne. ei ole) ja jäetakse ümber panemata.

25. Wer ist da?	25. Kes seal on?
26. Herr Müller ist da und wünscht Sie zu sprechen.	26. Herra Müller on seal ja soovib Teiega rääkida.
27. Sagen Sie Herrn Müller, daß ich nicht wohl bin.	27. Ütelge herra Müllerile, et ma terve ei ole.
28. Ich bin nicht woh' und kann Herrn Müller jetzt nicht sehen.	28. Ma ei ole terve, ega või herra Müllerit nüüd vastu võtta (= ei suuda herra Müllerit nüüd mitte näha).
29. Sagen Sie ihm das.	29. Ütelge seda temale.
30. Sagen Sie ihm, daß ich nicht wohl bin, und daß er morgen kommen möchte.	30. Ütelge temale, et ma terve ei ole, ja et ta homme tule.

2.

um wie viel Uhr wird der erste
Zug nach Dresden abgehen?

Um
wie
viel
die Uhr
um wie viel Uhr?
der erste
Zug
nach

Dresden

abgeht

mis kella ajal esimene rong Dre-
deni poole läheb?

üumber, ligi, et; ajal
kudas, kui
palju
kell
mis kella ajal?
esimene
rong
poole (liikumise sihti tähendades),
sisse; pärast, järel.
Dresden — Saksi kuningriigi
pealinn.
ära läheb.

Abgeht sünnib tegusõnast abgehen — ära minema, lahkuma. Siin on algliide ab (ära) tegusõnaga gehen (minema, käima) ühendatud. Algliite kohta on seletus 6. lause juures. Tegusõna ise pööratakse olewikus järgmiselt: ich gehe, du gehst, er geht, wir gehen, ihr geht (Sie gehen), sie gehen.

1. Wie viel Uhr ist es?	1. Mis kell on?
2. Wissen Sie, wie viel Uhr es ist?	2. Kas teate, mis kell on?
3. Können Sie mir vielleicht sagen, wie viel Uhr es ist?	3. Kas Teie ei wõi (kas Teie wõite ehk) mulle ütelda, mis kell on?
4. Können Sie mir sagen, um wie viel Uhr er nach der Bank geht?	4. Kas Teie ei tea (wõi) ütelda, mis kella ajal tema panku läheb?
5. Das kann ich Ihnen wirklich nicht sagen.	5. Seda ei tea ma tõesti mitte ütelda.
6. Um wie viel Uhr geht der erste Zug nach Petersburg ab?	6. Mis kella ajal läheb esimene rong Peterburisse (Peterburi poole)?

Gespool ütlefime, et tegusõna abgehen kahest osast koos on. Nüüd tuleb aga tähele panna, et niisugustes tegusõnades, olewikus ja lihtsas minewikus, kui ka käitkõnes algliide ära lahutatakse ja lause lõppu seatakse; näit. sõna abgehen pööratakse olewikus: ich gehe ab mina lähen ära, du gehst ab, er geht ab, wir gehen ab, ihr geht ab, sie gehen ab. Der erste Zug geht ab — esimene rong läheb ära. Der erste

Zug geht um ein Uhr ab—esimene rong läheb kella ühe ajal ära. Sellest reeglilt eranditelt on mõned lisa=laused, nagu selle peatüki alglaused: . . um wie viel Uhr der Zug abgeht.

7. Der erste Zug geht um neun Uhr ab.	7. Esimene rong läheb kella üheksa ajal ära.
8. Wann geht der nächste (=ligem) Zug nach Wefenberg ab?	8. Millal läheb järgmine rong Ratwere poole?
9. Das weiß ich wirklich nicht.	9. Seda ei tea ma tõesti mitte.
10. Haben Sie keinen Fahrplan?	10. Kas Teil ei ole sõiduplaani? sõnasõnast: Kas Teil on eimingt sõiduplaani?)
11. Hier ist der Fahrplan, mein Herr.	11. Siin on sõiduplaan, minu herra.
12. Der nächste Zug geht um ein Uhr ab.	12. Järgmine rong läheb kella ühe ajal ära.
13. Wie viel Uhr ist es?	13. Mis kell on?
14. Ihre Uhr geht nach.	14. Teie kell jääb maha.

Nachgehen—järel käima, maha jääma (kella kohta)—on niisamati nagu sbegehen kofku liidetud tegusõna; algliide nach lahutatakse peasõnast ära ja seatakse lause lõppu (nagu 6. lause juures seletatud).

15. Ihre Uhr geht zwei Minuten nach.	15. Teie kell käib kaks minutit järel.
16. Meine Uhr geht vor (vorgehen—ette käima).	16. Minu kell käib ette.
17. Ihre Uhr geht drei Minuten vor.	17. Teie kell on kolm minutit ees (=käib ette).
18. Es ist ein Uhr.	18. Kell on üks.
19. Es ist zwei Uhr.	19. Kell on kaks.
20. Es ist drei Uhr.	20. Kell on kolm.
21. Es ist vier Uhr.	21. Kell on neli.
22. Es ist fünf Uhr.	22. Kell on viis.
23. Es ist sechs Uhr.	23. Kell on kuus.
24. Es ist sieben Uhr.	24. Kell on seitse.
25. Es ist acht Uhr.	25. Kell on kaheksa.
26. Es ist neun Uhr.	26. Kell on üheksa.
27. Es ist zehn Uhr.	27. Kell on kümme.
28. Es ist elf Uhr.	28. Kell on üksteistkümme.
29. Es ist zwölf Uhr.	29. Kell on kaksteistkümme.
30. Es ist halb eins.	30. Kell on pool üks.

31. Es ist fünf Minuten nach eins. 31. Wiis minutit kafe peal (üle ühe).

Eins tarwitatakse sagedasti arwufõna ein asemel; nimelt siis kui asjasõna (siin: Uhr) ära jäetud.

32. Es ist zehn Minuten nach eins. 32. Kümme minutit kafe peal.
 33. Es ist ein Viertel nach eins. 33. Weerand kaks. (On weerand üle ühe).
 34. Es fehlt zehn Minuten bis halb (zwei; tunni nimetus jäetakse harilikult ütlemata). 34. Kakskümmend minutit kafe peal (=kümme minutit puudub poolest).
 35. Es ist fünf Minuten vor halb (zwei). 35. Wiis minutit puudub poolest (pool kahest).
 36. Es ist halb zwei. 36. Pool kaks.

Samati: Es ist halb drei; es ist halb vier; es ist halb fünf; es ist halb sechs; es ist halb sieben; es ist halb acht; es ist halb neun; es ist halb zehn; es ist halb elf; es ist halb zwölf; es ist halb eins.

37. Es ist gerade halb (eins, zwei, drei, u. s. w.) 37. Da just pool (üks, kaks, kolm jne.)
 38. Es ist fünf Minuten über halb. 38. Wis minutit üle poole.
 39. Es ist zwanzig Minuten vor zwei. 39. Kakskümmend minutit puudub kahest (=enne kahte).
 40. Es ist drei Viertel auf zwei. Es ist ein Viertel vor zwei. 40. Kolmweerand kaks.
 41. Es ist zehn Minuten vor zwei. 41. Kümme minutit puudub kahest.
 42. Es ist fünf Minuten vor zwei. 42. Wiis minutit puudub kahest.
 43. Es schlägt zwei (Schlag löök, hoop). 43. Üöök kaks.

3.

1. Um wie viel Uhr geht der erste Zug noch Leipzig ab? 2. Um sechs Uhr früh. 3. Bitte, sagen Sie Ihrem Freunde, er möchte morgen früh um drei Viertel auf zehn zu mir kommen.	1. Mis kella ajal läheb esimene rong Leipzigi poole? 2. Kell kuus hommikul (früh — wara). 3. Palun, ütlege oma sõbrale, ta tulgu homme hommikul kolmweerand kümme minu juurde.

2

4. Warum haben Sie ihm nicht gesagt, daß er um halb elf zu mir kommen möchte? 5. Habe ich Ihnen nicht gesagt, daß Sie mir mein Frühstück um sechs Uhr pünktlich bringen möchten? 6. Warum sind Sie gestern nachmittag nicht zu mir gekommen?	4. Miks Teie temale ei ütelnud, et ta pool üheteistklümne ajal minu juurde tulgu? 5. Kas ma Teile ei ütelnud, et Teile minule hommiku-sööki punkt kell kuus tooma peate? 6. Mispäraast Teile eila päraast-lõunat minu juurde ei tulnud?

Sie sind gekommen (paljuse 3. ja 2. isil: nemad on tulnud ehk Teile olete tulnud; ainuse 1. isikus on: ich bin gekommen, mina olen tulnud) — on **täisminewil** (Perfektum) tegusõnast kommen, tulema. Ta on tegusõna **minewiku** **teist-sõnast** (Partizipium); gekommen, tulaud, ja abiajasõnast sein, olema, kostu pandud.

7. Mit welchem Zuge ist Ihr Herr Bruder gekommen? 8. Um wie viel Uhr geht dieser Zug ab? 9. Um wie viel Uhr kommt dieser Zug in Reval an? 10. Dieser Zug geht um halb drei Uhr hier ab und kommt um sieben Uhr in Reval an. 11. Gehen Sie heute abend aus? 12. Nein, mein Herr, ich gehe heute abend nicht aus; ich bleibe zu Hause. 13. Er kann diesen Brief nicht lesen. 14. Können Sie diesen Brief lesen? 15. Nein, mein Herr, ich kann ihn nicht lesen; ich verstehe nicht deutsch. 16. Verstehen Sie deutsch? 17. Verstehen Sie mich?	7. Misjugause rongiga tuli Teile wend? 8. Mis kella ajal läheb see rong ära? 9. Mis kella ajal jõuab see rong Tallinna? 10. See rong läheb pool kolme ajal siit ära ja jõuab kella seitseme ajal Tallinna. 11. Kas Teile lähete täna õhtul wälja? 12. Ei, minu herra, ma ei lähe täna õhtul mitte wälja; ma jään kodu. 13. Ta ei wõi (=ei saa) seda kirja lugeda. 14. Kas Teile wõite seda kirja lugeda? 15. Ei, minu herra, ma ei wõi teda mitte lugeda; ma ei mõista Sassa keelt. 16. Kas teie mõistate (saate aru) Sassa keelt? 17. Kas Teile mõistate mind (saate minust aru)?

18. Verstehen Sie mich, wenn ich deutsch spreche? 18. Kas Teie mõistate mind, kui ma Saksa keelt kõnelen?

Küsimates lausetes pannakse sõna: kui Saksa keelde sõnaga wenn ümber; aga kui ta tähendab, et kaks tegewust ühel ajal sünnivad ehk muidu ühenduses seisavad, tarwitatakse sõna: als. Näit.: Als er kam, ging ich weg — kui tema tuli, läksin ma ära.

19. Ich verstehe Sie, wenn Sie langsam sprechen. 19. Ma mõistan Teid, kui Teie pikkamisi kõnelete.
 20. Bitte, sprechen Sie nicht so schnell. 20. Paluu, ärge kõnelege nii kiiresti.
 21. Sie sprechen zu schnell, mein Herr. Ich kann Sie wirklich nicht verstehen. 21. Teie kõnelete liiga ruttu, minu herra. Ma ei suuda Teid tõesti mitte mõista.

Ich habe verstanden, du hast verstanden jne. (mina olen aru saanud, sina oled aru saanud jne.) on täisminewil (Perfektum) tegusõnast: verstehen = aru saama, mõistma.

22. Haben Sie mich verstanden? 22. Kas olete Teie mind mõistnud?
 23. Haben Sie den Schaffner verstanden? 23. Kas mõistsite konduktori?
 24. Haben Sie verstanden, was der Schaffner gesagt hat? 24. Kas Teie mõistsite, mida konduktor ütles (ütelnud on)?
 25. Ja, er hat gesagt, daß der Zug hier nicht anhält. 25. Jah, ta ütles, et rong siin mitte kinni ei pea.
 26. Ich war gestern in der Kirche, aber ich habe kein Wort verstanden. 26. Mina olin eila kirikus, aga ma ei saanud ühestigi sõnast aru.
 27. Sprechen Sie deutsch? 27. Kas Teie Saksa keelt kõnelete?
 28. Ich spreche nur sehr wenig deutsch, aber ich verstehe fast alles. 28. Ma kõnelen [wäga] vähe Saksa keelt, aga ma mõistan peaaegu kõik.
 29. Können Sie estnisch lesen? 29. Kas mõite [Testi] keelt lugeda?
 30. Können Sie russisch schreiben? 30. Kas mõite [Wene] keelt kirjutada?
 31. Ich kann estnisch lesen, sprechen und schreiben. 31. Ma mõin Testi keelt lugeda, kõnelda ja kirjutada.
 32. Wo haben Sie russisch gelernt? 32. Kus Teie Wene keelt õppisite?

Teated grammatikast.

Tegusõna muutmine.

Tegusõna wõib oma lõppude waral tegewuse aega kui ka tegewuse wiisi ära ütelda. Esitels ta wõib tähendada, et tegewus tõesti on, oli ehk olema saab (Indikativ), ehk jälle, et tegewus soowitaw wõi wõimalik (Konjunktiv); wõib ka käsikimist awalbada (Imperativ), ehk wiimati mõista anda, et tegewusest üle-
 äldse kõneldaske, ilma aja wõi laadi määramata (Infinitiv).

Ajad on:

Das Präsens, (Die Gegenwart) olewit — tähendab käesolewat tegewust.

Das Imperfektum, minewit — möödalanud tegewust.

Das Perfektum, täisminewit — juba lõppenud tegewust.

Das Plusquamperfektum, enneminewit — tegewust, mis amugi lõppenud.

Das Futurum (Die Zukunft) tulewit — algamata tegewust.

Das zweite Futurum, tulewiku minewit — tegewuse tulewast lõppu.

Beale nende wormide tuleb weel kesksõnu (Partizipium) tähele panna, nimelt minewiku kesksõna; kuna seda mõnesuguste aegade tähendamiseks tarwitatakse, abiajasõnaga haben ja sein ühenduses.

Abiajasõna haben muutmine.

Präsens.

Ich habe minul on
 du hast sinul on
 er hat }
 sie hat } temal on
 es hat }
 wir haben meil on
 ihr habt teil on
 sie haben neil on.

Imperfektum.

Ich hatte minul oli
 du hattest sinul oli
 er hatte }
 sie hatte } temal oli
 es hatte }
 wir hatten meil oli
 ihr hattet teil oli
 sie hatten neil oli.

Perfektum.

Ich habe gehabt mul on olnud, mul oli
 du hast gehabt sul on olnud, sul oli
 er (sie, es) hat gehabt temal on olnud, temal oli
 wir haben gehabt meil on olnud, meil oli

ihr habt gehabt teil on olnud, teil oli
 sie haben gehabt neil on olnud, neil oli.

Plusquamperfektum.

Ich hatte gehabt mul oli olnud, mul oli
 du hättest gehabt sul oli olnud, sul oli
 er (sie, es) hatte gehabt temal oli olnud, temal oli
 wir hatten gehabt meil oli olnud, meil oli
 ihr hättet gehabt teil oli olnud, teil oli
 sie hatten gehabt neil oli olnud, neil oli.

Futurum I.

Ich werde haben mul saab olema, mul on
 du wirst haben sul saab olema, sul on
 er (sie, es) wird haben, temal saab olema, temal on
 wir werden haben meil saab olema, meil on
 ihr werdet haben teil saab olema, teil on
 sie werden haben neil saab olema, neil on.

Futurum II.

Ich werde gehabt haben mul saab olnud olema
 du wirst gehabt haben sul saab olnud olema
 er (sie, es) wird gehabt haben temal saab olnud olema
 wir werden gehabt haben meil saab olnud olema
 ihr werdet gehabt haben teil saab olnud olema
 sie werden gehabt haben neil saab olnud olema.

I. Konjunktiv.

Ich würde haben	wöi	ich hätte mul oleks
du würdest haben	"	du hättest sul oleks
er (sie, es) würde haben	"	er (sie, es) hätte temal oleks
wir würden haben	"	wir hätten meil oleks
ihr würdet haben	"	ihr hättet teil oleks
sie würden haben	"	sie hätten neil oleks.

II. Konjunktiv.

Ich würde gehabt haben	wöi	ich hätte gehabt mul oleks olnud
du würdest gehabt haben	"	du hättest gehabt sul oleks olnud
er (sie es) würde gehabt haben	"	er (sie, es) hätte gehabt temal oleks olnud
wir würden gehabt haben	"	wir hätten gehabt meil oleks olnud
ihr würdet gehabt haben	"	ihr hättet gehabt teil oleks olnud
sie würden gehabt haben	"	sie hätten gehabt neil oleks olnud.

Imperativ.

Habe olgu (sul). Habet wõi haben Sie olgu Teil.

Infinitiv.

Präsens.

Präteritum (minewif).

Haben olema (omanduseks pidama) Gehabt haben olnud olema

Partizipium.

Habend (omanduseks pidades). Gehabt (omanduseks pidanud)

Saksa keeles muudetakse suur osa tegusõnu reegliwastastelt; iseäranis sage on reegliwastane muutmine (pööramine, Konjugation) wanemate, esialgsete tegusõnade juures. Uuemal ajal sünnitatud tegusõnad on muutmise juures reeglimõedulised.

Infinitiwis on Saksa tegusõnadel üleüldiselt lõpuks **n**; enamasti weel **en**. Kui see lõpp ära heita, jääb tegusõna tüwi järele; näit.: seh=**en**, nägema; lauf=**en**, ostma. Minult **n** lõpuga on tegusõna: tun, tegema, ja tegusõnad, mille tüwi kahe ja enam silbiline on ja **l** wõi **r** peale lõpeb; näit.: wandeln jalutama, käima; wandern rändama.

Reeglimõeduliste tegusõnade pööramine.

Reeglimõedulistes tegusõnades jääwad tüwe täishealikud õigis wormides muutmata. Imperfektum'is on nendel lõpuks **te**, ja minewiku leksõnal (Partizipium präteriti) — **t**. Näitused:

infinitiv.	Imperfektum.	Partizipium prät.
laufen ostma	ich kaufte mina ostfin	gekauft ostnud
loben kiitma	ich lobte mina kiitsin	gelobt kiitnud
lieben armastama	ich liebte mina armastasin	geliebt armastanud

Nüüd toome tegusõna „laufen“ pööramise pea-aegades; selle järele wõib õppija sõnu „loben“ ja „lieben“ ifegi pöörata.

Kaufen ostma.

Präsens.

Ich kaufe mina ostan	wir kaufen meie ostame
du kaufst sina ostad	ihr kauft teie ostate
er kauft tema ostab	sie kaufen nemad ostavad

Imperfektum.

ich kaufte mina ostfin
 du kauftest sina ostfid
 er kaufte tema ostis

wir kauften meie ostfime
 ihr kauftet teie ostfite
 sie kauften nemad ostfid.

Perfektum.

ich habe gekauft mina olen ostnud
 du hast gekauft sina oled ostnud
 er hat gekauft tema on ostnud
 wir haben gekauft meie oleme ostnud
 ihr habt gekauft teie olete ostnud
 sie haben gekauft nemad on ostnud.

Futurum I.

ich werde kaufen mina saan ostma
 du wirst kaufen sina saad ostma
 er wird kaufen tema saab ostma.
 wir werden kaufen meie saame ostma
 ihr werdet kaufen teie saate ostma
 sie werden kaufen nemad saamad ostma.

Sõnade järjestus.

Sõnade järjestus on Saksa keeles pea=laufete s hoopis teistsugune kui a bi=laufete s. Tähtsamad reegliid selle kohta on järgmised:

Pea=laufete järjestus.

1. Harilikult on Saksa keeles, nagu Eesti keelesgi, lause alus esimesel paigal, ütlus teisel ja täiendusõnad viimasel asemel; näit.:

Alus.	Ütlus.	Täiendus.
Der Vater Isa	kauft ostab	einen Rock. kutte.
Der Lehrer Kooliõpetaja	schreibt kirjutab	einen Brief. kirja.

2. On aga lause-ütluseks tegusõna liit=aegas (s. o. mitmest sõnast kokku pandud), siis seatakse abi=aasõna (sein, haben, werden) teisele, ja Partizipium wõi Infinitiv — viimasele paigale.

Alus.	Abi=ajasõna.	Sihitus.	Part. wõi Inf.
Mein Bruder Minu wend	hat on	Ihren Vater Teie isat	gesehen. näinud.
Ich Mina	habe olen	einen Hut kübara	gekauft. osinud.
Der Lehrer Kooliõpetaja	hat on	einen Brief kirja	geschrieben. kirjutanud.
Der Diener Teener	wird saab	ein Billet pilet	kaufen. ostma.

3. Citamine: **nicht** seatakse otselohese täiendus järel; näit.:
Ich habe das Buch nicht gelesen—ma ei ole raamatut lugenud.

4. Küsimise lausetes on tegusõna esimesel paigal, siis tulewad lause alus ja täiendus. Kui aga tegusõna liit-aegas on, siis asub abi-ajasõna esimesele paigale, aga Partizipium wõi Infinitiv — wiimasele. Näit.: Schreibt der Lehrer einen Brief? Kas kooliõpetaja kirjutas kirja? Hat der Lehrer einen Brief geschrieben? Kas on kooliõpetaja kirja kirjutanud?

Abi=laufete järjestus.

Abi= wõi lisa=laufed lisatakse mingisugusele pealause osale seletuseks, ja algawad mingisuguse siduma sõnaga — kas ase-sõna, määra-sõna wõi sidu-sõnaga. Tegusõna seatakse abilausetes ilka kõige wiimasele paigale. Näitused:

Pealause.	Abi=lause.
Ich habe Ihren Bruder gesehen, Mina olen Teie wenda näinud,	als ich auf dem Bahnhof war. kui ma walfalis olin.
Können Sie mir sagen, Kas wõite Teie minule ütelda.	ob Herr Braun zu Hause ist? kas herra Braun todus on?
Abi=laufete liimiseks pealausele külge tarwitatakse enamasti järgmisi sõnu:	
welcher, welche, welches mis- gune, kes, mis	da kui, kuna, sest et
der, die, das see	nach dem peale selle kui
was, mis, mida	während kuna, selle aja sees kui
was für ein mis-sugune, mis	ehe enne kui
wer kes	seitdem sest ajast kui
wen keda	bis kuni
wessen kelle, mille	daß et
wem kellele, millele	damit et
wo kus	wenn kui

wann kui
wie kudäs
warum mißväräst
als kui, kuna

ob kas
weil fest et
obgleich eht küll
obschön eht küll.

Kirjalitub harjutused.

1. Wo haben Sie diesen Überzieher gekauft?
2. Ich habe diesen Überzieher gestern gekauft, als ich in Wien war.
3. Haben Sie das Kleid gesehen, welches ich gestern gekauft habe?
4. Können Sie mir vielleicht sagen, ob er diesen Gut und diese Taschentücher (paljus sõnast: Taschentuch) bei dem deutschen Kaufmann gekauft hat?
5. Nein, mein Herr, et hat sie (=neid) in dem französischen Laden gekauft.
6. Gehen Sie heute morgen (hommikul) nicht aus?
7. Ich muß heute ausgehen und etnige Kleinigkeiten (=väikesed asjad, tühjad a.) für meine Schwester kaufen.
8. Können Sie mir vielleicht sagen, um wie viel Uhr der erste Zug nach Petersburg abgeht?
9. Um sechs Uhr.
10. Ist das ein Passagierzug (=sõidurong; inimeste rong) oder (eht) ein Schnellzug?
11. Das ist ein Passagierzug.
12. Der Schnellzug geht um drei Viertel auf acht von hier ab.
13. Und wann trifft er in Petersburg ein (trifft ein = jõuab kohale; ainsuse 3. isik tegusõnast: eintreffen = kohale jõudma)?
14. Um sieben Uhr abends.
15. Bitte, geben Sie mir ein Billet dritter Klasse.
16. Für den Schnellzug, oder Passagierzug?
17. Für den Schnellzug, bitte.

18. Der Passagierzug fährt (=sõidab; sõnast fahren sõitma) zu langsam (=liiga pikkamisi) und hält auf jeder Station an (hält an = peatab; tegusõnast: anhalten, peatama).

1. Kas Teie olete minu kälimeest näinud?

2. Ma nägin (= olen näinud) teda täna hommiku!, kui ma ootesaalis olin.

3. Kas Teie võite ehk mulle ütelda, kas ta on Berlini reisinud (ob er nach Berlin gereist ist; — er ist gereist ta on reisinud; tegusõnast reisen — reissima)?

4. Ma usun (ich glaube), et ta sõidurongiga reisinud on.

5. Kas Teie teate, millal tema tagasi tuleb (= zurückkommt)?

6. Ma usun, et ta homme tagasi tuleb.

Sõnad.

Das Haus. Maja.

das Möbel majariist

die Gerätschaft tarbeasi

das Zimmer tuba

das Schlafzimmer magamise tuba

das Vorzimmer eestuba, koda

die Küche köök

die Tür uks

der Schlüssel mõti

das Türschloß ukkelukk

das Fenster aken

der Fußboden põrand

die Zimmerdecke lagi

der Tisch laud

der Stuhl tool

der Lehnstuhl tugitool

der Wachtisch pesulaud

der Schreibtisch kirjutuslaud

die Kommode kummut

die Schublade sahtel, laegas

der Schrank kapi

der Spiegel peegel

das Sofa sohva

das Waschbecken pesukauss

das Handtuch käterätk

das Gemälde maalitud pilt

das Bildnis pilt, kujutus.

Die Post. Postitalitus.

das Postamt postkontor

das Postbureau (1 büroo) postkontor.

der Briefträger kirj kandja

der Briefkasten kirjakasti

das Streifband ristpael

ein frankierter Brief margiga kiri

ein unfrankierter Brief margita kiri

der Geldbrief rahakiri

die Postmarke postmark

die ungenügende Frankierung liig vähe markisi (puudulik maksumine)

das Briefpapier kirjapaber

das Briefcouvert (l. kumäär) fir- jäumbrit	telegraphieren telegraphweerima
der Stegellack pitsatillak	der Telegraphendraht telegraphwi traat
das Pestschaft pitsat	der unterseeische Telegraph wee- alune telegraphw
der Telegraph telegraphw	der transatlantische Telegraph
das Telegraphenbureau (l. tele- graafen büroo) telegraphwi	Atlanti okeani alune tele- graphw.
kontor	
die Depesche, das Telegramm	

Zugemischts.

Die junge Schwalbe.

Noor pääsufene.

„Was macht ihr da?“ fragte eine Schwalbe die geschäftigen
„Mis teete teie seel?“ küsis pääsufe töökaid

Ameisen.
sipelgaid.

— Wir sammeln Vorrat für den Winter, — mar die geschwinde
— Meie kogume tagawara talweks, — oli tiire

Antwort.
wastus.

„Das ist klug,“ sagte die Schwalbe; „das will ich auch tun.“
„See on tarl“, ütles pääsufe; „jeda tahan mina ta teha.“
und sogleich fing sie an eine Menge toter Spinnen und
Ja tohe hakkas ta hulga furnud ämflikkusi ja

Fliegen in ihr Nest zu tragen.
kärspeid sisse oma pefasje kandma.

— Aber wozu soll das? — fragte endlich ihre Mutter.
— Aga misjaoks peab see? — küsis wiimaks tema ema.

„Wozu? Vorrat für den bösen Winter, liebe Mutter!
„Mis jaoks? Tagawara wastu kurja talwet, armas emal

sammle doch auch! Die Ameisen haben mich diese Vorsicht
kurja ometi tal sipelgab on minule jeda etrewoatust
gelehrt.“
öpetanud.“

— O, laß den irdischen Ameisen die kleine Klugheit, — ver-
— Oh jäta maapealsetele sipelgatele see wäike tartus, — tähen-
sette die Alte; was sich für sie schickt, schickt sich nicht für
das wana; mis jaoks nende tölhab, tölhab mitte jaoks

bessere Schwalben. Uns hat die gütige Natur ein holderes
paremate pääsutes'e. Meile on hea loodus lahkema
Schicksal bestimmt. Wenn der reiche Sommer sich endet, ziehen
saatusē määranud. Kui rikas sumi lõpeb, rändame
wir von hinnen; auf dieser Reise entschlafen wir allgemach; und
meie ära siit; peal jelle reifi uinume meie aegamisi; ja
da empfangen uns warme Sümpfe, wo wir ohne Bedürfnisse
seal wõtawad wastu meid soojad sood, kus meie ilma puuduseta
rasten, bis uns ein neuer Frühling zu einem neuen Leben erweckt.
puhkame, kuni meid uus kewade jaoks uue elu äratab.

III. õ p i t ü k k.

Wenn irgend möglich, so möchte ich noch heute vormittag dort ankommen, da mir sehr daran liegt, einen meiner Geschäfts-freunde zu treffen.

Kui kudagi wõimalik, siis tahaksin ma weel täna ennelõunat sinna jõuda, sest mul on väga vaja, üht oma õriõpra tabada.

1.

Wenn irgend möglich, so möchte ich noch heute vormittag dort ankommen.

Wenn
irgend

Kui kudagi wõimalik, siis tahaksin ma weel täna ennelõunat sinna jõuda.

kui
kudagi, milgi-

Mäit.: irgendumo kufagil, irgendumie kudagi, milgil kombel, irgendum wer wõi irgendum jemand keegi, ütõpuhas kõ; irgendum was wõi irgendum et was miõgi.

möglich
wenn irgend möglich
so
wenn... so
möchte
ich möch'te
noch
heute
vormittag
dort
ankommen

wõimalik
kui kudagi wõi calit
siis, nõnda
kui... siis
tahaksin, tahaks
mina tahaksin
weel
täna
enne lõunat
seal, sinna
kohale jõudma.

Präsens: ich komme an (mina jõuan kohale, jõuan sinna), du kommst an, er kommt an, wir kommen an, ihr kommt an, sie kommen an.

1. Wenn irgend möglich, so möchte ich heute noch nach Wien reisen.

1. Kui kudagi wõimalik, siis tahaksin ma täna weel Wieni reisida.

2. Das ist nicht möglich.
3. Der letzte Zug ist vor einer halben Stunde abgegangen.

2. See ei ole mõimalik.
3. Viimane rong on poole tunni eest ära läinud.

Abgegangen on minewiku kessõna (Partizip) tegusõnast abgehen, ära minema; ist abgegangen — on ära läinud — täisminewil, Perfektum).

4. Ist es Ihnen nicht möglich, mir diese Hosen noch heute zu senden?
5. Das tut mir sehr leid, mein Herr, aber es ist wirklich ganz unmöglich.
6. Es ist mir heute nicht möglich nach der Bank zu gehen, da ich nicht wohl bin.
7. Sind Sie nicht wohl? Sie sehen blaß aus.
8. Was fehlt Ihnen?
9. Ihr Herr Schwager sieht nicht wohl aus.
10. Was fehlt Ihrem Herrn Vater?
11. Ich habe ihn heute morgen auf der Börse gesehen; er sieht krank aus.
12. Fehlt Ihnen etwas? Sie sehen krank aus.
13. Mir fehlt nichts.
14. Ich kann heute nicht zu Ihnen kommen.
15. Warum nicht? Fehlt Ihnen etwas?
16. Ja mir ist nicht wohl (wõi: ich bin nicht wohl).

4. Kas Teil ei ole mõimalik, minule neid püksa tänna weel saata?
5. Mul on wäga kahju (pär: teeb minule wäga walu), aga see on tõesti täitsa mõimata.
6. Mul ei ole tänna mõimalik panka minna, sest ma ei ole terve.
7. Kas Teie haige olete (pär.: Kas Teie ei ole terve)? Teie paistate kahwatu olema.
8. Mis Teil wiga? (Mis Teil puudub?)
9. Teie kälimees ei paista terve olema.
10. Mis on Teie isa wiga?
11. Mina nägin (olen näinud) teda tänna hommikul rahaturul; ta pristab haige olema.
12. Kas Teil midagi wiga? Teie paistate haige olema.
13. Mul ei ole midagi wiga. (Mul ei puudu midagi).
14. Ma ei wõi tänna mitte Teile (Teie juurde) tulla.
15. Miks mitte? Kas Teil midagi wiga on?
16. Jah, ma ei ole terve.

17. Ich möchte gern mit Ihnen nach der Kirche gehen, aber ich bin nicht wohl. 18. Guten Morgen, mein Herr. Wie geht es Ihnen?	17. Ma tahaksin heameelega Teiega kirikusse minna, aga ma ei ole terve. 18. Tere hommikust (head hommikut), minu herra. Kudas käsi käib? (Kudas Teil läheb?)

Rüsimus: wie geht es? tarvitatakse ilka datim-muntega; sellepärast kõneldakse: Wie geht es Ihrem Vater? Kudas Teie isa käsi käib? Wie geht es Ihrer Mutter? Es geht ihm gut. Tema käsi käib hästi. Es geht ihr besser. Temal (naister.) läheb paremini.

19. Danke schön, es geht mir recht gut. 20. Wie geht es Ihrem Herrn Vater? 21. Wie geht es Ihrem Herrn Onkel? Ich habe ihn in den letzten Tagen nicht gesehen. 22. Danke schön, es geht ihm recht gut. 23. Wie geht es Ihrer Frau Mutter? 24. Danke schön, es geht ihr heute etwas besser.	19. Tänan (ilusti), mul läheb õige hästi. 20. Kudas Teie isa käsi käib? (Kudas Teie isal läheb?) 21. Kudas läheb Teie onul? Ma ei ole viimastel päevadel teda näinud. 22. Tänan, temal läheb õige hästi. 23. Kudas läheb Teie emal? 24. Tänan, temal läheb täna pisut paremini.

2.

Da mir sehr daran liegt.

da
mir
sehr
daran
liegt

Seft minul on väga vaja (pär.:
seft minul lamab väga
selle küljes).

seft; seft et
minul
väga
selle küljes
lamab; on maas; puhkab.

Tuleb tegusõnast: liegen-lamama, maas olema. Präsens: ich liege, du liegst, er liegt, wir liegen, ihr liegt, sie liegen.

Es liegt mir sehr daran.

Minul on wäga waja (wäga tähtjas).

Es liegt mir nichts daran.

Minul ei ole sellest midagi (Minule ükspuhas).

Saksa keeles on wäga palju niisuguseid laudseid ütelsi. Tähtsamad nende hulgast järgmised:

Es liegt mir viel daran..

Minul on wäga tähtjas...

Es freut mich sehr, daß...

Ma rõemustan wäga, et...

Es tut mir leid, daß...

Mul on kahju, et...

Es kommt mir vor...

Es scheint mir...

Was fehlt Ihnen?

Mulle näib...

Mis Teil wiga? (päris: Mis Teil puudub?)

Es wundert mich...

Minu paneb imestama...

Es versteht sich.

Muidugi mõista.

Es verdrießt mich.

Teeb meele pahaseks...

Es hungert mich.

Mul on nälg; ehk: kõht on tühi.

Es durstet mich.

Mul on jänu.

1. Es liegt mir sehr daran, deutsch zu lernen.

1. Mul on wäga tähtjas, Saksa keelt õppida.

2. Es liegt meinem Bruder sehr daran, recht bald deutsch zu sprechen.

2. Minu wennal on wäga tähtjas, õige pea Saksa keelt kõnelema.

3. Liegt Ihnen sehr daran, noch heute nach Berlin zu kommen?

3. Kas Teil on wäga waja, täna weel Berlini jõuda?

4. Ja, es liegt mir sehr daran, da ich meinen Vater sehen möchte.

4. Jah, minul on see wäga tähtjas, sest ma tahaksin oma isa näha.

5. Es liegt mir nichts daran, ob er diese Rechnungen bezahlen will oder nicht.

5. Minule ei ole sellest midagi, kas ta neid arweid maksta tahab või mitte.

6. Es liegt meinem Prinzipal sehr daran, dieses Haus zu kaufen.

6. Minu peremehele on wäga tähtjas, seda maja osta.

7. Liegt Ihnen sehr daran, dieses Pferd zu verkaufen?

7. Kas Teil wäga waja on, seda hobust ära müüa?

8. Können Sie mir vielleicht sagen, ob Herr Schmidt mit diesem Zuge angekommen ist?

8. Kas Teile võite minule ehk ütelda, kas herra Schmidt selle rongiga tulnud on?

9. Es liegt mir sehr daran, ihn noch heute zu sehen.	9. Mul on wäga waja, teda weel täna näha.
10. Es freut mich sehr, daß Ihre Frau Mutter wieder wohl ist.	10. Rõemustab mind wäga, et Teie ema jälle terme on.
11. Wie geht es Ihrem Herrn Vater?	11. Rudas Teie isa käsi käib? (Rudas läheb Teie isal?)
12. Danke schön, es geht ihm viel besser.	12. Tänan wäga, temal läheb palju paremini.
13. Das freut mich sehr.	13. See rõemustab mind wäga.
14. Es freut mich sehr, Sie so wohl zu sehen.	14. Rõemustab mind wäga, Teid nii terme näha.
15. Es liegt mir sehr daran, ihn noch heute zu sehen, da er morgen auf's (Lühendatud: auf das) Land geht.	15. Mul on wäga tähtjas, teda weel täna näha, sest ta läheb homme maale.
16. Es liegt mir sehr daran, in meinem Kontor zu sein, ehe die Post ankommt.	16. Mul on wäga tähtjas, oma kontoris enne olla, kui post tuleb.
17. Entschuldigen Sie, mein Herr, könnten Sie mir vielleicht den Weg nach der Bangstraße angeben?	17. Wabandage, minu herra, kas Teie wõiksite ehk minule teed Bita uulitsale juhatada (päris.: üles anda).
18. Das tut mir sehr leid; ich bin hier fremd.	18. Mul on wäga kahju; ma olen siin wõeras.

Könnten Sie? Kas Teie wõiksite? loetakse miisatamaks küsimise wormiks, kui ütelus: können Sie? kas Teie wõite? Esimene worm on kahtlema kõnewiisi (Konjunktiv) Imperfektum, tegusõnast: können, wõima. Doome näituse, kudas sõna: können Imperfektum nii kindlas, kui kahtlewas kõnewiisis käib.

Imperfektum.

Indikativ.

ich konnte mina wõisin
 du konntest sina wõisid
 er konnte tema wõis
 wir konnten meie wõisime
 ihr konntet teie wõisite
 sie konnten nemad wõisid

Konjunktiv.

ich könnte mina wõiksin
 du könntest sina wõiksid
 er könnte tema wõiks
 wir könnten meie wõiksim
 ihr könntet teie wõiksite
 sie könnten nemad wõiksid.

19. Es tut mir sehr leid, daß Sie gestern abend nicht gekommen sind. 20. Es tut mir sehr leid, daß Ihre Fräulein Schwester krank ist.	19. Mul on wäga kahju, et Teie eila õhtul mitte ei tulnud. 20. Mul on wäga kahju, et Teie (preili) õde haige on.

Fräulein tähendab: preili, neiu. Siin on ta niisugune wiisakuse awalbus, nagu: Ihr Herr Vater, Ihre Frau Mutter.

21. Wie geht es Ihrem Herrn Schwiegervater? 22. Er ist sehr krank; er kann unmöglich leben (bleiben). 23. Es tut mir unendlich leid, das zu hören. 24. Es sollte mich sehr freuen, wenn Sie morgen früh zu mir kommen würden.	21. Kudas Teie äiataadi käsi käib? 22. Ta on wäga haige; wõimata on, et ta elusse jääks. 23. Mul on wäga kahju, seda kuulda. 24. Ma rõemustaksin wäga, kui Teie homme hommikul (wara) minu juurde tuleksite (tulema saaksite).

„Homme hommikul“ oleks Sakska keeles vieti: morgen Morgen; aga et kordamise eest hoida, üteldakse: morgen früh homme wara.

25. Es sollte mich sehr freuen, wenn Sie morgen bei mir zu Mittag speisen könnten.	25. Ma rõemustaksin wäga, kui Teie homme minu juures lõunat süüa wõiksite (täh.: lõunale tuleksite).

Zu Mittag speisen — lõunat süüa — on peenem, wiisakam kõnekään kui: zu Mittag essen.

26. Es sollte mich sehr freuen, wenn Sie mit nach Berlin reisen könnten. 27. Es tut mir sehr leid, daß Sie nicht für mich nach der Bank gehen können. 28. Es ist mir lieb das zu wissen.	26. Ma rõemustaksin wäga, kui Teie Berlini kaasa sõita wõiksite. 27. Mul on wäga kahju, et Teie minu eest pankla minna ei wõi. 28. Mul on hea meel (armas) seda teada.

29. Es ist mir sehr lieb, daß
Sie heute abend gekommen
sind.
30. Es wäre mir sehr lieb, wenn
Sie diesen Brief für mich
übersehen könnten.

29. Mul on wäga hea meel,
et Teie täna õhtul tulite
(tulnud olete).
30. Mul oleks wäga hea meel,
kui Teie seda kirja minu
eest ümber panna võiksite.

Teated grammatikast.

Abiajasõna: sein = olema.

Präsens.

ich bin mina olen
du bist sina oled
er ist tema on
wir sind meie oleme
ihr seid teie olete
sie sind nemad on.

Imperfektum.

ich war mina olin
du warst sina olid
er war tema oli
wir waren meie olime
ihr wart teie olite
sie waren nemad olid.

Perfektum.

ich bin gewesen mina olen olnud
du bist gewesen sina oled olnud
er ist gewesen tema on olnud
wir sind gewesen meie oleme olnud
ihr seid gewesen teie olete olnud
sie sind gewesen nemad on olnud.

Plusquamperfektum.

ich war gewesen mina olin olnud
du warst gewesen sina olid olnud
er war gewesen tema oli olnud
wir waren gewesen meie olime olnud
ihr wart gewesen teie olite olnud
sie waren gewesen nemad olid olnud.

I. Futurum.

ich werde sein mina saan olema
du wirst sein sina saad olema
er wird sein tema saab olema

wir werden sein meie saame olema
ihr werdet sein teie saate olema
sie werden sein nemad saawad olema.

II. Futurum.

ich werde gewesen sein	mina saan olnud olema
du wirst gewesen sein	fina saad olnud olema
er wird gewesen sein	tema saab olnud olema
wir werden gewesen sein	meie saame olnud olema
ihr werdet gewesen sein	teie saate olnud olema
sie werden gewesen sein	nemad saawad olnud olema

I. Konjunktiv.

ich wäre mina oleksin	wir wären meie oleksime
du wärest fina oleksid	ihr wäret teie oleksite
er wäre tema oleks	sie wären nemad oleksid

eht:

ich würde sein mina saaksin olema
du würdest sein fina saaksid olema
er würde sein tema saaks olema
wir würden sein meie saaksime olema
ihr würdet sein teie saaksite olema
sie würden sein nemad saaksid olema

II. Konjunktiv.

ich wäre gewesen mina oleksin olnud
du wärest gewesen fina o'leksid olnud
er wäre gewesen tema oleks olnud
wir wären gewesen meie oleksime olnud
ihr wäret gewesen teie oleksite olnud
sie wären gewesen nemad oleksid olnud

eht:

ich würde gewesen sein mina saaksin olnud olema
du würdest gewesen sein fina saaksid olnud olema
er würde gewesen sein tema saaks olnud olema
wir würden gewesen sein meie saaksime olnud olema
ihr würdet gewesen sein teie saaksite olnud olema
sie würden gewesen sein nemad saaksid olnud olema.

Kõwa käänatuS.

(Järg.)

Suurem osa meeste- ja asjasugust nimisõnu käänatakse esialgse kõwa käänatuse järele, mille jooksul nendega järgmisi muudatusi sünnib:

1. Ainsuses omandavad nad es lõpu genetiiv-muutes ja e lõpu datiiv-muutes; lõpu e langeb tihti wälja (warta: tähendus). Näit.: N. der Sohn poeg, G. des Sohnes poja, D. dem Sohne pojale.

2. Paljuses omandavad nad e lõpu nominatiiv-, genetiiv- ja akkusatiiv-muutes, ja en lõpu datiiv-muutes. Näit.: N. die Söhne pojad, G. der Söhne poegade, D. den Söhnen poegadele, A. die Söhne poegasi.

3. Meeste sugust nimisõnadel muutuvad tüwi täishealilub paljuses pehmemaks; a-st saab ä, o-st ö, u-st ü. Näit.: der Bach oja, die Bäche ojad; der Sohn poeg, die Söhne pojad; der Gut kübar, die Güte kübarad.

Tähendus. Ainsuse genetiiv- ja datiiv-muute lõpust langeb e sagedasti wälja, isekranis neis nimisõnades, mis ainsuse nominatiivis ig, ich, at ja ling lõpuga on. Näit: N. der König kuningas, G. des Königs kuninga, D. dem König kuningale.

Selgituseks toome paari sõna lohta täielise käänamise kju.

Singular.

Plural.

N. der Bach oja
G. des Baches oja
D. dem Bache oja
A. den Bach oja

die Bäche ojad
der Bäche ojade
den Bächen ojadele
die Bäche oja

N. das Jahr aasta
G. des Jahres aasta
D. dem Jahre aastale
A. das Jahr aastat

die Jahre aastad
der Jahre aastate
den Jahren aastatele
die Jahre aastaid

Selle käänatuse hulka kuuluvad järgmised nimisõnad:

1. Kõik meeste- ja asjasugu nimisõnad, millel üksainus ühesilbiline tüwi on; näit.: der Fluß jõgi, die Flüsse jõed; das Schaf lammas, die Schafe lambad.

2. Nimisõnad, millel tüwi ette mõni algliide pandud, näit.: der Befehl käsk, die Befehle käsud; das Gebet palwe, die Gebete palwed. Selle liigi sõnadel langeb ainsuse genetiivi ja dativi lõpudest e wälja: Gen. des Befehls, des Gebets; Dat. dem Befehl, dem Gebet.

3. Nimisõnad, mille tüvi külge lõpu d ig, ich at, ing, ung liidetud, näit.: der König kuningas, die Könige kuningad; der Monat kuu, die Monate kuud; der Häring heering, die Häringe heeringad; der Jüngling noormees, die Jünglinge nooredmehed.

4. Võerastest keeltest laenatud nimisõnad, millel lõpuks al, an, ast, ja ier on. Täishealil a muutub neil sõnadel ä-ks. Näit.: der Palast loss, palee, die Paläste paleed; der General, kindral, die Generale kindralid; der Kaplan kaplan, preester, die Kapläne kaplanid, der Offizier ohvitser, die Offiziere ohvitserid.

Grandid:

Järgmistes sõnades jääb tüvi täishealil paljuses muutmata.

der Arm käsi	die Arme käed
der Tag päev	die Tage päevad
der Schuh king	die Schuhe kingad
der Hund koer	die Hunde koerad
der Punkt punkt	die Punkte punktid.

Paljuse dativ neist sõnadest on: den Armen, den Tagen, den Schuhen, den Hunden, den Punkten.

Paljuses en lõpu omandavad järgmised nimisõnad: Der Staat riik, die Staaten riigid; der Schmerz valu, die Schmerzen valud.

Järgmised sagedamalt ettetulevad sõnad omandavad p^aal-ju se nominatiivis er lõpu, ja pehmendavad ühtlasi tüvi täishealiku:

der Mann mees	die Männer mehed
der Wald mets	die Wälder metsad
das Buch raamat	die Bücher raamatud
das Tuch rätik, kalev	die Tücher rätikud, kalevid
das Loch auk	die Löcher augud

ja palju muid.

Paljuse Dativ on: den Männern, den Wäldern, den Büchern, den Tüchern, den Löchern.

Järgmised a s j a s u g u ft nimisõnad omandavad paljuses lõpu en:

das Auge film	die Augen filmad
das Ohr kõrv	die Ohren kõrvad
das Bett woodi	die Betten woodid
das Beet peenar	die Beeten peenrad.

Pehme käänatud.

Selle käänatuse hulka langewad:

1. Kõik meestefugu nimisõnad, millel e lõpuks, näit.: der Knabe poiss, des Knaben poissi; der Bote kästjalg, des Boten kästjala; der Franzose prantslane, des Franzosen prantslase.

2. Särgmised ühesilbilised sõnad:

der Herr isand	der Bär karu	der Fürst würst
der Christ ristiinimene	der Nerv erk, nerv	der Graf krahw
der Held kangelane	der Mensch inimene	der Tor rumal
der Narr narr	der Prinz prints	der Dachs härg.

3. Omadusesõnad, mis nimisõnade asemel tarwitatud:

der Alte wanamees	der Kranke haige
der Reisende reisija	der Gelehrte õpetlane

4. Meestefugu nimisõnad, mis wõerastest keeltest, enamasti Greeka ja Ladina keelest laenatud, millel rõhk wiimase silbi peal on:

der Student üliõpilane	der Soldat soldat
der Philosoph mõttetark	der Präsident esimees

Lühendus: Wõerad sõnad al, an, ast ja r lõpuga, nagu: General, Offizier jne. muudetakse l o w a käänatuse järele.

Pehme käänatuse järele käiwad nimisõnad omandawad kõigis muudetes (peale ainsuse nominatiwi) lõpu en; tüwi täishealik jääb alati pehmendamata. Sõna Herr (isand, Issand) omandab ainsuses üksi lõpu n. Näitused:

Einzahl.

Mehrzahl.

N. der Knabe poiss
G. des Knaben poissi
D. dem Knaben poissile
A. den Knaben poissi

die Knaben poissid
der Knaben poisside
den Knaben poissidele
die Knaben poissifi

N. der Herr isand
G. des Herrn isanda
D. dem Herrn isandale
A. den Herrn isandat

die Herren isandad
der Herren isandate
den Herren isandatele
die Herren isandaid

N. der Narr narr
G. des Narren narri
D. dem Narren narrile
A. den Narren narri

die Narren narrid
der Narren narride
den Narren narridele
die Narren narrifi.

N. der Mensch inimene	die Menschen inimeseb
G. des Menschen inimese	der Menschen inimeste
D. dem Menschen inimesele	den Menschen inimestele
A. den Menschen inimesti	die Menschen inimesti
N. der Alte wanamees	die Alten wanameheb
G. des Alten wanamehe	der Alten wanameeste
D. dem Alten wanamehele	den Alten wanameestele
A. den Alten wanameesti	die Alten wanameesti.

Kirjalikud harjutused.

1. Ich werde mit dem nächsten Zuge nach Narva abreisen.
2. Machen Sie, bitte, mein Zimmer rein (rein machen = puhastama koristama).
3. Machen Sie mein Bett auf.
4. Ich möchte zu Bett (woodisse, f. o. magama) gehen.
5. Ich bin sehr müde (väsinud).
6. Ich war die ganze Nacht (terwe öö) auf der Eisenbahn.
7. Können Sie diese Depesche gleich absenden (ära saatma)?
8. Um wie viel Uhr geht der Schnellzug nach Petersburg?
9. Um halb sechs.
10. Gut (hea küll); dann wecken (äratage) Sie mich um drei Viertel auf fünf und bringen Sie mir mein Frühstück um fünf Uhr.
11. Was wünschen Sie zum Frühstück?
12. Bringen Sie mir Kaffee.
  1. Mul on väga waja Berliini sõita.
  2. Kas Teie võiksite mulle ütelda, kas Teie wend selle rongiga tuli.
  3. Ei, selle rongiga ta ei tulnud.
  4. Mul on üksteil (ei ole lugu), kas ta tuleb wõi mitte.
  5. Kõmustab mind väga, et Teie tulite (tulnud olete).
  6. Mul on väga kahju, et Teie õde haige on.
  7. Kudas Teie isa käsi käib?
  8. Ta on üsna haige.
  9. See on hoopis wõimata.

10. Teie paistate haige olema.

11. Kas Teie ei tea (= ei wdi) minule ütleba, mitu läänatust (Declinationen) Saksa keeles on?

12. Jah, meil on kaks läänatust: tšwa ja pehme (die starke und die schwache).

Sõnad.

Das Mittagessen. Lõuna-
sööik.

das Brot leib

das Schwarzbrot ruttileib (must
leib)

das Weißbrot sai (walge leib)

das Mehl jahu

das Fleisch liha

der Braten küpsis, praad

das Kalbfleisch wasitaliha

das Rindfleisch loomaliha

gewichtetes Rindfleisch keedetud
loomaliha

das Hammelfleisch lambaliha

das Schweinefleisch sealiha

eine Kotelette kotiet

der Schinken sink, kints

das Gemüse keeduwili

die Sauce (loe: Soosse), die
Brühe soust, wedelik, liha-
kaste

die Suppe supp

die Butter wdi

das Butterbrot wdileib

der Käse juust

der Brantwein wiin, naps

die Flasche pudel

der Kork kork

der Korkzieher korgitõmbaja

der Hunger nälg

der Durst jänu

das Getränk joot

ein Mundvoll suutäis

das Dessert (l. Dessäär) magus
roog

der Wein marjawiin

das Bier õlu

das Ei muna, die Eier munad

das Rührei munaröög

der Eierkuchen munakool

ein Kuchen kook

eine Pastete pasteet, pirukas

der Salat salat

der Senf sinep

das Salz sool

das Öl õli

der Essig äädikas

der Pfeffer pipar

Die Möbel. Majariistab.

das Bett woodi

die Bettstelle säng

die Bettdecke waip

das Kissen padi

das Kissen lina

die Matratze mabrats, aluskott

die Gardine kardin, eesriie

der Vorhang eesriie.

Zugemissets.

Der Weinstock.

Wiinapuu.

Am Tage der Schöpfung rühmten die Bäume gegen ein-
 Päewal loomise kiitsid puud wastu üts-
 ander, frohlockend ein jeglicher über sich selbst.
 teife, rōemustades igaiüts üle enese ise.

— Mich hat der Herr gepflanzt, — so sprach die erhabene
 — Wind on Isjaand istutanud, — nii ütles auus
 Zeder; — Festigkeit und Wohlgeruch, Dauer und Stärke hat er
 seeder; — kindlust ja head löhna, kestwust ja tugewust on ta
 in mir vereint.
 sees minu ühendanud.

— Jehowa's Huld hat mich zum Segen gesetzt — so
 — Jehowa arm on mind õnnistuseks pannud, — nii
 sprach der umschattende Palmbaum; — Nutzen und Schönheit
 ütles warjuandew palmipuu; — kasu ja iludust
 hat er in mir vermählet. —
 on ta minus paaripanud.

der Apfelbaum sprach:
 Dunapuu ütles:
 — Wie unter den Dornen die Rose, stehe ich unter
 — Ragu seas kibuwitsade roos, nii seisan ma seas
 meinen Geschwistern, dem niedrigen Gebüsch. —
 minu wennaksete, madala wõsastiku. —

So rühmten alle, der Öl- und Feigenbaum, selbst die Fichte
 Nii kiitsid kõik, õli- ja wiigipuu, isegi määnd
 und Tanne sich.
 ja kuust ennast.

Einzig der Weinstock schwieg und sank zu Boden.
 Ainumas wiinapuu waitis ja wajas maha.
 — Mir, — sprach er zu sich selbst, — scheint alles ver-
 — Minule — ütles ta ise enesele — näib kõik teela-
 sagt zu sein, Stamm und Äste, Blüten und Frucht; aber so wie
 tud olema, tüwi ja ošad, õied ja wii; aga nii kui
 ich bin, will ich noch hoffen und warten. —
 ma olen, tahan ma veel loota ja oodata.

Er sank darnieder und seine Zweige weinten.
 Ta wajas alla ja tema ošad nutsid.

Nicht lange wartete und weinte er: siehe, da trat die
 Mitte taua ootas ja nuttis tema: waata seal astus
 Gottheit der Erde, der freundliche Mensch, zu ihm. Er sah
 jumalus maa (pealne), sõbralit inimene, juurde tema Ta nägi
 ein schwaches Gemäch, ein Spiel der Lüfte, das unter sich sank
 nõrka taine, mänguasja õhtudel, mis alla wajus
 und Hilfe begehrte. Mitleidig richtete er's auf und schlang
 ja abi igatses. Raastundlikult aitas ta selle üles ja punus
 den zarten Baum an seine Laube. Froher spielten jetzt die
 õrna puu külge oma lehthoone. Rõemsalt mängsid nüüd
 Lüfte mit seinen Neben; die Glut der Sonne durchdrang ihre
 õhud tema wiinamarjadega; kuumus päikese läbitungis tema
 harten grünenden Körner, bereitend in ihnen den süßen Saft,
 kõwast rohelisti iwast, walmistades nendes magusat mahla,
 den Trank für Götter und Menschen.
 jooki jaoks jumalate ja inimeste.

Mit reichen Trauben geschmückt neigte bald der Weinstock
 Riikaste lõbaratega ehitud painutas warsti wiinapuu
 sich zu seinem Herrn nieder, und dieser kostete seinen erquit-
 ennast poole oma isanda alla, ja see maitstes tema kostata-
 ckenen Saft und nannte ihn seinen Freund. Die stolzen Bäume
 wat mahla ja nimetas teda oma sõbraks. Ühted puud
 beneideten jetzt die schwache Ranke; denn viele von ihnen stan-
 laetsesid nüüd nõrka wõsu; sest paljud seast nende seisid
 den schon entfruchtet da; er aber freute sich seiner schlan-
 juba ilma wiljata seal; tema aga rõdmustas end oma sihwa-
 ken Gestalt und seiner harrenden Hoffnung.
 ta kogu ja oma ootama lootuse üle.

Darum erfreut sein Saft noch jetzt des Menschen Herz
 Sellepärast rõdmustab tema mahl weel praegu inimese südant
 und hebt empor den niedergesunkenen Mut und erquicket den
 ja tõstab ülespoole allawajunud julgust ja tojutab
 Betrübten.
 kurba.

Verzage nicht, Verlassener, und harre duldbend aus. Im
 Meeltärakeida mitte, mahajäetu, ja oota kannatades. Sees
 unansehnlichen Rohr quillt der süßeste Saft; die schwache
 ilmailuta putke hoowab kõigemagusam mahl, nõrk
 Rebe gebiert Begeisterung und Enzücken.
 wiinapuu sünnitab waimustust ja rõdmustust.

IV. Öpitüft.

1.

(Türg).

einen meiner Geschäftsfreunde . . . üht minu ärisöpradest ta-
zu treffen bada

einen
meiner
Geschäftsfreunde
das Geschäft, Pl. die Geschäfte
der Freund, Pl. die Freunde
treffen
üht
minu
ärisöbrad
äri, ärid
söber, söbrad
tabama.

Tegusöna: treffen pööratakse reeglimastafelt. Präsens: ich treffe,
du triffst, er triffst, wir treffen, ihr triffst, sie treffen.

1. Es tut mir sehr leid, daß ich Sie morgen nicht treffen kann. 1. Mul on wäga kahju (minule teeb wäga walu), et ma Teid homme tabada ei wöi.
2. Wo kann ich Sie treffen? 2. Kus wöin ma Teiega kottu (Teid tabada) saada?
3. Können Sie mich morgen früh um drei Viertel auf elf in dem Wartesaal des Baltischen Bahnhofs treffen? 3. Kas Teie wöite mind homme hommikul kolmweerand üheteistümne ajal Balti waksali ootesaalis tabada (kottu saada)?
4. Das tut mir unendlich leid; aber es ist mir unmöglich. 4. Mul on löpmata kahju; aga see on minul wöimata.
5. Wo haben Sie ihn getroffen? 5. Kus Teie teda tabasite?

Getroffen on minewiku keishöna tegusönost treffen; Perfektum on: ich habe getroffen minx olen tabanud, du hast getroffen jne. Imperfektum: ich traf mina tabasin, du trafst, er traf, wir trafen, ihr traft, sie trafen.

5. Haben Sie mir nicht gesagt, daß Sie ihn auf dem Hamburger Bahnhof getroffen haben? 5. Kas Teie minule ei ütelnud, et Teie teda Hamburgi waksalis tabasite?

7. Es liegt mir sehr daran, diesen Herrn zu treffen. 8. Er ist einer meiner Geschäftsfreunde. 9. Einer Ihrer Geschäftsfreunde wünscht Sie zu sprechen. 10. Hat er Ihnen seinen Namen gesagt? 11. Ja, mein Herr, sein Name ist Karl Peters, und er sagt, er möchte Sie in einer Privatangelegenheit sprechen. 12. Sagen Sie dem Herrn, daß es mir unmöglich ist, ihn jetzt zu sehen. Ich bin sehr beschäftigt. 13. Wenn Sie jetzt zu beschäftigt sind, komme ich morgen früh wieder. 14. Ich bin gestern dreimal bei Herrn Meyer gewesen. 15. Und haben Sie ihn getroffen? 16. Es tut mir leid sagen zu müssen, daß ich ihn nicht zu Hause getroffen habe.	6. Minul on wäga tähtjas, jeda herrat tabada. 8. Ta on üks minu ärisõpradest. 9. Üks Teile ärisõpradest soovib Teilega kõneleda. 10. Kas ta Teile oma nime ütles? 11. Jah, minu herra; tema nimi on Karl Peters, ja ta ütles, tema tahtvat Teilega eraasias kõneleda. 12. Ütelge sellele herrale, et minul võimata on teda näha. Minul on palju tegemist. (Mina olen väga töötamasa). 13. Kui Teil praegu liig palju tegemist on, tulen ma homme hommikul tagasi (jälle). 14. Mina käisin eila kolm korda herra Meyeri juures. 15. Ja kas Teile teda tabasite? 16. Mul on väga kahju, et ütlema pean, et ma teda mitte koost ei leidnud (ei tabanud).

2.

Hotel.

Wõerastemaja.

1. Können Sie mir ein Zimmer geben? 2. Bitte, zeigen Sie mir Ihre Zimmer. 3. Bitte, zeigen Sie mir ein anderes Zimmer. 4. Können Sie mir kein anderes Zimmer geben?	1. Kas võite minule tuba anda? 2. Palun, näidake minule oma tuba si. 3. Palun, näidake minule (üht) teist tuba. 4. Kas Teile ei võdi minule teist (kas Teile võite minule mingisugust teist) tuba anda?

5. Dieses Zimmer gefällt mir nicht.	5. See tuba ei meelbi minule mitte.
6. Dieses Zimmer gefällt mir sehr gut.	6. See tuba meelbib minule wäga häsii.
7. Bitte, geben Sie mir ein anderes Zimmer. Dieses gefällt mir nicht.	7. Balun, andke minule (üks) teine tuba. See ei meelbi minule mitte.
8. Zeigen Sie dem Herrn Nummer sieben.	8. Näidake herrale nummer seitse.
9. Bitte, geben Sie mir ein Zimmer in der ersten Etage (loe: etasse).	9. Balun, andke minule tuba teise korra peal (üks kord kõrges).
10. Wie viel nehmen Sie für dies (lühendatud dieses) Zimmer pro Tag?	10. Kui palju võtate Teie selle toa eest päevas?
11. Wie viel kostet dies Zimmer pro Tag?	11. Kui palju maksab see tuba päevas?
12. Dies Zimmer kostet einen Rubel.	12. See tuba maksab ühe rubla.
13. Ist die Bedienung mit einbegriffen?	13. Kas on teenimine (talitamine) kaasa arvatud?
14. Nein, die Bedienung ist nicht mit einbegriffen.	14. Ei, teenimine ei ole mitte kaasa arvatud.
15. Wie viel kostet die Bedienung?	15. Kui palju maksab teenimine?
16. Die Bedienung kostet vierzig Kopfen täglich.	16. Teenimine maksab nelikümend kopikat päevas.
17. Schön, ich will dies Zimmer nehmen.	17. Hea küll (ilus), ma võtan selle toa.
18. Bringen Sie meine Sachen herauf, und bezahlen Sie die Droschte.	18. Tooge minu asjad ülesse ja maksa woorimehele (makske troška eest).

Pea=laufe.

Warum gefallen Ihnen die englischen Waren nicht, welche ich Ihnen gestern gesandt habe, und wie kann Ihr Kommit (loe: Komiti) behaupten, daß sie zu teuer sind, wenn er sie sich noch nicht einmal angesehen hat?

Mitspärast ei meelbi Teile Ingliſe kaubad, mida ma Teile eila ſaatſin, ja kudäs wõib Teile ſell tõendada, et nad liiga kallid on, kui ta neid weel kordagi waadanud ei ole?

1.

Warum gefallen Ihnen die englischen Waren nicht, welche ich Ihnen gestern gesandt habe?

Mitſpärast ei meelbi Teile Ingliſe kaubad, mida ma Teile eila ſaatſin?

Warum
gefallen
es gefällt mir
wir gefällt es Ihnen?
englischen (N. englisch)
Waren (N. die Ware)
nicht
welcher, welche, welches;
Pl.: welche

mitſpärast
meeldima
meeldib minule
kudas Teile meeldib?
Ingliſe=
kaubad (kaup)
mitte
mis, misjugune; paljus: mis-
juguseb.

ich
Ihnen
gestern
gesandt habe (Perfektum ſõnast
ſenden, ſaatma)

mina
Teile
eila
ſaatſin, ſaatnud olen.

1. Wie gefallen Ihnen die englischen Waren?
2. Warum gefällt es Ihnen nicht in Deutschland?
3. Es gefällt mir ganz gut in Deutschland, aber natürlich nicht so gut, wie in Rußland.
4. Wo gefällt es Ihnen besser, in Amerika oder in Europa?
5. Mir gefällt es natürlich am besten in Rußland, weil ich dort geboren bin.

1. Kudas Teile Ingliſe kaubad meeldiwad?
2. Mitſpärast Teile Saksamaal ei meelbi?
3. Minule meeldib Saksamaal üsna hästi, aga muidugi (loomulikult) mitte nii hästi kui Wenemaal.
4. Kus meeldib Teil paremini, Amerikas wõi Europas?
5. Minule meeldib muidugi kõige paremini Wenemaal, sest et ma seal sündinud olen.

6. Ich war gestern abend im (lühendus sõnadesi: in dem) Theater und habe Ludwig Barnay als Hamlet gesehen.
7. Wie hat Ihnen sein Spiel gefallen?
8. Sehr gut; ich finde, daß er diese schwierige Rolle mit großem Verständniß spielt.
9. Gefällt er Ihnen besser als Rossi?
10. Sie wissen ja, daß ich ein Deutscher bin, und ich muß sagen, daß mir mein Landsmann Barnay besser gefällt, als Rossi.
11. Wie gefällt Ihnen der neue Roman?
12. Von welchem Roman sprechen Sie?
13. Wir sprechen von dem neuesten Roman von Georg Ebers.
14. Ich habe ihn noch nicht gelesen, aber ich möchte diesen Roman gern lesen.
15. Ich bin augenblicklich so sehr mit meinen Studien beschäftigt, daß ich keine Zeit habe, Romane zu lesen.
16. Mit was für Studien sind Sie beschäftigt?
17. Ich bin augenblicklich mit dem Studium der deutschen Sprache beschäftigt.
18. Finden Sie die deutsche Sprache sehr schwer?
6. Mina olin eila õhtul teatris ja nägin Ludwig Barnay's Hamleti osas (Hamletina).
7. Kudas meeldis Teile tema mäng?
8. Väga hästi, ma leian, et ta seda rasket osa suure arusaamisega mängib.
9. Kas ta Teile paremini meeldib, kui Rossi?
10. Teile teate ju, et ma sakslane olen, ja ma pean ütleva, et minule mu suguvend Barnay paremini meeldib, kui Rossi.
11. Kudas uus roman Teile meeldib?
12. Mis sugustest romanist Teile kõnelete?
13. Meie kõneleme Georg Ebers'i kõige uuemast romanist.
14. Ma ei ole teda veel mitte lugenud, aga ma tahaksin seda romani heameelega lugeda.
15. Ma olen praegu (filmapiigul) nii väga õppimisega (uurimistega) tegemuses, et mul aega ei ole, romanist lugeda.
16. Mis Teile õpite? (Mis suguste uurimistega olete Teile tegemuses?)
17. Mina olen praegu Saksa keele õppimisea tegemuses.
18. Kas peate (kas leiate) Saksa keele väga rasket?

19. Ich finde die russische Sprache viel schwerer als die deutsche. 20. Die Konstruktion (loe: . . . ftsion) der deutschen Sprache ist für uns ziemlich schwer. 21. Und die Deklinationen (loe: -tsionen), was halten Sie von denen? 22. Die Deklinationen sind für einen Russen sehr leicht zu erlernen. 23. Ich habe Ihnen gestern einige deutsche Waren gesandt. 24. Die Waren, welche Sie mir gestern gesandt haben, gefallen mir ganz und gar nicht.	19. Ma pean Wene keele palju raskemaks, kui Saksa (keele). 20. Saksa keele ehitus on meile taunis raske. 21. Ja käänatused, mis Teile neist peate? 22. Käänatused on weneleseele wäga terged ära õppida. 23. Mina saatsin Teile eila mõningad Saksa kaubad. 24. Kaubad, mida Teile minule eila saatsite, ei meeldi minule sugugi.

Teated grammatikast.

Naistesugust nimisõnade käänamine.

Kõik naistesugu nimisõnad jääwad kõigis ainsuses käänetes muutmata. Paljuses muudetakse neid järgmiselt:

1. Ühesilbilised nimisõnad saawad lõpu e kõigis käänetes; datiwis tuleb veel **n** lisats; nii et D. Plurali lõpp **en** on. Peale selle muutuwad tüwi täishealikud pehmemaks; **a**-st saab **ä**, **o**-st **õ**, **u**-st **ü**. Näit. die Hand käsi, die Hände käed.

2. Kahe- ja enamsilbilised nimisõnad saawad kõigis käänetes lõpu **en**; tüwi täishealik jääb muutmata. Näit.: die Hoffnung lootus; die Hoffnungen lootused.

Grandid:

1. Sõnal: die Mutter emad, on paljuses: N. die Mütter emad D. den Müttern emadele; samati sõnal: die Tochter tütar, paljuses N. die Töchter tütreid, D. den Töchtern tütretele.

2. Kahe- ja enamsilbilised nimisõnad, mis ainsuses **l** ja **r** peale lõpewad, saawad paljuses kõigis käänetes üksnes **n** lõ-

puks juurde. Näit. : die Gabel kahwel, paljusēs : die Gabeln ; die Feder fulg, paljusēs : die Federn.

3. Särgmised ühesilbilised nimisõnad saamad paljusēs lõpu n :

Einzahl.

die Art laad, tõug
die Fahrt sõit
die Frau naine, proua
die Form worm, kuju
die Pflicht kohustus
die Schlacht lahing
die Schrift kiri, käekiri
die Schuld mõlg
die Uhr kell
die Zahl arm

Näitused :

Mehrzahl.

die Arten laadid, tõud
die Fahrten sõidud
die Frauen naised, prouad
die Formen wormid, kujud
die Pflichten kohused
die Schlachten lahingud
die Schriften kirjad
die Schulden mõlad
die Uhren kellad
die Zahlen armud.

Ühesilbiline nimisõna.

N. die Hand käsi
G. der Hand käe
D. der Hand käele
A. die Hand kätt

die Hände käed
der Hände käte
den Händen kätele
die Hände käsja.

Ähesilbiline nimisõna.

N. die Hoffnung lootus
G. der Hoffnung lootuse
D. der Hoffnung lootusele
A. die Hoffnung lootust

die Hoffnungen lootused
der Hoffnungen lootuste
den Hoffnungen lootustele
die Hoffnungen lootuseid.

Grand.

N. die Gabel kahwel
G. der Gabel kahwli
D. der Gabel kahwlile
A. die Gabel kahwelt.

die Gabeln kahwliid
der Gabeln kahwliite
den Gabeln kahwliitele
die Gabeln kahwliisi.

Gesõnad.

Saksa keeles nõuamad eesõnad (Präposition, loe Präposition) enamasti ühte käänet; on aga ka mõned, nimelt liiku mist tähendavad eesõnad, mis wahel datiwiga, wahel akkusatiwiga ühinewad.

1. **Genetivi** nõuavad järgmised eesõnad:
 während jooksul, ajal }
 wegen pärast, jaoks. } statt
 anstatt } asemel

2. **Dativi** nõuavad:

zu juurde, lisaks	von üle, =st; kõest, =lt
mit ühes, kaasas; tõlgitakse tihti	seit algades; peale (aja kohta)
kaasäitlema muutega, ilma	bei juures, kaasas
eesõnata, näit.: ich bin zu-	gegenüber vastas
frieden mit ihm ma olen	aus wälja; =st
temaga rahul.	nächst ligidal, kõrwal
nach pärast; poole; liikumise sihti	nebst ühes, seltsis
tähendades tõlgitakse ilma	entgegen wastu
eesõnata, sisse= ehl alale-	binnen ajal, jooksul
ütleva muutega: nach der	sammt ühes, koos
Stadt linna; nach Hause	zuwider wasta.
koju.	

Akkusatiwi nõuavad:

durch läbi, abil	gegen wastu, poole; ligi
für jaoks, tarbeks, eest	wider wastu
ohne ilma.	um ümber, ligi.

4. **Dativi** (küsümise peale: **kus** ?) ja **akkusatiwi** (küsümus: **kuhu** ?) nõuavad:

an juures, juurde; ligikaudu;	neben kõrwal; kõrwa
poole	vor ees, ette; waremalt
auf peal; peale	über üle; kohal; kohale
hinter taga; taha	unter all; alla
in sees; sisse	zwischen wahel; wahela.

Nimetatud eesõnade meelespidamise tergituseks tarwitati wane-
 mal ajal järgmisi salmituid:

1. Schreib (kirjuta):

Mit, nach, nächst, nebst, sammt, bei, seit, von, zu, zuwider,
 entgegen, binnen, aus; — stets (alati) mit dem Dativ
 nieder.

2. Bei: durch, für, ohne, um, gegen, wider,

Schreib stets den Akkusativ und nie den Dativ nieder.

3. An, auf, hinter, neben, in,

Über, unter, vor und zwischen —

Stehen mit dem **Akkusativ** (seisawad akkusatiwiga),
 Wenn man fragen kann: wohin? (kui küsida wõib: kuhu?)
 Mit dem **Dativ** steh'n sie so, (datiwiga seisawad nad nii)
 Daß man nur kann fragen: wo? (et ainult wõib küsida: kus?)
 Näitused on allpool, kirjallikluse harjutuste hulgas.

Gesõnade kofkuliitumine määrawa artikliga.

Mõned eessõnad liituvad tihtilugu määrawa artikliga ühels sõnaks; näit.: an dem asemel tarwitatakse am; auf das asemel aufs jne. Mõlemad wormtd on ühesuguselt tarwitusel; aga liitumine jääb seal wõimataks, kus artikkel asesõna: dieser, diese, dieses tähenduse omandab.

Sagedamad eessõnade ja artikli ühendused on:

an dem	asemel	am	an das	asemel	ans
bei dem	"	beim	auf das	"	aufs
in dem	"	im	durch das	"	durchs
von dem	"	vom	für das	"	fürs
zu dem	"	zum	in das	"	ins
zu der	"	zur	um das	"	ums
vor das	"	vors	über das	"	übers.

Reeglimõedulise tegusõna pööramine.

Kaufen, ostma (waata lkt. 41).

Industaw worm.

ich kaufe
 du kaufst
 er kauft
 wir kaufen
 ihr kauft
 sie kaufen

Gitaw worm.

P r ä s e n s.

ich kaufe nicht
 du kaufst nicht
 er kauft nicht
 wir kaufen nicht
 ihr kauft nicht
 sie kaufen nicht

Küsiw worm.

kaufe ich?
 kaufst du?
 kauft er?
 kaufen wir?
 kauft ihr?
 kaufen sie?

I m p e r f e k t u m.

ich kaufte
 du kauftest
 er kaufte
 wir kauften
 ihr kauftet
 sie kauften

ich kaufte nicht
 du kauftest nicht
 er kaufte nicht
 wir kauften nicht
 ihr kauftet nicht
 sie kauften nicht

kaufte ich?
 kauftest du?
 kaufte er?
 kauften wir?
 kauftet ihr?
 kauften sie?

Perfektum.

ich habe gekauft	ich habe nicht gekauft	habe ich gekauft?
du hast gekauft	du hast nicht gekauft	hast du gekauft?
er hat gekauft	er hat nicht gekauft	hat er gekauft?
wir haben gekauft	wir haben nicht gekauft	haben wir gekauft?
ihr habt gekauft	ihr habt nicht gekauft	habt ihr gekauft?
sie haben gekauft	sie haben nicht gekauft	haben sie gekauft?

Plusquamperfectum.

ich hatte gekauft	ich hatte nicht gekauft	hatte ich gekauft?
du hattest gekauft	du hattest nicht gekauft	hattest du gekauft?
er hatte gekauft	er hatte nicht gekauft	hatte er gekauft?!
wir hatten gekauft	wir hatten nicht gekauft	hatten wir gekauft?
ihr hattet gekauft	ihr hattet nicht gekauft	hattet ihr gekauft?
sie hatten gekauft	sie hatten nicht gekauft	hatten sie gekauft?

I. Futurum.

ich werde kaufen	ich werde nicht kaufen	werde ich kaufen?
du wirst kaufen	du wirst nicht kaufen	wirst du kaufen?
er wird kaufen	er wird nicht kaufen	wird er kaufen?
wir werden kaufen	wir werden nicht kaufen	werden wir kaufen?
ihr werdet kaufen	ihr werdet nicht kaufen	werdet ihr kaufen?
sie werden kaufen	sie werden nicht kaufen	werden sie kaufen?

II. Futurum.

ich werde gekauft haben	ich werde nicht gekauft haben
du wirst gekauft haben	du wirst nicht gekauft haben
er wird gekauft haben	er wird nicht gekauft haben
wir werden gekauft haben	wir werden nicht gekauft haben
ihr werdet gekauft haben	ihr werdet nicht gekauft haben
sie werden gekauft haben	sie werden nicht gekauft haben.

werde ich gekauft haben?
wirst du gekauft haben?
wird er gekauft haben?
werden wir gekauft haben?
werdet ihr gekauft haben?
werden sie gekauft haben?

I. Konjunktiv.

ich würde kaufen	ich würde nicht kaufen	würde ich kaufen?
du würdest kaufen	du würdest nicht kaufen	würdest du kaufen?
er würde kaufen	er würde nicht kaufen	würde er kaufen?
wir würden kaufen	wir würden nicht kaufen	würden wir kaufen?
ihr würdet kaufen	ihr würdet nicht kaufen	würdet ihr kaufen?
sie würden kaufen	sie würden nicht kaufen	würden sie kaufen?

II. Konjunktiv.

ich würde gekauft haben
 du würdest gekauft haben
 er würde gekauft haben
 wir würden gekauft haben
 ihr würdet gekauft haben
 sie würden gekauft haben.

ich würde nicht gekauft haben
 du würdest nicht gekauft haben
 er würde nicht gekauft haben
 wir würden nicht gekauft haben
 ihr würdet nicht gekauft haben
 sie würden nicht gekauft haben.

würde ich gekauft haben?
 würdest du gekauft haben?
 würde er gekauft haben?
 würden wir gekauft haben?
 würdet ihr gekauft haben?
 würden sie gekauft haben?

Imperativ.

kaufe du
 kauft ihr
 kaufen Sie

kaufe nicht
 kauft nicht
 kaufen Sie nicht

Infinitiv.

Präsens: kaufen
 Präteritum: gekauft haben

nicht kaufen
 nicht gekauft haben

Partizip.

Präsens: kaufen
 Präteritum: gekauft

nicht kaufend
 nicht gekauft

Löpuks toome weel eitawalt küsiwa wormi:

Präsens: kaufe ich nicht? kaufst du nicht? jne.

Imperfektum: kaufte ich nicht? kauftest du nicht? jne.

Perfektum: habe ich nicht gekauft? hast du nicht gekauft? jne.

Plusquamperfektum: hatte ich nicht gekauft? hattest du nicht gekauft? jne.

I. Futurum: werde ich nicht kaufen? wirst du nicht kaufen? jne.

II. Futurum: werde ich nicht gekauft haben? wirst du nicht gekauft haben? jne.

I. Konjunktiv: würde ich nicht kaufen? würdest du nicht kaufen? jne.

II. Konjunktiv: würde ich nicht gekauft haben? würdest du nicht gekauft haben? jne.

Selsamal kombel pöbratagu järgmisi tegusönu:

leben armastama
 leben elama
 holen tooma

schicken saatma
 danken tänama
 legen panema.

Kirjalikut harjutused.

1. Ich war mit meinem Freunde in London.
2. Er geht nach dem Bahnhof.
3. Ich habe den Roman von dem deutschen Kaufmann erhalten (saanud).
4. Ich war seit einem Monat nicht in seinem Hause.
5. Warum sind Sie gestern abend nicht zu meiner Schwester gekommen?
6. Er hat diesen Rock bei dem französischen Schneider gekauft.
7. Er ist nicht aus dem Hause gewesen.
8. Er wohnt (wohnen elama, korteris olema) gegenüber der Post.
9. Ich bin gestern durch die Stadt gegangen (käinud; gehen=käima, minema).
10. Er hat diese Handschuhe für meinen Sohn gekauft.
11. Er hat dieses Buch ohne meine Erlaubnis (luba) genommen (nehmen=wõtma).
12. Ich bin gegen den Wind (tuul) gerannt (jooksnud; rennen=jooksuma).
13. Er hat das (seda) wider meinen Willen (Wille=tahtmine) gemacht.
14. Köln liegt an den Ufern (das Ufer=kallas) des Rheines (Rheini jõgi).
15. Senden (saatma) Sie diesen Brief an meinen Onkel.
16. Er steht an dem Fenster.
17. Das Buch liegt auf dem Tische.
18. Er stand (seisis; Imperf. sõnast stehen=seisma) hinter der Tür (die Tür=uks).
19. Mein Bruder ist in dem Laden.
20. Er saß (istus; Imperf. sõnast sitzen=istuma) neben mir.
21. Er war vor einer Stunde hier.
22. Er wohnt über Ihnen.
23. Nein, er wohnt unter mir.
24. Die Sache liegt zwischen mir und Ihnen.
25. Ich gehe an das Fenster.
26. Legen Sie das Buch auf den Tisch.
27. Treten Sie (astuge) hinter mich.

28. Mein Bruder ist in den Laden gegangen.
 29. Sehen Sie sich (sich sehen=istuma, istet wõtma) neben ihn.
 30. Stellen Sie (seadke) es vor das Fenster.
 31. Ich gehe über den Fluß (jõgi).
 1. Mis tella ajal Teie harilikult üles tõusete (stehen Sie gewöhnlich auf)?
 2. Ma tõulen harilikult tella kuu ajal üles.
 3. Tõuske üles; on juba hilja (spät).
 4. Tõuske üles; on väga hilja.
 5. See tuba meeldib minule väga.
 6. Ma ei tabanud Teie wenda kodust.
 7. Minul on väga waja Teie õega kõnelema.
 8. Ütelge temale, et mul väga palju tegemist on (ma väga tege-
 mused olen).
 9. Näidake mulle, palun, (üht) teist tuba.
 10. Keemad kõnelewad väga hästi Saksa keelt.

Sõnad.

Die Zeit. Aeg.
 das Jahr aasta
 der Monat kuu
 ein halbes Jahr pool aastat
 ein Vierteljahr weerandaasta
 vier Wochen neli nädalat
 vierzehn Tage neliteistkümmend
 päewa (kaks nädalat)
 eine Woche nädal.
 ein Tag päew
 heute täna
 heute morgen täna hommikul
 heute abend täna õhtul
 der Abend õhtu
 der Morgen hommik
 gestern eila
 vorgestern üleila, tunaeila
 morgen homme
 übermorgen ülehomme
 Tage der Woche nädala päe-
 wad.

Sonntag pühapäew
 Montag esmaspäew
 Dienstag teisipäew
 Mittwoch kesknädal
 Donnerstag neljapäew
 Freitag reede
 Sonnabend laupäew
 Namen der Monate kuu de ni-
 med
 Januar jaanuar
 Februar weebruar
 März märts
 April april
 Mai mai
 Juni juuni
 Juli jauli
 August august
 September september
 Oktober oktober
 November november
 Dezember detsember.

V. õpetüft.

I.

(Tärg).

1. Haben Sie die Depesche abgesandt, welche ich Ihnen heute morgen gegeben habe?
2. Wie gefallen Ihnen die deutschen Proben, welche ich Ihnen vor einigen Tagen gesandt habe?
3. Ich sandte Ihnen gestern einige Proben. Wie gefallen sie Ihnen?
4. Wie schmeckt (schmecken, maitsema) Ihnen diese Suppe?
5. Der Kaffee, von dem Sie mir gestern eine Probe gesandt haben, schmeckt mir nicht.
6. Sänden Sie mir gefälligt eine andere und bessere Sorte.
7. Wie schmeckt Ihnen die deutsche Küche?
8. Die deutsche Küche schmeckt mir nicht so gut, wie die französische und russische.
9. Dieser Rinderbraten schmeckt mir nicht.
10. Er ist nicht nach meinem Geschmack zubereitet.
1. Kas Teile olete telegrammi ära saatnud, mis ma Teile täna hommikul andsin?
2. Kudas meeldiwad Teile need Salsa proowid, mida ma Teile möne päewa eest saatfin (saatnud olen?)
3. Ma saatfin Teile eila möned proowid. Kudas need Teile meeldiwad?
4. Kudas see leem Teile maitsef?
5. Kohwi, millest Teile eila minule proowi saatfite, ei maitse mulle mitte.
6. Saatke minule lahlesti üks teine ja parem sort.
7. Kudas Salsa kööl (s. o.: Salsa wiifi järele walmistatud toidub) Teile maitsef?
8. Salsa toidub (kööl) ei maitse minule nii hästi kui Prantsuse ja Wene.
9. See loomapraad ei maitse minule.
10. Ta ei ole mitte minu maitse järele walmistatud.

11. Bitte, bereiten Sie mein Beefsteak (loomapraad; Englise keelest, loe: bliffstek) nach englischer Manier zu (tegušõna: zubereiten walmis-tama).

11. Palun walmistage minule loomapraadi Englise laadi järele.

2.

... und wie kann Ihr Kommiss (loe: Komii) behaupten, daß sie zu teuer sind?

... ja tudas wõib Teie sell tõendada, et nad liiga kallid on?

und
wie
kann
Ihr

Kommiss (Brantsuse keelest; loe: Komii)

behaupten

ja
tudas
wõib
Teie
kaubafell

tõendada

Sellest tegušõnast sünnib Imperfektum reeglindedulifelt ainult selle wahega, et kumbagi t wahele e sisse jääb: ich behauptete mina tõendasin, du behauptetest, er behauptete. Mi-newiku Partizip ei wõta omale algliidet ge; sedasama sünnib ka teiste tegušõnadega, mille tüwi ees algliited: be, emp, ent, er, ver, zer, ge, miß, voll, wider, hinter seisawad.
Mäitused:

belohnen tasuma

verkaufen müüma

zerstören häwitama

vermieten wälja üürima

ich belohnte

ich verkaufte

ich zerstörte

ich vermietete

et

belohnt

verkauft

zerstört

vermietet

daß

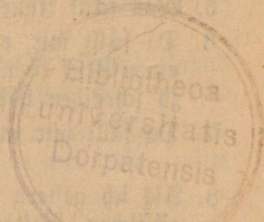
Sidesõna „daß“ ei tohi mitte asjafugu artikliga „daß“ ära segada.

sie
zu
teuer
sind

nemad
liiga
kallis
on

1. Wie können Sie das behaupten?

1. Kudas wõite Teie seda tõendada?

2. Mein Kommiss behauptet, daß Sie gesagt hätten, Sie würden die Rechnung unter keinen Umständen bezahlen. 3. Es ist mir gar nicht eingefallen (Partizio tegusõnast: einfallen = meelde tulema, sisse tuktuma) das zu sagen. 4. Wenn Ihr Kommiss das behauptet, so sagt er nicht die Wahrheit. 5. Was fällt Ihnen ein! 6. Da fällt mir ein, daß ich einen Brief an meinen Freund zu schreiben habe. 7. Da fällt mir etwas ein. 8. Als ich gestern in der französischen Restauration (loe: Restoratsioon) war, kam ein Herr zu mir und fragte mich, ob Sie in Berlin wären. 9. Und was haben Sie ihm geantwortet? 10. Warum haben Sie ihm das geantwortet? 11. Warum antworten Sie nicht? 12. Auf diese Frage kann ich nicht antworten. 13. Er hat behauptet, daß er Sie gestern abend „Unter den Linden“ getroffen hätte. 14. Wie geht es Ihnen? } Wie befinden Sie sich? }	2. Minu sell tõendab, Teie olewat ütelnud, et Teie seda arwet mitte mingil tingimisel ei maksja (maksma ei saa). 3. Mulle pole meelbegi tulnud seda ütelda. 4. Kui Teie sell seda tõendab, siis ei ütle ta mitte tõti. 5. Mis Teil meelde tuleb! 6. Seal tuleb mul meelde, et mul on oma (minu) sõbrala kirja kirjutada. 7. Seal tuleb mal midagi meelde. 8. Kui ma eila Prantsuse trahsteris olin, tuli keegi (üks) herra minu juurde ja küsis (minult), kas Teie Berlinis olewat. 9. Ja mis Teie temale kostsite? 10. Miks Teie temale seda kostsite? 11. Miks Teie ei kosta? 12. Selle küsimuse peale ei wõi ma wastata. 13. Tema tõendas, et ta Teid eila õhtul „Pärnade all“ (uulits Berlinis) trehwanud olewat. 14. Kudas käsi käib? (Sõnasõnalises ümberpanekus: Kudas Teil läheb? Kudas enese olema leiate?)

Reed kats kõneläanu lähewad õigest, sõnasõnalisest ümberpanekust mõtte poolt lahku. Sich befinden tähendab päriselt:

leiduma, miibima. Präsens: ich befinde mich mina leidun; du befindest dich sina leitub; er befindet sich; wir befinden uns; ihr befindet euch; sie befinden sich.

15. Wie geht es Ihrem Herrn Vater? Wie befindet sich Ihr Herr Vater?	15. Kudas Teie isa käsi käib?
16. Danke schön, es geht meinem Vater recht gut. Mein Vater befindet sich recht gut.	16. Tänan, (minu isa käsi käib) õige hästi.
17. Wenn ich mich morgen früh nicht besser befinde, so müssen Sie einen Arzt holen.	17. Kui mul homme hommikul parem ei ole, siis peate tohtri rooma.
18. Mein teurer Freund, wie freut es mich, Sie zu sehen!	18. Minu kallis sõber, kudas ma rõemustan Teid nähes!
19. Diese Waren sind viel zu teuer. Ich kann sie nicht nehmen.	19. Need kaubad on liiga kallid. Ma ei või neid mitte võtta.
20. Ich kann diese Stoffe zu diesem Preise nicht nehmen.	20. Ma ei või neid riideid selle hinnaga mitte võtta.
21. Dieser Preis ist viel zu teuer, Sie müssen mir den Stoff billiger geben.	21. See hind on liiga kallis, Teie peate minule riidet odavamalt andma.
22. Ich kann Ihnen auch nicht einen Pfennig ablassen.	22. Ma ei või Teile mitte ühtegi pennigit maha jätta.
23. Wenn Sie mir diese Waren nicht zu einem billigeren Preise geben können so kann ich sie nicht nehmen.	23. Kui Teie minule neid kaupasid odavamama hinnaga anda ei võidi, siis ei võidi ma neid mitte võtta.
24. Das tut mir sehr leid, mein Herr, aber ich kann sie Ihnen wirklich nicht billiger geben.	24. Väga kahju, minu herra, aga ma ei või neid Teile tõesti mitte odavamalt anda.
25. Dann muß ich die Waren anderswo kaufen. Ich kann sie zu diesem Preise nicht brauchen.	25. Siis pean ma kaupasid teisalt ostma. Ma ei või neid selle hinnaga tarvitada.

3.

Wenn er sie sich noch gar einmal angesehen hat.	nicht	Kui ta neid weel kordagi waad- danud ei ole.
wenn		kui
er		tema
sie		nemad; neid
sich		enesele; ise, ennast
noch		weel
gar		koguni, sugugi
nicht		mitte
einmal		ükstord
gar nicht einmal		mitte kordagi
angesehen		waadanud: Partizip sõnast anse- hen=waatama
er hat sie sich nicht angesehen		ta pole neid waadanud.

Ansehen tuleb tegusõnast sehen=waatama, nägema. See pööratakse reegliwastaselt, nimelt: Präsens: ich sehe, du siehst, er sieht, wir sehen, ihr seht, sie sehen; Imperfektum: ich sah, du sahst, er sah, wir sahen, ihr saht, sie sahen; Perfektum: ich habe gesehen jne. Sich ansehen on kahesuguse tähendusega: 1. (enesele) waatlema, tähele panema; ja 2. ennast waatama, üksteise otsa waatama. Eimesel juhtumisel on sich dativ-käändes (enesele); teisel akkusatiwis: sich ennast. Eimesel juhtumisel pööratakse tegusõna sich ansehen järgmiselt: ich sehe mir an mina waatlen; du siehst dir an, er sieht sich an, wir sehen uns an, ihr seht euch an, sie sehen sich an — kuna teises, enese waatlemise, üksteise otsa waatamise mõttes pööratakse: Präsens: ich sehe mich an, du siehst dich an, er sieht sich an, wir sehen uns an, ihr seht euch an, sie sehen sich an. Wahe on ainult ainsuse esimese ja teise isikute juures, kus D ja A. lahku lähewad: mir minule, mich mind; dir sinule, dich sind; kuna kõigi teiste isikute D ja A. Saksa keeles ühejarnaseb on: sich temale ja teda, nendele ja neid; uns meile ja meid, euch teile ja teid. — Tuletame weel meelde, et wiisakuse worm oleks: Sie sehen sich an ja tähendaks: 1. Teie waatlete (midagi); 2. Teie waatate ennast; ja 3. Teie waatate üksteise otsa.

1. Bitte, sehen Sie sich diese Seide an.	1. Palun, waadake jeda siidi.
2. Es ist das beste Stück, das wir auf Lager haben.	2. See on kõige parem tükk, mis meil ladus on.

Sõnad: der, die, das, mida meie seniajani ortiklina tunne-re, tarwitatakse ka sagedasti aselõnade dieser, diese, dieses—see; jener, jene, jenes—too, see ehk welcher, welche, welches—mis, missugune, asemel; muidugi nende sõnade tähendust omadades, mille asemele nad pandud.

3. Sehen Sie mich an.	3. Waadake mind.
4. Ich war gestern „Unter den Linden“ und hab's mir das berühmte Monument von Friedrich dem Großen angesehen.	4. Mina olin eila „Pärnake all“ ja waatasin tuulust Friedrich Suure ausamast.
5. Haben Sie sich auf Ihrer Rheinreise den Dom zu Köln angesehen?	5. Kas Teie oma Rheini-tee-konnal Kölni toomkirikut waatasite?

Sarnaseid kottupandud sõnu, nagu Rheinreise tarwitatakse Saksa keeles sagedasti: Dünaufer, Wäina kallas; Brigittenfluß, Birita jõgi jne.

6. Ich habe mir ihn mehrere Male angesehen.	6. Mina waatlesin teda mitu korda.
7. Und wie gefällt Ihnen die Olafkirche?	7. Ja kuidas meeldib Teile Olewiste kirik?
8. Das ist ein großartiger Tempel.	8. See on suurepäraline tempel (pühakoda).
9. Man kann es Ihnen ansehen, daß Sie ein Deutscher sind.	9. Teist wõib näha, et Teie sakslane olete.

Teated grammatikast.

Tagasiinõjuwad tegusõnad.

(Rückbezügliche Zeitwörter; Verba reflexiva).

Saksa keeles on iseäraline liik tegusõnu, mis tähendawad, et tegemus tegija enese peale tagasi mõjub. Enamasti on niisugused tegusõnad infinitiivis aselõnaga **sich**, ennast, ühendatud. Meie nägime juba eelmises peatükis selle laadilisi sõnu: sich befinden, sich ansehen; siis weel: sich waschen—ennast pesema; sich freuen—rõemu tundma, jne.

Näitufets toome tegusõna: **sich freuen** pööramis.

Infinitiv.

Präsens: sich freuen.

Perfektum: sich gefreut haben.

Partizip.

Präsens: sich freuend.

Perfektum: sich gefreut habend.

Imperativ.

Freue dich røemusta; freuet euch eht freuen Sie sich røemustage.

Präsens.

ich freue mich mina røemustan, mina tunnen røemu
du freuest dich fina røemustad, fina tunned røemu
er freut sich tema røemustab, tema tunneb røemu
wir freuen uns meie røemustame, meie tunneme røemu
ihr freut euch teie røemustate, teie tunnete røemu
sie freuen sich nemad røemustawad, nemad tunnewad røemu.

Imperfektum.

ich habe mich gefreut mina olen røemustanud
du hast dich gefreut
er hat sich gefreut
wir haben uns gefreut
ihr habt euch gefreut
sie haben sich gefreut

Plusquamperfektum.

ich hatte mich gefreut mina olin røemustanud jne.

I. Futurum.

ich werde mich freuen m². i saan røemustama jne.

II. Futurum.

ich werde mich gefreut haben mina saan mustanud ole-
ma jne.

I. Konjunktiv.

ich würde mich freuen mina saakfin røemustama jne.

II. Konjunktiv.

ich würde mich gefreut haben mina olekfin røemustanud jne.

Omaduse sõna.

(Das Adjektiv; das Eigenschafts wort).

Omaduse sõna tarvitatakse Saksa keeles kahel juhtumisel: lause ütluses, te g u s õ n a g a ühenduses, ehk jälle nimisõnale selgituseks, määravaks sõnaks.

Esimesel juhtumisel jääb omaduse sõna hoopis muutmata; näit.:

Dieser Diener ist **alt**, see teener on wana

Diese Dame ist **alt**, see naisterahwas on wana

Dieses Kleid ist **alt**, see ülikond on wana

Diese Hüte sind **alt**, need kübarad on wanad.

Nimisõna selgitades muutuvad omaduse sõnad nii, et nad nimisõnaga s u g u s, a r w u s ja k ä ä n d e s ühte sünnivad.

Omaduse sõna käänamine sünnib kolmel wiisil:

1. kui tema eel määrav artikkel (bestimmter Artikel) käib;
2. kui tema eel määravata artikkel (unbestimmter Artikel) käib;
3. kui teda hoopis ilma artiklita tarvitatakse.

Esimene juhtumine.

Omaduse sõna eel käib määrav artikkel, wõi mõni as sõna, mis määrava artikli sarnaselt käänatakse, näit.: dieser, diese, dieses; jener, jene, jenes; welcher, welche, welches. Siis saab omaduse sõna ainsuse nominatiwis lõpul **e**, samuti ka naiste- ja asjusugus ainsuse akkusatiwis; kõigis teistes ainsuse ja paljuse käänetes lõpu **en**.

Näitused:

Meestesugus:

Einzahl:

Mehrzahl:

N. der gute Bruder hea wend

G. des guten Bruders hea wenna

D. dem guten Bruder heale wenna
nale

A. den guten Bruder head wenda

die guten Brüder head wenna

der guten Brüder heade wenna

den guten Brüdern headele wenna
dabele

die guten Brüder häid wenna

Naisste-sugus :

N. die schöne Dame ilus nais- terahwas	die schönen Damen ilusad nais- terahwad
G. der schönen Dame ilusa nais- terahwa	der schönen Damen ilusate nais- terahwaste
D. der schönen Dame ilusale naissterahwale	den schönen Damen ilusatele nais- terahwastele
A. die schöne Dame ilusate nais- terahwast.	die schönen Damen ilusatele nais- terahwastele.

Asja-sugus :

N. das kleine Kind wäikene laps	die kleinen Kinder wäikesed lapsed
G. des kleinen Kindes wäikese laps	der kleinen Kinder wäikeste laste
D. dem kleinen Kinde wäikesele laps	den kleinen Kindern wäikestele lastele
A. das kleine Kind wäikest last.	die kleinen Kinder wäikesed lapsid.

Asešnaga ühenduses :

N. dieses neue Haus see uus maja	diese neuen Häuser need uueb majad
G. dieses neuen Hauses selle uue maja	dieser neuen Häuser nende uute majade
D. diesem neuen Hause sellele ueele majale	diesen neuen Häusern neile uutele majadele
A. dieses neue Haus seda uut maja	diese neuen Häuser neid uusti majasi.

Tähele panna tuleb iseäranis seda, et enamasti kõigis käänetes omadusešnade lõpud artiklite ja nimisõnade lõppudest isesugused on.

Kui taks mõni enam omadusešnau eelmistel tingimistel üksteisele järgnevad, siis on nende lõpud ühesugused; näit: der junge reiche Kaufmann noor rikas kaupmees; dem jungen reichen Kaufmann noorele rikkale kaupmehele; den jungen reichen Kaufmännern noortele rikkastele kaupmeestele.

Teine juhtumine.

Omadusešna eel käib m ä ä r a m a t a artikkel (ein, eine ein) ehk mõni päraltolemist tähendam asešna (mein, dein, sein, ihr, unser, euer, ihr) ehk ka eitaw asešna kein (ei mingi). — Nii-sugusel juhtumisel wõtub omadusešna a i n s u s e s järgmised

lõpud: meeste-sugu nominatiivis **er**, lõigis teistes **en**; naiste-sugu nominatiivis ja affusatiivis **e**, teistes **en**; asja-sugu nominatiivis ja affusatiivis **es**, teistes **en**. Lõigis paljuse käänetes saab omanduseõna siingi lõpuks **en**. Tähele tuleb aga panna, et määramata artiklil paljust (Plural) sugugi ei ole.

Meeste-s. N. ein geschickter Mann osaw mees
 G. eines geschickten Mannes osawa mehe
 D. einem geschickten Manne osawale mehele
 A. einen geschickten Mann osawat meest.

Naiste-s. N. eine junge Dame noor naisterahwas
 G. einer jungen Dame noore naisterahwa
 D. einer jungen Dame noorele naisterahwale
 A. eine junge Dame noort naisterahwast.

Asja-s. N. ein scharfes Messer teraw nuga
 G. eines scharfen Messers terawa noa
 D. einer scharfen Messer terawale noale
 A. ein scharfes Messer terawat nuga

Minus. N. mein lieber Sohn minu armas poeg
 G. meines lieben Sohnes minu armsa poja
 D. meinem lieben Sohne minu armsale pojale
 A. meinen lieben Sohn minu armast poega.

Paljus. N. unsere guten Kinder meie head lapsed
 G. unserer guten Kinder meie heade laste
 D. unseren guten Kindern meie headele lastele
 A. unsere guten Kinder meie häid lapsi.

K o l m a s j u h t u m i n e.

Omanduseõna seisab ilma artiklita ehk tema paika täitwa asetonata. — Kõisugusel juhtumisel saab omanduseõna lõigis käänetes needsamad lõpud, mida määraw artiklil saanud oleks. Minult meeste- ja asja-sugus, oinsuse genetiivis, saab omanduseõna lõpu **en** (**es** asemel). Käitused:

M e e s t e = s u g u.

E i n z a h l.

N. roter Wein punane wiin
 G. roten Weines punase wiina
 D. rotem Weine punasele wiinale
 A. roten Wein punast wiina

M e h r z a h l.

rote Weine punased wiinad
 roter Weine punaste wiinade
 roten Weinen punastele wiinadele.
 rote Weine punaseid wiinasi.

K a i s t e = f u g u.

N. warme Suppe soz leem	warme Suppen soojah leemed
G. warmer Suppe sooja leeme	warmer Suppen soojade leemte
D. warmer Suppe soojale leemele	warmen Suppen soojadele leemtele
A. warme Suppe sooja leent	warme Suppen sooje leemesti

A s j a = f u g u.

N. frisches Ei wärste muna	frische Eier wärsted munah
G. frischen Eies wärste muna	frischer Eier wärskete munade
D. frischem Ei wärstele munale	frischen Eiern wärsketele muna= dele
A. frischen Ei wärsket muna	frische Eier wärsketid mune.

Kirjalikud harjutused.

1. Waren Sie nicht neulich (hiljuti) mit Ihrer Fräulein Schwester in dem königlichen (kuninglikus) Theater?
2. Ja, wir wollten uns einmal ein englisches Stück (tütt; fiin: näitemäng) auf einer deutschen Bühne (näitelawa) ansehen.
3. Nun (noh, nüüd), und hat es Ihnen gefallen?
4. Wir konnten natürlich (loomulikult; muidugi) nicht alles (kõik) verstehen, aber ich muß sagen, daß mir das Spiel (mäng) der deutschen Schauspieler (näitleja) sehr gut gefallen hat.
5. Und wo haben Sie gestern Vormittag (enneldunat) zugebracht (Partizip sõnastzubringen=mööda saatma)?
6. Gestern waren wir in der Sankt (pühä) Petri-Kirche und hörten eine ausgezeichnete Predigt (wäga tubli jutluse).
7. Und konnten Sie alles verstehen?
8. Jedes Wort (sõna)
9. Kellner, bringen Sie mir frisches Wasser.
10. Wie gefallen Ihnen die schwarzen Hosen, welche Ihr Herr Bruder gekauft hat?
11. Guten Morgen, mein Herr. Wie geht es Ihnen?
12. Danke, es geht mir recht gut.
13. Und wie geht es Ihrem kleinen Sohne?
14. Es geht ihm etwas besser, aber er kann noch nicht ausgehen (välja minema).
15. Was hat ihm gefehlt? (fehlen puuduma; fiin waata III. õpit. 1, 6 — 13).

16. Er hatte sich sehr erkältet (sich erkälten — ära külmetama).
17. Sprechen Sie russisch?
18. Ich spreche sehr schlecht russisch.
19. Ich verstehe fast (peaaegu) jedes Wort, das ich höre.
20. Gute Nacht, schlafen Sie wohl.
  1. Rudas Teile meeldisid Inglise kaubad, mis ma Teile saatfin?
  2. Kas Teile armote (usute, glauben Sie), et ma wöin selle raamatu sellele wäikesele poifile anda?
  3. See waene wanamees on haige. Teile peate teda haigemajasse saatma (nach dem Hospital).
  4. Mikspärast Teile eila sedit wäikest ilusat tuba ei wötnud, mida wana teener Teile näitas (näitanud on).
  5. Sellepärast et ta minule ei meeldinud.
  6. Aga kas Teile teda wäga odawaks ei pea (kas Teile teda wäga odawa olema ei leia)?
  7. Tema (es, tuba — das Zimmer on asjasugu) on töesti (in der Tat) wäga odaw.
  8. Kas Teile lähete täna kirikusse (nach der Kirche)?
  9. Missugusesse kirikusse tahate Teile minna?
  10. Ma tahatsin püha Peetri kirikusse minna.
  11. Siis (denn) ei wöi ma teiega ühes (mit Ihnen) minna.
  12. Aga (=ja, und) mis siis mitte (denn nicht)?
  13. Sellepärast et (weil) mina pean teise kirikusse (nach einer anderen Kirche) minema.
  14. Mina tahaksin Teiega ühes minna.

Sõnad.

Das Geld. Raha.	der Gulden kulden	} Austria rahad
die Mark mark	der Kreuzer kreutser	
deutsche Reichsmark	der Heller heller	
Saksa riigi- mark	der Dukaten tukat	das Kleingeld peenike raha
der Taler taaler	der Rubelschein rublane paberis- raha	
der Pfennig pfennig, penni		
der Rubel rubla		
der Kopete kopikas	die Quittung (=: Kwittung) eht	
der Frank frank (Brantsuse raha)	der Empfangschein kwittung, maksutäht.	

Lugemiseks.

Anderjeni muinasjuttudest.

Der Mond erzählte:

Kuu jutustas:

„Gestern sah ich auf das vielgeschäftige Paris hinab,
 „Eila waatafin ma peale paljutööka Pariisi alla,
 mein Auge drang in die Gemächer des Louvre*). Ein altes,
 minu film tungis sisse tubadesse Luure. Wana,
 ärmlich gekleidetes Mütterchen aus der niederen Volksklasse
 waejesti riides emalene seast alama rahwakkassi
 ließ sich von einem der untergeordneten Hausdiener in den
 lastis ennast poolt ühe madalama teenri
 großen, leeren Thronsaal führen. Diesen wollte, mußte sie
 suurde, tühja troonisaali juhtida. Seda tahtis, pidi ta
 sehen; es hatte ihr viele kleine Opfer gelöstet und sie hatte
 nägema; see oli temale palju wälkseid ohwrist maksnud ja ta oli
 ihre ganze Überredungsgabe aufbieten müssen, bis sie es durch:
 oma kõike manitsemise andi tarwitama pidanud, kuni ta selle läbi-
 setzte. Sie faltete die mageren Hände und blickte mit
 wiis. Tema pani koku lahjad käd ja waatas
 feierlichem Ernst umher, als befände sie sich in einer Kirche.
 pühaliktu tõsibusega ringi, nagu wiidits ta kirikus.
 „Hier war es!“ sagte sie, und näherte sich dem Throne, an
 „Siin oli seal“ ütles ta, ja ligines troonile, külges
 welchem der reiche, mit Gold verbrämte Sammet herabhing.
 mille ritas, kallaga palistatud sammet alla rippus.
 „Hier“, wiederholte sie, indem sie das Knie beugte und den
 „Siin“, kordas ta, kuna ta põlne painutas ja
 purpurfarbenen Teppich küßte. Ich glaube, daß sie dabei
 purpuritarwalist waipa juudles. Mina usun, et tema seal juures
 weinte. „Dieser Sammet war es nicht“, sagte der Diener, und
 nuttis. „See sammet oli mitte“, ütles teener, ja
 ein Lächeln umspielte seinen Mund. „Aber hier an dieser Stelle
 naeratus mängis ümber tema suu. „Aga siin sellel paigal
 geschah es doch“, sprach die Frau, „und auch gerade so
 juhtus see ometi“, ütles naissterahwas, „ja ta just nii
 sah es hier aus!“ — „So allerdings“, entgegnete der Diener;
 nägi see siin wälja!“ — „Nii muidugi“, wastas teener;

*) Louvre (loe: Luure) — Prantsuse kuningate loss Pariisis.

„und doch wieder anders; die Fenster waren zertrümmert,
 „ja fiiski jälle teifiti; afnad olid purustatud,
 die Türen gewaltsam erbrochen und auf dem Fußboden
 uffed wägivaldselt lahti murtud ja peal dem pöranba
 sah man Blut! Immerhin dürft Ihr sagen: mein Onkel ist
 nähti werd! Itlagi tohite Leie itelda: minu pojapoeg on
 auf dem Throne von Frankreich gestorben.“ — „Jah, gestorben!“
 peal trooni Prantsufemaa furnud.“ — „Jah, furnud!“
 wiederholte die alte Frau. — Ich glaube nicht, daß mehr
 lordas wana naisterahwas. — Mina usun mitte, et rohlem
 gesprochen wurde, sie verließen nun auch bald den Saal;
 kõneldub sai, nemad jätkid maha nüüd ka warsti saali;
 die Abenddämmerung ging in nächtliches Dunkel über, doch
 õhtu amarus läts bõssifets pimedufets üle, fiiski
 mit um so hellerem Glanz beschien mein Licht den reichen
 jeda heledama hiiugusega paistis minu walgus rikast
 Sammet am Throne von Frankreich. Wer war nun wohl,
 summetit treonil Prantsufemaa. Kes oli nüüd küll,
 denkst du, die Greisin? Ich will dir eine Geschichte erzählen.
 mõtled ja, see eidelene? Ma tahan finule ähe loo jutustada.
 (Tõpp järgmises õpitükis).

VI. Spittüß.

(Särg).

1. Man kann es Ihnen auf den ersten Blick ansehen.	1. Seba wöib Teiteß efimeße pilguga näha.
2. Man kan es Ihnen ansehen, daß Sie nicht wohl sind.	2. Teißt wöib ära näha, et Teie terwe ei ole.
3. Finden Sie nicht, daß er seinem Vater ähnlich sieht?	3. Kas Teie ei leia, et ta oma isa farnane on (farnafelt paistab)?
4. Dieses Bild sieht Ihnen nicht ähnlich.	4. See pilt ei ole (paista) Teie farnane.
5. Ich sah auf den ersten Blick, daß Sie Herr Lehmann wären.	5. Mina nägin efimeße pilguga, et Teie herra Lehmann olete (olewat).
6. Sie sehen Ihrer Frau Mutter so ähnlich.	6. Teie paistate nii oma ema farnane.
7. Wer hat mein Zimmer rein gemacht?	7. Kes on minu tuba puhtaks teinud?
8. Marie. Das sieht ihr ähn- lich!	8. Marie. See on temale ko- hane! (See paistab temale farnane)!
9. Das sieht Ihnen ähnlich!	9. See on Teie moodi (Teie farnane)!
10. Sie sehen nicht wohl aus.	10. Teie ei paista terwe ole- ma.
11. Ihr Herr Onkel sieht wie ein Engländer aus.	11. Teie onu näib nagu inglane wälja.
12. Es sieht nach Regen aus.	12. Paistab wihma moodi ole- ma.
13. Es sieht aus, als ob es reg- nen würde.	13. Paistab wälja, nagu haf- taks wihma sadama.
14. Finden Sie nicht, daß dieser Hut sehr hübsch aussieht?	14. Kas Teie ei arma (ei leia), et see kübar wäga ilus on (ilusti wälja paistab)?

15. Ich finde, daß Sie in diesem Hut sehr gut **aussehen**.
 15. Mina arwan, et see kübar Teile wäga hästi sünnib (et Teile selle kübaraga wäga hästi wälja näete).

Pealause.

Ich möchte gern morgen früh einige Einkäufe machen und würde Ihnen sehr verbunden sein, wenn Sie mir den Gefallen täten, mir die Namen der besten hiesigen Firmen aufzuschreiben.

Mina tahaksin heameelega homme hommikul mõnda osta ja oleksin Teile wäga tänulik, kui Teile minule meelehead teeksite, et minule siinsete kõigeparemate äride nimed üles kirjutate.

1.

Ich möchte gern morgen früh einige Einkäufe machen.
 Mina tahaksin heameelega homme hommikul mõnda osta (mõne siiseostmise teha).

Ich möchte
 Mina tahaksin.

Ich möchte on I. Konjunktiv tegusõnast: mögen, soowima, wõima, tahtma. Seda pööratakse järgmiselt: Präsens: ich mag, du magst, er mag, wir mögen, ihr mögt, sie mögen. Imperfektum: ich möchte, du möchtest, er möchte, wir möchten, ihr möchtet, sie möchten. Perfektum: ich habe gemöcht, du hast gemöcht u. s. w. (=und so weiter, ja nõnda edasi). Plusquamperfektum: ich hatte gemöcht, du hattest gemöcht u. s. w. Futurum: ich werde mögen usw. I. Konjunktiv: ich würde mögen, du würdest mögen usw., aga harilikult: ich möchte, du möchtest, er möchte, ihr möchtet, sie möchten.

gern
 ich möchte gern
 morgen; der Morgen
 früh
 morgen früh
 heute früh
 einige
 Einkäufe (ainsuse N. der Einkauf)
 machen

hea neelega
 ma tahaksin heameelega
 homme; hommil
 wara
 homme hommikul (wara)
 täna hommikul
 mõned, mõnesugused
 siiseostmised (siiseostmine)
 tegema.

1. Ich möchte gern, meine Einkäufe in diesem Laden machen.

1. Mina tahaksin heameelega selles poes osta (oma siiseostmisi selles poes teha).

2. Möchten Sie nicht ihre Einkäufe in diesem Laden machen?
3. Ich möchte gern mit Ihnen nach Paris reisen.
4. Er möchte ein neues Kleid für seine Schwester kaufen. Können Sie nicht mit ihm gehen?
5. Ich möchte ihn gern begleiten, aber es ist mir wirklich heute morgen ganz unmöglich.
6. Sagen Sie dem Briefträger, er möchte Ihnen den eingeschriebenen Brief geben.
7. Der Briefträger sagt, er könnte das nicht. Er muß den Brief Ihnen persönlich geben.
8. Was wollen Sie denn heute abend achen?
9. Ich w. es wirklich noch nicht.
Meine Schwester möchte ins Theater gehen, aber ich habe keine Lust dazu.
11. Hätten Sie nicht Lust mit mir auszugehe (zu ausgehen afemel)?
12. Nein, danke sehr. Ich fühle mich nicht wohl.
13. Ich möchte heute lieber zu Hause bleiben.
14. Was machen Sie denn da?
15. Was macht Ihr Herr Vater?
16. Warum haben Sie das Zimmer nicht heute früh rein gemacht?
2. Kas Teie ei soowiks jelles poes osta?
3. Ma tahaksin heameelel Teiega Parisi reisida.
4. Tema tahaks oma õele uut kleiti osta.
Kas Teie ei wõi tema kaasa minna?
5. Ma tahaksin teda heameelega saata, aga see on mul tõesti täna hommikul täitsa võimata.
6. Ütelge kirjakandjale, et ta kinnutatud (päriselt: fiskekirjutatud) kirja Teie kätte annaks.
7. Kirjakandja ütleb, ta ei võivat seda mitte teha. Ta peab kirja Teile isiklikult ära andma.
8. Mis Teie siis täna õhtul teha tahate?
9. Ma ei tea tõesti weel mitte.
10. Minu õde tahaks teatrisse minna, aga minul ei ole selleks himu.
11. Kas Teil ei ole himu minuga jalutama minna (välja minna)?
12. Ei, tänan väga. Ma ei tunne enese terwe olema.
13. Ma tahaksin täna enne-malt (armsamini) kodu jääda.
14. Mis Teie siis seal teete?
15. Mis Teie isa teeb?
16. Mitsipärast Teie tuba täna hommikul puhtaks ei teinud?

17. Bitte, machen Sie meine Kleider gleich rein, da ich ausgehen muß. 18. Ich muß einige Einkäufe für meine Familie machen. 19. Meine Frau hat gestern die Bekanntschaft einer sehr interessanten jungen Russin gemacht.	17. Balun, tehke minu riided kōhe puhtaks, sest ma pean wälja minema. 18. Ma pean oma perekonna jaoks mõnda ostma. 19. Minu naine tegi eila ühe wäga huwitawa noore Wene naisterahwaga tutwust.

Ein Russe wengelane (meeſterahwas); eine Russin Wene naisterahwas. Ruſſanti: ein Deutscher, eine Deutsche sakslane; ein Franzose, eine Franzöſin prantslane; ein Engländer, eine Engländerin inglane; ein Öſte, eine Öſtin eestlane, ein Finnländer, eine Finnländerin soomlane ju.

20. Ich möchte gern die Bekanntschaft dieses Herrn machen. 21. Wollen Sie die Freundlichkeit haben, mich ihm vorzustellen? 22. Mein Herr, ich habe die Ehre Ihnen meinen Freund B. aus Wien vorzustellen: Herr B. — Herr D. 23. Es freut mich sehr, Ihre werthe Bekanntschaft zu machen. 24. Es ist mir eine große Ehre, Ihre werthe Bekanntschaft zu machen (ehl: es gereicht mir zur großen Ehre, Ihre usw.) 25. Sehr freundlich, aber die Ehre ist ganz meinerseits.	20. Ma tahaksin heameelega selle herraga tutwaks saada (tutwust teha). 21. Kas oleksite nii lahke (kas tahaks Teil sõprust olla), mind temale esitada? 22. Minu herra, mul on auu Teile minu sõpra B-d, Wienist esiteleda: herra B. — herra D. 23. Rõdemustan wäga, Teiega tuttawaks saada. (Mind rõdemustab wäga, Teie kallist tutwust teha). 24. Mulle on wäga suureks auuks Teiega tuttawaks saada. 25. Wäga sõbralik, aga auu on täitsa minu pool.

2.

und würde Ihnen sehr verbunden sein.

und würde sein.

ja oleksin Teile wäga tänulik.

ja saaksin olema.

Ihnen
sehr
verbunden

Teile
wäga
tänulik

Verbunden on Partizip tegusõnast: verbinden tänulikuls tegema; fõitma, siduma. Keegliwastafelt pöbratakse teda weel: Imperfektum: ich verband, du verbandst, er verband, wir verbanden, ihr verbandet, sie verbanden.

1. Ich bin Ihnen sehr verbunden. 2. Ich bin Ihnen für Ihre Freundlichkeit sehr verbunden. 3. Ich würde Ihnen sehr verbunden sein, wenn Sie dies für mich tun würden. 4. Mein Bruder würde Ihnen sehr verbunden sein, wenn Sie ihn dieser Dame vorstellen würden. 5. Wollen Sie mir das Vergnügen machen, morgen bei mir zu speisen. 6. Ich bin Ihnen sehr verbunden für Ihre Freundlichkeit, muß aber morgen mit dem ersten Zuge abreisen. 7. Sagen Sie Herrn B., daß ich ihm ungemein verbunden wäre, daß ich aber heute nicht ausgehen könnte. 8. Ich würde Ihnen sehr verbunden sein, wenn Sie mit mir gingen. Ich muß einige Einkäufe machen. 9. Das tut mir ungemein leid, ich bin jedoch gezwungen, eine Reise nach Moskau zu machen.	1. Ma olen Teile wäga tänulik. 2. Ma olen Teile Teile sõbruse eest wäga tänulik. 3. Ma oleksin Teile wäga tänulik, kui Teile seda minu eest (ehl ka: minule) teeksite. 4. Minu wend oleks Teile wäga tänulik, kui Teile teda selle naisterahwaga tutwustafsite (selle naisterahwale esiteleksite) 5. Kas tahate minule seda meelehead (päriselt: lõbu) teha, homme minu juures süüa. 6. Ma olen Teile lahtuse eest wäga tänulik, aga ma pean homme esimese rongiga ära fõitma. 7. Ütelge herra B-le, et ma üliwäga tänulik olen, aga et ma täna wälja minna ei wõiwat. 8. Mina oleksin Teile wäga tänulik, kui Teile minu kaasa tuleksite. Ma pean mõnda ostma. 9. Mül on wäga kahju, kuid ma olen sunnitud Moskwasse reisima.

10. Er hat viele Reisen gemacht, aber es gefällt ihm in Rußland am besten. 11. Haben Sie die Bekanntschaft dieses interessanten Herrn auf Ihrer Reise gemacht? 12. Wenn Sie gern deutsch sprechen lernen wollen, so müssen Sie den Versuch machen, recht viel mit Deutschen sich zu unterhalten (unterhalten=toetama, löbus=tama; sich unterhalten=löbutsema, juttu westma). 13. Ich habe heute den Versuch gemacht, mich mit Ihrem deutschen Freund zu unterhalten.	10. Ta on palju reisinud (reisiji teinud), aga temale meeldib Wenemaal kõige paremini. 11. Kas Teie selle huwitava herraga reisu peal tuttavaks saite? 12. Kui Teie (väga) Saksa keelt kõnelema õppida tahate, siis peate katsuma (katset tegema), sakslastega kõige palju kõnelema (juttu vesta). 13. Ma tein täna katset Teie sakslasest sõbraga (Teie Saksa sõbraga) kõnelema.

Teated grammatikast.

Täiendavad märkused omadussõnade käänamisest.

1. Omadussõnad, millel algkujus lõputus **el** või **er** on kaotavad käänamise juures selle **e** ära.

Näituseks: **edel** ausameelne; **der ed(e)le** Mann, **ed(e)ler** Mann aus mees.

N., der edle Mann	die edlen Männer
G. des edlen Mannes	der edlen Männer
D. dem edlen Manne	den edlen Männern
A. den edlen Mann	die edlen Männer.

Samuti kääname: **eitel** edev; **die eit(e)le** Frau **edev** nais-terahwas, **teuer** kallis; **teu(e)res** Pserd, **das teu(e)re** Pserd kallis hobune.

2. Omadussõnad, mis rahwaste nimedest loodud, lõpetavad harilikult **isch** peale; ja kirjutatakse wäikesel algustähega. Näit.:

amerikanisch Amerika	deutsch Saksa
bairisch Baieri	englisch Inglise
dänisch Daani	französisch Prantsuse

schön ilus; schöaer (der schönere, die schönere, das schönere; ilusam; der (die, das) schönste kõige ilusam: am schönsten kõige ilusamini;

stark tugew; stærker tugewam; der (die, das) stärkere tugewam; der (die, das) stärkste kõige tugewam; am stärksten kõige tugewamini;

edel auufameelne; edler auufameelsem; der edelste kõige auufameelsem; am edelsten kõige auufameelsemalt;

reich rikas; reicher rikkam; der reichste kõige rikkam; am reichsten kõige rikkamalt.

Wörrelwörde jaoks on, niisamuti nagu algwördelgi, tats wormi: esimene tarwitatakse lause ütluses, tegusõnaga ühes ja jääb täitsa muutmata: ich bin reicher als du mira olen rikkam kui sina; sie ist reicher tema on rikkam; ihr seid reicher teie olete rikkamad jne. Teine worm tarwitatakse nimisõnadega ühenduses ja muudetakse nimisõnaga ühes; näit.: der reichere Mann rikkam mees; die reichere Frau rikkam naine; des reicheren Mannes rikkama mehe jne.

Üliwörde jaoks on samati tats kaju; tarwitamine sünnib niisamuti kui teistegi omadusesõnade juures; näit.: sie ist am reichsten tema on kõige rikkam; der reichste Mann kõige rikkam mees.

Omadusesõnabel, mille tüwid **d, t, s, h, sch, z**, ja **st** peale lõpewad, omandab üliwörre lõpu **est**, näit.: breit lai, der breiteste kõige laiem; süß magus, der süßeste kõige magusam. See reegel ei mafsja mitte kestsõnade (Partizip) kohta, mittel **end ch et** lõpuks on; neil jääb üliwörde lõpuks itkagi **st**, näit.: reizend ärritam, meeldim, der reizendste kõige ärritamam, kõige meeldimam, gebildet haritud, gebildetste.

Tähele panna tuleb weel järgmist.

1. Järgmistele omaduses- ja määrasõnade wördlemin: sünnib reegliwastastelt:

groß suur	größer	der größte, am größten
gut hea	besser	der beste, am besten
hoch kõrge	höher	der höchste, am höchsten
nahe ligidal	näher	der nächste, am nächsten
viel palju	mehr	der meiste, am meisten
wenig wähe	{ weniger	am wenigsten
	{ minder	am mindesten

2. Järgmistel omadusesõnabel, mis määrasõnabest ja eesõnabest tekkinud, ei olegi algwörret; wörrelwörre on neil algkujuks.

Komparativ.

Superlativ.

der äußere wäline
 der innere seeimine
 der obere pealmine
 der untere alumine
 der mittlere keskmine
 der hintere tagumine
 der vordere eelmine

der äußerste.
 der innerste.
 der oberste.
 der unterste.
 der mittlerste.
 der hinterste.
 der vorderste.

3. *Mingi omaduse kõige kõrgemat järku ütelbasse omaduseõnne* *õller*, kõige, juurde lisades; näit: der allererste kõige esimene; der allerbeste kõige parem; ein allerliebste Mädchen; kõige armsam tüdruk.

Seesama mõttega tarvitatakse sõnu: *hõchst* kõigekõrgemalt *überaus*, *äußerst*-üliväga ja; *sehr*-väga; das ist eine *hõchst* wichtige *Na*chricht see on üli tähtjas sõnum; er ist ein *sehr* liebenswürdiger *Herr* tema on väga armastusevääriline herra; er war *äußerst* aufgebracht *tema* oli *üliväga* vihane.

4. *Wõrdlemata* *laufetes* *tarvitab* *katklane* *sõesõnu*: *ebenso* — als, ja *ebenso* — wie *niisama* — kui, *niisama* — nagu: *nicht* so — als, *nicht* so — wie, *mitte* nii — nagu, *mitte* nii — kui. *Näitusel*: er ist *ebenso* jung als (wie) ich *tema* on *niisama* noor kui *mina*; sie war *nicht* so gebildet als ihre *Freundin* *tema* ei olnud *mitte* nii *horitud* kui *tema* sõbranna.

Saksa keele võrdlemist: je — desto *pannakse* *Ge*sti *keelde* *sõnadega*: *mida* — *seda*; näit.: je größer der *Gewinn*, desto kleiner der *Verlust* *mida* suurem võit, *seda* väiksem kaotus.

Algliidetega tegusõnad.

1. *Algliidetega tegusõnade* nime all mõtleme meie *niisuguseid* *te*gusõnu, mille tüvi ette *mingisugune* *algliide* (ees- ehk määrasõna) *seatud*; näit.; *aus*-kommen *wälja* *tulema*, *weg*-gehen *ära* *minema*, *able*sen *ära* *lugema*.

Sagedasti läheb *te*gusõna *algliitega* ühenduses *alles* *oma* *haril*kust *mõistet* *kaugale* *eemale*, näit.: *f*angen *püüdma*, *a*n-fangen *algama*; *s*tellen *seadma*, *v*or-s~~t~~ellen *tutvustama*.

Algliide, mille peale rõhk langeb, *lahutatakse* *põramise* *jooksul* *täht*sigi *tüvisõnades* *ära*; *ich* *ge*he *aus*, *du* *f*ängst *a*n, *wir* *s*tellen *vor* *usw*.

2. *Pe* *a* *l* *a* *u* *f* *e* *t* *e* *s* (mitte *abilaufetes*), kus *te*gusõna *ühes* *lihtaegas* (*Präsens*, *Imperfektum*, *Imperativ*) *seisab*, *lahutatakse* *algliide* *tüvisõnast* *ära* ja *seatakse* *lause* *lõppu*. *Näitusel* (*aus*-gehen *wälja* *minema*): *Ich* *ge*he *h*ute *nicht* *aus* *mina* ei lähe *täna*

mitte wälja; gingen Sie gestern aus? kas käisite Teie eila wäljas? gehen Sie mit mir aus? kas tulete minuga wälja?

3. Kui lause mingisuguse ühendama sõnaga algab, mille mõjul tegusõna lause lõppu seatakse, siis ei wõi algliidet tüwisõnast ära lahutada, näit.: der Mann, welcher jetzt fortgeht mees, kes nüüd ära läheb; wenn Sie heute nicht ausgehen, kui Teie täna wälja ei lähe; als ich gestern ausging, kui ma eila wäljas käisin.

T ä h e l e p a n n a: Pööramise tabelites tunakse harilikult tegusõnad lihtaegades (Präsens, Imperfektum, Imperativ) nii, et algliide tüwist lahkus on. See on ka täiesti õige, sest iga niisugune näitus loob iseseiswa pealause, kus (eelolewa 2. reegli järel) algliide tegusõnast lahkus olema peab. Sellepärast tuleb alati 3. reeglit meeles pidada, ja tarbetorral algliiteid tüwibega ühendada. Näituseks: als ich gestern ausging on tegusõnal algliide tüwiga ühendatud, kuna tegusõna ausgehen pööramise tabelis järgmiselt ilmub: ich ging aus usw.

4. Algliide **ge**, mis minewiku kesksõnas (Partizip) tegusõnale juurde tuleb, jääb alati tüwisõna külge, seega sõnades, kus mõni teine algliide olemas, selle algliite ja tüwi wahel: abschreiben ära kirjutama, abgeschrieben ära kirjutatud. Samasugune reegel maksab ka sõnakese **zu** kohta, mis tegusõna Infinitiv'i ees tarwitatakse. Litsõnades jääb **zu** tegusõna keskele, algliite ja tüwi wahel. Näituseks: Es ist leichter anzufangen (=zu anfangen), als aufzuhören(=zu aufhören) kergem on algada kui lõpetada.

Algliitega tegusõna pööramine.

Ab schreiben ära kirjutama.

Infinitiv: ab schreiben, abzuschiebend ära kirjutama.

Partizipium: Präsens: ab schreiben ära kirjutades.

Präteritum: ab geschrieben ära kirjutatud.

Imperativ: schreibe ab kirjuta ära.

schreibt ab, schreiben Sie ab kirjutage ära.

Präsens.

Ich schreibe ab	mina kirjutama ära	wir schreiben ab
du schreibst ab		ihr schreibt ab
er schreibt ab		sie schreiben ab.

Imperfektum.

Ich schrieb ab	mina kirjutasin ära	wir schrieben ab
du schriebst ab		ihr schrieht ab
er schrieb ab		sie schrieben ab.

Perfektum: ich habe abgeschrieben mina olen ära firjutanud.

Plusquamperfektum: ich hatte abgeschrieben mina olin ära firjutanud.

I. Futurum: ich werde abschreiben mina saan ära firjutama.

II. Futurum: Ich werde sbeschrieben habea mina saan ära firjutanud olema.

I. Konjunktiv: ich würde abschreiben mina firjutaksin ära.

II. Konjunktiv: ich würde abgeschrieben haben mina oleksin ära firjutanud.

La huta + ud a l g l i e d.

1. ab: Abreisen ära reisima. Präsens: ich reise ab mina reisin ära. Imperfektum: ich reiste ab mina reisisin ära. Perfektum: ich bin abgereist mina olen ära reisinud.

abnehmen ära wötma, wähenema; ich nehme ab; ich nahm ab; ich habe abgenommen.

abschlagen maha lööma maha raiuma; tagasi lükta-ma; ich schlage ab; ich schlug ab; ich habe abgeschlagen.

2. an: ankommen kohale jöudma; ich komme an, ich kam an, ich bin angekommen.

anfangen algama; ich fange an ich fing an, ich habe angefangen.

annehmen waštu wötmo; ich nehme an, ich nahm an, ich habe angenommen.

anziehen selga panema, riidesse panema; ligi tömbama; ich ziehe an, ich zog an, ich habe angezogen.

ankleiden riidesse panema; ich kleide an, ich kleidete an, ich habe angekleidet.

3. auf: aufstehen üles töusma; ich stehe auf, ich stand auf, ich bin aufgestanden.

aufhalten finni pidama, talistama; ich halte auf, ich hielt auf, ich habe aufgehhalten.

aufhören järele jätma, löpetama; ich höre auf, ich hörte auf, ich habe aufgehört.

aufmachen lahii tegema, üles tegema; ich mache auf, ich machte auf, ich habe aufgemacht.

4. aus: ausgehen wälja minema, ära kulumo; ich gehe aus, ich ging aus, ich bin ausgegangen.

ausgeben wälja andma, ära kulumo; ich gebe aus, ich gab aus, ich habe ausgegeben.

ausprechen wälja üttema; ich spreche aus, ich sprach aus, ich habe ausgesprochen.

- 5. bei :** beistehen abiks olema; ich stehe bei, ich stand bei, ich habe beigestanden.
beitragen kaasa aitama; ich trage bei, ich trug bei, ich habe beigetragen.
- 6. dar :** darstellen kujutama; ich stelle dar, ich stellte dar, ich habe dargestellt.
darbringen annetama; ich bringe dar, ich brachte dar, ich habe dargebracht.
- 7. ein :** einführen sisse tooma; ich führe ein, ich führte ein, ich habe eingeführt.
einladen kutsuma; ich lade ein, ich lud ein, ich habe eingeladen.
- 8. fort :** fortfahren ära sõitma, jättama; ich fahre fort, ich fuhr fort, ich bin fortgefahren.
forttragen ära kandma; ich trage fort, ich trug fort, ich habe fortgetragen.
fortdauern kestma; es dauert fort kestab edasi; es dauerte fort kestis edasi; es hat fortgedauert on edasi kestnud.
- 9. her :** herbringen siia tooma, wälja tooma; ich bringe her, ich brachte her, ich habe hergebracht.
- 10. heim :** heimkommen kodu tulema; ich komme heim, ich kam heim, ich bin heimgekommen.
- 11. hin :** hinstellen paigale seadma; ich stelle hin, ich stellte hin, ich habe hingestellt.
hingehen minema; ich gehe hin, ich ging hin, ich bin hingegangen.
- 12. los :** loslassen lahti lastma; ich lasse los, ich ließ los, ich habe losgelassen.
losreißen lahti rüüma; ich reiße los, ich riß los, ich habe losgerissen.
- 13. mit :** mitteilen teatama; ich teile mit, ich teilte mit, ich habe mitgeteilt.
mitwirken kaasa töötama, ich wirke mit, ich wirkte mit, ich habe mitgewirkt.
mitnehmen kaasa võtma; ich nehme mit, ich nahm mit, ich habe mitgenommen.
- 14. nach :** nachfolgen järele minema; ich folge nach, ich folgte nach, ich bin nachgefolgt.
nachlaufen järele jooksuma; ich laufe nach, ich lief nach, ich bin nachgelaufen.

- 15. nieder:** niedersteigen alla minema; ich steige nieder, ich stieg nieder, ich bin niedergestiegen.
- 16. vor:** vorstellen esitlema, ette seadma; ich stelle vor, ich stellte vor, ich habe vorgestellt.
vorlesen ettelugema; ich lese vor, ich las vor, ich habe vorgelesen.
- 17. weg:** wegnehmen ära wõtma; ich nehme weg, ich nahm weg, ich habe weggenommen.
wegbleiben ära jääma; ich bleibe weg, ich blieb weg, ich bin weggeblieben.
- 18. zu:** zumachen finni panema; ich mache zu, ich machte zu, ich habe zugemacht.
zuschließen luttu panema; ich schließe zu, ich schloß zu, ich habe zugeschlossen.
zubringen fätte kaudma; mööda saatm (aega); ich bringe zu, ich brachte zu, ich habe zugebracht.

Kirjalikud harjutused.

1. Ich möchte mit ihm nach Petersburg reisen.
  2. Sagen Sie, bitte, Ihrem Bruder, er möchte morgen früh zu mir kommen.
  3. Er hat mir soeben (praegu) gesagt, er könnte morgen durchaus (sugugi) nicht zu Ihnen kommen.
  4. Wollen Sie heute abend ins Theater gehen?
  5. Ich möchte hingehen, aber kann nicht.
  6. Ich habe gar keine Lust heute ins Theater zu gehen.
  7. Machen Sie das Fenster zu; es zieht (tõmbab; s. o. tuult).
  8. Ich habe es schon zugemacht.
  9. Stellen Sie mich, bitte, Ihrer Fräulein Schwester vor.
  10. Warum hat er mich ihr vorgestellt?
  11. Hätten Sie nicht Lust mit mir einen Spaziergang (jalutuskäiku) zu machen?
  12. Nein, ich danke sehr, ich habe gar keine Zeit, wir möchten alle zu Hause bleiben.
  13. Möchtest du die Bekanntschaft dieser Dame machen?
  14. Ich kenne sie schon lange.
  15. Es freut mich sehr, Sie heute bei mir zu sehen.
1. Kas meie ei peaks wälja minema?

2. Ei mitte, nüüd on ju liig hilja.
 2. Ta on inglase nägu (paistab inglase sarnane olema).
 4. Kas Teie ei arma (- ei leia), et tema (naisterahwas) wäga ilus on?
 5. Seda ma ei leia.
 6. Ma tahaksin beameelega jalutuskäiku teha.
 7. Aga mina ei tahaks mitte, sest ma tunnen enese haig-
 lase olema.
 8. Tehke kohe tuba puhtaks.
 9. Mul on auu, ennast Teile esiteleda.
 10. Ma oleksin wäga tänulik, kui Teie selle kirja posti peale wiiksite.
 11. Mul on wäga kahju, aga mul ei ole aega.
 12. Ma wöin juba Saksa keeles juttu wosta.

R i r i.

Berlin, den 1 -ten (ersten) Januar.

Geehrter Herr! (auustatud herra!)

In Beantwortung (vastuseks) Ihres werten (nuuwääri-
 lise, kall!) Briefes vom 13. (dreizehnten) Dezember beehre
 ich mich (on mul auu) Ihnen mitzuteilen, daß es Ihrem
 Herrn Sohne bedeutend (märksa) besser geht und daß er
 schon morgen das Zimmer verlassen (maha jätta) kann.
 Sie brauchen sich also feinewegen (tema pärast) keine
 Sorge zu machen (Sorge machen muret tegema, muret
 tundma).

Hochachtungsvoll (auustuslega) . . .

Sönäd.

Die Stadt. Linn.
 die Straße uulits
 die Gasse, Quergasse (l.: Kwer-
 gosse) põitnulis
 das Pflaster uulitsa prügitus
 die Ecke nurk
 der Platz, Markt, koht
 der Marktplatz turu
 das Haus maja

der Stadtrat linnaõnunik, linna-
 nõunkogu
 der Schutzmann linnawacht
 die Beleuchtung walgustus
 die Laterne lateru
 der Kutscher kutsar
 der Fuhrmann woerimees
 die Drochke troška
 die Kalesche kaleska

das Gebäude hoone	der Landauer lahtine töld, landoo
die Brücke sild	der Wagen wanter
das Denkmal mälestuse sammas	das Trinkgeld jootraha
die Kirche kirik	die Pferdebahn hoburaudtee
der Dom, die Kathedrale peakirik	der Waggon wagun
der Palast, das Palais (l. palee	der Bahnhof watsal, jaam
palee	der Schaffner konduktor.

Lugemiseks.

Anderjeni muinasjuttudest.

Kuu jutustus.

(Vöpp.)

Es war während der Julirevolution; der Tag neigte sich,
 See oli jooksul juuli-rewolutsioni; päew löppes,
 er hatte große Erfolge gebracht, jedes Haus war zur Festung,
 ta oli suuri wõitusi toonud, iga maja oli kindluselä,
 jedes Fenster zur Schanze geworden: das Volk stürmte den Kö-
 iga aken kantsiks jaanud: rahwas tormas kuning-
 nigspalast. Selbst Weiber und Kinder beteiligten sich am Kampfe;
 gapaleed. Slegi naised ja lapsed wõitsid osa wõitluselä;
 man drang in die Gemächer und Säle des Schlosses. Ein halb-
 tungiti fiske tubade ja saalide losfi. üts pool-
 erwachsener, in Lumpen gehüllter Knabe kämpfte mutig unter
 täiskaswanud, nändesese mäsitud pois wõitles julgesti seas
 den ältern Streitern; er hatte mehrere Bajonettstiche davongetragen
 wanemate sõdijate; ta oli mitu püssitiku pistet jaanud,
 und sank, auf den Tod verwundet, zu Boden. Es geschah dies
 ja wajuš, surmani haawatud, maha. Juhtus see
 im Thronsaale, man legte den Blutenden auf den Thron von Frank-
 troonisaalis, pandi werine peale trooni Prantsuse-
 reich und bedeckte seine Wunden mit dem Sammet; das Blut
 maa ja kaeti tema haawad sammetiga; weri
 floß in Strömen über den königlichen Purpur. Welch' ein Ge-
 worlas ojadena üle kuningliku purpuri. Misjugune
 mälde: der prachtvolle Saal, die Gruppen der Kämpfenden, eine
 pilt: tore saal, jalgab wõitlejate, üts
 zerbrochene Fahne am Boden, über den Bajonetten eine flatternde
 purustatud lipp pörandal, üle püssilobade üts lehwid
 Standarte und auf dem Throne der Bettelnabe mit dem bleichen,
 lipp ja peal trooni terjuspois sahwatu,

verklärten Antlitz, dem gen Himmel gerichteten Blick und den
 öndjalitu näoga, wastu taemast pööratud pilguga ja
 im Tode erstarrenden Gliedern, dazu seine nackte Brust, seine
 sarmaš tarduwate liimetege, sinwa juurde tema paljas rind, tema
 zerlumpten Kleider und diese zur Hälfte verhüllend, der reiche, fal-
 närušed riided ja šeda poolelti warjates, ritas, woldi-
 tige Sammet mit den silbernen Lilien! Wäre es an der Wiege
 line sammet ühes hõbedaste liiliatega! Oles juures hälli
 des Kindes gesungen worden: „Auf dem Throne von Frankreich
 lapsele lauldud: „Peal trooni Prantsuse
 wird er sterben!“ gewiß, das Mutterherz hätte dann von einem
 saab ta surema! tõešti, emajüda oles siis ühest
 zweiten Napoleon geträumt. Meine Strahlen haben den Kranz
 teise, Napoleonist unistanud. Minu kiired on pärga
 auf seinem Grabe geküßt, meine Strahlen haben in der Nacht
 tema haul suudelnud, minu kiired on öösel
 die Stirn der alten Großmutter geküßt, als sie im Traume das Bild
 otšaešit wanal wanaemal suudelnud, kui ta unes pilti
 sah, welches du hierzu zeichnen magst: „der Bettelknabe auf
 nägi, mida sina šitajuurde joomstada wõid: terjuspois peal
 dem Throne von Frankreich.“
 auujärje Prantsuse.

VII. õpitükk.

1.

(Järg).

1. Das habe ich schon gehört; und mein Freund sagte mir, daß Sie sich ganz fließend unterhalten hätten.	1. Seda olen ma juba kuulnud; ja minu sõber ütles, et Teie üsna forawalt (woolawalt) juttu westinud olemat.
2. Sehr verbunden für Ihr gültiges Kompliment.	2. Tänan wäga Teie lahke kiituse (meelituse) eest.
3. Ich mache mir nichts daraus (tarmitataks) (sünnade: aus diesem asemel).	3. Ma ei hooli sellest midagi (ei tee sellest wälja.)
4. Ich mache mir nicht viel aus diesem Verlust.	4. Ma ei hooli sellest kaotusest suuremat.
5. Das macht nichts.	5. Ei ole wiga (See ei tee midagi)

Meeleti toome meie juuri niisuguseid sõnekäänusi, mis Eesti keeles mõtte järele hoopis teiiti ümber panna waja. Sarnase tegewuse sihiks on, õppijat Saksa keele iselaadiga harjutada.

6. Er macht sehr gute Geschäfte in England.	6. Tema teeb Inglismaal wäga head äri.
7. Haben Sie gute Geschäfte gemacht, als Sie in München waren?	7. Kas Teie tegite head äri, kui Münchenis olite?

Wahet teha tuleb sõnadele machen-tegema (üleüldises mõttes), ja tun-tegema, toimetama, talitama.

8. Wie gehen die Geschäfte?	8. Kudas äri läheb?
9. Die Geschäfte gehen augenblicklich überall schlecht.	9. Äri läheb praegu (=silmapilgul) igalpool halvasti.

2.

..wenn Sie mir den Gefallen thun wenn kui Teie mulle meelehead teeksite kui

mir
den Gefallen (N. der Gefallen)
täten (Konjunktiv tegusõnast:
tun, tegema).

minule
meelehead
teeksite;

Tegusõna: tun, tegema, pööratafie reeglimastafest. Präsens:
ich tue, du tust, er tut, wir tun, ihr tut, sie tun; Imperfektum:
ich tat, du tatst, er tat, wir taten, ihr tattet, sie taten; Part.
präsens: getan; 1. Konjunktiv: ich täte, du tätest, er täte, wir
täten, ihr tättet, sie täten.

1. Wollen Sie mir den Gefallen tun?	1. Kas tahate minule meelehead teha?
2. Warum wollen Sie mir nicht diesen Gefallen tun?	2. Mikspärast Teile minule seda meelehead teha ei taha?
3. Bitte, tun Sie mir den Gefallen und übersetzen Sie diesen französischen Brief für mich.	3. Palun, tehke minule meelehead ja pange see Prantsuse keelt kiri minu jaoks (minu eesi) ümber.
4. Ich möchte Ihnen diesen Gefallen sehr gerne tun, aber es ist ganz unmöglich.	4. Ma teeksin Teile seda meelehead wäga heameelega, aga see on täitsa wõimata.
5. Was ist da zu tun? Was soll man da tun? }	5. Mis siis teha?
6. Ich kann in dieser Angelegenheit gar nichts tun.	6. Ma ei wõi selles asjas mitte midagi teha.
7. Ich würde Ihnen sehr verbunden sein, wenn Sie mir den Gefallen täten.	7. Mina olekisin Teile wäga tänulik, kui Teile minule seda meelehead teeksite.
8. Das tut nichts.	8. Ei ole wiga (ei tee midagi).
9. Das tut nichts zur Sache.	9. See ei punktu asjasse.
10. So leid es mir tut, so kann ich Ihnen diesen Gefallen nicht erweisen.	10. Minul on küll kahju, aga ma ei wõi Teile seda lahust üles näidata.
11. Tun Sie es mir zur Liebe!	11. Tehke seda minu (armastuse) pärast!
12. Tun Sie es nicht.	12. Ärge tehke seda.
13. Das ist genug! Das genügt!	13. Sellest on küll! Saab küll!
14. So ist recht!	14. Nii on õige! (Paras!)

15. Das geht nicht!	15. Kõnda ei lähe (ei sünni)!
16. Das geht durchaus nicht!	16. Kõnda ei sünni kudadagi mitte!
17. Ihr Brief wird viel bei ihm ausrichten.	17. Teie kiri mõjub palju (toimetab) tema juures palju.
18. Ich kann nichts bei ihm ausrichten.	18. Ma ei saa tema juures midagi ära teha.
19. Sie konnte nichts bei ihm ausrichten.	19. Tema (naister.) ei suutnud tema (meester.) juures midagi ära teha.
20. Ich will nichts mehr mit diesem Menschen zu tun haben (ehf ka: zu schaffen haben).	20. Ma ei taha selle inimesega enam mingit tegemist teha.
21. Jetzt ist es mit uns auf immer aus.	21. Müüb on meiega (meie sõpruslega) päriselt (alatiselt) otsas.
22. Ich will nichts mehr von ihm wissen.	22. Ma ei taha temast enam mitte midagi teada.
23. Ich bin mit ihm fertig.	23. Ma olen temaga walmis.
24. Sind Sie fertig?	24. Kas olete walmis?
25. Bitte, gehen Sie nach der Post, sobald Sie damit fertig sind.	25. Palun, minge posti peale, nii pea kui Teie sellega walmis olete.
26. Ist mein Rock fertig?	26. Kas minu kuub walmis on?
27. Wann wird mein schwarzes Kleid fertig?	27. Millal minu must kleit walmis saab?
28. Ihr schwarz-wollenes Kleid wird ganz bestimmt morgen früh fertig.	28. Teie must villane kleit saab tõesti (päris kindlasti) homme hommikul walmis.
29. Ist es fertig? — Ja, gerade fertig.	29. Kas on walmis? — Ja, parajasti walmis.
30. Kellner, geben Sie mir eine Portion (l: Porttsjon) Rinderbraten.	30. Kellner, andke mulle portsjon loomapraadi.
31. Wünschen Sie ihn zut durchgebraten oder englisch?	31. Kas soovite teda hästi läbi praetud või Inglise moodi?
32. Dieses Fleisch ist nicht genug durchgebraten.	32. See liha ei ole küllalt läbi küpsenud.
33. Dieses Fleisch ist nicht gar.	33. See liha ei ole küpse.

34. Was mochen Sie denn da?	34. Mis Teie õige seal teete?
35. Womit kann ich Ihnen dienen?	35. Misda soovite? (Millega wõin ma Teid teenida?)
36. Ich habe mein Möglichstes für ihn getan, und er ist doch nicht zufrieden.	36. Mina tegin tema heaks (= jaoks) mis wõimalik, ja tema ei ole fiiski mitte rahul.
37. Hören Sie auf.	37. Jätke järele.
38. Machen Sie ein Ende.	38. Tehke lõpetust.

Teated grammatikast.

Mitme algliitega tegusõnad.

Algliited, mis tegusõnadega ühinevad, wõivad mitmest osast koos seista. Ühejaolised algliited annavad tegusõnale nii ütelda üleüldise tähenduse, kuna mitmejaolised algliited tegewuse sihti ja paika enamasti palju ligemalt ära määravad: **ankommen** kohale jõudma, eesmärgile, j., — **herankommen** siia ligidale jõudma, juurde tulema; **ausgehen** wälja minema, jalutama, — **herausgehen** (kusagilt) wälja astuma; **vorziehen** paremaks pidama, **hervorziehen** — wälja tõmbama, wälja wõtma.

Mitmejaoliste algliidete esimesets osaks on enamasti määrasõnad **hin** ja **her** (sinna, siia). Need tähendavad liikumise sihti: **her** tähendab, et liikumine kõneleja poole, tema ligemale sünnib; **hin** jälle, et liikumine kõneleja poolt ära, temast kaugemale sünnib; näit.: **Kommen Sie sofort herauf**, tulge kohe minu juurde (siia) üles; (kõneleja wiibib kusagil üleval ja soowib, et teine tema juurde üles tuleks). **Gehen Sie zu ihm hinauf** minge tema juurde (sinna) üles. (Sellel juhtumisel on kõneleja maas, ja soowib, et keegi teine kusagile üles, kõnelejast eemale läheks).

Wõned algliited, nii hästi ühejaolised kui ka mitmejaolised, wõivad ka niisuguste tegusõnadega ühineda, millel juba alaline, eraldamata algliide olemas, näit.: **befehlen** käsima, **unbefehlen** ülesandeks tegema, **bedenken** käsima; **verkaufen** müüma, **ausverkaufen** wälja müüma, **löpuni** müüma; **bezahlen** maksma, **ausbezahlen** wälja maksma, **voranzahlen** ette maksma. Wõnes

ajas, nagu Präsens'is ja Imperfektum'is eraldatolle siis esimesed algliited tegusõna küljest ära. Kui jälle Infinitiv'is peab niisuguse tegusõna ees **zu** seisma, siis seatakse see algliidete wähele, ja kõik kokku (eraldatamad algliited + sõnade **zu** + eraldamata algliide + tegusõna) liidetakse üheks sõnaks. Näit.: Infinitiv: **anvertrauen, anzuvertrauen** (hooletks usaldama); **anbefehlen, anzubefehlen** (käskima, hooletks andma); **vorausbezahlen, vorauszubezahlen** (ette maksuma).

Niisuguseid vormisi pööratakse järgmiselt:

Präsens: Ich vertraue . . . an. Du vertraust . . . an. Ich befehle . . . an. Er befiehlt . . . an. Wir bezahlen . . . voraus. Ihr bezahlt . . . voraus.

Perfektum: Ich habe anvertraut. Er hat anbefohlen. Sie haben vorausbezahlt.

Järgnewaid tegusõnu, mis waremalt algliitesti lahus kirjutati, tuleb siia liiki lugeda.

Infinitiv.	Präsens.	Partizip Prät.
fehlschlagen apardama	ich schlage . . . fehl	fehl gefschlagen.
freisprechen wabats mõistma	ich spreche . . . frei	freigesprochen.
gleichkommen sornane olema	ich komme . . . gleich	gleich gekommen.
festsetzen kindlats määrama	ich setze . . . fest	festgesetzt.
liebhabe armastama	ich habe . . . lieb	lieb gehabt.
stillschweigen waikima	ich schweige . . . still	stills geschwiegen.
stattfinden sündima, juhtuma	ich finde . . . statt	stattgefunden.
wahrnehmen tähele panema	ich nehme . . . wahr	wahr genommen.

Esimestel kolmel sõnal on neil juhtumistel, kui sõnad: fehl, frei ja gleich lahus tarwitatakse, hoopis teistfugune tähendus, nimeit: fehl schlagen sihist kõrwale lööma, wiltu lööma, frei sprechen wabalt kõnelema; gleich kommen kõhe tulema.

Kirjalikud harjutused.

1. Ich reise heute abend ab; racken Sie daher alle meine Sachen ein (einpacken — siisepakkima, kokku panema).
2. Er kam gestern abend um zehn Uhr hier an.
3. Wann fängt das Konzert an (anfangen — algama, peale hakkama).
4. Wo fängt unsere Lektion (I. Lektzion) — õpitükk, an?

5. Sie hat noch nicht angefangen sich anzukleiden (sich an- kleiden, anzukleiden—riidesse panema).

6. Bitte, kleiden Sie sich sofort (sohe) an.

7. Stehen Sie auf (aufstehen — üles tõusma); es ist schon sehr spät.

8. Um wie viel Uhr sind Sie heute früh aufgestanden?

9. Ich stehe gewöhnlich (harilikult) um sieben Uhr auf.

10. Bitte, machen Sie das Fenster auf (aufmachen — avama, lahti tegema).

11. Warum machen Sie das Fenster nicht auf?

12. Es ist sehr schwül (umbne) in diesem Zimmer.

13. Aber machen Sie doch die Tür zu (zumachen — kinni panema); es zieht (ziehen — tõmbama) ganz entsetzlich (olebästi).

14. Wo gehen Sie heute abend hin?

15. Wie mir mein Bruder mitteilt (mitteilen — teadustama), giebt man heute ein neues Stück im Stadttheater und wenn es Ihnen recht (hea, sünnis) ist, wollen wir zusammen (ühes koos) hingehen.

16. Teilen Sie diese Nachricht (teatus, sõnum) Herrn Braun sofort mit und sagen Sie ihm, daß ich mein Bestes (minu kõige parema, mis mul iganes võimal!) tun werde ihm beizustehen (beistehen — abiks olema).

17. Es kommt mir vor (mulle näib; vorkommen — paistma, ette tulema), als ob er Ihnen diese Adresse nicht aufschreiben möchte.

18. Bitte, ziehen Sie Ihre Stiefel aus (ausziehen — välja tõmbama, ära tõmbama); der Kellner möchte sie jetzt rein machen, weil der Berliner Schnellzug schon um vier Uhr früh abgeht.

19. Würden Sie mir den Gefallen tun, diesen Brief für mich abzuschreiben?

20. Ich würde ihn mit Vergnügen (heameelega) abschreiben, wenn ich nicht ausgehen müßte um einige Einkäufe zu machen.

21. Kommt es Ihnen nicht vor, als ob jemand (nagu keegi) auf und abginge (auf- und abgehen — edasi ja tagasi käima)?

22. Bitte, stellen Sie mich Ihrem Freunde vor.

23. Liegt Ihnen sehr daran, seine Bekanntschaft zu machen?

24. Können Sie mir vielleicht sagen, an welchem Tage diese Feierlichkeit (pidustus) stattfindet?

25. Die Feierlichkeit findet morgen statt.

26. Das tut mir recht leid; dann kann ich nicht hingehen.

27. Und warum denn nicht?

28. Mein Bruder kommt erst (alles) übermorgen (ülehom e) von seiner Reise zurück (zurückkommen=tagasi tulema) und ich mag ohne ihn (ilma temata) nicht ausgehen.

29. Wer hat Ihnen diese Nachricht mitgeteilt?

30. Herr B. teilt mir soeben mit, daß der Herr, welchen wir gestern im Wartesaal des Warschauer (Warszami) Bahnhofes gesehen haben, einer der ersten hiesigen (siinsietest) Professoren ist.

1. Ma olen kuulnud, et Teie wäga hästi Saksa keelt kõnelete.

2. Mul on küll wäga kahju, aga ma ei wõi mitte täna Teile tulla.

3. Ma ei tea mitte, kes minule seda sõnumit teadustanud.

4. Kirjutage see kiri ära.

5. See liha on wäga hästi küpsenud.

6. Tehke minule seda meelehead (seda lõbu).

7. Tema teeb head äri.

8. Ma pean oma asjad siisepakkima, sest ma reisin homme ära.

9. Meie jõudsiime eila hommikul siia.

10. Ma panen teie riidesse ja lähen posti peale.

Sõnad.

Der Handel. Kaubandus.	der Kauf ostmine
	der Käufer ostja
der Bantier (l. Bank, ee) pangapidaja	kaufen ostma
	der Verkäufer müümine
die Bank pant	der Verkäufer müüja
der Kassierer kassahoidja	verkaufen müüma
die Kasse kassa	die Quittung (l. Kwittung) kwittung, maksutäht
der Agent agent, asjamees	eine Aktie (l. Aktie) aktsia, osatäht
der Wechsel wahetaja	der Aktionär (tio — tšio) osanik, aktsionär
der Komissionär komisjonär	eine Affekuranz tulekinditus
der Makler wahelkaupleja	der Affekurant tule wastu kinditaja
der Kaufmann kaupmees	der Kommis (l. Komii) poesell
der Händler kaupleja	der Lehrling õpiõis
der Großhändler suurkaupmees	
der Buchhalter raamatupidaja	
der Kommis (l. Komii) poesell	versichern kinditama
der Lehrling õpiõis	die Bilanz lõpuarwe.

Lugemiseks.

Erkfönig.

Metsafuningas.

Wer reitet so spät durch Nacht und Wind?
Kes ratsutab nii hilja läbi öö ja tuule?

Es ist der Vater mit seinem Kind;

See on isa oma lapsaga;

Er hat den Knaben wohl in dem Arm,

Tal on pois hästi käwarrel,

Er faßt ihn sicher, er hält ihn warm.

Ta peab teda kindlast, ta hoiab teda sooja.

Mein Sohn, was birg'it du so bang dein Gesicht? —

Minu poeg, mis peidab sa nii aralt su nägu?

Siehst, Vater, du den Erkfönig nicht?

Kas näed, isa, sa metsafuningat mitte?

Den Erkfönig mit Kron' und Schwert?

Metsafuningat krooni ja sabaga?

Mein Sohn, es ist ein Nebelstreif. —

Minu poeg, see on udupiir. —

„Du liebes Kind, komm, geh' mit mir!

„Sa armas laps, tule, lähme minuga!

„Gar schöne Spiele spiel' ich mit dir;

„hoopis ilusaid mängusi mängin ma sinuga;

„Manch' bunte Blumen sind an dem Strand!

„Mõned kirjud lilled on ääres ranna!

„Meine Mutter hat manch' gülden Gewand.“

„Minu emal on mõni kollane rüü.“

Mein Vater, mein Vater, und hörest du nicht,

Minu isa, minu isa, ja kuuled sa mitte,

Was Erkfönig mir leise verspricht?

Mis metsafuningas minule tasa ütletab?

Sei ruhig, bleibe ruhig, mein Kind;

Ole rahul, jää rahule, minu laps;

In dürren Blättern säuselt der Wind. —

Sees tuuwade lehtede sahiseb tuul. —

„Willst, feiner Knabe, du mit mir gehn?

„Kas tahad, kena pois, sa ühes minuga minna?

„Meine Töchter sollen dich warten schön;

„Minu tütreb peawad sind hoidma ilusti;

„Meine Töchter führen den nächtlichen Reih'n,
„Minu tütred juhiwad ööfist ringmängu,
„Und wiegen und tanzen und singen dich ein.“
„Ja hällitawad ja tantsiwad ja laulawad sind unesfe.“
Mein Vater, mein Vater, und siehst du nicht dort
Minu isa, minu isa, ja näed ja mitte seal
Erlkönigs Töchter am düstern Ort? —
Metsatuninga tütred kurwal paigal? —
Mein Sohn, Mein Sohn, ich seh' es genau;
Minu poeg, minu poeg, ma näen seda selgesti;
Es scheinen die alten Weiden so grau.
Paistawad wanad pajud nii hällit.
„Ich liebe dich, mich reizt deine schöne Gestalt;
„Ma armastan sind, mind meelitab sinu ilus togu;
„Und bist du nicht willig, so brauch' ich Gewalt.“ —
„Ja oled ja mitte nõus, siis tarwitau ma wõimust.“ —
Mein Vater, mein Vater, jetzt faßt er mich an!
Minu isa, minu isa, näüd hõllab ta minust kinnil
Erlkönig hat mir ein Leid's getan! —
Metsatuningas on minule häda teinud! —
Dem Vater grauset's, er reitet geschwind,
Isal on hirmus, ta ratsutab kiirelt,
Er hält in Armen das ächzende Kind,
Ta hoiab kätte peal ähkiwat last,
Erreicht den Hof mit Mühe und Not;
Jouab õue waewaga ja hädaga;
In seinen Armen das Kind war tot.
Tema kätel laps oli surnud.

Göthe.

VIII. õpetüft.

1.

(Järg).

... mir die Namen der besten hiesigen Firmen aufzuschreiben.	... minule siinsete kõige paremate äride nimed üles kirjutada.
mir (D. sõnast: ich)	minule
die Namen (paljus sõnast: der Name: käänatakse pehme käänatuse järel)	nimed
der besten (der, die, das beste) hiesigen (der, die, das hiesige) Firmen (N. die Firma)	kõigeparemate (kõigeparem) siinsed (siinne)
der besten hiesigen Firmen aufzuschreiben (Infinitiv: aufschreiben)	ärid (äri) kõigeparemate siinsete äride üles kirjutada (üles kirjutama).

Präsens: ich schreibe auf, du schreibst auf, er schreibt auf, wir schreiben auf, ihr schreibt auf, sie schreiben auf. Imperfektum: ich schrieb auf usw. — Perfektum: ich habe aufgeschrieben. Futurum: ich werde aufschreiben.

1. Schreiben Sie mir die Adresse dieses Herrn gefälligst auf.	1. Kirjutage minule selle herra aadress lahkest üles.
2. Haben Sie mir die Namen der besten hiesigen Firmen aufzuschreiben?	2. Kas Teie kirjutasite minule siinsete kõige paremate äride nimed üles?
3. Sobald ich mit diesem Briefe fertig bin, werde ich Ihnen die Adressen aufschreiben.	3. Niipea kui ma selle kirjaga walmis olen, kirjutatan ma Teile aadressid üles.
4. Bitte, tun Sie mir den Gefallen und schreiben Sie mir die Straße auf, in welcher diese Dame wohnt.	4. Palun, tehke minule seda meelega ja kirjutage minule uulits üles, milles see naisterahwas elab.
5. Ich würde Ihnen sehr ver-	5. Ma oleksin Tei wä

bunden sein, wenn Sie mir den Gefallen täten, mir diese Worte aufzuschreiben.

tänulit, kui Teie minule meeleshad teeksite, et minule need sõnad üles kirjutate.

6. Ich fürchte, ich werde vergessen, was Sie mir soeben gesagt haben.

6. Ma kardan, et ma ära unustan, mis Teie minule praegu ütlesite.

7. Tun Sie mir den Gefallen und schreiben Sie es mir auf.

7. Tehke minule seda meeleshad ja kirjutage see minule üles.

8. Kennen Sie diese Firma?

8. Kas Teie tunnete seda äri?

9. Nein, mein Herr, dieses Haus ist mir nicht bekannt.

9. Ei, minu herra, see äri (maja) ei ole minule tuntud.

Nicht bekannt — mitte tuntud; unbekannt — tundmata.

10. Wollen Sie mir vielleicht den Gefallen tun, sich nach ihm zu erkundigen?

10. Kas tahaksite ehk minule meeleshad teha, et tema järelle kuulata?

11. Ich habe mich nach diesem Manne erkundigt, und höre, daß er ein sehr großes Vermögen besitzt.

11. Mina olen selle mehe üle kuulanud ja kuulen, et temal väga suur varandus on.

12. Er ist einer der ersten hiesigen Kaufleute.

12. Tema on üks kõige esimesest (kõige suurematest) siinsetest kaupmeestest.

Der Kaufmann — kaupmees; paljus: die Kaufleute — kaupmehed.

13. Wie gefällt Ihnen das hiesige Leben?

13. Kudas sinne elu Teile meeldib?

14. Geben Sie mir eine hiesige Zeitung; ich möchte gern die Annoncen (l.: Annoncissen) lesen.

14. Andke minule üks sinne ajaleht; ma tahaksin heameele kuulutusi lugeda.

15. Ich möchte gern einen deutschen Kommtis engagieren (l.: angastieren).

15. Mina tahaksin heameelega üht Saksa kaubafelli palgata (teenistusesse võtta).

16. Bitte, schreiben Sie mir eine Annonce für die hiesige Zeitung auf.

16. Palun, kirjutage üks kuulutus sinne ajalehe jaoks üles.

17. Ich werde mich bei meinen Bekannten nach Ihnen erkundigen.	17. Ma kuulan oma tuttavatelt Teie üle järele.
18. In der Zwischenzeit schreiben Sie mir gefälligst Ihre Adresse auf.	18. Waheajal kirjutage lahkelt oma aadress minule üles.

2.

1. Wie heißen Sie? — Ich heiße Karl.	1. Mis Teie nimi on? — Minu nimi on Karl.

Heißen — kästima, hüüdma; hüütud saama. Wie heißen Sie — kudas Teid kutsutakse, hüütakse? mis Teie nimi on? Ich heiße Sie gehen — ma käsin Teid ära minna. Wie heißt diese Blume? Mis selle lille nimi on? Kudas seda lille kutsutakse? — Pööratakse reegliwastaselt: Präsens: ich heiße, du heißt, er heißt, wir heißen, ihr heißt, sie heißen. Imperfectum: ich hieß, du hießest usw. Partizip: geheissen.

2. Wie heißt der Herr, mit welchem Sie gestern morgen auf dem Bahnhof waren?	2. Kes oli see herra (kudas hüütakse herrat), kellega Teie eila hommitul waksalis olite?
3. Wissen Sie, wie dieser Herr heißt?	3. Kas teate, mis selle herra nimi on?
4. Wie heißt das auf russisch?	4. Kudas see Wene keeli on?
5. Was bedeutet das auf deutsch?	5. Mis see Saksa keeli tähendab?
6. Wie sagten Sie?	6. Mis (kudas) Teie ütlesite?
7. Ich fragte, wie dieser Gegenstand auf französisch heißt.	7. Mina küsisin, kudas seda asja Prantsuse keeles nimeatakse.
8. Wären Sie wohl so gütig mir zu sagen, was dieses Wort auf englisch bedeutet?	8. Kas Teie oleksite nii hea et ütlesite, mis see sõna Inglise keeli tähendab.
9. Ich habe nicht recht verstanden, was Sie sagten.	9. Ma ei saanud dieti aru, mis Teie ütlesite.
10. Sie sprechen zu schnell, mein Herr; wollen Sie gefälligst etwas langsamer sprechen.	10. Teie kõnelete liiga ruttu, minu herra; olge lahke ja kõnelege natuke pitalbasemalt.

11. Haben Sie mich verstanden?	11. Kas Teie mind mõistite?
12. Ich habe nicht ein Wort verstanden, als Sie mit dem Konduktor deutsch sprachen.	12. Mina ei saanud mitte ühestegi sõnast aru, kui Teie konduktoriga Saksa keelt kõnelesite.
13. Sprechen Sie deutsch?	13. Kas Teie Saksa keelt kõnelete?
14. Ich spreche nur gebrochen (sõnasti: brechen — murdma) deutsch.	14. Mina kõnelen üksnes murdult Saksa keelt.
15. Ich spreche genügend, um fertig zu werden.	15. Mina kõnelen küllalt, et läbi (walmis) saada.
16. Können Sie deutsch?	16. Kas oskate Saksa keelt?

Selles lauses ei tohi sõna: können — võima, suutma, sõnaga kennen ära segada. Kennen Sie deutsch? tähendab: Kas unnete Saksa keelt (ei tarvitse sugugi osata)?

17. Ich verstehe es besser, als ich spreche.	17. Ma mõistan seda paremini, kui kõnelen.
18. Es fehlt Ihnen an Übung.	18. Teil puudub harjutamist.
19. Es fehlt mir an Übung, aber ich spreche genug, um mich verständlich zu machen.	19. Mul puudub harjutamist, aga ma kõnelen küllalt, et oma tahtmist avaldada (pärifelt: ennast arusaadavaks teha)
20. Ich habe nicht Übung genug.	20. Mul ei ole küllalt harjutust.
21. Ich wünschte, ich hätte mehr Übung.	21. Ma sooviksin, et rohkem harjutust saaksin.
22. Ich wünsche, ich hätte mehr Gelegenheit deutsch zu sprechen.	22. Ma sooviksin, et mul rohkem mahti (juhtumist, võimalust) Saksa keelt kõneleda oleks.
23. Es fehlt mir an Gelegenheit mich mit Deutschen zu unterhalten.	23. Minul puudub mahti, sakslastega kõneleda.
24. Warum unterhalten Sie sich nicht mit meiner Schwägerin? Sie spricht ganz fließend deutsch.	24. Mispärast Teie minu wennaaisega ei kõnele? Tema räägib üsna sorawalt (woclawalt) Saksa keelt.
25. Ich fürch'e Fehler im Sprechen zu machen.	25. Mina kardun kõnelemises wigasti teha.

„Kõne“ tähendab Saksa keeles päriselt: das Gespräch, jutu-
westmine; aga tarvitatakse ka tegusõna sprechen, kõnelema,
sellis mõttes: das Sprechen kõnelemine, rääkimine. Üldise
tarvitatakse tegusõna infinitiivi asjasugust nimisõna
kujul, artikliga „das“; näit.: denken mõtlema, das Denken
mõtlemine; laufen jooksema, das Laufen jooksmine jne.
Müüakse sõna tarvitatakse üksi omisuses. Käänamise
juures mõistavad nad genetiivs lõpu S, teistes käänetes
jäävad muutmata; näit.: N. das Denken, G. des Denkens,
D. dem Denken, A. das Denken; N. das Laufen, G. des Lau-
fens, D. dem Laufen, A. das Laufen.

26. Sie sollten häufig mit Deut- schen sprechen und hören, wie sie reden.	26. Teie peaksite tihti saksa- keega kõnelema ja kuulama, kudas nemad räägivad.
Reden tähendab rääkimist, kõnelemist ligemas mõttes, kõne pidamist; sprechen — juttu vestima, üttelema, tarvitatakse tihti ka sich unterhalten — juttu vestima, asemel.	
27. Lassen Sie uns nur deutsch sprechen.	27. Kõneleme ainult Saksa keelt.
28. Mein Bruder hat die deut- sche Sprache lange studiert und versteht sie gründlich.	28. Minu vend on Saksa keelt kaua õppinud ja oskab teda põhjalikult.
29. Er spricht sie ebenso fließend, wie seine Muttersprache.	29. Ta kõneleb seda niisama sorawalt, kui oma emakeelt.
30. Sie sprechen wirklich ausge- zeichnet deutsch.	30. Teie räägite tõesti väga hästi Saksa keelt.
31. Sie sprechen sehr gut aus.	31. Teie ütlete väga hästi välja.
32. Finden Sie nicht, daß er sehr gut ausspricht?	32. Kas Teie ei leia, et tema hästi välja üteb?
33. Sie sprechen nicht schlecht aus.	33. Teie ei ütle halvasti välja.
34. Ich finde, daß er sehr schlecht ausspricht.	34. Mina arwan (leian), et tema väga halvasti kõ- neleb (vä ja ütteleb).
35. Sie haben eine gute Aus- sprache.	35. Teil on hea väljautlemine.

Teated grammatikast.

Arwufõna (Das Zahlwort).

1. Põhiarwud.

1	eins; ein, eine ein	26	sechszwanzig
2	zwei	27	siebenundzwanzig
3	drei	28	achtundzwanzig
4	vier	29	neunundzwanzig
5	fünf	30	dreißig
6	sechs (l: seks)	31	einunddreißig
7	sieben	40	vierzig
8	acht	50	fünfzig
9	neun	60	sechzig
10	zehn	70	siebzig
11	elf	80	achtzig
12	zwölf	90	neunzig
13	dreizehn	100	hundert
14	vierzehn	101	hundert und eins
15	fünfzehn	200	zweihundert
16	sechzehn	300	dreihundert
17	siebzehn	400	vierhundert
18	achtzehn	900	neunhundert
19	neunzehn	1000	tausend
20	zwanzig	2000	zweitausend
21	einundzwanzig	10000	zehntausend
22	zweiundzwanzig	50000	fünfzigtausend
23	dreiundzwanzig	100000	hunderttausend
24	vierundzwanzig	200000	zweihunderttausend
25	fünfundzwanzig	1000000	eine Million.

1800 eintausend achthundert ehf harilikult: achtzehnhundert

1805 eintausend achthundert fünf, ehf: achtzehnhundert fünf.

1852 eintausend achthundert zweiundfünfzig; ehf: achtzehnhundert zweiundfünfzig.

1892. aasta — das Jahr achtzehnhundert zweiundneunzig.

562,749 fünfhundertzweiundsechzigtausend siebenhundertneunundvierzig.

52,000,000 zweiundfünfzig Millionen.

1. Eins tarwitatakse numbrit lugemise juures: eins, zwei, drei üks, kaks kolm jne.; einmal eins ist eins — ükskord üks on üks; ehf jälle kui arwufõna „üks“ mingi kindlasti wäljaüteldub

asja kohta ei käi; näit.: es hat eins geschlagen on üks ära löö-
uud. Eins ei tohi mitte ärasegada määrõnaga einst — üksford,
mõne aja eest.

2. Nimiõnade, mõi teiste armuõnade juures ei tarvitada
mitte eins, waid: ein, eine, ein: näit.: ein Pfund üks nael, einund-
zwanzig kakskümmed üks.

3. Ein, eine, ein ühes nimiõnaga käänatasse niisamuti
nagu määramata ortitel: ein, eine, ein. Paljuses tarwitatakse
seda armuõna alati määrawa artifliga ühenduses: R. die einen
ühed, mõned; G. der einen ühede, mõnede; D. den einen ühele,
mõnele; A. die einen ühtesi, mõnesi.

4. W a n u s e küsimist tehakse harilikult nii: Wie alt sind
Sie? kui wana Teie olete? ja wastatakse: Ich bin zwanzig Jahre
alt, ma olen kaheskümne aastane, ma olen kakskümmed aastat
wana.

5. Arwude m ä ä r a õ n a d on: einmal üksford; zweimal
kaks forda; dreimal kolm forda; viermal neli forda jne.

6. Lõpu erlei juurdelisamisega tähendab armuõna lii-
k i d e hulka, laadisi; näit.: einerlei ükspuhas, ühesugune; zweier-
lei kahesugune; dreierlei kolmesugune; zehnerlei kümnesugune;
mancherlei mõnesugune; vielerlei mitmesugune; allerlei igasugune.
Zeigen Sie mir zweierlei Tuch, blaues und schwarzes, näidake
minule kahesugust kalewit, sinist ja musta.

7. R o r d a m i s t, k a s w a t a m i s t tähendawad armuõnad,
kui neile lõpp f a c h (ehl mõnikord: fältig) juurde lisatud; näit.:
einfach, einfältig ühefordne, lihtne, (einfältig tähendab sagedasti:
lollakas), zweifach kahefordne; dreifach kolmekordne, kolmekordselt;
vierfach neljafordne, neljafordselt jne.

8. Einzeln tähendab: üksik, teistest omasugustest lahus, eral-
datud; einzig — ainumas, üks; näit.: einzelne Wörter üksikud
õnad, eraldatud õnad; kein einziges Wort mitte ühtegi sõna;
ein einziges einzelnes Wort, nur Sätze mitte ühtegi üksikut sõna
ainult laused); mein einziger Sohn minu ainumas poeg.

2. J ä r g a r w u d .

der, die, das erste; erster, erste	der neunte üheksas
erstes esimene	der zehnte kümnes
der zweite teine	der elfte üheteistkümnes
der dritte kolmas	der zwölfte kaheteistkümnes
der vierte neljas	der dreizehnte kolmeteistkümnes
der fünfte viies	der vierzehnte neljateistkümnes
der sechste (loe: sekste) kuues	der fünfzehnte viieteistkümnes
der siebente seitsemes	der sechzehnte kuuteistkümnes
der achte kahetas	der siebzehnte seitmeteistkümnes

der achtzehnte kah-koteistkümnes	der hundertste 100=8
der neunzehnte üheteistkümnes	der hundertundeerste 101-ne
der zwanzigste keteümnes	der hundertundzweite 102=nes
der einundzwanzigste 21-ne	der hundertundzwanzigste 120=nes
der zweiundzwanzigste	der hundert und einundvierzigste
der dreißigste 30=nes	141-ne
der dreiunddreißigste 33=mas	der hundert und neunundfünfzigste
der vierzigste 40=nes	159=fas
der vierundvierzigste 44=jas	der zweihundertste 200=jas
der fünfzigste 50=nes	der zweihundert und achte 208=fas
der fünfundfünfzigste 55=es	der dreihundertste 300=jas
der sechzigste 55=es	der neunhundertste 900=jas
der sechsundsechzigste 66=es	der tausendste 1000=es
der siebenzigste 70=nes	der tausend und erste 1001=menne
der siebenundsiebzigste 77=mes	der zweitausendste 2000=des
der achtzigste 80=nes	der zehntausendste 10000=des
der achtundachtzigste 88=fas	der, die, das letzte wöi leter,
der neunzigste 90=nes	leter, letztes wiimane.
der neunundneunzigste 99=fas	

1. Rogu eelolewast tabelist näha, sünniwad järgarmuõnad pöhiarmuõdest, kus juures kuni „19=ni“ (peale sõnade: der erste, dritte, achte) pöhiarmuõnadele löpp te(ter, te tes) juure lisa-tasse; ja täisümnetele (20, 30, 40, jne.) — löpp ste(stier, ste, stes). Järgarmuõnu käänatasse niisomui kui omaduseõnu.

2. Kõrkupandud armuõnades mõtab üheses kõige wiimane sõna järg-armuõna lõpu, teised kõik jääwad pöhi-armuõna kujusse, ilma muutmata; näit.: 1188=fas der eintausend einhundert (eht: eifhundert) achtunddreißigste; 1188=sat, den elfhundert achtunddreißigsten.

3. Kõupäwi üteldakse järgmiselt: 10=mal juunil — am zehnten Juni eht den zehnten Juni. — Mitmes (suupäew) täna on? Der wievielte ist heute? eht sagedamini: Was schreiben wir heute? Mis meie täna kirjutame? — Täna on 8=fas. Es ist der achte, eht: Wir haben den achten. Kõsitaw määrõna „mitu“ tõlgitakse Sassa keelde sõwaga: wieviel: mitmes — der wievielte.

4. Armuõnad: esimene ja wiimane — der, die das erste ja der, die das letzte tarwitatakse ka wahel wõrrelwõrde kujus: der, die, das erstere ja der die das letztere — nimelt siis, kui ta he isitu wöi asja seast ühte nimetatakse.

5. Kõsimuse peale: mitmendaks? wastamiselt lisatakse järg-armuõnadele löpp us juurde: erstens esiteks, esimeseks; zweitens teiseks; drittens kolmandamaks; viertens neljandamaks; zehntens kümnendamaks; elftens üheteistkümnendamaks.

6. Murdarwufõnu saab järgarwufõnadest sõna „Teil“ juurde lisamisega; ein dritter Teil kolmas osa, kolmandit; ein vierter Teil neljas osa, weerand; ein fünfter Teil viies osa, wiien-dit; ein zehnter Teil kümnes osa. Harilikult lühendatakse aga lõpud silbits: nel, näit.; ein Drittel kolmandit, ein Viertel weerand, ein Sechstel kuwendit, ein Zwanzigstel kahetümwendit. Grandits on üksnes: halb pool.

7. Halb, pool, ja ganz, terve, — on päriselt omadusesõnad näit.: das ganze Jahr terve aasta. Ein halber Tag pool päewa. Eine halbe Stunde pool tundi. Ein halbes Jahr pool aastat ja seisawad harilikult artikli (määrawa wõdi määramata) järelle. Üksikult, ilma nimisõnata tarwitatakse: die Hälfte pool.

Kirjalikud harjutused.

1. Können Sie mir die Adresse dieser Dame aufschreiben?
2. Ich kann sie Ihnen leider nicht aufschreiben.
3. Sowie er mit seinem Briefe fertig ist, wird er zur Post gehen.
4. Tun Sie mir den Gefallen und schreiben Sie mir den Brief um (umschreiben — ümberkirjutama).
5. Vergessen Sie nicht, was wir Ihnen gesagt haben.
6. Gewiß (muidugi, kindlasti) kennst du den Herrn, mit dem (ehk: mit welchem) er heute gesprochen hat?
7. Ich kenne ihn gar nicht.
8. Wir haben uns nach ihm erkundigt, konnten aber gar nichts erfahren.
9. Dieser Mann besitzt ein großes Vermögen.
10. Mir gefällt das hiesige Leben gar nicht.
11. Ich habe alle diese Annoncen gelesen.
12. Er heißt Alexander.
13. Ich weiß nicht, was dieses Wort bedeutet.
14. Wissen Sie, wie dieses Wort auf deutsch heißt?
15. Wie dieses Wort auf deutsch heißt, weiß ich nicht, aber wie es auf russisch heißt, weiß ich wohl.
16. Ich kann nicht alles verstehen, was er sagt.
17. Er hat nichts verstanden.
18. Sei so gut, und sprich nicht so schnell.

19. Man muß etwas langsamer sprechen, sonst (muidu) kann man kein Wort verstehen.

20. Sie unterhält sich mit meinem Bruder.

21. Ich studiere jetzt fleißig die russische Sprache.

22. Seine **Aussprache** ist nicht so gut, wie die (selle asemel, et: wie die Aussprache ütelda, tarwitatafse ka: diejenige) seiner Schwester.

1. Kas Teie ei tea, kus see herra elab?

2. Ta elab meie ligidal (— mitte kangel meist; nicht weit von uns).

3. Ma unustasin ära (olen ära unustanud), mis ta minule eila ütles (ütelnud oli).

4. Meie ei saa millegistgi aru, mis ta kõneleb.

5. Tehte minule meelehead, kuulake tema järele.

6. Temal on hea wäljaütlemine.

7. Kas minu wäljaütlemine Teile meeldib?

8. Teile wäljaütlemine ei oleks mitte halb (nicht übel), kui Teile nii kiiresti ei kõneleks.

9. Teile öde kõneleb Saksa keelt paremine kui mina mõtlefin.

10. Ta ajab wäga tihti sakslastega juttu.

Sõnad.

Der Handel. Kaubandus.

der Wechsel (ch)=ks) wessel	der Kurs kuis, rahahind
die Anweisung raha maksu käsk	der Wechselkurs weskli hind
wechseln wahetama	der Verladungsschein kaubaweo tunnistus
der Kunde ostja, kaubawõtja	der Bankrott maksujõuetus, pankrott
die Kundschaft ostjad, kaubawõtjad	der Bankrottierer pankroti tegija
die Rechnung arme	bankrottieren pankrotti tegema
die Zahlung maks	die Zahlungen einstellen maksmist lõpetama
die Abchlagszahlung osaline maks	der Gläubiger uskuja, laenuandja
das Comptoir (l. Kontuar) eht	der Kredit krediit, wõla usaldus; warandus; kauba arweß; fissetuleku kõlg.
das Kontor kontor	
der Briefwechsel eht die Korrespondenz kirjawahetus	
der Korrespondent kirjasaatja	

der Schuldner wölgnit
 die Schuld wölg
 schulden eht: schuldig sein wölg=
 nema, wölgu olema.

das Debet wölg, arwewölg;
 wäljamineku kulg arweraa=
 matuſ.

Lugemiseks.

Das Lied von der Glocke.

Laul

kellast.

1. Fest gemauert in der Erden
 kindlaste müritud siſſe maasse
 steht die Form, aus Lehm gebrannt.
 seiſab worm, ſawist pöletatud.
 Heute muß die Glocke werden!
 Täna peab kell (walmis) ſaama!
 Frisch, Gesellen, seid zur Hand!
 Wärskelt, ſellit, olſe juures täel
- 5 Von der Stirne heiß
 Peale otſaeſiſe kuumalt
 rinnen muß der Schweiß,
 woolama peab higi,
 soll das Werk den Meister loben;
 peab töö meistrit kiitma;
 doch der Segen kommt von oben.
 ſiiski önnistus tuleb ülewalt.
 Zum Werke, das wir ernst bereiten,
 Tööle, mida meie töſiſelt walmistame,
10. geziemt sich wohl ein ernstes Wort;
 ſünnitb küll töſine ſöna;
 wenn gute Reden sie begleiten,
 kui head kõned teda ſaadawad,
 dann fließt die Arbeit munter fort.
 ſiis woolab töö rõemsalt edasi.
 So laßt uns jetzt mit Fleiß betrachten,
 Siis laske meid nüüd wirtuſega tähele panna,
 was durch die schwache Kraft entspringt;
 mis läbi nõrga jõu algab;
15. den schlechten Mann muß man verachten,
 ſeda halba meest peab põlgama,

der nie bedacht, was er vollbringt.
tes mitte tunagi ei mötelnub, mis ta täidesaadab.

Das ist's ja, was den Menschen zieret,
See on ju, mis inimest ehib,

und dazu ward ihm der Verstand,
ja sellets sai temale mõistus,

daß er im innern Herzen spüret,
et ta sees sisemise südame tunneb,

20. was er erschafft mit seiner Hand.
mis ta loonud oma krega.

Nehmet Holz vom Fichtenstamme,
Wörte puud männitüwist,

doch recht trocken laßt es sein,
aga õige kuiv laske ta olla,

daß die eingepreßte Flamme
et tinnisurutub leet

schlage zu dem Schwalch hinein!
lööks ääsi fışjel

25. Kocht des Kupfer's Brei!
Keeite wafe pudru!

Schnell das Zinn herbei,
Kähtu tina siia,

daß die zähe Glockenspeise
et fitte tella-roog

fließe nach der rechten Weise!
woolaks järel õige lombel

Was in des Dammes tiefer Grube
Mis sees tammi sügawa augu

30. die Hand mit Feuers Hülfe baut,
täst tule abiga ehitab,

hoch auf des Turmes Glockenstube
förges peal torni tella-toa

da wird es von uns zeugen laut.
seal saab ta meiteft tunnistama waljusti.

Noch dauern wird's in späten Tagen
Weel kestma saab sees hiliste päewade

und rühren vieler Menschen Ohr,
ja liigutama paljude inimeste kõrwa,

35. und wird mit den Betrübten klagen
ja saab (ühes) kurwadega kurtma

und stimmen zu der Andacht Chor.
ja helisema (taasa) palwe fooriga.

Was unten tief dem Erdenlohne
 Mis all sügawas maa-pejale
 das wechselnde Verhängnis bringt,
 we-helbaw saatus toob,
 das schlägt an die metall'ne Krone
 see lübb kälge metallist krooni,

40. die es erbaulich weiter klingt.
 mis seba ülendawalt edasi kōlab.

Weisse Blasen seh' ich springen;
 Walgeid wullistid näen ma korglema;
 wohl! die Massen sind im Fluß.
 heatil! kogud on woolamas.
 Laßt's mit Nischensalz durchdringen,
 Laaste tuhajoolaga läbi tungida,
 das befördert schnell den Guß.
 see edendab kiiresti walamist.

45. Auch vom Schaume rein
 ka wahust puhas
 muß die Mischung sein,
 peab segu olema,
 daß vom Reinklichen Metalle
 et puhast metallist
 rein und voll die Stimme schalle.
 puhas ja täis heal kōlagu.

Denn mit der Freude Feierklange
 Seft (ühes) rõõmu pidukōlaga

50. begrüßt sie das geliebte Kind
 terwitab ta armastatud last
 auf seines Lebens erstem Gange,
 (peal) tema elu esimesel teel.
 den es in Schlafes Arm beginnt;
 mida ta (sees) une hõlmas algob;
 ihm rühen noch im Zeitenschöße
 temale puhkewad weel (sees) aegade rühes
 die schwarzen und die weitem Lese;
 mustad ja lõbusad loofid;

55. der Mutterliebe zarte Sorgen
 emaarwastufe õrnad hoolitsemised
 bewachen seinen goldenen Morgen. —
 walwawad tema kuldet hommikut. —

Die Jahre fliehen pfeilgeschwind.

Aastad pögenewad noolekirusega.

Vom Mädchen reißt sich stolz der Knabe,
(Kältest) tüdrukust kisub lahki ennast uhlesti pois,
er stürmt ins Leben wild hinaus,
ta tormab elusse metsikult wälja,

60. durch reißt die Welt am Wanderstabe,
läbi möedab maati ma reisukepil,
fremd kehrt er heim ins Vaterhaus.
wõerali tuleb tagasi ta kodu (sisse) ifamajasse.
Und herrlich in der Jugend Brangen,
Ja toredalt nooruse ehtes,
wie ein Gebild aus Himmelshöhn,
nii kui iilt seest taewatõrguste,
mit züchtigen, verschämten Wangen
(ühes) wiiisalate häbelikkude põskedega

65. sieht er die Jungfrau vor sich steh'n.
näeb ta neitsi ees enese seisma.
Da saßt ein namenloses Sehnen
Eel haarab kinni nimeta igatsus
des Jünglings Herz, er irrt allein,
nooremehe südamest, ta eksib üksiinda,
aus seinen Augen brechen Tränen
seest tema silmade tungiwad pisarad,
er flieht der Brüder wilden Reih'n.
ta pögeneb wendade metsikutest ridadest.

70. Errötend folgt er ihren Spuren
Punastades järgneb ta tema jälgedele
und ist von ihrem Gruß beglückt,
ja on tema terwitusest õnnestatud,
das Schönste sucht er auf den Fluren,
tõigeilujamat otsib ta peal wainude,
womit er seine Liebe schmückt.
millega ta oma armu kaunistab.
O zarte Sehnsucht, süßes Hoffen,
Oh õrn igatsus, magus loois,

75. der ersten Liebe goldne Zeit,
esimehe armastuse kuldne aeg,
das Auge sieht den Himmel offen,
silma näeb taewast lahki,

es schmelgt das Herz in Seligkeit;
heljub jüda öndsfuses;

o daß sie ewig grünen bliebe
oh et ta igawesti halfendama jääts,

die schöne Zeit der jungen Liebe!
ilus aeg noore armastusel

(Järg järgmises õpetüfis).

IX. Opitüff.

1. Sie sprechen dies (ehf: dieses) Wort nicht deutlich genug aus. 2. Sie legen einen falschen Accent (l: Aktsent) auf dieses Wort. 3. Legen Sie den richtigen Accent auf diese Silbe. 4. Tun Sie mir den Gefallen, mich zu verbessern, wenn ich Fehler mache. 5. Bitte, wiederholen Sie mir Ihre Frage. 6. Ich fragte Sie, ob Sie ihm vielleicht den Gefallen tun könnten, für ihn nach der Post zu gehen? 7. Er fragte mich, ob der Herr Doktor zu Hause sei.	1. Teie ei ütle sedit sōna kül-lalt selgesti mälja. 2. Teie panete selle sōna peale wale rõhu. 3. Pange õige rõhk selle silbi peale. 4. Tehke mulle meelehead, et mind parandate, kui ma wigasi teen. 5. Palun, korraldage minule oma küsimust. 6. Ma küsisin Teilt, kas Teie ei wõi ehf temale meelehead teha, tema asemel posti peale minna? 7. Tema küsis minult, kas tohtri herra kodus olewat.

Siin seisab: sei, s. o. kahtlema kõnewiisi olewit: (I. Konjunktiv) abiajasōnast sein, olema. Teised wormid on: ich sei, du seist, er sei, wir seien, ihr seid, sie seien. Konjunktivi tarwitatakse liislausetes niisugustel korradel, kui pealauses palwet, nõuandmist, kasku, soowi, luba, lootust, kartust jne. awaldatakse. Sigemalt edaspidi.

8. Sie wünschen zu wissen, ob ich diesen Brief gelesen hätte.	8. Teie soovite teada, kas mina sedit kirja lugenud olewat.

(II. Konjunktiv).

9. Das war meine Frage. 10. Darum (ehf: Um dieses) fragte ich Sie gerade. 11. Bitte, beantworten Sie mir doch meine Frage. 12. Auf diese Frage kann ich nicht antworten.	9. See oli minu küsimus. 10. Selle üle küsisin mina just Teilt. 11. Palun, wastate ometi minu küsimust. 12. Selle küsimuse peale ei wõi ma wastata.

13. Das ist wahr	13. See on töfi.
14. Ganz richtig.	14. Päräs öige.
15. Das ist so.	15. Lugu on nii.
16. Entschuldigen Sie, das ist ein Irrtum.	16. Wabandage, see on ekfitus.
17. Ich glaube, Sie irren sich.	17. Ma usun, Teie ekfite.
18. Wenn ich mich nicht sehr irre, so ist dies die Adresse von Herrn D.	18. Kui ma wäga ei ekfi, siis on see herra D. adress.
19. Irren Sie sich nicht?	19. Kas Teie ei ekfi?
20. Wenn er das behauptet, so irrt er sich.	20. Kui ta seda tõendab, siis ta ekfib.
21. Ich fürchte, daß Sie sich irren. } Ich fürchte, Sie irren sich. }	21. Ma kardan, et Teie ekfite.
22. Ich versichere Sie, ich irre mich nicht.	22. Ma kinnitan Teile, (et) ma ei ekfi mitte.
23. Wollen Sie die Freundlichkeit haben, mir das Salz zu reichen.	23. Kas oleksite nii lahke, minule soola ulatama (et minule soola ulatate).
24. Wollen Sie die Güte haben, mir den Pfeffer zu geben.	24. Olge nii hea ja andke minule pipart.
25. Bitte, haben Sie die Güte (ehf: die Freundlichkeit) mir die Butter zu reichen.	25. Palun olge nii hea (ja) ulatage minule võid.
26. Seien Sie so gut (ehf: so freundlich) und reichen Sie mir den Senf.	26. Olge nii hea (nii sõbralik) ja ulatage minule sinepit.
27. Bitte, seien Sie so freundlich und sagen Sie ihm das.	27. Palun olge nii sõbralik ja ütlege temale seda.

Pealause.

Glauben Sie, daß ich ein hübsches Wohnzimmer für mich selbst und ein kleines Schlafzimmer für meinen Sohn in diesem Hotel für dreißig Mark pro Woche bekommen kann, oder würden Sie mir raten in einer Privatwohnung (Logis*) zu nehmen?

*) Logis (Prantsuse keelest) — loetakse: lošhii.

Kas Teie usute, et ma selles wõderastemajas ilusa elutoa minu enese jaoks ja wäitese magamisetoa minu pojale kolmekümne marga eest nädalas saada wõin, wõi annate Teie mulle nõu, ühes erafor- teris asupatta wõtta?

1.

Glauben Sie, daß ich ein hübsches Wohnzimmer für mich selbst und ein kleines Schlafzimmer für meinen Sohn in diesem Hotel für dreißig Mark pro Woche bekommen kann?

glauben Sie?

der Glaube

das glaube ich nicht!

wie können Sie nur so etwas glauben?

daß (mitte segada artifliga: das) hübsch

das ist nicht hübsch von Ihnen!

das Zimmer

das Wohnzimmer

wohnen

wo wohnen Sie?

ein hübsches Wohnzimmer

für (nõuab affusat.=käännet)

mich

selbst

für mich selbst

klein (der, die, das kleine)

ein kleines Schlafzimmer

der Schlaf

schlafen (reegliwastane; Imperf.: schlief; Partizip: geschlafen)

für dreißig Mark

pro Woche; pro Tag; pro Stunde;

pro Monat; pro Jahr

die Woche (Pl. die Wochen)

bekommen (reegliwastane; Imperf.: bekam; Partizip: bekommen)

Kas Teie usute, et ma ilusa elutoa minu enese jaoks ja wäitese magamisetoa minu pojale selles wõderastemajas kolmekümne marga eest nädalas saada wõin?

Kas Teie usute?

ust, uskumine

seida ma ei usu!

kudas Teie midagi niisugust uskuda wõite?

et

ilus, kena

see ei ole Teie poolt ilus!

tuba

elutuba

elama, korteris olema

kus Teie elutsete? kus Teie korteris olete?

ilus elutuba (lauses on ta Aff.= käänes: ilusat elutuba)

jaoks, eest

minu, mind

ise

minu enese jaoks

wäite

wäite magamisetuba

uni, magamine

magama (magasin, maganub)

kolmekümne marga eest

nädala eest (makstes), nädalas;

päewas; tunnis; kuus; aastas

nädal (nädalad)

saama (sain saanud)

kann (konnte, gekonnt)
 daß ich bekommen kann?
 Kann ich bekommen?
 Sagen Sie mir, ob ich bekommen
 kann?

1. Ich glaube, daß das Wetter
 sich verändern wird.
2. Wieso glauben Sie das?
 Weshalb glauben Sie das?
3. Glauben Sie nicht, daß es
 besser wäre, bei diesem Wet-
 ter zu Hause zu bleiben?
4. Ja, das glaube ich auch.
5. Glauben Sie, daß es heute
 regnen wird?

wöin (wöifin, wöinud)
 et ma saada wöin?
 Kas wöin ma saada?
 Ütelge minule, kas ma saada
 wöin?

1. Mina usun, et ilm muu-
 dab.
2. Miks Teie seda usute?
3. Kas Teie ei arma, et pa-
 rem oleks selle ilmaga kodu
 jääda?
4. Jah, seda usun mina ka.
5. Kas Teie usute, et täna
 vihma sadama hakkab?

Regnen=vihma sadama; es regnet sajab vihma; es reg-
 nete, es hat geregnet, es hatte geregnet, es wird regnen,
 es wird geregnet haben.

6. Es sieht danach aus (danach
 on lühendatud sõnadest:
 nach diesem).
7. Dann, glaube ich, täte ich
 besser daran, zu Hause zu
 bleiben, denn ich habe mich
 gestern erkältet.
8. Was halten Sie von den
 Ernte-Aussichten?
9. Ich glaube, daß die Ernte-
 Aussichten für das nächste
 Jahr sehr gut sind.
10. Was halten Sie von den sei-
 denen Mänteln, welche wir
 soeben aus Paris erhalten
 haben (ehl: Wie finden Sie
 die seidenen Mäntel, welche
 jne.)?
11. Einige derselben sind sehr ge-
 schmackvoll, aber ich finde
 nicht, daß sie hübsch garniert
 wären.

6. Väistab nii välja.
7. Siis usun ma, et mul pa-
 rem oleks kodu jääda, sest
 ma olen ennast eila ära
 külmetanud.
8. Mida Teie lõikuse lootus-
 test peate?
9. Mina usun, et lõikuse loo-
 tused tulemaks (ligemaks)
 aastaks väga head on.
10. Mis Teie neist siidimant-
 litest peate, mida meie praegu
 Pariisist saime?
11. Mõned nende seast on väga
 maitselise, aga ma ei leia
 mitte, et nad ilusti kaunis-
 tatud oleks.

12. Finden Sie, daß dieser Rock mir paßt?	12. Kas armate, et see tuub minule paßsib?
13. Er paßt Ihnen wirklich ausgezeichnet, aber der Stoff gefällt mir nicht.	13. Ta paßsib Teile tõesti üli hästi, oga riie ei meelbi minule mitte.
14. Was halten Sie von dem Amerikaner, welchen ich Ihnen neulich vorgestellt habe?	14. Mis peate Teile amerikklast, keda ma Teile hiljuti esitlefin?
15. Er scheint ein sehr intelligenter junger Mann zu sein, aber ich finde seine Manieren ganz unausstehlich.	15. Ta näib wäga haritud (erk) noormees olema, aga ma leian tema kumbeid täitsa wäljakannatamaks.
16. Seine Manieren sind gut.	16. Tema kumbed on head.
17. Seine Manieren sind unausstehlich (schlecht).	17. Tema kumbed on wäljakannatamata (halwad).
18. Woran denken Sie?	18. Mille peale Teile mõtlete?
19. Denken Sie an mich!	19. Mõtlesge minu peale!
20. Denken Sie an mich?	20. Kas Teile minu peale mõtlete?
21. Das kann ich mir nicht denken.	21. Seda ei juuda ma mõelda (uõstuda, enesele ette kujutada).
22. Sie sollten nachdenken, ehe Sie sprechen.	22. Teile peaksite järele mõtlema, enne kui Teile kõnelete.

Teated grammatikast.

Arwusõna. Das Zahlwort.

III. Määramata arwusõnad.

Määramata arwusõnad (unbestimmte Zahlwörter) tähendawad umbkaudset hulka. Suurem osa neist tarwitatakse ja käänatakse omaduseõnade kumbeid. Tähtsamad määramata arwusõnad on järgmisel:

Meestefugu	naistef.	asjas.	paljuses
jeder igauks	jede	jedes	(ei ole)
o ller, all kõik	alle	alles, all	alle kõik
kein ei ükski	keine	keine	keine ei mingi
mancher mõnt	manche	manche	manche mõned

viel palju	viele	viel	viele paljud
wenig wähe	wenige	wenig	wenige wähesed.

Järgmiseid armusõnu tarmitatakse üksnes paljuses:

beide mõlemad	einige, etliche mõningad
mehrere paljud	die meisten suurem hult

1. **All** tarmitatakse ilma artiklita, näit. alle Mädchen köit tüdrukud; mitte: alle die Mädchen. All ei wõta omale mingisugust lõppu, kui temale mingi asõõna, ainsuses, järgneb; näit.: alles unser Geld asemel üteldakse all unser Geld köit meie raha (das Geld on logu, ainet tähendam nimisõna; paljus: die Gelder kapitalid, rahad); aga paljuses omandab „all“ köit harilikud lõpud: alle meine Freunde köit minu sõbrad. „Kõit“, („terwet, täit“, tähendades) on Saksa keeles „ganz“, näit.: den ganzen Tag terve päewa.

3. **Beide** tarmitatakse harilikult ilma artiklita; kui aga artikelt tarmitatakse, siis seatakse ta „beide“ ette; näitusets: beide Pferde wõdi die beiden Pferde mõlemad hobused. Samasugune paik antakse ka asõõnadele, mis artikli aset täidawad: seine beiden Töchter tema mõlemad tütreid.

3. **Dastawa muute** (Partitiv) tähendamiseks tarmitatakse Saksa keeles: ainsuses nimisõna ilma artiklita; paljuses: nimisõna ühes armusõnaga etliche, eminge. Näit.: Gib mir Brot anna mulle leiba; geben Sie mir einige Federn andke mulle sulgesi. Küsimuse peale wastates ei korrata nimisõna mitte, waid tema asemel tarmitatakse kohane worm asõõnast welcher mis, misugune, ehl asõõna davon sellest, wõdi ka asõõna einige mõned; wiimane worm nimelt mis, kui nimisõna paljuses seisnud oleks. Näitusets: Ras Teil on leiba? Haben Sie Brot? Jah, mul on teda. Ja, ich habe welches. Ras Teil on sulgi? Haben Sie Federn? Jah, mul on mõned. Ja, ich habe welche. Ja, ich habe einige (davon).

Kirjalikud harjutused.

1. Ich war den ganzen Tag in meinem Kontor und hatte so viel zu tun, daß es mir ganz unmöglich war, nach der Adresse dieses Herrn zu erkundigen.

2. Sie können jedoch (siisgi, iflagi) überzeugt sein (uskuda), daß es nur wenige Kaufleute in unserer Stadt giebt (es giebt—on, leidub), die höher geachtet sind, als er (geachtet sein auustatud olema).

3. Er wohnte viele Jahre in meiner Nähe.
4. Vor kurzem (hiljuti) aber ist er nach Dresden gezogen (kolinud, rändanud) und seine genaue (kindel, ligidane) Adresse ist mir nicht bekannt.
5. Doch will ich mich morgen früh danach erkundigen.
6. Sind diese Zimmer in der dritten Etage (loe: etashe) zu vermieten?
7. Ich habe mehrere Zimmer in der dritten Etage zu vermieten; in der zweiten Etage aber habe ich nur ein einziges (ühe ainsama) Zimmer frei.
8. Das tut mir sehr leid; denn da ich meine beiden Töchter bei mir habe, so muß ich wenigstens (wähemalt) drei Zimmer nehmen; die dritte Etage ist mir aber zu hoch.
9. Den wie vielsten (mitmendamal; s. o. kuupäewal) reisen Sie von hier ab?
10. Ich denke am vierundzwanzigsten von hier abzureisen und mich bis zum dreißigsten in Köln aufzuhalten (sich aufhalten wüübima).

1. Mitmes meil täna on?
2. Täna on 24. mai. — Meil on täna 24. mai.
3. Mitu meetrit (Meter) sellest kalewist (Tuch) Teie soowite?
4. Palun andke minuile kuusteistkümmend meetrit sinist, (blaues, von dem blauen) ja kolmteistkümmend meetrit musta kalewit (schwarzes Tuch, eht: von dem schwarzen Tuch).
5. 1. jaanuarist (vom 1. Januar) 1878. kuni (bis zum) 2. detsembrini 1879. elasin ma Londonis.
6. Mis kella ajal Teie harilikult üles tõusete?
7. Ma tõusen harilikult meerand kahelksa ajal üles, ja sünn pool ühelksa ajal hommikust (hommikust süüma — frühstücken).

Sõnad.

Der Handel.	Kaubandus.
die Tabakshandlung tubaka kauplus	der Wechsel weksel
der Kleinhandel wäikekauplus	das Diskonto weksli protsendid
der Kleinhändler wäikekaupmees	die Ausfuhr, der Export wälja-medu
eine Probe, das Must:r proov, muster	ausführen, exportieren wälja saat-ma (kaupasi)

die Einfuhr, der Import	siesewedu	das Prozent	protsent
einführen, importieren	siese weda-	das Journal (l.: shurnal)	pä:
	ma (kaupasi)		maraamat
die Anleihe	laen	das Hauptbuch	pearaamat
die Zinsen	kasub, intressid	das Warenlager	kaubaladu.

Lugemiseks.

Das Lied von der Glocke.

Paul

kellast.

80. Wie sich schon die Pfeifer bräunen!
 Kudas juba torud pruuniks saawad!
 Dieses Stäbchen tauch' ich ein,
 Selle tepitese kastan ma sise,
 seh'n wir's überall st erscheinen,
 näeme teda kaasitult ilmuma,
 wird's zum Gusse fertig sein.
 saab jaoks wolamise walmis olema.
 Seht, Gezellen, frisch!
 Müüd, jellid, wärstelt!
85. Brüft mir das Gemisch,
 Statfuge minule segu,
 ob das Spröde mit dem Weichen
 kas abras ühes pehmega
 sich vereini zum guten Zeichen,
 ühinenud jaoks heale märgile,
 Denn wo das Strenge mit dem Zarten,
 Sest kus wali ühes õrnaga,
 wo Starkes sich und Milbes paarten,
 kus tugew ja pehme paarisid,
90. da giebt es einen guten Klang.
 seal annab ta head kõla.
 Drum prüfe, wer sich en ig bindet,
 Sellepärašt katsu, kes end igawešti löidab,
 ob sich das Herz zum Herzen findet!
 kas süda juurde südame leiab!
 Der Wahn ist kurz, die Meu ist lang.
 Uimastus on lühike, tahetus on pikk.

- Gieblieh in der Bräute Locken
 Armsalt mörsjate loftibes
95. spielt der jungfräuliche Kranz,
 mängib neitsilit pärg,
 wenn die hellen Kirchenglocken
 tui helkjad kiritukellad
 laden zu des Festes Glanz.
 tutsuwad pidu hiilgusele.
 Ach! des Lebens schönste Feier
 Ah! elu ibige ilusam pidu
 endigt auch den Lebensmai;
 löpetab ka elu-maid;
100. mit dem Gürtel, mit dem Schleier
 ühes wöögä, ühes looriga
 reißt der schöne Wahn entzwei.
 rebeneb ilus uimastus tatti.
 Die Leidenschaft flieht,
 kirg pögeneb,
 die Liebe muß bleiben;
 armostus peab jääma;
 die Blume verblüht,
 lil öitseb ära,
105. die Frucht muß treiben.
 wili peab kaswama.
 Der Mann muß hinaus
 Mees peab wälja
 ins feindliche Leben,
 (fisse) waenulisse elusse,
 muß wirren und streben,
 peab möjuma ja püüdma,
 und pflanzen und schaffen,
 ja istutama ja looma,
110. erlöst, erraffen,
 kawalast püüdma, jõuga haarama,
 muß wetten und wagen,
 peab wõistlema ja julgema,
 das Glück zu erjagen.
 õnne kätte püüdma.
 Da strömet herbei die unendliche Gabe,
 Seal woolab ligi löpmata and,
 es füllt sich der Speicher mit köstlicher Gabe,
 täidab ennast ait kalli warandusega,

115. die Räume wachsen, es dehnt sich das Haus.
 ruumid kaswawad, laieneb maja.
 Und drinnen waltet
 Ja seal sees talitab
 die züchtige Hausfrau,
 wooruskli perenaine,
 die Mutter der Kinder,
 ema lastele,
 und herrschet weise
 ja walitseb targu
120. im häuslichen Kreise
 sees koduse ringi
 und lehret die Mädchen
 ja õpetab iüdrutaid
 und wehret den Knaben,
 ja keelab poisja,
 und reget ohn' Ende
 ja liigutab ilma otsata
 die fleißigen Hände,
 wirtafi täsi.
125. und mehrt den Gewinn
 ja rohlendab wõitu
 mit ordnendem Sinn,
 korraldama meelega,
 und füllet mit Schätzen die dustenden Laden,
 ja täidab warandustega lõhnawaid laudib,
 und dreht um die schwarrende Spindel den Faden,
 ja keerutab ümber wurisewa wärtna lõnga,
 und sammelt in reichlich geglätteten Schrein
 ja kogub puhtalt filitud kapisse
130. die schimmernde Wolle, den schneeigten Lein,
 hiilgawat willa, lumetaolist lina,
 und füget zum Guten den Glanz und den Schimmer,
 ja lisab juurde hea hiilgust ja läiget,
 und ruhet nimmer.
 ja puh'ab mitte kunagi.
 Und der Vater mit frohem Blick
 Ja iia rõõmsa pilguga
 von des Hauses weitsehendem Stiebel
 pealt maja kaugele waatama harja
135. überzählet sein blühend Glück,
 loeb üle oma õitsawat õnne,

siehet der Pfosten ragende Bäume
näeb tulpade korgele ulatawaid puid
und der Scheunen gefüllte Räume,
ja künide täidetub ruumistb,
und die Speicher, vom Segen gebogen,
ja aitasi, önnistusest paindunub,
und des Kornes bewegte Wogen,
ja wilja liituwaid laeneid,

140. rühmt sich mit stolzem Mund:

tiitleb uhte suuga:

fest, wie der Erde Grund,

findel, nagu maa põhi,

gegen des Unglücks Macht

wastu önnetus wöimu

steht mir des Hauses Bracht!

seisab minul maja toredus!

Doch mit des Geschickes Mächten

Aga saatus wöimudega

145. ist kein em'ger Bund zu flechten,

on mitte ühtegi igawest ühendust punuba,

und das Unglück schreitet schnell.

ja önnetus sammub tähtu.

(Jürg X. öpetätkis).

X. Öpitüff.

1.

Auf der Eisenbahn.

1. Kellner, haben Sie mir eine Droschke besorgt?
2. Besorgen Sie mir eine Droschke; eht: Holen Sie mir eine Droschke!
3. Sie müssen mir gleich eine Droschke holen (oder besorgen), da ich mit dem nächsten Zuge nach Petersburg abreise.
4. Kutscher (oder: Fuhrmann), nach dem Baltischen Bahnhof!
5. Machen Sie rasch (oder: schnell)!
6. Wir haben keine Zeit zu verlieren.
7. Wenn Sie nicht rasch fahren, so werden wir uns verspäten.
8. Fahren Sie rasch. Ich fürchte, wir versäumen den Zug.
9. Es ist noch viel Zeit, mein Herr! Sie werden den Schnellzug ganz gewiß nicht versäumen.
10. Beeilen Sie sich. Es fehlen nur noch fünf Minuten bis zum Abgang des Zuges.

K a u d t e e l.

1. Kellner, kas muretsefite minule voorimehe (troška)?
2. Kutsuge voorimeest! (Besorgen — muretsema, nõutama; holen—tooma).
3. Teie peate mulle kohe voorimehe kutsuma, sest ma sõidan ligema rongiga Peterburisse.
4. Kutsjar (eht: voorimees), Balti wafjali!
5. Tehke ruttu!
6. Meil ei ole (mingit) aega kaotada.
7. Kui Teie kiiresti ei sõida, siis jääme meie hiljaks.
8. Sõitke ruttu. Ma kardan, (et) meie rongist maha jääme.
9. Aega on veel küll, herra. Tõesti, Teie ei jää kiirrongist mitte maha (=jõuate tõesti kiirrongi peale).
10. Rutate. Rongi äraminekuuni on kõigest wiis minutit aega.

11. Beeilen Sie sich doch nicht so; es ist ja noch viel Zeit.	11. Ürge ometi nii rutafe; on ju weel palju aega (aega küll).
12. Haben Sie Gepäck?	12. Kas Teil pagaasi (pakkisi) on?
13. Träger, nehmen Sie mein Gepäck!	13. Kandja, wõtke minu pakid!
14. Wo reisen Sie hin, mein Herr? Wohin reisen Sie, mein herr?	14. Kuhu Teie reisite, (minu) herra?
15. Ich reise nach Petersburg. Geben Sie mein Gepäck auf.	15. Mina reisin Peterburisše. Andke minu pagaas ära.

Tegusõnal aufgeben on mitu tähendus: üles andma, kätte andma, skima, maha jätma (mingit ettevõtet), lahluma. Artilises läbikäämises tarvitatakse sõna „aufgeben“ tihti tähendamiseks, et mingit asja üleskirjutamise jaoks teatatakse. Meie näituses tähendab ta, et reisirakid tulevad üleskirjutamisele, ja seega ka ärasaatmisele ando.

16. Wie viel Stücke haben Sie?	16. Mitu patti (tütti) Teil on?
17. Ich habe einen großen Koffer, eine Reisetasche und eine Hutschachtel.	17. Minul on ü's suur kast, reisikott ja kübera-karp.
18. Soll ich Ihre Hutschachtel auch aufgeben?	18. Kas ma pean ka Teie kübera-karbi pagaasi andma?
19. Geben Sie meine Hutschachtel nicht auf. Setzen Sie sie in das Coupé (l. Rupee).	19. Ürge minu kübera-karpi pagaasi andke. Pange ta wagnisše (waguni osasse).
20. Wo haben Sie meine Hutschachtel hingeseht.	20. Kuhu Teie minu kübera-karbi panite?
21. Geben Sie diese Reisetasche nicht auf. Ich will sie mit in den Waggon nehmen.	21. Ürge seda reisikotti pagaasi andke. Mina wõtan ta wagnisše kaasa.
22. Wo nimmt man die Billete nach Riga?	22. Kus saab pileetisi Riiga?
23. Wo ist die dritte Klasse?	23. Kus kassa on?
24. Ein Billet dritter Klasse nach Taps, bitte.	24. Palun üht kolmanda klassi pileetit Tapale.
25. Bitte, geben Sie mir ein	25. Palun andke minule üks

Billet zweiter Klasse nach Wefenberg.	teise klassi pilet Rakwe-resse.
26. Einfach oder retour (l.: retour)?	26. Kas ühefordne wõi ka taga-siididuks?
27. Was kostet ein Retourbillet?	27. Mis edasi-tagasi pilet maksab?
28. Wie lange sind Retourbillete gültig?	28. Kui kaua kestab tagasi-sõidu piletiite aeg?
29. Auf einen Monat.	29. Ühe kuu.
30. Dann bitte, geben Sie mir ein Retourbillet zweiter Klasse.	30. Siis palun, andte minule üts teise klassi pilet ühes tagasisõiduga.
31. Hier ist Ihr Kleingeld.	31. Siin on Teile tagasi (päril.: siin on Teile peenikene raha).
32. Entschuldigen Sie, Sie haben mir einen Rubel zu wenig gegeben.	32. Wabandage, Teile andsite minule ühe rubla vähem kui õigus.
33. Sie haben mir nicht das richtige Kleingeld gegeben.	33. Teile ei annud mulle õieti tagasi (õiget peentraha).
34. Können Sie mir ein Durchreisebillet nach Moskau über Petersburg geben?	34. Kas wõite minule otsekohe-st (läbisõidu) piletit Mosk-wasse, Peterburi kaudu, anda?
35. Wieviel kostet ein einfaches Billet?	35. Kui palju ühefordne pilet maksab?
36. Wiviel kostet ein Retourbillet?	36. Mis maksab edasi-tagasi sõidu pilet?
37. Ist dieses Billet auf dreißig Tage gültig?	37. Kas see pilet kestab kolm-kümmend päewa?
38. Ja, mein Herr, dies Billet ist auf dreißig Tage gültig und Sie können auf jeder Station (l. Station) aussteigen.	38. Jah, (minu) herra, see pilet on kolmekümneks päewaks maksaw ja Teile wõite igas jaamas wälja astuda.
39. Sie können Ihre Reise auf jeder Station unterbrechen.	39. Teile wõite oma reisu igas jaamas katkestada (pooleli jätta).
40. Träger, haben Sie mein Gepäck angegeben?	40. Kaudja, kas andsite minu pakid ära?

41. Geben Sie mir, bitte, Ihr Billet.	41. Palun, andke mulle oma pileti.
42. Sie haben dreißig Pfund Übergewicht, mein Herr.	42. Teil on kolmkümmend naela liiga (rohkem kui pileti järele kaasa wõtta wõib), (minu) herra.
43. Gehen Sie gefälligst in den Wartesaal; ich werde Ihnen Ihren Gepäckschein gleich bringen.	43. Olge lahked ja minge ootesaali; ma toon Teile Teile tagasi-sebedeli lohe kätte.
44. Wie viel Freigepäck gewähren Sie denn?	44. Kui palju pakfissi Teile ilma maksuta kaasa wõtta lubate?
45. Nur 25 Kilo (=Kilogramm).	45. Ainult 25 kilogrammi.
46. Auf welcher Seite hält der Schnellzug?	46. Kus pool kiirrong peatab?
47. Von welcher Plattform geht der Postzug ab?	47. Misjuguise platwormi juurest postirong ära sõidab?
48. Gerade aus! Rechts! Links! Von der mittleren Plattform!	48. Otse edasi! Paremal pool! Bahemal pool! Kesmise platwormi juurest!
49. Ist das der Schnellzug nach Hamburg?	49. Kas see on kiirrong Hamburgisse?
50. Welche Klasse, mein Herr?	50. Misjugune klass, (minu) herra?
51. Zweite, Nichtraucher (Abteil).	51. Teine, mitte-suitsetajate osa.
52. Zweite Klasse Damencoupe (l. kupee).	52. Teine klass, naisterahwaste türee (osa).
53. Einsteigen!	53. Sisje astuda!
54. Bitte, steigen Sie ein; der Zug geht in einer Minute ab.	54. Palun, astuge sisse; rong läheb ühe minuti pärast ära.
55. Kommen Sie, lassen Sie uns rasch einsteigen.	55. Tulge, astume ruttu wägumisse.
56. Versuchen wir einen Schlafplatz zu bekommen.	56. Katsume nurga-platssi saada.
57. Entschuldigen Sie, meine Dame, ist dieser Platz besetzt?	57. Wabandage, proua (ehk: preili) kas see plats on ära wõetud?

58. Ich weiß es wirklich nicht. Ein Herr war vor einigen Minuten im Coupé, aber er ist wieder ausgestiegen.	58. Ma ei tea tdesti mitte. Keegi herra oli mõne minuti eesti kupees, aga ta läks jälle mälja.
59. Bitte um Entschuldigung, Sie sitzen auf meinem Platz, mein Herr.	59. Palun wabandust, Teie istute minu platsi peal, herra.
60. Sie haben meinen Platz, mein Herr. Ich hatte ihn mit meiner Mütze belegt.	60. Teie olete minu platsis, herra. Mina tähendasin (latfin) ta oma mütsiga.

2.

Särg; (waata IX. õpitüki).

1. Kann ich hier ein Zimmer bekomme?	1. Kas wõin ma siin tuba saada?
2. Er schreibt mir soeben, daß er unsere Depesche nicht bekommen (oder: erhalten) hat.	2. Ta kirjutab mulle praegu, et ta meie telegrammi kätte saanud ei ole.

Tegusõnad: bekommen ja erhalten on ühesuguse tähendusega; aga wiimast tarwitatakse sagedamalt.

3. Ich habe heute morgen einen Brief erhalten, der mir gar nicht gefallen hat (oder: der mir sehr mißfallen hat).	3. Mina sain täna hommikul ühe kirja, mis minule sugugi ei meeldinud.
4. Wie viel Geld haben Sie bei Braun und K-o. erhalten?	4. Kui palju raha saite Teie Brann ja komp. juurest?

K-o., C-o. on lühendused sõnast Compagnie, Kompagnie — ühisus, kaaslane (l. kompanii).

5. Ich war mehrere Male bei ihnen, aber ich konnte auch nicht einen Pfennig (auch nicht eine Koppeke) erhalten; sie konnten den Wechsel nicht bezahlen (oder: einlösen).	5. Ma käisin mitu korda nende juures, aga ei saanud mitte ühte pfennigit (mitte kopekatki) kätte; nad ei suutnud wekselt ära maksta.
6. Wie viel Gehalt bekommt Ihr Buchhalter?	6. Kui palju palka Teie raamatupidaja saab?
7. Er erhält augenblicklich zwei-tausend Rubel; aber vom	7. Tema saab praegu 2000 rubla; aga tulemasest kuust

- nächsten Monat an werde ich ihm zweitausend fünfhundert zahlen.
8. Bitte holen Sie mir eine Droschke.
9. Bitte, holen Sie mir einen deutschen Arzt, denn ich fühle mich sehr krank.
10. Warum haben Sie mir einen französischen Arzt geholt? Sie wissen doch, daß ich nur russisch und deutsch spreche.
11. Ich gehe jetzt nach dem Konservatorium; holen Sie mich, bitte, um zehn Uhr ab.
12. Warum soll ich Sie abholen? Können Sie nicht allein nach Hause kommen?
13. Machen Sie sich fertig mich zu begleiten; ich mag nicht allein ausgehen.
14. Bitte, machen Sie das Frühstück gleich fertig, da ich nach der Bank gehen muß.
15. Machen Sie sich bei Zeiten fertig.
16. Warum haben Sie sich nicht zur rechten Zeit (oder: bei Zeiten) fertig gemacht? Jetzt ist es zu spät nach seinem Kontor zu gehen.
17. Es wird dunkel. Bitte, zünden Sie das Gas an.
- peale hakkán ma temale 2500 maksma.
9. Palun, kutsuge woorimeest.
9. Palun, kutsuge minule Saksja tohtrit, sest ma tunnen enese wága haige olema.
10. Mikspärast Teie Brantsuse tohtrit kutsusite? Teie teate ju, et ma üksnes Wene ja Saksja keeli kõnelen.
11. Ma lähen nüüd konservatoriumi; palun, talge kell 10 ajal minu järele.
12. Miks peaksin ma Teie järele tulema? Kas Teie ei võ üksinda koju tulla?
13. Pange ennast minu saatmisets walmis; ma ei taha mitte üksinda wälja minna.
14. Palun tehke hommitusööd lohe walmis, sest ma pean panka minema.
15. Tehke (pange seadke) end aeglasti walmis.
16. Mikspärast Teie ennast õigel ajal walmis ei pannud? Nüüd on liig hilja tema kontorisse minna.
17. Tüüb pimedaks. Palun, süüdate gaas (= gaasitud) põlema.

Werden (wird, wurde, geworden), saama — on abiajafõna. Tema Präsens ühes teise tegufõna Infinitiwiga sünnitawad tegufõna tulewikku (Futurum); näit: ich werde sein mina saan olema; du wirst lieben sina saad ormastama. Mingi teise tegufõna minewiku lestfõnaga (Partizip präteriti) loob ta tehta wiku (Passivum), näit.: ich werde geliebt

mina olen armastatam, mind armastatakse; ich wurde gerufen
 mina sain kutsutud, mind kutsuti.

18. Es wird kalt.	18. Jääb külmaks.
19. Er wurde sehr ärgerlich, als ich ihm sagte, daß Ihnen diese Sachen nicht gefallen hätten.	19. Ta sai väga pahaseks, kui ma ütlesin, et need asjad Teile meeldinud ei olemat.
20. Er sagte, er hätte diese Wa- ren extra für Sie aus Eng- land kommen lassen.	20. Ta ütles, ta olemat need kaubad eraldi Teile jaoks Inglisemaalt tulla lastnud.
21. Wie gefällt Ihnen mein Schlafzimmer?	21. Kudas minu magamisetuba Teile meeldib?

Teated grammatikast.

Aseõna.

(Das Fürwort, das Pronomen).

Isikulised aseõnad.

Isikulised, s. o. isikuid tähendavad aseõnad (persönliche Für-
wörter) on järgmised:

Esimene isik.

Sing.	N. ich mina	Plur.	wir meie
	G. meiner minu		unserer meite
	D. mir minule		uns meile
	A. mich mind		uns meid

Teine isik.

Sing.	N. du sina	Plur.	ihr teie, Sie Teile
	G. deiner sinu		eurer teite, Ihrer Teite
	D. dir sinule		euch teile, Ihnen Teile
	A. dich sind		euch teid, Sie Teid

Kolmas isik.

Sing.	N. er tema (meestefugu)	}
	G. seiner tema	
	D. ihm temale	
	A. ihn teda	

N. **ſie** tema (naistef.)

G. iherer tema

D. ihr temale

A. ſie teda

N. **eſ** tema (aſjaſ.)

G. ſeiner tema

D. ihm temale

A. eſ teda

Plur. N. **ſie** nemad
(ühine kõigile 3 ſ.)
G. iherer nende
D. ihnen neile
A. ſie neid.

1. Wiisakuse awalbusena tarwitataſſe Geſti keeles paljuſe 2. iſikut (Teie, Teile, Teid jne.); Sakſa keeles jälle paljuſe 3. iſikut: Sie, Ihrer, Ihnen, Sie.

2. Toome mõned ſagedaſti tarmitawad kõneläänud: Ich bin eſ eht kaſ bin ich ſee olen mina; du biſt eſ ſina oled jne. Ich war eſ mina olin ſee; du waſt eſ ſina olid ſee; Sie waren eſ Teie olite jne. Bin ich eſ? kaſ mina olen ſeda? iſt er eſ? kaſ tema on? ſind wir eſ? kaſ meie oleme ſeda? ſeid ihr eſ? kaſ teie olete? ſind Sie eſ? kaſ Teie olete?

3. Iſikuliſte aſeſõnade genetiv-läännet tarwitataſſe harilikult te g u ſ õ n a d e g a, miſ genetiv-läännet nõuawad, ühenduſeſ; näit.: Ich erinnere mich ſeiner, ma mäletan teda. Er ſpottet Ihrer, ta pilkab Teid.

4. Geſti keeſed kõneläänud: „ſee on“ ja „need on“ tõlgi- takſe Sakſa keeli sõnadega: eſ iſt; eſ ſind. Näit.: Eſ iſt mein Bruder, ſee on minu wend. Eſ iſt meine Schweſter, ſee on minu õde. Wer ſind ſie? keſ need on? Eſ ſind meine Brüder (Schweſter) need on minu wennad (õed) jne.

5. Aſeſõnade aſemel, miſ eluta aſjade kohta käiwad, tarwitataſſe eeſõnadega ühenduſeſ sõna **da** eht **dar**; eſimeſt ſiis, kui eeſõna umbhealikuga algab, teiſt jälle täiſhealikuga algawa eeſõnaga ühenduſeſ. Sagedamalt tarwitataſſe järgmiſt:

damit	ſellega	daraus	ſelleſt
darin	ſelleſ	dazu	ſelle juurde, liſaks
dadurch	ſelle läbi	dabei	ſelle juures, peale ſelle
davon	ſelleſt, ſelle küljeſt	darüber	ſelle üle, peale ſelle
darauf	ſelle peale	darum	ſelle ümber, ſellepärast
darunter	ſelle all, ſellega	dafür	ſelle eeſt
daran	ſelle küljeſt, ſelle juures		

6. Iſikuliſe aſeſõna (nimelt: er, ſie eſ) kordamiſe eeſt hoidmiſeſ pannakſe tema aſemele üſna ſagedaſti näitawaid aſeſõnu: derſelbe, dieſelbe, ſeeſinane, ſeeſama; iſeäranis lüſimiiſte peale waſtuſt andeſ, näit.: Haben Sie ihm den Brief gegeben?

kas Teie andsite kirja temale ära? Jch habe ihm denselben gegeben (grammatikaliselt oleks esialgne ütetus: ich habe ihn ihm gegeben) ma andsin seda temale.

Enesekohased isikulised asesõnad.

Gesti keeles on enesekohane isikuline asesõna „ise, enese, enesele, ennast jne.“ kõigi kolme isiku kohta tarvitusel. Saksa keeles tarvitatakse sarnase tähendusega 1. ja 2. isikus, nii ainuses kui paljuses isiklisi asesõnu datiw- ja affusatiw-käänetes (mir, mich, dir, dich, uns, uns, euch; euch); ainult 3. isikus on isekohaline enesekohane asesõna (**sich** temale enesele, teda ennast; neile enestele, neid endid) tarvitusel. Näit.: Jch entschuldige mich mina wabandan ennast (mind ennast); wir entschuldigen uns meie wabandame ennast (meid;) gehe und wasche dich mine ja pese ennast (sind); gehet und waschet euch minge ja peske ennast (teid); er zeigt sich tema näitab ennast; sie zeigen sich nemad näitavad ennast.

Sõnad.

Der Handel. Raubandus.

der Schuldschein wölatäht	die Geldsendung rahasaadetus
die Zahlung maksmine	die Unterschrift alliri
zahlen, bezahlen maksma	unterschreiben, unterzeichnen alla
der Protest protest	kirjutama
protestieren protesterima	der Unterzeichner allakirjutaja
die Quittung (l.: kwittung) kwittung	die Gesellschaft selts, ühisus,
quittieren kwittungi andma	seltskond
der Rabatt hinna alandus	die Aktiengesellschaft (l.: attsien)
mit Rabatt verkaufen, alla hinna müüma	osa-ühisus
der Empfangschein wastuwõt-mise tunnistus	der Saldo ülejääb
empfangen, erhalten kätte saama	der Verkauf müümine
die Remesse käsumechsel, maksu käst.	verkaufen müüma
	das Papiergeld paberiraha
	die Banknote pangapilet, raha-pober.

Lugemiseks.

Das Lied von der Glocke.

Saul

kellost.

(Färg.)

- Wohl! nun kann der Fuß beginnen,
 Sea küll! nääb wõib walamise algada,
 schön gezacket ist der Bruch;
 ilusti sakiline on murdekoht;
 doch bevor wir's lessa rinnen,
 aga enne kui meie laseme woolata,
 150. betet einen frommen Spruch!
 paluge wagat salmi!
 Stoßt den Papfen aus!
 Eügata naga wälja!
 Gott bewahr' das Haus?
 Jumal laitsstu maja!
 Rauchend in des Hentels Bogen
 Suitsebes (Riise) toru kaaresje
 schießt's mit feuerbraunen Bogen.
 tungib see tulipruuni wooga.
155. Wohlthätig ist des Feners Macht,
 Seategeline on tule wõimus,
 wenn sie der Mensch bezähmt, bewacht,
 kui teda inimene taltjutab, walwab,
 und was er bildet, was er schafft,
 ja mis ta kujutab, mis ta loob,
 das dankt er dieser Himmelskraft;
 jeda tänab ta sellele taewajõule;
 doch furchtbar wird die Himmelskraft,
 aga hirmsaks saab see taewajõud,
160. wenn sie der Fessel sich entrafft,
 kui tema kütetekt wälja tungib
 einhertritt auf der eignen Spur,
 ligi sammub (peal) enese jälgedel,
 die freie Tochter der Natur.
 waba tütar loodusel.
 Wehe, wenn sie losgelassen,
 häda, kui ta lahilastult,
 wachsend ohne Widerstand,
 kasvades ilma wastupanekuta,
165. durch die vollbelebten Gassen
 läbi rahwaga elustatud uulitjate

wälzt den ungeheuren Brand
 weeretob määxatumot pölemist
 Denn die Elemente haßen
 fest loodusejöd wihkawad
 das Gebild der Menschenhand.
 tujutust inimeste täe.

170. Aus der Wolke
 Seest pilwe
 Quillt der Segen,
 hoowab önnistus,
 strömt der Regen;
 woolab wih:n;
 aus der Wolke ohne Wahl
 seest pilwe ilma welikuta
 zuckt der Strahl!
 wälgub ttr!

Hört ihr's wimmern hoch vom Turm?
 Ras kulete teie winguma lörgelt tornist?

175. Das ist Sturm!
 See on maru (kell)!
 Rot wie Blut,
 Punane, nagu weri,
 ist der Himmel.
 on taewas.
 Das ist nicht des Tages Glut!
 See on mitte päewa kuumus!
 Welch' Getümmel
 Misjugune tungimine

180. Straßen auf!
 uulitsate peall!
 Dampf wallt auf!
 Nur woogab äles!
 Flackernd steigt die Feuersäule,
 Veegitsedes töuseb tulehammas,
 durch der Straße lange Zeile
 läbi uulitsa pita rea
 wächst es fort mit Bindeseile;
 kaswab ka edasi tuule kiirusel;

185. Kochend wie aus Ofens Rachen
 keedes nagu (seest) ahju kurgust
 glüh'n die Lüfte, Balken krachen,
 öögwad öhud, palgid ratsuwad,

Bösten stürzen, Fenster klirren,
 tulbad kallwad, afnad klirrowad,
 Kinder jammern, Mütter irren,
 lapsed nutawad, emad effiwad,
 Tiere wimmern
 loomad winguwad

190. unter Trümmern;
 seas waremete;
 alles rennet, rettet, flüchtet.
 köit jootseh, peastab, pögeneb.
 Taghell ist die Nacht gelichtet;
 Bäewasfegelt on öb walgustotud;
 durch der Hände lange Kette
 läbi läte pilast ahelast
 um die Wette
 (stksteife) wöidu
195. fliegt der Eimer; hoch im Bogen
 lendab ämber; körgelt laares
 spritzen Quellen, Wassermögen.
 priifiwad hallitad, weejugasi.
 Heulend kommt der Sturm geflogen,
 hulgudes tuleb maru lennates,
 der die Flamme brausend sucht;
 mis leeki lohijedes otsib;
 prasselnd in die dürre Frucht
 ragistades (sisse) tuwa wilja
200. fällt sie, in der Speichers Räume,
 tukub ta fisse aida ruumidesse,
 in der Sparren dürre Bäume,
 saritate tuwadesse puudesse,
 und als wollte sie im Wehen
 ja kui tahals ta puhumisega
 mit sich fort der Erde Wucht
 laasa enesega ära maa raskust
 reißen in gewalt'ger Flucht,
 kistuda wägewas pögenemises,
205. wächst sie in des Himmels Höhen
 taswab ta taewa körgustes
 riesengroß!
 hiiglasuureks!
 Hoffnungslos
 lootufeta

weicht der Mensch der Götterstärke,
taganeb inimene jumalatejõu (eest),
müßig sieht er seine Werke
tõõta waatab ta oma tööti

210. und bewundernd untergehn.
ja imestades hulla minema.

Leergebrannt
Tühjats põlenud
ist die Stätte,
on paif,
wilder Stürme rauhes Bette.
metfikute marude tare ase.
In den öden Fensterhöhlen
Ees tühjade aknaautude

215. wohnt das Grauen,
elab koleduk,
und des Himmels Wolken schauen
ja taewa pilwed waatawab

hoch hinein.
tõrgelt siise.

Einen Blick
Ühe waate

nach dem Grabe
poole haua

220. seiner Habe
oma waranduse

sendet noch der Mensch zurück —
saadab weel inimene tagasi —

greift fröhlich dann zum Wanderstabe.
haarab rõõmsalt siis reistepiisi kinni.

Was Feuers Wut ihm auch geraubt,
Mida tule wiha temalt ka rõõwinud,

ein süßer Trost ist ihm geblieben:
üks magus troost on temal jäänud:

225. Er zählt die Häupter seiner Lieben,
ta loeb päid oma armsate,
und sieh! ihm fehlt kein t'ures Haupt.
ja waata! temal puudub mitte üks tallis pea.

(Sarg XI. õpitükis.)

XI. õpitüft.

I.

1. Wie kommt Ihr Herr Bruder mit seinen russischen Studien vorwärts?	1. Kudas Teie wend Wene keele õppimisega edasi jõuab?
2. Danke schön, er kommt recht gut vorwärts, und wird am ersten Dezember sein Examen machen.	2. Tänan küsimast; ta jõuab õige hästi edasi ja teeb esimesel detsembril eksami.
3. Haben Sie keine Nachrichten von Herrn Reichenheim erhalten?	3. Kas Teie ei ole herra-Reichenheimi käest mingit sõnumit saanud?
4. Ja, ich habe heute morgen einen Brief von ihm erhalten (oder: bekommen; oder: empfangen) in welchem er mir mittheilt, daß er recht gut vorwärts kommt.	4. Jah mina sain tema käest täna hommikul kirja, milles ta minule teatab, et ta õige hästi edasi jõuab.

Empfangen, saama — tarmitatakse wahel ka tähenduses: wõtma, wastu wõtma, kuna erhalten ja bekommen üksteisest saamist tähendawad.

5. Um wieviel Uhr stehen Sie gewöhnlich auf? (aufstehen üles tõusma).	5. Mis kella ajal Teie harilikult üles tõujete?
6. Ich stehe gewöhnlich um sieben Uhr auf, aber heute morgen war ich sehr müde und bin erst um neun Uhr aufgestanden.	6. Mina tõusen harilikult kella seitseme ajal üles, aga täna hommikul olin ma väga wäsinud ja tõusin alles kella üheksa aja üles.
7. Ich bestnde mich gar nicht wohl; ich werde erst spät aufstehen.	7. Mina ei ole terve; ma tõusen alles hilja üles.
8. Stehen Sie auf; es ist sehr spät.	8. Tõuske üles; on väga hilja.

9. Auf welcher Station steigen Sie aus?

9. Misjuguses jaamas Teie wälja astute?

Saksa keeles tarwitatakse olewikk u wäga tihti t u l e w i k u mõttes; nagu Eesti keelesgi. Selmine lause peaks dieti läima: Auf welcher Station werden Sie aussteigen? Misjuguses jaamas soate Teie wälja astuma?

10. Ich werde auf der nächsten Station aussteigen; oder: Ich steige auf der nächsten Station aus.

10. Mina astun ligemas jaamas wälja.

11. Halten Sie an, Kutscher; ich möchte gern auf einen Augenblick hier aussteigen.

11. Pidage kinni, kutsjar; ma tahaksin heameelega siin filmapilguts wälja astuda.

12. Steigen Sie ein, meine Herren; der Zug geht sofort ab.

12. Astuge sisse, (minu) herjarad; rong läheb kohe ära.

1.

Auf der Eisenbahn.

Raudteel.

1. Würden Sie mir erlauben, meine Reisetasche hier hinzustellen?

1. Kas Teie lubaksite, et ma oma reisikoti siia paneksin?

2. Bitte sehr!

2. Olge head! (Palun wäga!)

3. Ist meine Reisetasche Ihnen im Wege?

3. Kas minu reisikott Teile tüliks (tee peal ees) on?

4. Ich fürchte, meine Reisetasche ist Ihnen im Wege (oder meine Reisetasche belästigt Sie).

4. Mina kardan, et minu reisikott Teile tüliks on (eht: minu reisikott Teil tülitab).

5. Ganz und gar nicht; ich sitze ganz bequem.

5. Mitte sugugi; mina istun üsna lahedaсти.

6. Ich fürchte, Sie sitzen nicht bequem, gnädige Frau.

6. Ma kardan, et Teil ei ole hea (lahe) istuda, armuline proua.

7. Erlauben Sie mir, Sie von meiner Reisefedde zu befreien.

7. Lubage, ma mõtan oma reisiwaiba ära. (Lubage, Teil minu reisiwaibast wabaštada).

8. Bitte, setzen Sie sich auf diese Seite.

8. Palun, istuge siia poole.

9. Bitte, setzen Sie sich hierher; es zieht dort.	9. Palun, istuige siia; seal tõmbab.
10. Würden Sie mir wohl erlauben, das Fenster zuzumachen? es zieht sehr.	10. Kas Teie lubaksite, afent finni panna? tõmbab wäga.
11. Wollen Sie gefälligst das Fenster öffnen? Es ist sehr warm (oder: schwül) in diesem Waggon.	11. Kas teeksite akna (lahkesti) lahti? Selles wagunis on wäga soe (ehk: umbne.)
12. Man sitzt in diesen Waggonen sehr eng.	12. Keis wagunites on wäga tittsas istuda.
13. Erlauben Sie mir, das Fenster ein wenig zu öffnen?	13. Kas lubate mulle, afent fugu lahti teha?
14. Ein wenig Luft würde uns gut tun.	14. Pisut õhku oleks meile üsna hea (saaks meile head tegema).
15. Ich habe nichts dagegen.	15. Minul ei ole midagi selle vastu.
16. Wir fahren sehr rasch, sehr langsam.	16. Meie sõidame wäga kiiresti, wäga pikkamisi.
17. Haben Sie den Namen der Station gehört?	17. Kas Teie jaama nime kuulsite?
18. Wie lange halten wir auf dieser Station an?	18. Kui kaua peatame meie siin jaamas?
19. Fünf Minuten Aufenthalt.	19. Viis minutit peatust.
20. Die Passagiere (l.: Passagiere) nach Berlin steigen hier um.	20. Berlini reisijad lähewad siin teise rongi peale (istuwad ümber).
21. Sie müssen in Köln umsteigen, meine Herren.	21. Teie peate Kölnis teise rongi peale minema (ümber istuma), herrad.
22. Ich reise nach Dorpat, Konduktor. Wo muß ich umsteigen?	22. Mina reisin Tartusse, konduktor. Kus pean ma teise rongi peale minema?
23. Sie steigen nicht um; Sie bleiben sitzen (oder: Sie bleiben) in diesem Waggon.	23. Teie ei lähe teise rongi peale; Teie jääte siia wagnisse.
24. Wie lange muß ich hier	24. Kui kaua pean ma siin

- auf den Zug nach Reval warten?
25. Muß ich noch einmal umsteigen?
26. Nein, der Zug geht hier um ein Uhr vierzig Minuten ab und geht bis nach Reval durch (durchgehen = läbi minema).
27. Konduktor, wie lange muß ich hier warten?
28. Wo fahren Sie hin? — Nach Reval. — Dann müssen Sie warten, bis der Petersburger Zug ankommt.
29. Wann kommt der Petersburger Zug hier an?
30. Wann kommt dieser Zug in Wesenberg an?
31. Dieser Zug kommt um acht Uhr abends in Wesenberg an.
32. Wir haben zwei Stunden auf den nächsten Zug zu warten. Er geht um zwei Uhr dreißig Minuten ab.
33. Lassen Sie uns in die Restauration (l.: Restoratsijon) gehen und ein Glas Bier trinken.
34. Ich möchte etwas Warmes zu mir nehmen; das Wetter ist fürchterlich kalt.
35. Bitte, geben Sie mir eine Tasse Thee und ein Butterbrot.
36. Trinken Sie keinen Thee in deutschen Restaurationen; er ist ungenießbar.
- Tallinna rongi (Tallinnasse minewat rongi) ootama?
25. Kas ma veel kord rongi wahetama pean?
26. Ei, rong sõidab siit kell üks nelikümme minutit ära ja läheb otse kuni Tallinnasse.
27. Konduktor, kui kaua tuleb mul siin oodata (pean ma ootama)?
28. Ruhu Teie sõidate? — Tallinnasse. — Siis peate ootama, kuni Peterburi (P-st tulew) rong kohale jõuab.
29. Millal Peterburi rong siia jõuab?
30. Millal see rong Rakweresse jõuab?
31. See rong jõuab kell kaheksa õhtul Rakweresse.
32. Meil on järgmise (ligema) rongi peale kaks tundi oodata. Ta sõidab kell pool kolm (kell 2.30 min.) wälja.
33. Pähme puhwetisse ja joome klaas õlut.
34. Ma tahaksin midagi sooja saada (wõtta); ilm on hirmus külm.
35. Palun, andke minule tass theed ja üks wõileib.
36. Arge jooge Saksja puhwetites theed; ta on joomaks (maitsemiseks) kõlbmata.

37. Kellner, geben: Sie mir etwas Anderes; dieser Schinken ist ungenießbar.	37. Kellner, andke minule mi- dagi muud; see sink (suit- setatud kints) on söömaks (maitsemiseks) tõlbmata.
38. Lassen Sie uns hier zu Mit- tag speisen; bis Dresden haben wir nirgends Aufent- halt.	38. Sööme siin lõunat; Dres- denist saadik ei ole kufagil enam seisatust.
39. Nein, danke schön; ich werde nur ein belegtes Butterbrot mit Wurst essen.	39. Ei, tänan väga; mina sõõn ainult ühe (kaetud) wõileiva worstiga.
40. Hier, Kellner, beeilen Sie sich; die Glocke läutet zur Abfahrt.	40. Siin, kellner, rutake; kell heliseb ärasõiduks.
41. Sie haben noch viel Zeit; der Zug geht erst in sechs Minuten ab.	41. Teil on veel (palju) küll aega; rong läheb alles kuue minuti pärast ära.
42. Geben Sie mir einige belegte Butterbröte und ein Fläsch- chen Portwein.	42. Andke mulle mõned (kaetud) wõileivad ja pudelikene ports- weini.

Das Butterbrot—wõileib; das belegte Butterbrot—wõileib, mil-
lel worsti, juustu, liha jne. peale pandud; belegen — katma,
peale panema.

43. Wie viel macht das? Wie viel kostet das? Wie viel beträgt das?	43. Mis see maksab?
44. Hier ist unser Zug; lassen Sie uns einsteigen.	44. Siin on meie rong; astume- sisse.
45. Hier ist kein Platz mehr. Wei- ter vorwärts, meine Herren.	45. Siin ei ole enam ruumi (ühitegi platsi enam). Kauge- male edasi (minu) herrad.
46. Haben Sie noch zwei Plätze, meine Herren?	46. Kas Teil veel kaks platsi on, (minu) herrad?
47. Nein, hier ist alles besetzt.	47. Ei, siin on kõik täis (ära wõetud).
48. Hier ist noch Platz; lassen Sie uns einsteigen.	48. Siin on veel ruumi; astume- sisse.
49. Das ist das Zeichen zur Abfahrt.	49. See on ärasõidu märk.

50. Die Lokomotive pfeift; wir fahren ab.	50. Wedur wilistab; meie sõidame ära.
51. Es ist Zeit sich zum Aussteigen fertig zu machen.	51. Aeg on käes, wäljaastumiseks walmis panna.
52. Das ist meine Reisecke; hätten Sie wohl die Güte, sie mir herüber zu reichen?	52. See on minu reisipaip; kas oleksite nii lahke, et seda siia ulataksite?
53. Ich danke Ihnen. — Ich bin Ihnen sehr verbunden.	53. Ma tänan Teid. — Ma olen Teile väga tänulik (väga kohustatud).
54. Es war mir sehr angenehm, Ihre Bekanntschaft zu machen.	54. Mul oli väga lõbus (meeldib), Teiega tutwaks saada.
55. Adieu (l. Adjöö)! Hoffentlich treffen wir uns noch einmal wieder.	55. Jumalaga! Loodetawasti saame weel ülestord (kunagi) kokku.
56. Wo ist das Gepäckbureau (l. büroo)?	56. Kus on pagaasi-kontor?
57. Sie brauchen sich nicht zu bemühen; geben Sie mir nur Ihren Gepäckschein.	57. Teil pole waja waewa näha; andke oma pagaasiseidel minu kätte.
58. Soll ich ihr Gepäck nehmen und Ihnen eine Droschke holen (oder: besorgen), mein Herr?	58. Kas pean ma Teile pakid wõtma ja Teile woorimehe (trostka) kutsuma (tooma; eht: muretsema;) minu herra?
59. Gepäckträger, was bin ich Ihnen schuldig?	59. Pakikandja, mis ma Teile wõlgnen?
60. Nach Belieben.	60. Nagu soowite.

Teated grammatikast.

Omastawad sõnad. — Zueignende Fürwörter.

Omastawad asēsõnad, mis päralt olemist tähendawad, seatakse nimisõnaga, mille kohta nad käiwad, sugu, arwu ja käände poolest kokkudlasse.

Omastawad asēsõnad on järgmised:

Ein z a h l.

M e h r z a h l.

	meestef.	naiſteſ.	aſjaſ.	kõit. 3 ſugu.
minu	mein	meine	mein	meine.
ſinu	dein	deine	dein	deine.
tema (meestef.)	ſein	ſeine	ſein	ſeine.
tema (naiſteſ.)	ihr	ihre	ihr	ihre.
meie	unſer	unſere	unſer	unſere.
teie	euer	euere	euer	euere.
Teie	Ihr	Ihre	Ihr	Ihre.
nende	ihr	ihre	ihr	ihre.

Aſeſõnade — mein, dein, ſein, ihr, Ihr, euer — käänamine on Iht. 20 ja 21 peal ära näidatud, jääb ſeega ainult ſõna unſer käänamift näidata.

Ein z a h l.

M e r z a h l.

N.	unſer	unſere	unſer	unſere
G.	unſereſ	unſerer	unſereſ	unſerer
D.	unſerem	unſerer	unſerem	unſeren
A.	unſern	unſere	unſer	unſere

Mõned wormid aſeſõnaſt: unſer tarwitataſe ka lühendatud, nimelt unſere, unſerer, unſerem, unſeren aſemel: unſre, unſrer, unſrem, unſren.

Neil juhtumitel, kui nimisõna, mille kohta omastamine käib, lauseft wälja jätataſe, tarwitataſe aſeſõnu määrava artikliga järgmiſel kujul:

minu — der meinige; die meinige; daſ meinige;
 ſinu — der deinige; die deinige; daſ deinige;
 tema — der ſeinige; die ſeinige; daſ ſeinige;
 tema — der ihrige; die ihrige; daſ ihrige;
 meie — der unſrige; die unſrige; daſ unſrige;
 teie — der eurige; die eurige; daſ eurige;
 Teie — der Ihrige; die Ihrige; daſ Ihrige;
 nende — der ihrige; die ihrige; daſ ihrige.

Meid aſeſõnu käänataſe niisamuti kui määrava artikliga omadufeſõnu; näit.: N. der meinige; G. deſ meinigen; D. dem meinigen; A. den meinigen; Plural: N. die meinigen; G. der meinigen uſw.

Igapäewaeſ kõnekeeles tarwitataſe nende aſemel ka järgmiſi l ü h e n d a t u d wocmiſi, i l m a artiklita:

minu — meiner; meine; meines (meins);
 finu — deiner; deine; deines (deins);
 tema — seiner; seine; seines (seins);
 tema — ihrer; ihre; ihres (ihres);
 meie — unser; unsere; unseres (unseres);
 teie — euerer; euerer; eueres (eueres);
 Teie — Ihrer; Ihre; Ihres (Ihres);
 nende — ihrer; ihre; ihres (ihres).

Miisugusel kujul olemaid omastawaid asednu läänataste samati nagu näitawaid asedönu dieser, diese, dieses (Hf. 20), näit.: N. meiner; G. meines; D. meinem; A. meinen; Pl. meine; meiner; meinen; meine usw.

Rättused: Haben Sie Ihren Überzieher? Ja, ich habe meinen (oder: den meinigen). Was Teil on oma (Teie) palitu? Jah, mul on oma (minu). Hat er sein Haus noch nicht verkauft? Ich habe mein (oder: das meinige) vorgestern verkauft. Was tema ei ole weel oma maja ära müünud? Mina müüsin oma (minu) äleela ära.

Omastawaid asedönu, mis määrawa artilliga ühendusesse seatud, tarwitataste jagedasti la nimisönade tähenduses ja kirjutataste siis suure algustähega; näit.: Die Meinigen sind alle gesund, kõik minu omad (s. o. minu omaste) on terwed. Halten Sie das Ihre zusammen, hoidke oma (s. o. oma warandusi) koos; olge kokkuhoidlikud (egusedna on: zusammenhalten — koku hoidma).

Testi keeles jääwad omastawad asedönad peaaegu alati muutmata, nii et paarikümnele Saksa keeli wormile üksainus Testi keelne wastab. Käänamist tuleb üksinda siis ette, kui omastawale sõnale enesekohane asedöna „oma“ juurde lisataste: minu oma, minu omale, minu omalt, minu omad jne.

Kirjalikud harjutused.

1. Warum haben Sie ihm mein Schreiben (das Schreiben kirjutus; siin jubumisel — „iri“, s. o. sõna der Brief asemel) am vergangenen (vergehen — mööda minema, häwinema; verging, vergangen; der vergangene — mööda läinud) Dienstag nicht abgeben?

2. Ich habe es seiner Frau überreicht (überreichen — ära andma, kätte ulatama), und sie versprach (versprechen — töotama lu-

bama; versprach, versprochen) mir ihm dasselbe bei seiner Ankunft (die Ankunft — kohale jöudmine) geben zu wollen.

3. Ich habe ihn selbst gesprochen, und er sagte mir, daß seine Frau sich nicht erinnern (meelde tuletada) könnte, daß Sie ihr den Brief am vergangenen Dienstag überreicht hätten.

4. Ich kann mich Ihrer nicht erinnern, mein Herr.

5. Erinnern Sie sich meiner nicht mehr?

6. Ich hatte die Ehre, Ihnen auf dem Balle des deutschen Konsuls (konsul) vorgestellt zu werden.

7. Wenn Sie nach Berlin kommen, so tun Sie mir den Gefallen, sich nach den Verhältnissen (seisukorra üle; das Verhältnis — wahakord, ühendus) dieses Herrn zu erkundigen.

8. Wer ist da? — Ich bin es.

9. Waren Sie es, der soeben an die Tür (uks) geklopft hat (klopfen — koputama)?

10. Ich war es nicht; es war dieser junge Mann, welcher Sie zu sprechen wünscht.

1. Babandage (mind), (minu) herra, kas Teie ei wõi minule teed Laia uulitsale (nach der Breitstraß:) jahatada (angeben)?

2. Kas Teie ei wõi eht minule ütelda, kas see uulits turu-platfile (nach dem Marktplatz) wiib (führen — wiima)?

3. Kuhu see uulits wiib (hinführen — kuhugile juhtima, i. wiima)?

4. Misjugune on (Welches ist) kõige ligem tee turule?

5. Kas see on (Ist das) tee puiestiku poole (der Park — puiestik)?

6. Kui kauge on siit näitemaja (das Theater) juurde?

7. Kul on wäga kahju, (minu) herra; aga see linnaosa (das Stadtviertel) on minule wõeras (fremd).

8. Minge otseteed (gradeaus) kuni Uue uulitsale (bis nach der Neustraße), kääname pahemat kätt (wenden Sie sich links) ja minge otse alla (gerade herunter), kuni (bis) Teie silla juurde jõuate (an die Brücke kommen).

9. Keerale (Nehmen Sie, wõtke) esimesesse põikulitsasse (die Querstraße) pahemat kätt (links; oder: zu Ihrer Linken); paremat kätt (rechts; oder: zu Ihrer Rechten).

10. Teie lähete wale sihis (in der falschen Richtung).

Sõnad.

Gewerbe und Handel. — Käsitöö ja kaubandus.

der Goldarbeiter kullatööline	der Sattler sadulsepp
der Schuhmacher kingsepp	der Schmied sepp, raubsepp
der Bäcker pagar	der Hufschmied hobuserautaja
der Antiquar wanade raamatute kaupmees	der Handschuhmacher kindategija
der Bierbrauer õllepruul	der Uhrmacher kellasepp
der Schenkwirt kõrtsmik	der Juwelier kullasepp, ehteasjadega kaupleja
der Rutschenmacher tõllasepp	der Buchhändler raamatukaupmees
der Hutmacher kübarssepp	der Maurer müürisepp
der Friseur (l. : Frisööri) juukse lõitaja	der Tischler puusepp, tisler
der Barbier habemeajaja	der Krämer pudukaupmees
der Messerschmied noasepp	der Speisewirt söögimajapidaja
der Vergolder kulbaja	der Schlosser lukusepp
der Backer pakkija	der Schneider rätsep
der Gewürzkrämer würtskaupmees	die Näherin õmblejanna
der Buchbinder raamatulõitaja	die Wäscherin pesunaine.

Lugemiseks.

Das Lied von der Glocke.

Laul

tellast.

(Järg.)

230. In die Erd' ist's aufgenommen,
 Sisse maasse on ta wastu wõetud,
 glücklich ist die Form gefüllt;
 õnnelikult on worm täidetud;
 wird's auch schön zu Tage kommen,
 kas saab ta ilusti päewawalgele tulema,
 daß es Guß und Kunst vergilt?
 et ta wõiblust ja kunsti tasuks?
 Wenn der Guß mißlang?
 Kui walamine äpardas?
 Wenn die Form zersprang?
 Kui worm lõhes?

Ach, vielleicht, indem wir hoffen,
 Ah, wöid alla luna meie loodame,
 hat uns Unheil schon getroffen.
 on meid ännetus juba tabanud.

235. Dem dunkeln Schoß der heiligen Erde
 Bimedasse rüppesse paha mulla
 vertrauen wir der Hände Tat,
 usaldame L-meie läte tödd,
 vertraut der Säemann seine Saat,
 usaldab kälwimees oma seemet,
 und hofft, daß sie emkeimen werde
 ja loodab, et ta idanema jaab
 zum Segen nach des Himmels Rat.
 ännistujes järele taewa nõu.

240. Noch köstlicheren Samen bergen
 Weel kallimat seemet peidame
 wir trauernd in der Erde Schoß,
 meie leinates (süsse) maa rippesse
 und hoffend, daß er uns aus Särgen
 ja loodame, et ta meile puusärdidest
 erblicken soll zu schönern Bos.
 öitsema peab ilusamaks osaks.

Von dem Dome
 Seest roomkiritu

245. schwer und bang
 räskelt ja mures
 tönt der Glocke
 kölab tella

Grabgesang.
 haau-laul.

Ernst begleiten ihre Trauerschläge
 köffselt jaadamad tema leina-lödgid
 Einen Wandrer auf dem lezten Wege.
 Äht rändajat (peal) wiimajel teel.

250. Ach! die Gattin ist's, die teure,
 Ah! naine on, kallis,
 ach! es ist die treue Mutter,
 ah! see on truu ema,
 die der schwarze Fürst der Schatten
 leda must wüerst warjude

- aus der zarten Kinder Schar,
(seck) ornade laste hulgaß,
255. die sie blühend ihm gebar,
keda ta öitfebes temale sünnitas,
die sie an der treuen Brust
keda tema kälges truu rinna
wachsen sah mit Mutterlust!
kaswama nägi emaröemuga!
Ach! des Hauses zarte Bände
Ach! maja ornad idemeb
sind gelöst auf immerdar,
on lahutatub alatifeß,
260. denn sie wohnt im Schattenlande,
seß ta elab seß warjuderigis,
die des Hauses Mutter war;
kes maja ema oli;
denn es fehlt ihr treues Walten,
seß pundub dema truu walitjus,
ihre Sorge wacht nicht mehr;
tema hool walwab mitte enam;
an verwaister Stätte schalten
(peal) waesels jäänub kohal talitama
265. wird die Fremde, liebeleer,
saab wöeras, armastuseß tühi.

(Zärgneb XII. öpität:s.)

XII. õpitüft.

1.

(Järe, waata XI, 1.)

. . . oder würden Sie mir raten, in einer Privatwohnung Logis (l.: lošhi) zu nehmen. . . wõi annaksite Teie minule nõu, erakorteris aset wõtta.

oder würden Sie (tegasõnast: werden — saama) wõi, eht saaksite Teie

mir raten minule nõu andma; äles armama

Õõratakse reegliwastafelt; Präsens: ich rate, du rätst, er rät, wir raten, ihr ratet, sie raten; Imperfektum: ich riet; Perfektum: ich habe geraten.

würden Sie mir raten? der Rat las annaksite minule nõu? nõu, nõuanne; nõunik

Der Rat, nõuanne — on paljuses: die Ratschläge, nõuanne (der Schlag — löök, hoop; paljuses: die Schläge hoobid). der Rat, nõunik — on paljuses: die Räte nõunikud, nõumehed.

er gab mir einen guten Rat die Privatwohnung Privat- (alati nimesõnaga ühenduses) ta andis minule head nõu erakorter era-

privatim erakombel
meine Privatwohnung befindet sich in der Grünstraße minu erakorter on Rohelises uulitsas
das ist eine Privatangelegenheit see on eraasi
das Logis (l.: lošhi) forter, asupaik
nehmen (Präsenz: ich nehme, du wõtma

nimmst, er nimmt, wir nehmen, ihr nehmt, sie nehmen; Imp.: ich nahm; Perf.: ich habe genommen)

Logis zu nehmen

forterit wõtma, elama afuma.

1. Würden Sie mir raten, in diesem Hotel zu bleiben?
2. Was raten Sie mir?
3. Was würden Sie mir zu tun raten?
4. Ich würde Ihnen raten, sich nicht mit diesem Menschen einzulassen (einlassen — *sisse lastma*; sich einlassen — *tegemist tegema*, *asja ajama*).
5. Folgen Sie meinem Rate, und lassen Sie sich nicht mit diesem Menschen ein.
6. Ich habe getan, was Sie mir geraten haben.
7. Raten Sie mir, was ich in dieser Angelegenheit tun soll.
8. Da ist nicht zu raten und zu helfen.
9. Da kann ich keinen Rat geben; das ist eine Privatangelegenheit, auf die ich mich nicht einlassen kann.
10. Lassen Sie sich ja nicht darauf ein.
11. Wer hat Ihnen das geraten?
12. Herr B., ein hiesiger deutscher Buchhändler, riet mir, mich direkt an Sie zu wenden.
13. Was fehlt Ihrer Fräulein Schwester? Ich bin ihr gestern begegnet (oder: ich habe sie gestern getroffen), und sie sieht wirklich sehr blaß aus.
14. Ihre Gesundheit ist während
1. Was Teie annastite minule nõu siia wõderastemajasfe jääda?
2. Mis nõu Teie minule annate?
3. Mis Teie minule teha soowitastite?
4. Ma annastin Teile nõu, selle inimesega mitte tegemist teha.
5. Tehke minu nõu järele (*Järgnege minu nõule*) ja ärge tehke selle inimesega tegemist.
6. Mina tegin, mis Teie minule soowitastite.
7. Andke mulle nõu, mis ma selle asjaga (*sellez asjas*) tege ma peen.
8. Seal ei wõi ma mingit nõu anda ega aidata.
9. Seal ei wõi mingit nõu anda; see on era asi, mille hulka mina jägada ei wõi.
10. Ärge segäge ennast sinna hulka.
11. Kes Teile seda nõu andis?
12. Herra B., üks siinne Saffa raamatukaupmees, andis mulle nõu, otse Teie poole pöörata.
13. Mis Teie (*preilil*) del wigaga? Mina juhtusin eila temaga kokku; tema paistab tõesti wäga kahwatu olema.
14. Tema terwis on wiimaste

- der letzten sechs Monate sehr schlecht gewesen.
15. Sie beabsichtigt (oder: Sie gedenkt) nach Italien zu reisen.
16. Wer hat ihr das geraten?
17. Ich möchte gern dies Kontor mieten. Würden Sie mir dazu raten?
18. Wenn ich an Ihrer Stelle wäre, würde ich das nicht tun.
19. Was wollen Sie tun? Was gedenken Sie zu tun?
20. Ich werde Ihren Rat befolgen und ihm sofort schreiben.
21. Was gedenken Sie in dieser Angelegenheit zu tun?
22. Ich glaube nicht, daß er diese Offerte (die Offerte — ettepanel, pakkumine) annehmen wird, da die Waren in sehr schlechtem Zustande angekommen sind.
23. Wo gehen Sie hin?
24. Ich gehe nach Hause.
25. Gehen Sie heute in's Theater?
26. Nein, das geht nicht. Wir haben zu Hause viel zu tun.
27. Werden Sie in dieser Saison (l.: säsong) nach London reisen?
28. Ja wohl.
29. Wahrscheinlich.
30. Ich logiere (l.: loštire) gewöhnlich im Hotel.
- kuue kuu jooksul väga vilets.
15. Ta mõtleb Itaaliasse reisida.
16. Kes temale seda nõu andis?
17. Ma tahaksin heameelega seda kontorit hürida. Kas Teie seda soovitaksite?
18. Kui ma Teie asemel oleksin, ei teeks ma seda mitte.
19. Mis Teie teha tahate (mõtlete)?
20. Ma läin Teie nõu järele ja kirjutan temale lohe.
21. Mis Teie selles asjas teha mõtlete?
22. Ma ei usu mitte, et ta selle pakkumise vastu võtab; sest kaubad tulivad väga halvast seisustorras kohale.
23. Kuhu Teie lähete?
24. Ma lähen koju.
25. Kas Teie täna teatrisse lähete?
26. Ei, see ei lähe (ei sünni.) Meil on kodus palju tege-mist.
27. Kas Teie sellel aasta-ajal Londonisse reisite?
28. Jah, küll.
29. Arvatavasti.
30. Mina olen harilikult mõeras-temajas forteris.

2.

Ein Besuch.

Berustäif.

Die gewöhnlichsten Höflichkeits-
Ausdrücke bei Besuchen.

Röige harilitumad wiisakufe
awalbused wberustäifube
pñul.

Jemanden besuchen.

Kellegile wbersifis minema.

Jemandem einen Besuch abstaten.

Kellegile wberustäifu ära te-
gema.

Abstaten — tegema, ära tafuma, lohustust täitma; Brä-
sens: ich statte ab, du stattest ab; Imp.: ichstattete ab; Perf.
ich habe abgestattet.

Jemandem einen Besuch machen.

Kellegile wberustäifu tegema.

Bei Jemandem vorsprechen (ich
spreche vor; ich sprach vor;
vorgesprochen.)

Kellegi jutule minema.

1. Es klopft.

1. Koputatafse.

2. Wenn ich mich nicht irre,
klopft Jemand.

2. Rui ma ei efsi, koputab
keegi.

3. Bitte, klopfen Sie an.

3. Palun, koputage.

4. Warum klopfen Sie nicht
an die Thür, ehe Sie in's
Zimmer treten?

4. Mifs Teie ukse peale ei
koputa, enne kui Teie tупpa
astute?

5. Es klingelt. Man schellt. Es
läutet.

5. Kõlistatafse.

6. Bitte, klingeln Sie. Bitte,
läuten Sie. Bitte, schellen
Sie.

6. Palun, kõlistage.

7. Sehen Sie gefälligst nach,
wer da ist.

7. Waadake (lahlesti) järele
kes seal on.

8. Es ist Herr B.

8. Herra B.

9. Herein. — Bitte, treten Sie
ein. Treten Sie gefälligst
näher.

9. Sisse. — Palun astuge
sisse. — Astuge (lahlesti)
ligemale.

10. Ach, guten Morgen, wie
geht es Ihnen?

10. Ah, tere hommikust (head
hommikust), kuidas läbi käib
(kuidas Teil läheb)?

Ich störe doch nicht etwa?

11. Ega ma ometi ei jega?

12. Bitte, lassen Sie sich nicht von mir stören.	12. Balun, ärge laske ennast segada.
13. Sie stören mich durchaus nicht.	13. Teie ei sega mind mitte sugugi.
14. Wenn ich Sie störe, so gehe ich gleich wieder.	14. Kui ma Teid segan, siis lähen kohe ära.
15. Aber ich bitte Sie, Sie stören mich durchaus nicht. Im Gegentheil, es freut mich sehr Sie zu sehen.	15. Aga ma palun, Teie ei sega mind mitte sugugi. Hoopis wastupidi, ma rõõmustan wäga Teid nähes.
16. Ich bin erfreut (oder: Ich freue mich), Sie zu sehen.	16. Mina olen rõõmus, Teid nähes.
17. Wollen Sie sich nicht setzen?	17. Kas Teie ei wõtaks istet?
18. Bitte, setzen Sie sich.	18. Balun, istuge.
19. Nehmen Sie gefälligst Platz.	19. Wõtke (lahkesti) istet.
20. Nehmen Sie, bitte, auf dem Sopha Platz.	20. Balun, wõtke sohwa peal istet.
21. Wie befinden Sie sich? Wie geht es Ihnen? Was machen Sie?	21. Kudas täsi täib? (Kudas Teil läheb? Mis Teie teete?)
22. Wie geht es (oder: Wie steht es) mit Ihrer Gesundheit?	22. Kudas lugu Teie terwi-sega on?
23. Man sieht Sie ja gar nicht mehr.	23. Teid ei ole enam nähagi.
24. Es freut mich ungemein, Sie nach Ihrer Krankheit wieder wohl und munter zu sehen.	24. Rõõmustab mind wäga, Teid peale haigust jälle terwe ja löbus näha.
25. Sie sind sehr gütig.	25. Teie olete wäga hea.
26. Ich hatte die Ehre, gestern bei Ihnen vorzusprechen.	26. Mul oli au, eila Teid küsida.
27. Ich habe mir die Freiheit genommen, bei Ihnen vorzusprechen.	27. Ma wõtfin endale julguse (wabaduse), Teiega kõnelema tulle.
28. Ich wollte mich erkundigen, wie Sie sich befinden (oder: befänden.)	28. Mina tahtsin kuulota, kudas Teil täsi täib (täsi täiwat).
29. Ich bedauere sehr, daß ich nicht zu Hause war.	29. Rahetsen wäga, et ma ko-bus ei olnud.

30. Meine Frau läßt sich Ihnen bestens empfehlen.	30. Minu naine laseb Teid terwitada.
31. Meine Frau sendet Ihnen allen beste Grüße.	31. Minu naine saadab Teile kõigile kõigeparemaid ter= witusi.
32. Bitte, empfehlen Sie mich Ihren Herrn Bruder. Grü- ßen Sie, bitte, Ihren Herrn Bruder von mir.	32. Wiige oma wennale minu poolt terwitusi (empfehlen — soowitama).
33. Bitte, grüßen Sie Ihre Frau Gemahlin von mir.	33. Palun, terwitage oma (prouat) abilaasat minu poolt.
34. Wie befindet sich Ihr Herr Gemahl?	34. Kudas Teie (herra) abi= laasa kási káib?

Teated grammatikast.

Käitawad afešõnad. — Zeigende F r w ö r t e r.

Käitawad afešõnad on:

Dieser, diese, dieses see.

Jener, jene, jenes see seal, too.

Derjenige, diejenige, dasjenige seefinane (nõuab enese järele si d u =
wat afešõna; näit.: derjenige, welcher seefinane, tes)

Der, die, das (lühendatud kuu) see, too,

Derjelbe, dieselbe, dasselbe seefamane

Ebenderselbe, ebendasselbe nimelt seefamane.

Der nämliche, die nämliche, das nämliche nimetatud, seefama.

Der andere, die andere, das andere teine.

Afešõna derjenige káanataffe järgmiselt:

Einzahl.

Mehrzahl.

M.	derjenige	diejenige	dasjenige	diejenigen
G.	desjenigen	derjenigen	desjenigen	derjenigen
D.	demjenigen	derjenigen	demjenigen	denjenigen
A.	denjenigen	diejenige	dasjenige	diejenigen.

Lühendatud kujul:

N.	der	die	das	die
G.	dessen	deren	dessen	derer
D.	dem	der	dem	denen
A.	den	die	das	die

1. Raitawaid asefõnu der, die, das ei tohi mitte määrata

artifliga der, die, das ära segada. Wahe ilmub juba käänamise juures; ja peale selle, näitawate asefõnade kohust täites on need sõnad alati rõhutud; näit.: Ich habe den (artikel) Mann gesehen — ma olen mees näinud. Ich habe den (asefõna) Mann gesehen, welchen Sie kennen — mina olen seda mees näinud, leda Teie tunnete. Sõnu der, die, das, tarwitatakse tihti ka siduwate asefõnadena, welcher, welche, welches asemel; aga sellest kõneleme eelpool. Selmist lauset võib ka nii ütelda: Ich habe den Mann gesehen, den (welchen asemel) Sie kennen.

2. Sõna derer (paljuse genetiiv näitawasti asefõnast der, die, das) tarwitatakse sagedasti: deren; näit.: Haben Sie eine Uhr? Ich habe deren zwei. Kas Teil kella on? Mul on neid kaks.

3. Raitawa asefõna lühendatud kujud genetiivis: dessen, deren, dessen, tarwitatakse lause selguse suurendamiseks sihil sagedaste omastawa asefõna asemel, näit.: Sie hat unsere Schwester und deren Töchter, ihre Nichten und deren Verwandte gesehen — ja on teie õde ja selle tütreid, oma detütteid ja nende sugulasi näinud. Dige tarwitamiseks siis oleks: Sie hat unsere Schwester und ihre Töchter, ihre Nichten und ihre Verwandte gesehen; aga seal jääks täitsa kahlasaks, misugune ühendus kõnes olewate asjade wahel leida. Raitaw asefõna: dessen, deren, dessen läib aga alati selle nimisõna kohta, mis temale ligemal seisab (siin: Schwester, Nichten).

4. Siituliise asefõna: er, sie, es käänete asemel tarwitatakse sagedasti näitawat asefõna: derselbe, dieselbe, dasselbe; iseäranis sagedane on see tarwitamine wastustes. Näit.: Ich werde es (ihn) dir geben asemel üteldakse: Ich werde denselben dir geben. — Ich werde es ihm geben asemel: Ich werde ihm dasselbe geben.

5. Derselbe, dieselbe, dasselbe kääntakse peaaegu niisamuti nagu: derjenige, diejenige, dasjenige (näit.: denselben, demselben, denselben jne.). Samuti ka ebenderselbe (ebendenselben, eben ben usw.). — Jener, der nämliche, der andere kääntakse nagu omadussõnadgi; jener tarwitatakse ilma artiklita; der andere (ein anderer, anderer) ja der nämliche tarwitatakse nii hästi artifliga kui ka ilma selleta.

Sidumad afešõnad. Bezügliche Fürwörter.

Sidumad afešõnad on: welcher, welche, welches, ^{was}les, mis, misfugune; ja lühendatud kujul: der, die das les, mis, misfugune.

	Einzahl.		Mehrzahl.
meeštes.	naištes.	asjas.	kõit 3 fugu
N. welcher	welche	welches	welche
G. dessen	deren	dessen	deren
D. welchem	welcher	welchem	welchen
A. welchen	welche	welches	welche

Lühendatud kujul: der, die, das on käänamine samasugune nagu näitawal afešõnal: der, die, das; ainult paljuse genetiiv-käänes on alaliselt: deren, ja mitte: derer.

1. Sidumaid afešõnu: welcher, welche, welches tarwitatakse tihti lugu ka küjivate afešõnade tähendusel, ja niisugusel juhtumisel seatakse nad nimišõnaga, mille kohta nad käivad, sugus, armus ja käändes kokkukõlasse. Näit.: Am welchen Tage ist dieses Ereignis geschehen? Misfugusei päeval on see lugu juhtunud?

Sidumad afešõnad welcher, welche, welches, mõivad samuti nagu Eesti keelesti, nimesõnasti, mille kohta nad käivad, käände poolt lahku minna; sugus ja armus peavad nemadgi nimišõnaga ühte käima. Näituseb: Der Herr, welchen (oder: den) Sie gestern gesehen haben, ist einer der reichsten hiesigen Kaufleute. Herr, leda teie eila nägite, on üks kõige rikkamatest siinsetest kaupmeestest. — Die Dame, welche mir diesen Brief geschrieben hat, ist eine unserer besten Sängerinnen. Naisterahmas, kes minule selle kirja kirjutas, on üks meie kõigeparematest lauljannatest. — Ich kann die deutschen Bücher, von welchen (von denen) Sie mir gesprochen haben, nicht brauchen. Ma ei wõi Salsa keeli raamatuid, millest Teie minule kõnelesite, mitte tarvitada.

2. Genetiiv-käändes šõnad: dessen, deren, seisawad ikka nimišõna ees, millest nad ära rippuvad, näit.: Dies ist ein ann, dessen Verhältnisse sehr schlecht sind. See on mees, kelle seisukord wäga halb. — Ein Buch, dessen Blätter so beschmutzt sind, kann ich unter keinen Umständen zurücknehmen. Raamatut, mille lehed nii määritud on, ei wõi ma mingil tingimisel tagasi wõtta.

3. Sidumad afešõna der, die, das asemel ei wõi kunagi weher, welche, welches tarwitada, kui šidesõna peab ifitulise afešõna ees seisma ja seda ifitulist afešõna ütelse mõjusamaks tegemiseks lisalauses korratakse. Näituseks: Ich, der (mitte welcher) ich so viel für ihn getan habe, kint ihn nie vergeben. Mina,

tes ma tema heats nii palju teinud olen, ei wõi temale mitte kunagi andeks anda.

5. Siduwad afešõnad, mis asjade wõi loomade kohta käi-
wad, wõiwad e e s š õ n a d e g a ü h i n e d a, kus juures siduwa
afešõna asemel wo (kui eesšõna umbhealituga algab) ehk wor (kui
eesšõna täishealituga algab) tarwitatakse. Tähtsamad neist liit-
wormideft on:

wozu mis jaoks, mille jaoks
wodurch mille läbi
womit millega
wobei mille juures
wofür mille eest, mille jaoks
wovon millest, mille üle

woraus millest, mille seest
worin milles, mille sisse
worüber mille kohal, mille üle
worauf mille peal, mille peale
woran, mille wastu, mille peale
worunter mille all, millega.

Näitused: Der Teller, woraus Sie gegessen haben, gehört mir
nicht. Taldrel, millest Teie sõite, ei ole minu jagu. — Er hat den
Schlüssel verloren, womit ich den Koffer öffnen könnte. Tema
on wõtme, millega ma kohwrit awada wõiksin, ära kaotanud.

5. Neidsamu liitšõnu wõib ka k ü si w a s mõttes tarwitada,
Näit.: Woran denken Sie? Mille peale Teie mõtlete? — Wozu
wünschen Sie diese Summe? Mis jaoks Teie seda summat soo-
wite? — Wofür halten Sie mich! Milleks (pärifelt: Mille jaoks
Teie mind peate! — Wovon sprechen Sie? Millest Teie kõnelete?

6. Kui aga jutt i si k u t e s t, i n i m e s t e s t on, siis ei tohi
afešõna sel kombel eesšõnaga mitte ühte liita. Näitused, lauset
„Kellest Teie kõnelete?“ ei tohi mitte nii ümber panna: Wovon
sprechen Sie? waid peab ütlemo: Von wem sprechen Sie?

Sõnad.

M ä ä r a š õ n a d (Umstandswörter, Adverbien) seletawad
tegewuse ja seisulorra laadi ja wiisi, kui ka paika ja aega. Suu-
remalt osalt sünnitatakse neid omadusešõnadest, ja nad on ühendatud
lõpuga omadusešõnadele täitsa sarnaselt, nii et neist eraldi kõne'da
ei tarwitse. On aga weel hulgate iseseiswaid, p ä r i s määrašõnu,
mille seast tähtsamad:

R o h a m ä ä r a š õ n a d.

wo kus
wohin kuhu
woher kust, kust poolt

hinein sisse
innen sees
draußen väljas

hier siin
 hierher siia
 da, dort seal
 dahin, dorthin sinna
 daher, dorthier sealt
 hin und her sinna ja siia
 anderswo teifal
 anderswohin teifale
 unterhalb allpool
 oberhalb peal pool
 oben ülewal, peal
 hinauf ülesse
 unten all
 hinunter alla
 daneben kõrwas

hinaus wälja
 hinten taga
 von hinten tagant
 vorn eel, ees
 von vorn eest poolt
 diesseits siin pool
 jenseits seal pool
 daneben kõrwu, ribastiffu
 ringsum ümberringi
 überall igal pool
 nirgends ei kusagil
 vorwärts ette poole, ebasi
 rückwärts tagaspidi, tagasi
 zurück tagasi.

U j a m ä ä r a f ö n a d.

wann millal
 dann siis
 wie lange? kui kaua?
 heute täna
 gestern eila
 vorgestern üleela, tunaeila
 morgen homme
 morgen früh homme hommiful
 einst, eines Tages üksford, üks-
 päew
 ehemals, vormals ennemalt
 vorher enne, eeli
 damals siis, sel ajal
 hierauf selle peale
 nachher pärast, selle järele
 endlich wiimati, lõpuks
 zuletzt wiimati
 immer alati
 unlängst hiljuti
 neulich hiljuti, efiti
 vorhin waremalt, enniist
 schon juba

kaum wähe aja eest, waewalt
 kürzlich wähe aja eest
 bald warsti
 eher ennemalt, fiiremalt
 sogleich ühtlasi, ühetorraga
 anfangs alguses
 zuerst esmalt
 von nun an nüüdsest peale
 künstighin edespidi
 von der Zeit an sellest ajast peale
 seither sellest ajast
 bisher seniajani
 jetzt, nun nüüd
 eben parajasti, just, nüüd
 manchmal mõnikord
 oft sagebaste
 noch weel
 jemals kunagi, mahel
 niemals ei kunagi
 immer alati, ikka
 nach und nach wähe haawal, aeg
 ajalt

U r w u m ä ä r a f ö n a d.

erstens efiteks
 zweitens teifeks

einmal üksford
 zweimal kaks forda

drittens kolmandaks
viertens neljandaks
fünftens viiendamaaks jne.

dreimal kolm korda
viermal nelj korda
fünfmal viis korda jne.

Kogu ja võrbluse määrasõnad.

wie kudas, nagu
wieviel kui palju
sehr wäga
viel palju
zu liiga
zu viel, zu sehr liig palju
so viel nii wäga
so sehr nii wäga
genug küllalt
ziemlich kaunis; ziemlich gut kau-
nis hästi
kaum waewalt
fast, beinahe peaaegu

mehr enam
ganz und gar täitsa
ungefähr peaaegu, ligikaudu
so nii
eben o niisamuti
gleichfalls niisamuti
ebenfalls samari
umso mehr seda enam
eher ennemalt
nur ainult, kõigest
sogar koguni
nicht einmal mitte niigi palju.

Lugemiseks.

Das Lied von der Glocke.

Paul

ledast.

(Särg).

Bis die Glocke sich verkühlet,
Kuni koll ära jahub.

laßt die strenge Arbeit ruh'n.
lasse waljut tööd puhata.

Wie im Laub der Vogel spielt
Nagu lehtedes lind mängib

mag sich jeder gütlich tun.
wõib igaüks lahedalt teha.

270.

Winkt der Sterne Licht —

Kutsub tähtede walguš —

ledig aller Pflicht,

waba kõigest kohusest,

hört der Bursch die Besseer schlagen,

kuleb pois õhtu- ja tööma,

Meister muß sich immer plagen.

meister peab itka waewlema.

- Munter Herbert seine Schritte
Nömsalt kirustab oma sammusi
275. fern im wilden Forst der Wand'rer
langel meißlus meißas rändaja
nach der lieben Heimathhütte.
pöole arnisa kodu-uristlu.
Blüend ziehen heim die Schafe,
Mägibas rühwad lodu lambad,
und der Rinder
ja weisete
breit gestirnte, glatte Schaaren
luis-otfæksiga, flodab salgab
280. kommen brüllend,
mlowad ammudes,
die gewohnten Ställe füllend.
harjunud takik täites.
Schwer herein
Naskelt siße
schwankt der Wagen
wigub wankter
Lorubeladen;
wisjaga loormatub;
285. bunt von Farben,
kirju wärwidest,
auf den Garben
peal wihlude
liegt der Kranz,
lasab pärg,
und das junge Volk der Schnitter
ja noor rahwas löitajate
fliegt zum Tanz.
lendab tantisule.
290. Markt und Straße werden stiller;
Turu ja ualits jääwad waifsemats;
um des Viehs gesoll'ge Flamme
Amber walguse jeltksiku leegi
sammeln sich die Hausbewohner,
loguwad majoelanitub,
und das Stadttor schließt sich knarrend.
ja kinnawäraw läheb kinni tragisedes.
Schwarz bedeckt
Dustalt tatab

295. sich die Erde;
 ennaſt maa;
 doch den ſichern Bürger ſchreckt
 aga julget kobanikku kohutab
 nicht die Nacht,
 mitte ſſ,
 die den Böſen gräßlich wecket;
 miſ kurja kolebalt aratab;
 denn das Auge des Geſetzes wacht.
 feſt ſilm ſeabuſe walwab.

300. Heil'ge Ordnung, ſegenreiche
 Paha lord, önniſtuſritas
 Himmeltöchter, die das Gleiche
 taewatſtar, miſ ſiſefarnaſt
 frei und leicht und freudig bindet,
 wabalt ja kergelt ja röemſalt töidab,
 die der Städte Bau gegründet,
 miſ linnade ehituſt pöhhendanud,
 die herein von den Gefilden
 miſ fiſſe pealt wäljade

305. rief den ungeſell'gen Wilden,
 kuiſuſ ſeltſumata metſlaſt,
 eintrat in der Menſchen Hütten,
 fiſſe aſtuſ inimeſte urſikuteſſe,
 ſie genöhnt zu ſauſten Sitten,
 neid harjutab örnadele konomie,
 und das teuerſte der Bande
 ja töigekallimaid ſidemeid
 woh, den Trieb zum Vaterlande!
 tuduſ, tungi poole iſamaa!

310. Tausend ſleiß'ge Hände regen,
 Tuhat wirka kätt töötawad,
 helfen ſich in munter'm Bund,
 aitawad löbuſaſ ſiſendufeſ,
 und in feurigem Bewegen
 ja tuſiſeſ liitumiſeſ
 werden alle Kräfte kund.
 ſarwad töit jöud teatawaſ.
 Meiſter rührt ſich und Geſelle
 Meiſter liigutab ennaſt ja ſell

315. in der Freiheit heil'gem Schutz;
 wabaduſe paha kätte all;

jeder freut sich seiner Stelle,
igakks røemustab enese kohast,
bietet dem Verächter Trug
patub pølgajale wastupanefut.

Arbeit ist des Bürgers Zierde,
Ebb on kòdanifu ehe,

Segen ist der Mühe Preis;
sunnistus on waewa hind;

320. Ehrt den König seine Würde,
aunstab tuningat tema seisus,
ehret uns der Hände Fleiß.
austab meid kâte wirkus.

Halder Friede,
Raunis rahu,
süße Eintracht,
magus kùsmeel,
weilet, weilet
wiibige, wiibige

325. freundlich über dieser Stadt!
søbratikut ale selle linna!
Möge nie der Tag erscheinen,
Peaks mitte kuaagi pæwa ilmuma,
wo des rauhen Krieges Horden
kus karmid søja parwed
dieses stille Tal durchtoben;
seda waitist orgu labi tallakfid;
wo der Himmel,
kus taewas,

330. den des Abends sonste Röte
mida øhtu ørn puna
lieblich malt,
armsalt maalib,
von der Dörfer, von der Städte
kälabe, linnade
wildem Brande schrecklich strahlt!
metfikust pølemifest kohutawalt hitigab!

(Särg XIII. øpitütis).

XIII. õpitüft.

1.

(Särg.)

1. Ist Ihre Frau Gemahlin wohl?

1. Kas Teie (proua) abikaasa terwe on?

Frau Gemahlin, Herr Gemahl — wiisakuse wormid. Tutta-
wate kestel üteldaks lihifali: Ihre Frau, Ihr Mann — Teie
uaine, Teie mees. Oma naise kohta üteldakse: meine Frau —
minu naine; mehe kohta: mein Mann — minu mees.

2. Befindet sich Ihre Frau Gemahlin wohl? — Geht es Ihrer Frau Gemahlin gut?

2. Kas Teie abikaasa terwe on?

3. Danke sehr, meine Frau ist ganz wohl.

3. Tänan wäga, minu naine on täisa terwe.

4. Wie steht es mit Ihrer Gesundheit?

4. Kudas Teie terwis on?

5. Sind Sie wohl?

5. Kas Teie terwe olete?

6. Hoffentlich befinden Sie sich wohl (oder: geht es Ihnen wohl).

6. Loobetawasti olete Teie terwe.

7. Befinden Sie sich besser? — Geht es Ihnen besser?

7. Kas Teil paremini läheb? Kas Teie terwem olete?

8. Danke schön, seit Kurzem geht es mit meiner Gesundheit etwas besser.

8. Tänan (ilusti), wiimafel ajal on minu terwis fugu parem.

9. Das freut mich sehr.

9. Nõdemustab mind wäga.

10. Wie ist es denn Ihrem Fräulein Schwester in Frankreich ergangen?

10. Kudas Teie (preili) del Prantsufemaal läts?

11. Wie ist es Ihnen denn ergangen, seitdem ich das Verquägen hatte, Sie in London zu sehen?

11. Kudas on Teie käsi käinud, sellest ajast kui mul lõbu oli, Teid Londonis näha?

12. Danke bestens, ich befinde mich ziemlich wohl.	12. Tänan wäga, mul läheb kaunis hästi.
13. Danke, ich befand mich nie wohler.	13. Tänan, minul pole kunagi parem olnud.
14. Sie sehen ungemein wohl aus.	14. Teie paistate ätlemata terwe wälja.
15. Mir geht's so gut, wie man's erwarten darf.	15. Minul läheb nii hästi, kui oodata mõib.
16. Ich befand mich nie besser.	16. Mina pole kunagi parem olnud.
17. Wie befindet sich Ihr Herr Gemahl?	17. Kudas Teie (herro) abikaasa terwis on?
18. Danke sehr, es geht ihm nicht zum Besten.	18. Tänan wäga, temal ei lähe just mitte kõige paremini.
19. Und wie geht es Ihrem Herrn Vater?	19. Ja kudas Teie isa käfi käib?
20. Wie gewöhnlich.	20. Nagu harilikult.
21. Mein Vater befindet sich recht wohl, aber mein kleiner Sohn ist leider krank.	21. Minu isa on üsna terwe, aga minu wäike poeg on kahjaks haige.
22. Was fehlt ihm? Was fehlt ihr? Was fehlt Ihnen? Fehlt Ihnen etwas?	22. Mis temal (meester.) puudu? Mis temal (naister) puudu? Mis Teil puudu (ehl wiga?) Kas Teil midagi puudub?
23. Er hat sich erkältet.	23. Ta on ennast ära külmetanud.
24. Ich habe mich gestern Abend, als ich aus dem Theater kam, fürchterlich erkältet.	24. Mina olen ennast eila õhtul, teatrilt tulles, irmsasti ära külmetanud.
25. Das tut mir sehr leid; hoffentlich wird es nichts auf sich haben (oder: hoffentlich wird es nicht von Bedeutung sein).	25. Sellest on wäga kahju; loodetawasti ei tee see suurt kurja (ehl: loodetawasti ei ole see tähtjas).
26. Der Arzt besucht meinen Kleinen alle Tage; doch meint er, es wird nichts auf sich	26. Tohter käib minu wäikest (s. o. poega) igapäew waatamas; aga ta arwab, et

- haben (oder: es wird nichts von Bedeutung sein).
27. Desto besser.
28. Jedermann klagt über Erkältung in diesem Frühjahr.
29. Mich dünkt, Sie sehen nicht so wohl aus, wie gewöhnlich.
30. Mir ist nicht ganz wohl.
31. Meine Schwester war gefährlich krank, ist aber jetzt wieder fast ganz wohl (oder: fast ganz hergestellt).
32. Sie scheint eine sehr gute Konstitution zu besitzen.
33. Hoffentlich werden Sie mir doch das Vergnügen machen, heute bei uns zu speisen.
34. Ich danke Ihnen höchlichst für die Ehre, die Sie mir erweisen, aber ich kann nicht länger bleiben.
35. Entschuldigen Sie mich gütigst, aber ich kann wirklich nicht länger bleiben.
36. Ich habe schon eine Einladung angenommen.
37. Ich muß gehen.
38. Ich muß wirklich fort.
39. Wie! Sie wollen schon fort? (oder: Sie wollen schon wieder gehen?).
40. Sie sind eben erst gekommen.
41. Sie dürfen nicht an's Gehen denken.
42. Meine Frau hat keine Ahnung (oder: keine Idee), wo ich bin.
- See suuremat ei tee (ehf mi-dagi tähtsat ei ole).
27. Seda parem.
28. Igaüks kaebab tänawu kewa-del külmetuse üle.
29. Mulle näib (mina mõtlen), et Teie ei paista nii terve olema, kui harilikult.
30. Mina ei ole täitsa terve.
31. Minu õde oli kardetawalt haige, on aga nüüd jälle peaaegu täitsa terve.
32. Teimal näib wäga tubli ter-wis (konstitutsioon, kehaehitus) olema.
33. Soodetawasti teete Teie ju minule meelega (= lõbu), et täna meie juures sööte.
34. Ma tänan Teid wäga (õige wiisikamalt) auu eest, mida Teie minule küles näi-tate, aga ma ei wõi kauemaks jääda.
35. Babandage (mind) õige lah-temalt, aga ma ei wõi tõesti mitte kauemaks jääda.
36. Mina olen juba ühe kutse wastu wõtnud.
37. Ma pean minema.
28. Ma pean tõesti ära minema.
39. Mis! Teie tahate juba ära minna?
40. Teie tulite ju alles praegu.
41. Teie ei tohi minemise peale mõelda.
42. Minu naine ei aimagi, kus ma olen.

43. Ich muß wirklich jetzt fort.	43. Ma pean nüüd tõesti ära minema.
44. Dann will ich Sie nicht länger aufhalten.	44. Siis ei taha (ei hakka) ma Teid kauem sinni pidada.
45. Hoffentlich sehe ich Sie bald wieder.	45. Loodetavasti saan ma Teid varsti jälle näha.
46. Ich bedaure sehr (oder: es tut mir unendlich leid), daß Sie einen so kurzen Besuch gemacht haben.	46. Minul on väga kahju, et Teie võeruskätt nii lühikene oli.
47. Adieu (l.: Adjöö), auf recht baldiges Wiedersehen.	47. Jumalaga, õige peatse jälle nägemiseni.

2.

Be a l a u s e.

Da ich soeben erst von einer sehr langen und anstrengenden Reise zurückgekehrt bin, so habe ich mich noch nicht entschließen können, ob wir das Unternehmen ausführen oder fallen lassen sollen.

Kuna ma praegu alles väga pikalt ja väsitavalt teekonnalt tagasi jõudsin, siis ei ole ma veel otsustada jõudnud, kas meie seda ettevõtet täitma või ära jätma peame.

Da ich soeben erst von einer sehr langen und anstrengenden Reise zurückgekehrt bin.

Kuna ma praegu alles väga pikalt ja väsitavalt teekonnalt tagasi jõudnud olen.

Da
soeben
erst
lang
anstrengend (Infinitiv: anstrengen)
die Reise
von einer sehr langen und anstrengenden Reise
eine Reise machen
der Reisende; ein Reisender
eine Reise antreten.
Mein Vater ist verreist.
Ich bin zurückgekehrt.

kuna
praegu
alles
pikk, kaua aegne
väsitav (väsitama)
teekond
väga pikalt ja väsitavalt teekonnalt
teekonda ette võtma; reisima
reisija; rändaja
teekonda algama.
Minu isa on reisul (on ära sõitnud).
Mina olen tagasi tulnud.

Suur osa ajasõnu, nimelt need, mille tegewus mingi teise isiku või asja peale edasi ei lähe, sünnitavad liitaegu abi-ajasõna sein waral: kommen, ich bin gekommen, ich war gekommen, ich werde gekommen sein; zurückkehren, ich bin zurückgekehrt, ich war zurückgekehrt.

1. Da ich erst soeben angekommen bin, so habe ich noch keine Zeit gehabt, diese Angelegenheit zu untersuchen.
  2. Da ich Ihre Annonce in der heutigen Zeitung gelesen habe, so bitte ich Sie hierdurch, mich morgen früh zu besuchen.
  3. Nachdem er so lange gesprochen hatte, gab er mir endlich diesen Brief.
  4. Als er von mir Abschied genommen hatte, ging er direkt nach dem Bahnhof.
  5. Da ich ihn in einer sehr wichtigen Angelegenheit zu sehen wünschte, ging ich nach seiner Wohnung.
  6. Nachdem ich zu Mittag gegessen hatte, ging ich spazieren.
  7. Nachdem er diese Befehle gegeben hatte, reiste er nach London.
  8. Da ich gestern nicht zu Hause war, hatte ich nicht das Vergnügen, Sie zu sehen.
  9. Da wir Sie zu sehen wünschten, kamen wir nach München.
  10. Nachdem wir schon eine Stunde lang auf ihn gewartet hatten, kam er erst.
  11. Da ich kein Geld bei mir hatte, war ich genötigt, mir welches von ihm zu borgen.
  12. Sie müssen sich an seinen Anwalt wenden, weil er noch nicht zurückgekehrt ist.
1. Runa ma praegu alles tulin ei ole ma weel aega leidnud, seda asja uurida.
  2. Runa ma Teie kuulutust tänasest ajalehes lugenud olen, palun ma Teid seega, homme hommikul minu juurde tulla.
  3. Peale selle kui ta nõnda lüüa kõnelemb, andis ta viimaks minule selle kirja.
  4. Peale mind jumalaga jätmist läks ta otsekohe wafjalisse.
  5. Runa ma temaga wäga tähtsa asja pärast kõneleba (teda näha) tähtsin, läksin ma tema korterisse.
  6. Peale lõuna sööki (peale selle kui ma lõunat söönud olin) läksin ma jalutama.
  7. Peale nende kästud andmist reisis ta Londonisse.
  8. Runa ma eila kodus ei olnud, ei saanud ma Teid näha.
  9. Runa meie Teid näha soovime, tulime meie Münchenisse.
  10. Tema tuli alles siis, kui meie juba tunni aega teda oodanud.
  11. Runa mul raha laahas ei olnud, pidin ma (olin ma sunnitud) temalt laenama.
  12. Teie peate tema woliniku (advolati) poole pöörama, sest ta ei ole weel mitte tagasi tulnud.

13. Ist er noch nicht von seiner Bergnähgungstreife zurückgekehrt?
18. Was tema oma löbureift weel togasi ei ole?

Teat 1 grammatikast.

Siduwad afešnab.

Siduwale afešnale wšib lausele ühendamiše juures tihti lugu näitaw afešna eeli läia; need lask kostu nimetataše kis wastastilu fiduwals afešnals (wechselbezügliche Fürwörter). Nimetame neist mbuda:

Minsus:

Meeste=sugu: derjenige, welcher
derjenige, der
der, welcher

Kaiste=sugu: diejenige, welche
diejenige, die
die, welche

Asja=sugu: dasjenige, welches
dasjenige, was
das, welches

see, kes; see, mis;
seesama, kes; seesama, mis.

Paljus:

šöit 8 sugu: diejenigen, welche
diejenigen, die
die, welche

needsamad, kes; needsamad, mis.

Niisamuti tarwitataše:

Derselbe (oder: ebenderselbe), welcher (oder: der); wer — der (mitte kunagi: der—wer; selle asemel tarwitataše derjenige—welcher).

Näitšed: Wer die Welt kennt, (der) weiß, daß nicht alles Gold ist, was glänzt. Kes ilma tunneh, (see) teab, et šöit kuld ei ole, mis hiilgob.

Kennen Sie die beiden Herren, welche wir gestern in der Kirche gesehen haben? Kas Teie tunnete need mölemaid herrasi, keda meie eila kirikus nägime?

Ich kenne den einen; aber denjenigen, von welchem Sie vor einigen Minuten sprachen, kenne ich nicht. Ma tunneme ähte, aga keda, kellest Teie mõne minuti eest kõnelesite, ei tunne ma mitte.

Wem soll ich dies Geschenk geben? Ich will es demjenigen geben, welcher einen deutschen Brief fehlerfrei schreiben kann. Kellele peaa ma sedita kintitust andma? Ma annan (tahan anda) ta sellele, kes Sassa keeli kirja ilma wigata (wigadest wabalt) kirjutaba wõib.

1. Harilikus kõnekeeles tarwitatakse wastastiku-siduwaid asetonu derjenige, welcher waga harwa; kuna ühendust wer — der harilikudes ütelistes ja wanafõnades ülitihiti ette tuleb, näituseks: Wer das Kleine nicht ehrt, (der) ist des Großen nicht wert, kes wäikest ei austa, (see) ei ole suurt wäärt. Sidum asetonu: der lange sarnastes lausetes, nagu eelmine oli, harilikelt wälja.

2. Wõnesuguseid näituseid: Das, was schön ist, ist nicht immer gut. See mis ilus on, ei ole alati hea. Wer auch immer dieses gesagt hat. Ükspuhas kes sedita ütelnud oleks. Was Sie auch gesehen. ükspuhas mis Teie nägite.

K ü s i w a d a s e f õ n a d.

Küsimad asetonad (fragende Fürwörter) on järgmised:

wer kes?

welcher misukene?

was mis?

was für ein? misfugune?

K ä ä n a m i n e.

N. wer kes

was mis

G. wessen kelle

nessen mille

D. wem kellele

wem millele

A. wen sedita

was mida

Welcher, welche, welches? misuke?

E i n z a h l.

M e h r z a h l.

m.=s.
N. welcher
G. welches
D. welchem
A. welchen

n.=s.
welche
welcher
welcher
welche

a.=s.
welches
welches
welchem
welches

kõik 3 s.
welche
welcher
welchen
welche

Was für ein, was für eine, was für ein.

N. was für ein
G. was für eines
D. was für einem
A. was für einen

was für eine
was für einer
was für einer
was für eine

was für ein
was für eines
was für einem
was für ein

was für
was für
was für
was für

1. **Wer** ja **was** tarwitataſſe lauseſ nimisõnade kombel. Eſſime ne kãib ülfinda eluliste olewuste kohta, teine eluta ja mõttesliste aſjade kohta. Näituseb: **Wer** iſt da? **Res** ſeal on? — **Wer** hat an die **Tür** geklopft? **Res** koputas ukſe peale? — **Wen** haben Sie geſtern **Abend** gehört? **Keda** Teie eila õhtul kuulſite? — **Wem** wollen Sie dieſes **Buch** leihen? **Kellele** tahate Teie jeda raamatut laenata? — **Wem** gehört dieſes **Haus**, **Ihnen** oder **Ihrem** Herrn **Bruder**? **Kelle** maja ſee on, **las** Teie wõi Teie wenna? — **Wessen** **Kinder** ſind dieſe? **Kelle** laſſed need on? — **Was** iſt das? **Mis** ſee on? — **Was** giebt's **Neues**? **Mis** nudift kuulub? **Was** hat der **Schaffner** zu **Ihnen** geſagt?

2. **Welcher** tarwitataſſe kãſimufeſ, **mis** a ſja, **miſuleſt** aſja (hulga ühelaabiliste ſeaſt) kõneleja mõtleb; **was** für ein kãib aſjade laabi, **nende** omoduſte kohta. Näituseb: **Von** welchem **Konduktor** haben Sie dieſen **Schein** erhalten? **Miſuleſe** konduktori kãeſt Teie ſelle tunnistuſe ſaite? — **Welchen** **Arzt** haben Sie gerufen? **Miſuſuſe** tohtri Teie kufufite? — **Welches** von dieſen beiden **Zimmer** gefällt **Ihnen** am beſten? **Miſulene** **nende** lahe toa ſeaſt meeldib Teie paremini? **Welche** **Waren** haben Sie ſich angeſehen? **Miſuleſi** kaupafi Teie waataſite? — **Mit** welchem **Zuge** wollen Sie morgen früh abreiſen? **Miſuleſe** rongiga tahate Teie **homme** **hommitul** ära sõita? — **Was** für einen **Hut** wünfchen Sie, einen **Knaben**-oder einen **Herrn**hut? **Miſuſuguf** (**mis** laabi) kübarat Teie ſoowite, **las** poifiſeſe wõi mehe kübarat? — **Was** für eine **Kirche** kann das ſein? **Mis** kirj ſee olla wõib?

Ueſõna „**was** für ein“ paljuſeſ tarwitataſſe ülfinda: **was** für? Näit.: **Was** für **Braten** wünfchen Sie zum **Mittag**eſſen? **Mis** praabi Teie lõunaks ſoowite? — **Was** für **Papier** ſoll ich **Ihnen** kaufen? **Miſuſuguf** paberit vean ma Teie oſtma? — **Was** für **Kleider** hat ſie mitgebracht? **Miſuſugufeſ** riided on ta kaſa toonud?

Kirjalikud harjutuseb.

1. Verzeihen Sie, wie komme ich nach dem Fellner (Wiljandi) Bahnhof?

2. Gehen Sie über dieſe Brücke und die gegenüberliegende (waſtaſ olewa) Straße hinunter. Dann iſt es die zweite Straße nach der Linken.

3. Können Sie mir nicht sagen, ob diese Straße nach dem Theater führt?

4. Ich weiß es wirklich nicht; fragen Sie gefälligst den ersten besten Polizisten (esimest paremat, s. o. ettejuktumat politseinikku), der wird es Ihnen sagen.

5. Gehen Sie immer geradeaus (otseteed), Sie können den Weg gar nicht verfehlen (den Weg verfehlen—teelt ekfida).

6. Das ist eine lebhafte (elaw, rahwarikas) Straße.

7. Nehmen Sie sich in acht (sich in acht nehmen—ette waa-tama, ennast hoidma), da kommt ein Wagen.

8. Wir wollen jetzt diese Straße herunter bis zum königlichen Schlosse gehen (herunter gehen alla poole minema; bis zum — bis zu dem; kuni, jaurde), denn um diese Zeit befindet sich die ganze vornehme Welt da (vornehme Welt—törgem seliskond).

9. Ich möchte mir auch gern das berühmte Monument von Friedrich dem Großen ansehen.

10. Ich möchte gern einige Einkäufe machen. Wollen Sie so freundlich sein, mit mir zu kommen?

11. Mit Vergnügen. Ich werde Ihnen gern diejenigen Läden (der Läden—pood, kauplus) zeigen, wo man gut und billig kauft.

12. Ich möchte zuerst nach einem Handschuhladen (kinda poodi) gehen, da ich mehrere Paar Handschuhe (mitu paari kindaid) brauche.

13. Wollen Sie die Güte haben, mich noch einem Laden zu führen, wo man zu festen Preisen (kindlate hindabega s. o. ilma etteksimata) verkauft, denn ich liebe es nicht nach hiesiger Manier (Künse tombe järele) zu handeln (tingida).

14. Da haben Sie freilich (muibugi, täitsa) Recht. Was man auch immer von Amerika denken mag, so viel steht fest (nii valju on kindel), daß man dort besser und reeller (diglasemali) kauft, als in Deutschland; und namentlich ist das ekelhafte (wastit) Vorschlagen (ettepanemine, peale sundimine) unter (seas) amerikanischen Kaufleuten ganz unbekannt.

15. Womit kann ich Ihnen dienen?

16. Ich brauche zwei Paar Handschuhe, ein Paar schwarze und ein Paar weiße.

17. Bitte, zeigen Sie mir Glacehandschuhe, (l. Glassee, naht kindad) von verschiedenen Farben (mitmet wärwi).

18. Zu welchem Preise (miskuguse hinnaga) nehmen Sie sie?

blindwütend, mit des Donners Krachen,
 Pimedas wihes, ähes löue raksumisega,
 zersprengt es das gebork'ne Haus,
 purustab ta palatanub maja,
 und, wie aus off'nem Höllenrachen,
 ja nagu lahtisoß pörguturguß,
 speit er Verderben zündend aus.
 sälitab ta hulatuß säüdates wälja.

350. Wo rohe Kräfte sinnlos walten,
 Kus toored jõud meeletumalt walitsewad,
 Da kann sich kein Gebild gestalten,
 seal wõib mitte üks kuuju sünnitaba,
 wenn sich die Völker selbst befrei'n,
 ki ennast rahwad ise wabastawad,
 da kann die Wohlfahrt nicht gedeih'n.
 seal wõib hea käekäit mitte kosuda.
 Weh', wenn sich in dem Schoß der Städte
 häda, kai räpes linnade

355. der Feuerzunder still gehäuft
 tule hakatuß waitset kuhjanub,
 das Volk, zerreißend seine Kette,
 rahwas, puruks rebides enese ahelat,
 zur Eigenhülfe schrecklich greift!
 oma abile toledalt hättab!
 Da zerret an der Glücke Strängen
 Siis kiusub külges kalla nõõride
 der Aufrubr, daß sie heulend schallt
 mäss, et ta hulgudes kõlab

360. und, nur geweiht zu Friedensklängen,
 ja ainult pühitseub rahukõlabele,
 die Lösung anstimmt zur Gewalt.
 märku helistab jaoks wägimallale.
 Freiheit und Gleichheit! hört man schallen;
 Wabadus ja sarnabus! kuulusse helisema;
 der ruh'ge Bürger greift zur Wehr!
 rahuline kohanit haarab kaitseriista!
 Die Straßen füllen sich, die Hallen,
 kulltsjad saawad ühis, kobjad,

365. und Bürgerbanden zieh'n umher.
 ja lägistajate salgad hulguwad ringi.

Da werden Weiber zu Hyänen
 Seal saamad naised häänedeks
 und treiben mit Entsetzen Scherz:
 ja ajamad jälestusega nalja:
 noch zuckend, mit des Panthers Zähnen,
 weel tufatades, pantri hammastega,
 zerreißen sie des Feindes Herz.
 rebivad nad waenlase südant.

370. Nichts Heiliges ist mehr; es lösen
 Si midagi püha on enam; lagunewad
 sich alle Bande frommer Scheu;
 kõik sidemed waga tegasihoidmise;
 der Gute räumt den Platz dem Bösen,
 hea tühendab paita kurjale,
 und alle Laster walten frei.
 ja kõik nurjatused walitsewad wabalt.

Gefährlich ist's, den Leu zu wecken,
 kardetaw on löwi aratada.

375. verderblich ist des Tiger's Zahn;
 häwitaw on tiigri hammas;
 jedoch der schrecklichste der Schrecken,
 kuid kõige kolebam koledustei,
 das ist der Mensch in seinem Wahn.
 see on inimene oma hullustuses.

Beh' denen, die dem Gwighlinden
 Häda neile, kes igawesti pimedale
 des Lichtes Himmelsfackel leih'n!
 walguse taewa-lonti laenawad!

380. Sie strahlt ihm nicht, sie kann nur zünden,
 Ta hiilgab neile mitte, ta wõib üksnes süüdata,
 und äschert Städt' und Länder ein!
 ja teeb ruha's linnad ja maad!

(Vöpp XIV öpitüüis).

XIV. õpitüff.

1.

1. Er ist zurückgekehrt, aber er ist noch nicht aufgestanden. 2. Raten Sie einmal, wem ich gestern auf der Straße begegnet bin? 3. Das kann ich sicherlich nicht raten. 4. Sind Sie gestern abend halb eingeschlafen, nachdem er fort war? 5. Ja, ich bin sofort eingeschlafen und bin erst sehr spät aufgewacht. So müde war ich. 6. Sowie er von seiner Reise zurückgekehrt ist, werde ich Ihnen Nachricht senden.	1. Ta on (küll) tagasi tulnud, aga (ta ei ole) veel mitte üles tõusnud. 2. Arwale bige (ükskord), kellelega ma eila aulitsal kokku juhtusin (kellele wastu tulnud olen)? 3. Seda ei wõi ma tõesti mitte arwata. 4. Kas uinustite eila õhtul warsti magama, peale selle kui ta ära läis? 5. Jah, ma minustin tohe magama ja ärkasin alles bige hilja üles. Nii wäsinud olin ma. 6. Nii pea kui tema oma teekonnalt tagasi jõudnud on, saadan ma Teile teatust.

2.

... so habe ich mich noch nicht entschließen können. so entschließen	... siis pole ma veel otsustada jõudnud. siis, nõnda otsustada, otsusele jõuda.

Tarwitatakse üksnes tagasi mõjumat taju: sich entschließen.

Präsens: ich entschließe mich. Imperf. ich entschloß mich. Per: ich habe mich entschlossen

können (Präsens: ich kann; Imp.: wõtma, suutma
ich konnte; Perf.: ich habe gekonnt).

Tegeõnad: können, dürfen, mögen, wollen, lassen, sollen, müssen, loetakse samati nagu: sein, haben, werden, a b i-a j a-

ſõnabeks. Abiajõnade järele wõib teise tegusõna Infi-
nitiv otsekohe järgneda, ilma ſidesõna zu tarwitamata;
nad ſeiſamad reiste tegusõnade Infinitivi järele la Infi-
nitivis, kuigi pööramise reeglid minewiku keſõna (Partizip
Präteriti) nõuakſid. Näit.: Er hat es nicht tun können (tun
gekonnt aſemel. Ta ei wõinud ſeda teha. — Er hat den
Brief ſchreiben müſſen (ſchreiben gemußt aſemel). Ta pidi ſelle
kirja kirjutama.

ich habe mich entſchloſſen

mina otſuſtaſin, mina wõtſin
nõuks

ſie hat ſich entſchloſſen

tema (naister.) on otſuſtanud,

1. Meiu Bruder hat ſich entſchloſſen, ſein Geſchäft zu verkaufen. 2. Haben Sie ſich in betreff dieſer Angelegenheit ſchon entſchloſſen? 3. Ich kann mich dazu nicht entſchließen. 4. Sobald ich mich darüber entſchloſſen habe, will ich es Sie wiſſen laſſen. 5. Entſchließen Sie ſich ſo oder ſo (oder: auf eine oder die andere Weiſe). 6. Wann beabſichtigt Ihr Herr Bruder zurückzukehren? 7. Daß weiß ich wirklich nicht. Ich habe heute morgen einen Brief von ihm erhalten, aber es ſcheint mir, daß er ſich noch nicht hat entſchließen können, was er tun ſoll. 8. Entſchließen Sie ſich geſäl- ligſt, was Sie tun wollen. 9. Überlegen Sie ſich, was Sie in dieſer Angelegenheit tun wollen. 10. Er ſoll ſich um ſeine eigene Angelegenheiten kümmern.	1. Minu wend on otſuſtanud, oma äri ära müüa. 2. Kas olete ſelle aſja kohta juba otſuſtanud? 3. Mina ei wõi ſelleks otſuſ- tada. 4. Miipea kui mina ſelle üle otſuſele jõudnud, annan ma Teile teada. 5. Otſuſtage nii wõi na (ehk ühel wõi teisel kombel). 6. Millal Teile wend tagaſi tulla mõtleb? 7. Seda ei tea ma tõesti mitte. Mina ſain täna hommikul temalt kirja, aga mulle näib, et ta ei ole weel otſuſ- tada jõudnud, mis ta tegema peab. 8. Otſuſtage lahkeſti ära, mis Teile teha tahate. 9. Mõtelge järele, mis Teile ſel- les aſjas teha tahate. 10. Tema hoolitſegu iſeenefe aſ- jade eſt.

11. Kümmeren Sie sich nicht darum, was er sagt. Ich bin davon überzeugt, er wird tun, was recht und billig ist.
12. Ich habe mir die Sache überlegt und werde in vierzehn Tagen nach Hause zurückkehren.
13. Ich habe mir die Sache anders überlegt.
14. Er ist ein sehr eigentümlicher Mensch.
15. Das finde ich nicht.
16. Ich habe aber den besten Beweis davon.
17. Gestern schien er in betreff dieser Angelegenheit fest entschlossen, und heute schreibt er mir, daß er sich die Sache anders überlegt hat.
18. Ich habe große Lust, meine Einkäufe heute zu machen.
19. Sie hatte große Lust mit mir zu gehen, aber ihre Mutter verbot es ihr.
20. Ich hätte große Lust mit Ihnen zu reisen, aber ich habe nicht Geld genug.
21. Hätten Sie nicht Lust diese berühmte Sängerin zu hören? Sie singt wirklich ausgezeichnet.
22. Warum haben Sie den Rat nicht befolgt, welchen ich Ihnen gegeben habe?
23. Befolgen Sie, was ich Ihnen gesagt habe.
24. Er weiß selbst nicht, was er will.
25. Das schadet nichts. Das macht nichts.
11. Ärge selle üle muretsege, mis tema ütleb. Mina usun kindlasti, et tema teeb, mis õige ja sünnis on.
12. Mina olen asja järele mõtelnud ja lähen kahe nädala pärast koju tagasi.
13. Ma olen asja teisiti mõtelnud.
14. Tema on väga isearaline inimene.
15. Seda ma ei leia.
16. Mul on aga selle kohta kõige paremat tunnistust.
17. Eila paistis ta selles asjas kindlal otsusel olema, ja täna kirjutab ta minule, et ta olewat asja teisiti mõtelnud.
18. Mul on suur himu enda ost-misi täna toimetada.
19. Tal oli suur himu minuga ühes tulla, aga ta ema keelas seda ära.
20. Mul oleks suur himu Teie seltsis revida, aga mul ei ole selle tarbets küllalt raha.
21. Kas Teile ei oleks himu, seda kuulust lauljannat kuulda? Ta laulab tõesti ülihästi.
22. Miks Teile seda nõu ei täitnud, mida ma Teile andsin?
23. Tehke, mis ma Teile ütlesin.
24. Ta ei tea isegi mitte, mis ta tahab.
25. See ei tee kahju. Sest pole wiga.

1.

Neuigkeiten.

1. Was gibt's Neues?
2. Gibt's etwas Neues?
3. Was gibt es gutes Neues?
4. Was für Neuigkeiten gibt's?
5. Gibt's heute etwas Neues?
6. Gibt es irgend etwas Neues?
7. Gibt es etwas Neues von Paris?
8. Es gibt nichts Neues.
9. Es sind großartige Neuigkeiten da.
10. Man hat nichts Neues vom Kriegsschauplatz gehört.
11. Sind diese Nachrichten authentisch?
12. Diese Neuigkeit ist von der äußersten Wichtigkeit.
13. Was schreibt man in den Zeitungen darüber (oder davon; oder: in betreff dieser Angelegenheit)?
14. Was sagt man denn in der Stadt?
15. Man spricht von nichts.
16. Seine Angelegenheiten sind Stadtgespräch.
17. Ich habe kein Wort (oder: keine Silbe; oder: gar nichts) davon gehört.
18. Jedermann (oder: Alle Welt) redet (oder: spricht) davon.
19. Ich habe davon sprechen hören.
20. Ich habe diese Nachrichten aus guter Quelle.

Uudiseb.

1. Mis uudist on?
2. Kas on midagi uudist?
3. Mis head uudist on?
4. Misjuguiseid uudiseid on?
5. Kas täna midagi uudist on?
6. Kas on midagi uudist?
7. Kas Pariisist midagi uudist on?
8. Ei ole midagi uudist.
9. On suurepäralisi uudiseid tulnud.
10. Sojaväijast ei ole mitte midagi uudist kuulnud.
11. Kas need teated usaldatavad on?
12. See uudis on älitähtjas (ülisuure tähtsusega).
13. Mis kirjutatakse ajalehtedes selle üle?
14. Mida öige linna sõnelbatsse?
15. Ei sõnelda millegistki.
16. Tema asjad on linna jutuainek.
17. Mina pole sellest mitte sõnagi (eht: mitte silpigi; eht: mitte midagi) kuulnud.
18. Igaüks (eht: terwe ilm) sõneleb sellest.
19. Ma olen kuulnud sellest sõneldama.
20. Need teated on mul heast hallikast.

21. Das ist mir neu.	21. See on minule uudiseks.
22. Diese Nachricht bedarf der Bestätigung.	22. See sõnum tarvitab kinnitust.
23. Bis jetzt weiß man noch nichts Zuverlässiges darüber.	23. Seniajani ei teata selle üle veel midagi usaldatavat.
24. Das ist nur Gerücht.	24. See on paljas kuulujutt.
25. Diese Nachricht hat sich nicht bestätigt.	25. See sõnum ei leidnud tõendust.
26. Dieses Gerücht ist vollständig unzuverlässig.	26. See kuulujutt on täitsa kahtlane.
27. Dieses Gerücht hat sich als falsch erwiesen.	27. See kuulujutt jäi valeks.
28. Dieses Gerücht scheint unwahr zu sein; wir müssen weitere Einzelheiten abwarten.	28. See kuulujutt näib vale olema; meie peame ligemaid teateid ootama.
29. Haben Sie Nachrichten von Ihrem Herren Bruder gehabt?	29. Kas olete oma wennalt teateid saanud?
30. Haben Sie von Ihrem Herrn Bruder gehört?	30. Kas olete oma wennast kuulnud?
31. Ich habe seit zwei vollen Monaten nichts von ihm gehört.	31. Kaks terwet kuud pole ma temast mitte midagi kuulnud.
32. Seit zwei vollen Monaten hat er nichts von sich hören lassen.	32. Kaks terwet kuud ei ole ta enesest mitte midagi kuulda annud.
33. Lassen Sie ja sofort nach Ihrer Ankunft von sich hören.	33. Teadustage enesest kohe peale kohale jõudmist.
34. Lassen Sie mich hin und wieder (hin und wieder-aeg ajalt) von Ihnen hören.	34. Andke minule enesest aeg-ajalt midagi teada.

E i n k ä u f e .

O s t m i s e d .

1. Ich will einige Einkäufe machen.	1. Ma tahan mõnda osta (mõne ostmise teha).
2. Ich möchte gern einige Einkäufe machen.	2. Ma tahaksin heameelega midagi osta.

3. Mõchten Sie nicht Ihre Einkäufe lieber in diesem großen Magazin (loe: Magazin) machen?	3. Kas Teile ei soowits oma ostmisi ennemalt selles suures kaupluses toimetada?
4. Ich fürchte, man wird mich überteuern.	4. Ma kardan, et minult liiga kallist hinda mõetakse.
5. Ich finde, daß man uns Ausländer immer überteuert.	5. Mina leian, et meie välismaalaste käest ifka liiga hinda mõetakse.
6. Würde es Ihnen unbequem sein, mich zu begleiten?	6. Kas Teile tülikas oleks, minuga ühes tulla?
7. Keineswegs, ich will es sehr gern tun.	7. Mitte sugugi, ma teen seda wäga hea meelega.
8. Wie viel kostet das?	8. Kui palju see maksab?
9. Was ist der Preis davon (oder: dafür)?	9. Mis selle hind on?

Teated grammatikast.

Umbarwulised asefõnad.

Umbarwulised asefõnad (unbestimmte Fürwörter) on: man (keegi); eba-iisituline asefõna, tarwitatakse tegufõnaga ainsuse 3. isikus. Ta tähendab, et mingi tegewus sünnib wõi sündinud on, ilma et tegijat teataks wõi ütelda tahetaks. Eesti keelde pannakse niisugune wõrm tegufõnaga, ilma asefõnata, ümber; näit: man sagt kõneldakse, keegi kõneleb; man sprach kõneldi.

einander ühtteist.

jedermann igauks.

jemand keegi.

selbst ise. Seda tarwitatakse wahel ka määrasõnaga „isegi“ tähenduses, ja seatakse siis sõna ette, millele iseäralist tähendust anda tahetakse. Näit.: er selbst war da, tema ise oli seal: selbst er war da, isegi tema oli seal.

etwas midagi, natuke, pisut.

niemand ei keegi.

nichts ei midagi, mitte sugugi.
gar nichts mitte sugugi, koguni mitte.

Keede afeõnade feaft on üksnes jedermann, jemand, niemand
käänatamad. Neid muudetakse järgmiselt:

N. jedermann	jemand		niemand	
G. jedermanns	jemand's	jemandes	niemandes	niemandes
D. jedermann	jemand	jemandem	niemand	niemandem
A. jedermann	jemand	jemanden	niemand	niemanden,

Rääituseb: Das ist niemands Sache. See ei ole kellegi asi. —
Das geht niemanden (oder: niemand) an. See ei puutu kedagi. —
War jemand während meiner Abwesenheit da? Kas keegi minu
äraoleku ajal siin oli? — Nein, mein Herr, es ist niemand hier
gewesen. Ei, herra, siin ei ole kedagi olnud. — Sagen Sie nie-
mandem etwas von dieser Sache. Ärge kellegile sellest asjast
ütelge. — Niemand hilft mir. Keegi ei aita mind. — Haben Sie
meinen Brief erhalten? Ich habe nichts erhalten. Kas saite minu
kirja kätte? Ma ei ole midagi saanud. — Sagen Sie ihm nichts.
Ärge temale mitte midagi ütlege.

Määramata armusõnu (lht. 131 ja 132) tarwitatakse sagedasti
afeõnade paigal.

Rääituseb: Er hat all sein Geld in diesem Geschäft verloren.
Ta on kõit oma raha selles äris ära kaotanud. — Dieser Mann
hat all sein Vermögen in Kalifornien erworben. See mees on kõit
enda waranduse Kalifornias omandanud. — Waren alle seine
Kinder in der Kirche? Kas kõit tema lapsed kirikus olid? —
Er ist mit allen seinen Dienern und mit all seinen Gepäck nach ei-
nem anderen Hotel gezogen. Ta on kõigi oma teenritega ja kõigi
oma pallidega teise wõerastemajasse läinud. — Alles freut sich. Kõit
rõemustamad. — Alles, was ich gesehen habe, hat mir gefallen.
Kõit, mis ma nägin, meelbis minule. — Das ist Alles, was ich
Ihnen in dieser Angelegenheit mitteilen kann. See on kõit, mis
ma Teile selles asjas teatada wõin. — Einige sagen dies, andere
sagen das. Üheb ütlewad seda, teised teist. — Haben Sie Stroh-
hüte? Nein, mein Herr, ich habe keine, aber Sie werden sie in
jedem Hutladen finden. Kas Teil õlgübaraid on? Ei, herra,
mul ei ole, aga Teile leiate neid igast lübaraspoest. — Alle vier-
undzwanzig Stunden. Iga päew (Iga kahetümne nelja tunni
jookjul). — Jeden Tag! oder: alle Tage! Iga päew! Jedes
Jahr; oder: Alle Jahre. Igal aastal.

Kirjalikud harjutused.

1. Man jagt, daß er viel Geld in diesem Geschäft verloren hat.
2. Man kann nicht alles glauben, was man hört.
3. Da haben Sie ganz (päris, täitsa) recht; die Leute reden viel, und man kann nicht alles glauben, was man hört.
4. Man fabriziert (fabrizieren — walmistama, wabritus tegema) sehr hübsche Handschuhe in Paris.
5. Meiner Ansicht nach (minu arwamise järele) fabriziert man die besten Maschinen (die Maschine—masin) in England und Amerika.
6. Man hat mir geraten nach Italien zu gehen, da meine Gesundheit sehr schwach ist.
7. Ihrer Gesundheit wegen (pärafi) hat man meiner Frau geraten in diesem Sommer nach Karlsbad zu gehen.
8. Was sagt man von dem russisch-japanischen Krieg (šõ:a)?
9. Man kann sich auf diesen Menschen nicht verlassen (sich verlassen = toetada; inimeste kohta: usaldada).
10. Man trägt diese Hüte sehr viel in Paris und Berlin.
11. Trägt man die Kleider jetzt so eng (tiitsas)? Das ist eine häßliche Mode (inetu mood).
12. Bei diesem schlechten Wetter ist es ganz unmöglich zu Fuß (jalgsi) zu gehen.
13. Lassen Sie uns eine Droschke nehmen.
14. Sollen wir nicht lieber die Pferdebahn (hoburaudtee) benutzen?
15. Steigen Sie ein, meine Herren.
16. Bitte, das Fahrgeld.
17. Wie viel beträgt es?
18. Fünf Kopeken für jede Person.
19. Hätten Sie wohl die Güte (kas oleksite nii hea; die Güte = headus), dem Konduktor mein Fahrgeld zu geben.
20. Wollen Sie die Güte haben, ein wenig zusammen zu rücken (loomale afuda)!
21. Hätten Sie wohl die Güte, dem Konduktor ein Zeichen (märki) zu geben, anzuhalten (peatada)?

22. Lassen Sie mich zuerst aussteigen, meine Dame, damit ich Ihnen herunter helfen (maha aibata) kann.

23. Bitte, reichen (ulatage; oder: geben) Sie mir Ihre Hand.

24. Warten Sie gefälligst, bis der Wagen ganz still hält (still halten — seisatama).

Sönad.

Side-sönad. Bindewörter.

aber aga, kuid	da seal, fest et, luna
allein kuid, aga, üksnes; nicht	daß et
allein . . . sondern auch mitte	denn fest et, kui; nagu
üksnes . . . waib ka; ase-	doch siisgi, aga, waib
sõna tähendab: üksinda, näit.:	damit et, sellega
sie allein tema üksinda	darum sellepärast
als kui, nagu, millal; als ob,	entweder . . . oder kas . . . eht
als wenn nagu; sowohl . . .	je . . . desto; je . . . je . . . je . . .
als auch niihästi . . . kui ka	um so . . . mida . . . seda . . .
also nõnda, seega	(wõrrelwõrdega ühenduses)
auch ka, ühes; wer auch üks	so nagu, kui; so Gott will, nagu
puhas; wenn auch olgugi,	Jumal tahab
kuiigi	sondern aga, waib
und ja, aga	wenn kui, millal
weil fest et, sellepärast et	wie . . . so kui aga, nagu
weder . . . noch ei . . . ega	wo kui, kus.

Lugemiseks.

Das Lied von der Glocke.

Vaul

kellast.

(Löpp).

Freude hat mir Gott gegeben!

Rõemu on minule Jumal annud!

Sehet, wie ein gold'ner Stern,

Waadake, nagu kulbne täht,

aus der Hülse, blank und eben,
 seeft tešta hiilgab ja file,
 schält sich der metall'ne Kern.
 toorib metakist tuum.

385. Von dem Helm zum Kranz
 Kiivrist kuni pärjami
 spielt's wie Sonnenglanz,
 mängib nagu päikesehiilgus,
 auch des Wappens nette Schilder
 ta wapi ilusad kilbid
 loben den erfahr'nen Bilder.
 kiidawad harjunud loojat.

390. Herein, herein!
 Sisše, fišše!
 Gesellen alle, schließt den Reihen,
 Sellid kōit, kinni pange ringi,
 daß wir die Glocke tausend weihen!
 et meie kella ristides pühitseme!
 Concordia! soll ihr Name sein.
 Ühendus! peab ta nimi olema.
 Zur Eintracht, zu herzlichem Vereine!
 Üksmeelele, südamlikule ühinemisele!

395. versammle sie die liebende Gemeinde.
 kogugu ta armastawat kogudust.
 Und dies sei fortan ihr Beruf
 Ja see olgu edaspidi tema kutse
 wozu der Meister sie erschuf!
 misjaoks meister teda loos!
 Soll sie im blauen Himmelszelt,
 Peab ta sinises taewatelligis,
 die Nachbarin des Donners, schweben,
 üleaedne kōuele, heljuma.

400. und grenzen an die Sternenwelt,
 ja piiril olema tähtede ilmas,
 soll eine Stimme sein von oben,
 peab heal olema ülevalt,
 wie der Gestirne helle Schar,
 nagu tähtede hiilgaw hulk,
 die ihren Schöpfer wandelnd loben
 mis oma loojat ränkates kiidawad
 und führen das bekränzte Jahr.
 ja juhivad pärjaga ehitud aastat.

405. Nur ewigen und ernsten Dingen
 Ainult igawestele ja töfistele asjabele
 sei ihr metall'ner Mund geweiht,
 olgu tema metallist juu pühitsetud,
 und stündlich mit den schnellen Schwingen
 ja igas tunnis kiirete tiwadega
 berühr' im Fluge sie die Zeit.
 pnudutagu lennul teba aeg.

Dem Schicksal leihe sie die Zunge;
 Saatusele laenaku tema feelt;

410. selbst herzlos, ohne Mitgefühl,
 ije südameta, ilma kaastundmujeta,
 begleite sie mit ihrem Schwunge
 saatku ta ühes oma õõtsumisega
 des Lebens wechselvolles Spiel.
 elu waheldusrikast mängu.

Und wie der Klang im Ohr vergehet,
 Ja nagu heli kõrvus ära lajab,
 der mächtig tönend, ihr entschallt,
 mis wägewalt kõlades, temast wälja kostab,
 daß alles Irdische verhallt.
 et kõik maapealne ära lõpeb.

Jehō mit der Kraft des Stranges
 Kõõd ühes jõuga löie
 wiegt die Glod' mir aus der Gruft,
 kaaluge kell mul wälja august,
 daß sie in das Reich des Klanges,
 et ta siise riiki helibe,

420. steige, in die Himmelsluft!
 tõusku kesse taewõhku!

Ziehet, ziehet, hebt!

Tõmmate, tõmmate, tõstke!

Sie bewegt sich, schwebt!

Ta liigub, heljus!

Freude dieser Stadt bedeute,
 rõemu sellele linnale tähendagu,

Friede sei ihr erst' Geläute!

Rahu olgu tema esimene helin!

Schiller.

XV. Spittüff.

1.

(Sürg)

1. Wie teuer verkaufen Sie das?	1. Kui kallist Teie sedit müüte?
2. Das kostet achtzehn Rubel.	2. See maksab kahetsateistkümmend rubla.
3. Das ist sehr teuer.	3. See on väga kallis.
4. Das ist sehr teuer für eine derartige Sache.	4. On niisuguse asja eest väga kallis.
5. Im Gegenteil, mein Herr, das ist sehr billig. Sehen Sie sich nur die Qualität.	5. Mitte sugugi (täitsa wastupibi), (minu) herra, see on väga odaw. Waadake ometi headust.
6. Dieser Artikel ist viel billiger, aber natürlich von geringerer Qualität.	6. See kaup (kaubasetts) on palju odavam, aga wiletsama headusega.
7. Das ist das Vorzüglichste, das es in dieser Art giebt.	7. See on kõige parem, mis sellest asjast leida.
8. Zeigen Sie mir ein anderes Muster.	8. Näidake minule teist mustert (riidekirja).
9. Dieser Stoff ist wunderschön, und das Muster ist sehr geschmackvoll.	8. See riie on ime ilus ja mustert (riidekiri) väga maitseline.
10. Das ist das allernenste (oder: das ist das neueste, das man hat).	10. See on kõige uuem.
11. Möglich, aber das Muster gefällt mir nicht.	11. Võib olla, aga mustert ei meeldi minule.
12. Zeigen Sie mir einen einfarbigen, hellen Stoff.	12. Näidake minule mingit ühevärvilist maksjat (heleda värvilist) riiet.

13. Ich kann Ihnen dasselbe Muster auch in anderen Farben geben.	13. Ma wõin Teile sellesama mustriga riiet ka teistes wärwides anda.
14. Das ist mir alles zu hell. Ich wünsche etwas dunkleres.	14. See kõit on minule liig hele. Ma soowin midagi tumedamat.
15. Ist das Ihr äußerster Preis?	15. Kas see on Teile wiimane hind?
16. Ich kann es Ihnen wirklich nicht unter dem geben.	16. Ma ei wõi Teile tõesti mitte alla selle anda.
17. Ich verdiene kaum einen Rubel daran.	17. Ma teenin selle pealt wae-walt ühe rubla.
18. Ich habe Ihnen die Ware zum Selbstkostenpreise berechnet.	18. Mina arwasin Teile kauba oma hinnaga (hinnaga, mis enesel maksab).
19. So viel mag ich nicht daran wenden.	19. Nii palju ei taha ma selle jaoks wälja anda.
20. Ich kann es anderswo billiger haben.	20. Ma wõin seda mujal odawamalt saada.
21. Da irren Sie sich; wenigstens nicht in derselben Güte (oder: Qualität).	21. Seal Teile efsite; wähemalt mitte niisama head.
22. Gut, ich will dieses nehmen. Schicken Sie ihn gefälligst nach meiner Wohnung. Hier ist die Adresse.	22. Hea küll, ma wõtan selle. Saatke ta (lahkelt) minu korterisse. Siin on adress.
23. Schicken Sie mir diese Waren mit der Rechnung nach meinem Hotel.	23. Saatke need asjad (kaubad) ühes arwega minule wõerastemajasse.
24. Wie viel macht es? Wie viel beträgt das?	24. Palju see kokku teeb?
25. Ich will es Ihnen lieber gleich bezahlen.	25. Ma maksan parem Teile kohe ära.
26. Da bekomme ich einen Rubel und dreißig Kopelen heraus.	26. Sealt saan ma rubla ja kolmkümmend kopikat tagasi.
27. Hier ist, was Sie herausbekommen (oder: hier ist Ihr Kleingeld).	27. Siin on, mis Teile tagasi tuleb.

2.

... ob wir das Unternehmen ausführen oder fallen lassen sollen.

ob (seisab abilaufe algufes)

das Unternehmen

ausführen

lasse (reegliwastane; Präsens:

ich falle, du fällst, er fällt, wir fallen, ihr fallet, sie fallen; Imperf.: ich fiel, du fielst usw. Perfektum: ich bin gefallen usw.)

lassen

fallen lassen

sollen

... kas meie ettewõtet täide saatma wõi maha jätma peame.

kas

ettewõte

täide saatma, läbi wiima

lastma, lubama, kästima

kukkuda lastma, maha jätma

pidama, sunnitud olema.

Abiajasõnu lassen ja sollen pööratakse järgmiselt:

Präsens.

Kindel kõnewiis:

Ich lasse

du lässest (läßt)

er läßt

wir lassen

ihr laßt

sie lassen

ich soll

du sollst

er soll

wir sollen

ihr sollt

sie sollen

Rahblem kõnewiis:

ich lasse

du lässest

er lasse

wir lassen

ihr laßt

sie lassen

ich solle

du sollest

er solle

wir sollen

ihr sollet

sie sollen

Imperfektum.

ich ließ

du ließeest

er ließ

wir ließen

ihr ließeet

sie ließen

ich sollte

du solltest

er sollte

wir sollten

ihr solltet

sie sollten

ich ließe

du ließeest

er ließe

wir ließen

ihr ließeet

sie ließen

ich sollte

du solltest

er sollte

wir sollten

ihr solltet

sie sollten.

Siit-ajad.

Perfektum: ich habe gelassen

oder: ich habe . . . lassen

Plusquam.: ich hatte gelassen

oder: ich hatte . . . lassen

ich habe gesollt

ich habe . . . sollen.

ich hatte gesollt

ich hatte . . . sollen.

I. Futurum: ich werde lassen	ich werde sollen.
II. " ich werde gelassen haben	
I. Konjunktiv: ich würde lassen	ich sollte
II. " ich würde gelassen haben	ich hätte sollen.
-
1. Lassen Sie uns gehen; es ist schon sehr spät und ich muß morgen ganz früh aufstehen.	1. Väähme (lastem meid minna); on juba wäga hilja ja mina pean homme üsna wara üles töusma.
2. Haben Sie mir eine Droßche holen lassen?	2. Kas lassite minule woorimeest kutsuda?
3. Lassen Sie einen Dienstmann holen, ich muß dies Gepäck nach der Bahn senden (oder: schicken).	3. Laste pakikandjat kutsuda, ma pean need pakid raudteele saatma.
4. Wo haben Sie diesen Rock machen lassen? Er sieht Ihnen sehr gut.	4. Kus Teie selle tuue teha lassite? Ta sünrib Teile wäga hästi.
5. Meine Schwester hat sich ihr Kleid bei der französischen Schneiderin machen lassen.	5. Minu õde lastis oma ülikonna Prantsuse õmblejanna juures teha.
6. Lassen Sie mir einen Polizisten holen (oder: rufen).	6. Laste minule üht politseiniku tuua (kutsuda).
7. Wen haben Sie rufen lassen?	7. Keda Teie kutsuda lassite?
8. Warum haben Sie mich nicht gleich holen lassen?	8. Miks Teie mind kohe kutsuda ei lastnud?
9. Lassen Sie uns hier zu Mittag essen, denn dieser Zug hält nirgends lange an.	9. Sööme siin lõunat, sest see rong ei peata kusagil kaua.
10. Lassen Sie uns einen Spaziergang machen; die Luft ist so angenehm.	10. Teeme (ühe) jalutuslängu õht on nii meeldiv (mõnus)
11. Sie haben uns lange warten lassen.	11. Teie lassite meid kaua oodata.
12. Mein Bruder hat sich ein neues Haus bauen lassen.	12. Minu wend loaskis enesele uue maja ehitada.
13. Lassen Sie den Herrn näher treten.	13. Laste see herra ligemale astuda.
14. Er ließ mich gestern kommen und sagte mir, daß er einen	14. Ta lastis mind eila kutsuda ja ütles minule, et

sehr unangenehmen Brief von Ihrem Lehrer erhalten hat.

ta Teie õpetaja käest wäga halwa kirja saanud on.

15. Es läßt sich nicht begreifen, wie Sie das haben tun können.

15. Ei ole arusaadam, kuidas Teie seda teha wõisite.

Es läßt sich = on, wõib, laseb ennast; es läßt sich nicht ei wõi, ei ole, ei lase. Näituseks: Es läßt sich denken, on mõeldam, wõib mõelda.

16. Darüber läßt sich sehr viel sagen.

16. Selle üle wõib wäga palju ütelda.

17. Da läßt sich nichts tun.

17. Seal ei ole midagi teha.

18. Das läßt sich hören.

18. Seda wõib kuulata.

19. Haben Sie sich entschlossen, ob wir dieses Unternehmen fallen lassen sollen?

19. Kas olete juba otsust teinud, kas meie seda ettevõtet maha jätma peame?

20. Sollen wir es fallen lassen?

20. Kas peame seda maha jätma?

21. Wer soll es tun, er oder ich?

21. Kes peab seda tegema, tema wõi mina?

22. Ich sollte schon mit dem ersten Zuge abreisen, aber es war unmöglich.

22. Mina pidin juba esimese rongiga ära sõitma, aga see oli wõimata.

23. Was soll ich ihm in betreff dieses Unternehmens mitteilen (oder: sagen)?

23. Mis pean ma temale selle ettevõtte kohta teatama (wõi ütleva)?

24. Sie hätten ihm das nicht sagen sollen.

24. Teie ei oleks temale seda mitte ütleva pidanud.

25. Sie hätten sich früher entschließen sollen; jetzt ist es zu spät.

25. Teie oleks pidanud varemalt otsustama; nüüd on liig hilja.

26. Der Arzt hätte ihm eine andere Medizin geben sollen.

26. Tohter oleks temale mingit teist rohtu andma pidanud.

27. Wir hätten ihm telegraphieren sollen; dann würden wir schon heute eine Antwort von ihm haben.

27. Meie oleks temale telegraphweerima pidanud; siis saaksime tänna juba tema käest wastuse.

28. Du hättest diese Sätze auswendig lernen sollen.

28. Sina oleksid need laused pähe õppima pidanud.

29. Wenn er kommen sollte, so sagen Sie ihm, daß ich ausgegangen bin.
29. Kui ta tulema peaks, siis ütlege temale, et ma wälja läinud olen.

„Sollte“ (siin kahtlewa kõnewiisi minewit abiajasõnast „sollen“ tarwitatakse sagedasti sidosõna „wenn“ järelle, tähendamiseks et sündmus wõimalik, usutaw on, aga mitte täitsa kindel.

30. Wenn es regnen sollte, so werde ich zu Hause bleiben müssen.
30. Kui wihma sadama peaks, siis pean ma kodu jääma.
31. Wenn Sie ihn sehen sollten, so bitte sagen Sie ihm das.
31. Kui Teie teda nägema reatsite, siis palun ütlege seda temale.
32. Wenn sich das Wetter auflären sollte, so wollen wir einen Spaziergang machen.
32. Kui ilm selgima peaks, siis läheme jalutama (teeme ühe jalutuskäigu)
33. Wenn er das Geld verlangen sollte, so sagen Sie ihm, daß ich es morgen ihm schicken werde.
33. Kui ta raha nõudma peaks, siis ütlege temale, et ma seda homme temale saadan.
34. Herr B. soll der beste Lehrer sein (oder: Man sagt, daß Herr B. der beste Lehrer ist).
34. Herra B. olewat kõige parem õpetaja (ehk: Kõneldakse et herra B. kõige parem õpetaja on).

Ajasõna „sollen“ olewiku tarwitatakse sagedasti umbkaudse arwamise ja tõenduse tähendamiseks. Siis pannakse ta Eesti keelde ebaloohase ehk kahtlewa kõnewiisi abil.

35. Man sagte mir, du sollst dort gewesen sein.
35. Minule üteldi, et sina olewat seal olnud.
36. Er soll in Amerika gestorben sein.
36. Tema olewat Ameerikas ära furnud.
37. Es soll eine große Schlacht zwischen Mukden und Loojan stattgefunden haben.
37. Mukdeni ja Loojani wahel olewat suur lahing juhtunud.
38. Er soll sehr viel Geld bei dieser Spekulation verloren haben.
38. Tema olewat selle spekulatsiooni (ärikaise) juures wäga palju ära kaotanud.
39. Die Berliner Oper soll die beste in ganz Deutschland sein.
39. Berlini ooper olewat terwel Saksamaal kõige parem.

40. Es soll gestern in Paris sehr kalt gewesen sein. 40. Eila olewat Pariisis mäga külm olnud.

Über Krankheit.

1. Wie befinden Sie sich? Wie geht's Ihnen?
2. Was machen Sie?
3. Wie fühlen Sie sich?
4. Ich bin nicht wohl. Mir ist nicht wohl.
5. Ich bin unwohl. Mir ist unwohl.
6. Ich bin leidend.
7. Er ist krank.
8. Er stellt sich krank (oder: er stellt sich, als ob er krank wäre).
9. Ich bin krank geworden. Ich bin erkrankt.
10. Es wird hoffentlich nichts auf sich haben.
11. Das wird bald vorüber gehen.
12. Ihr Zustand beunruhigt (oder: beängstigt) mich sehr.
13. Beunruhigen Sie sich seinetwegen nicht. Diese Krankheit hat nichts auf sich.

Haiguseft.

1. Kubas Teil käsi käib? (Kubas Teile terwis on?)
2. Mis Teile teete?
3. Kubas Teile enesel tunnete?
4. Ma ei ole terwe.
5. Ma olen haige.
6. Mul on walu.
7. Tema on haige.
8. Tema teeb enese haigeks (tema teeb nagu oleks ta haige.)
9. Mina olen haigeks jäanud.
10. Loobetawasti ei tähenda see suurt.
11. See läheb warsti mööda.
12. Teile seisuford teeb mind mäga rahutumaks (hirmutab mind.)
13. Ärge tema päraft rahutust tundke. See haigus ei ole suurem asi.

Seinetwegen, tema päraft — tarwitatakse sõnade: wegen seiner asemel. Samati ka: meinetwegen (wegen meiner) minu päraft; deinetwegen sinu päraft; unsertwegen meie päraft; euretwegen ja Ihretwegen teie päraft; ihretwegen tema (naist.) päraft ja nende päraft. Niisamasuguse tähendusega on ka: meinethalben, deinet halben usw.; meinetwillen, deinetwillen usw. Um Gottes willen! Jumala päraft! Meinetwegen, meinet halben tähendawad wahel ka: minugi poolest, üksipuhas. Näit.: Wollen wir spozieren gehen? Meinetwegen (oder: Meinet halben)! Kas lähme jalutama? Minugi poolest! Meinet-

wegen (meinethalben) können Sie alles tun, was Sie wollen.
Minu poolt wõite kõik teha, mis Teie tahate.

14. Er muß das Bett hüten.	14. Ta peab woodis olema (päriselt: woodit hoidma).
15. Es geht mir, Gott sei Dank, besser, aber ich muß noch immer das Zimmer hüten.	15. Minul on juba, Jumal tänatud, parem, aga ma pean ikka weel toas olema.
16. Schonen Sie Ihre Gesundheit.	16. Hoidke oma terwist.
17. Schonen Sie sich.	17. Hoidke (halatsjege) iseennast.
18. Sie sollten sich wirklich mehr schonen (oder: mehr in acht nehmen.)	18. Teie peaksite ennast tõesti enam hoidma.
19. Sie werden sich eine Krankheit zuziehen.	19. Teie teete (tõmbate ligi) omale haigust.
20. Er hat sich eine Erkältung zugezogen.	20. Ta on külmetanud.
21. Ich habe mich erkältet (oder: Ich habe mir eine Erkältung zugezogen).	21. Mina olen külmetanud.
22. Ich habe den Husten.	22. Mul on kõha.
23. Er hat die ganze Nacht hindurch gehustet.	23. Ta on terve öö läbi kõhinud.
24. Der Husten hat mich nicht schlafen lassen.	24. Kõha ei las'nud mind magada.
25. Es liegt mir auf der Brust.	25. Rinnab on mul finni.
26. Wo tut es Ihnen weh?	26. Kus Teil walu on?
27. Wenn ich huste, so tut es mir hier weh.	27. Kui ma kõhin, siis on mul siin walu.
28. Wo fühlen Sie Schmerzen? Wo haben Sie Schmerzen?	28. Kus Teie walu tunnete? Kus Teil walu on?
29. Ich habe Kopfschmerz (oder: Kopfschmerzen).	29. Mul on peawalu.
30. Er hat Zahnweh (oder: Schmerzen.)	30. Temal on hambawalu.
31. Sie hatte starke Zahnschmerzen.	31. Temal (waisi.) oli raske hambawalu.
32. Heute Nacht hatte ich Halsweh (oder: Halsschmerzen).	32. Täna õõsel oli minul taelawalu.

33. Er hatte Magenschmerzen.	33. Temal oli kõhuvalu.
34. Er hat sich den Arm (das Bein) gebrochen.	34. Ta on omal käwarre (jalaluu) murdnud.
35. Der Puls ist gut (schlecht).	35. Veretuksumine on hea (halb).
36. Sein Puls geht sehr schnell; er fiebert.	36. Tema weretuksumine on liig kiire; temal on palawik.
37. Ich finde, daß es dem Kranken (oder: dem Patienten) besser geht.	37. Mina leiian, et haigel (eht: tohiri hoolealusel) parem on.
38. Ich wünsche Ihnen gute Besserung (eht lühidalt: Gute Besserung!).	38. Soowin Teile head paranemist! Head paranemist!
39. Welcher Arzt behandelt Sie?	39. Misjagune tohter Teilid ramiitseb?
40. Haben Sie Appetit?	40. Kas Teil söögi-istu on?
41. Was sagt der Arzt zu Ihrer Krankheit?	41. Mis tohter Teile haiguse kohta ütleb?
42. Er hat mir strenge Diät verordnet.	42. Ta määras minule walju toiduwaliku.
43. Diese Krankheit ist heilbar (unheilbar).	43. See haigus on parandatav (aritamata).
44. Er ist geheilt (oder: er ist genesen).	44. Ta on terweks saanud.

Heilen, arstima, terweks tegema; geheilt, terweks tehtud, arstitud. Genesen, terweks saama, toibuma; ich genesen mina toibun; ich genesen mina toibusin, mina sain terweks; du genesest usw.; ich bin genesen usw.

45. Bitte, zeigen Sie mir Ihre Zunge.	45. Palun, näidake minule oma keelt.
46. Ihre Zunge ist sehr belegt.	46. Teile keel on väga walge (taetud).

Teated grammatikast.

Kahtlew kõnewiis.

Peale waremalt tundma õpitud Konjunktivi-wormide on Sassa keeles tegusõnadel igas aegas oma kahtlewa kõnewiisi wormid. Doome tegusõna **kaufen** pööramise kahtlewas kõnewiisis:

Präsens: ich kaufe, du kaufst, er kauft, wir kaufen, ihr kauft, sie kaufen.

Imperfektum: ich kaufte, du kauftest, er kaufte, wir kauften, ihr kauftet, sie kauften.

Perfektum: Ich habe gekauft, du habest gekauft, er habe gekauft, wir haben gekauft, ihr habet gekauft, sie haben gekauft.

Plusquamperfektum: ich hätte gekauft, du hättest gekauft, er hätte gekauft, wir hätten gekauft, ihr hättet gekauft, sie hätten gekauft.

I. Futurum: ich werde kaufen, du werdest kaufen, er werde kaufen, wir werden kaufen, ihr werdet kaufen, sie werden kaufen.

II. Futurum: ich werde gekauft haben, du werdest gekauft haben, er werde gekauft haben, wir werden gekauft haben, ihr werdet gekauft haben, sie werden gekauft haben.

Nagu siit näht, on kindla ja kahtlewa kõnewiiside wahhe wäga wäikene. Olewikus ilmaub wahhe 3. isiku juures, mis kahtlewas kõnewiisis 1. isiku sarnaselt e peale lõppeb; ta muidu jääb tegusõna lõpus e alale (kindel kõnewiis: du kaufst, ihr kauft; kahtlew kõnewiis: du kaufest, ihr kaufet). Imperfektum on ühesugune, nii kahtlewas kui kindlas kõnewiisis. Teistes, liitaegades on abiajasõnade tarwitamine kahtlewas kõnewiisis teistsugune, kui kindlas kõnewiisis. Wõrdle lhf. 67—70.

Tarwitamine.

Kahtlewat kõnewiisi tarwitatakse:

a. Peale sidosõnu: **wenn** (kui), **als wenn**, **als ob** (nõnda kui). — Näitused: Wenn er selbst da gewesen wäre, so hätte dies nicht geschehen können. Kui ta ise seal olnud oleks, siis ei oleks seda juhtuda wõinud. — Wenn Sie früher gekommen wären, so hätten Sie meine Schwester getroffen. Kui Teie waremini tulnud oleksite, siis oleksite minu õde tabanud. — Es sieht aus, als ob es regnen würde. Paistab wälja, nagu hakkaks wihma sadama. — Es sieht aus, als ob er unwohl wäre. Näib wälja, nagu oleks ta haige.

Sibesõna **wenn** wõib ka wälja jääda, sama laadiliselt nagu Gesti keelesgi sellekohased sibesõnad. Esimesed taks lauset ilmuffid siis järgmisel kujul: Wäre er da gewesen, so hätte dies nicht geschehen können. Wären Sie früher gekommen, so hätten Sie meine Schwester getroffen. — Doome weel näituseid: Hätte ich das Geld gehabt, so würde ich Ihnen Ihre Rechnung schon längst bezahlt haben. Oleks mul raha olnud, siis oleksin ma Teile Teile arwe juba ammugi ära maksnud. — Hätte er mir das gleich gesagt, so würde ich ihm nicht einen so groben Brief geschrieben haben. Oleks tema mulle seda kohe ütelnud, siis ei oleks ma temale nii jämedat kirja kirjutanud.

b. Kahtlemat kõnewiisi tarwitatakse tihti ka sibesõnade **damit** (seega, et), ja **damit nicht** (et mitte) järele. Näit.: Gehen Sie gleich zu ihm, damit er es sobald als möglich wisse. Minge kohe tema juurde, et tema seda wõimalikult pea (nii warsti kui wõimalik) teaks. — Schreiben Sie ihm, damit er nicht komme. Kirjutage temale, et ta ei tuleks. — Sie spricht mit Absicht so laut, damit jeder sie höre. Ta kõneleb meelega waljusti, et igauks teda kuuleks.

d. Tegusõnade järele, mis teatamist, palwet, soowi, käsku, luba, lootust, tertust jne. awaldawad, seisab abilauses, mis sibesõnaga **doß** algab, tegusõna kahtlemas kõnewiisis. Näit.: Bitten Sie Ihren Vater, daß er Ihnen Geld gebe. Paluge oma isat, et ta Teile raha annats. — Ich rate nicht, daß er nach Paris gehe. Ma ei soowita mitte, et ta Pariisi läheks. — Wünschen Sie, daß ich den Arzt hole? Kas scowite, et ma tohtrit kutsuksin?

1. Tegusõnade: b e f e h l e n, k ä s k i m a, j a s a g e n, ütlemä, järele käib harilikult teine tegusõna kahtlemas teguwiisis, aga selle asemel wõib sagedasti tegusõna Infinitiwis abiajõõna sollen ole wi-tuga (soll, sollst usw.) eht minewituga (sollte, solltest usw.) ühen-duses tarwitada. Näit.: Ich befehle, daß du im Zimmer bleiben sollst. (Ich befehle, daß du im Zimmer bleibst.) Mina käskisin, et sa tuppä jääma pead, (tuppä jääksid). — Ich befehl, daß die Schüler im Zimmer bleiben sollten (blieben). Mina käskisin, et koolipoisid tuppä jääma pidid, (jääksid). — Sagen Sie ihm, daß er kommen soll (käme). Ütelge temale, et ta tulema pead (tuleks).

2. Tegusõna s a g e n järele tarwitatakse sundmust awaldawa sõna sollen asemel ka pehmet mormi, abisõna mögen, soowima, tahtma. Lause tähendus jääb muidu täitsa üheks, kuid käst on soowiks, palweks muutunud. Selmine näitus: Sagen Sie

ihm, daß er kommen soll, oleks siis: Sagen Sie ihm, daß er kommen möchte.

2. Abisõna mögen, möchte tarwitatakse sagedasti ka siis, kui pealauses tegasõna: fürchten (lartma), bitten (paluma), wünschen (soowima), leiduwad. Kui pealauses eitamist ei ole, siis mõib abilause algusest sidosõna **daß** wälja jääda. Näitused: Wir fürchteten, daß er die Rechnung nicht bezahlen möchte. Wir fürchteten, er möchte die Rechnung nicht bezahlen. Meie larttime, et ta arwet ära ei maksa. — Er bat mich, ich möchte ihn besuchen. Tema palus mind, et ma teda waatama läheks. — Ich wünschte nicht, daß er hier bleiben möchte. Mina ei soowiks mitte, et ta siia jääma peaks.

4. Kui pealauses tegasõnad nagu: glauben, meinen, zweifeln, sagen, hoffen jne. olewitus või tulewitus seisuwad, siis mõib järgne tegasõna kas kindlas või kahtlewas kõnewiisil seista; isearanis küsimuste puhul. Kindel kõnewiis tunnistab ütelse tõeks, kahtlew kõnewiis kahtlaseks, uskumataks. Näit.: Glauben Sie, daß er kommen wird (kindel kõne)? Glauben Sie, daß er kommen werde (kahtlew)? Kas usute, et ta tuleb? Kas usute, et ta tuleks. — Ich glaube nicht daß er krank ist (oder: sei). Ma ei usu mitte, et ta haige on (oleks).

aleüldiselt mõib tähendada, et kindel ja kahtlew kõnewiis sagedasti ilma waheta tarwitatakse, nii et mõnitord tarwitamine kõrwa harjumisest ära ripub.

5. Kahtlewat kõnewiisi tarwitatakse ka 3. isikule käskusi andes, temale soowii awaldades. Näit.: Lang lebe der Kaiser! Kaua elagu keiser! — Gott segne Sie! Zumal õnnistagu Teid! — O, daß er käme! Oh, peaks ta tulema! — Hätte ich ihn doch nie gesehen! Kui ma teda kunagi näinud ei oleks! — Er soll seine Pflicht tun. Ta peab oma kohust täitma. — Er tue seine Pflicht. Ta täitku oma kohust.

Järgne wate kirjalikkude harjutuste seas leidub weel näituseid kahtlewa kõnewiisi tarwitamise kohta.

Kirjalikud harjutused.

1. Sagen Sie ihm, er möchte gleich nach dem Bahnhof gehen und nachsehen (jäele waadata), ob all mein Gepäck aufgegeben sei.

2. Ich fürchtete schon gestern, daß er es (s. o : das Gepäck) nicht richtig adressiert hätte, und ich glaube nicht, daß man es auf der Bahn annehmen wird.

3. Ich wünschte, Sie gingen gleich hin, damit man es mit dem nächsten Zuge richtig absende.

4. Glauben Sie nicht auch, daß er krank sei?

5. Daß ist aber gar nicht der Fall (lugu ei ole aga sugugi nii; der Fall = juhtumine, lugu), denn er schreibt mir soeben, daß er nur deshalb (sellepäraht) gestern nicht gekommen wäre, weil er eine sehr wichtige Nachricht erhalten hätte, die es notwendig (tarwilisels) machte, daß er zu Hause bliebe (jääls; bleiben = jääma).

6. Ich habe ihm geraten, daß er eine Privatwohnung nehmen möchte.

7. Ich hoffte, daß er meinen Rat befolgen (täitma) würde.

8. Haben Sie ihm nicht gesagt, daß er telegraphieren sollte, wenn er von Arzt nicht zu Hause träfe (Konj. sõnast: trefsea = tabamo, eest leidma; traf, getroffen).

9. Es würde mir sehr leid tun, wenn er mein Schreiben vom letzten Montag nicht erhalten hätte, denn ich weiß daß er das Geld höchst nötig (mõga hästi) braucht.

10. Er sagte mir, daß seine Mutter krank wäre (oder: sei).

11. Sagte er nicht, daß sie Kopfweg habe (oder: hätte)?

12. Ich glaube nicht, daß Sie so gut deutsch sprechen.

13. Er behauptete (täendas) daß er es nicht machen könnte (oder: könne).

14. Ich vermutete (vermuten = aimama, arvama), daß er nicht so arm wäre, als er sagte.

15. Er fragte mich, ob ich sie kenne, und ich sagte nein.

16. Er glaubt, daß er Unrecht hat.

17. Ich frage dich zum letzten Mal, ob du gehen willst oder nicht.

18. Er will nicht glauben, daß sein Bruder Bankrott gemacht hat.

19. Ich bin überzeugt (kindlasti uslum), daß er es getan hat.

20. Er sagte, seine Mutter wäre krank; sie hätte Kopfweg.

21. Er behauptete, er könnte es nicht machen.

Sõnad.

Rõige tarvitatawamad tegusõnad.

Die gebräuchlichsten Zeitwörter.

T ä h e n d u s: Reeglimastastel tegusõnadel on klamrites need wormid, mis reeglimõeduliseft põoramiseft lahku lähewad, üles antud; peaaasjalikult Imperfektum (wahel ka Konjunktivis) ja minewiku teesõna (Partizip præteriti).

Kui olewikus ainsuse 1. ja 2. isil ja kästõnes ainsuse 2. isil reeglimastased on, siis paneme ka neid klamrites üles; esimeft Imperfektumi ette, wiimast Imperfektumi järelle. Wiimase wormina (klamrites) seisat minewiku teesõna, mis abiajasõnadega **sein** ja **haben** ühenduses liit-aegasi sünnitab. Tegusõnad, mis liitaegades abi-ajasõnaga **sein** (aga mitte, nagu harilik, **haben**) ühendusesse heidawad, on tabelis täheletesega* ära märgitud.

Et õppijale tarwiliste sõnade leidmist kergendada, on raamatu lõpus iseäraline tabel, kus Saksa teesõnad reeglimastastel tegusõnad tähestiku korra järjek. üles pandud.

Essen und Trinken. Sõd:

Fasten paastuma.

mine ja joomine.

Frühstücken hommikulst sööma zu Abend essen, oder: zu Nacht essen (w.: essen) õhtust sööma.

Essen (du issest¹) oder: iszt, er iszt; ich aß, du aßest²); Konj. ich äße, du äßest; Imperat. isz²); Particip: gegessen) sööma.

Fressen (du frissest od.: frißt, er frißt, fraß, fraßest; fräße, fräßeßest; frißt, gefressen) sööma (loomu kohta); õgima.

Trinken (trank, trankst; tränke tränkest; getrunken) jooma.

Schlucken neelama.

Rauen närima, purema.

Salzen soolama.

Schneiden (schnitt, schnittst od. schnittest; geschnitten) lõikama.

Saufen (hoff; gesoffen) jooma (loomu kohta; halvastawalt ka jaodikute kohta).

Zerschneiden (waata: schneiden) latti lõikama.

Beißen (biß; gebissen) hammus-tama.

Kosten maitsema.

1) Teised wormid on reeglimõedulised (ich esse, wir essen, ihr esset, sie essen).

2) Järgnewate wormide sünnitamine on iseenesest mõistetaw (er aß, wir aßen, ihr aßet, sie aßen). Kästõne paljus (esset) on reeglimõeduline, sest ta sünnib olewiku paljuse 2. isitu wormist.

Samalugust korda peame ka teiste reeglimastaste tegusõnade juures.

Schlafengehen. Magama minema.

Sich niederlegen maha heitma.

Schlafen (du schläfst; schlief, schliefst; geschlafen) magama.

Einschlafen* (waata schlafen) uinuma, magama jääma.

Wachen walwama, ärkwel olema.

Erwachen* (er= on eraldataw); aufwachen* (auf on eraldataw) üles ärkama.

Träumen und nägema.

Ruhen puhkama, rahus olema.

Schnarchen norstkama.

Aufstehen* (stand auf; aufgestanden) üles tõusma.

Schläfern unijeks jääma; es schläfert mich tukun, jään unijeks.

Einschläfern uinutama.

Sich ankleiden. Riidesse panema.

Ankleiden riidesse panema (teist)

Sich ankleiden riidesse panema (ennast).

Anziehen (ich zog an; angezogen) selga panema, selga tõmbama; näit.: ich zog die Stiefel an, ma tõmbasin saapad jalga.

Ausziehen ich zog aus; angezogen maha tõmbama, riideid seljast ära wõtma. Näit.: Er zieht sich die Kleider aus. Ta wõtab enesel riided seljast.

Er zieht mir die Stiefel aus. Ta wõtab minul saapad jalast.

Sich anziehen ennast riidesse panema.

Sich ausziehen ennast riided lahti wõtma.

Auskleiden riided lahti wõtma.

Sich auskleiden ennast riided lahti wõtma.

Kämmen sugema, kammima.

Sich kämmen (ennast) sugema, kammima.

Sich das Haar aufmachen omal juulfeid ülesseadma.

Den Hut aufsetzen kübarat pähe panema.

Den Hut abnehmen (nahm ab; genommen) kübarat peast ära wõtma.

Zufnöpfen nõöpisi kinni panema.

Aufsnöpfen nõöpisi lahti peastma.

Sich schnüren, nõõrima, ennast siduma.

Gewöhnliche menschliche Handlungen. Harilikud inimeste tegemused.

Lachen naerma.

Weinen nutma.

Seufzen ohkama.

Niesen aivastama.

Gähnen haigutama.

Husten tõhima.

Heiser sein healetu olema, kähisedes kõnelema; heiser werden healetuks jääma; ich bin heiser mina olen healetu, mul on heal ära; ich werde heiser werden ma jään healetuks.

Blasen (du bläsest oder bläst, er bläst; ich blies, du bliesest; blas! oder blasel geblasen) puhuma.

Sehen (du siehst, er sieht! sah;

- sähe; sieh! gesehen) nägema
waatama.
- Ansehen** (w.; sehen) waatama.
- Sich ansehen** (w.: sehen) waat-
lema, tähele panema; ich sehe
mir das Haus an, mina waat-
len maja.
- Zusehen** pealt waatama, nägema.
- Betrachten** waatlema, tähele pa-
nema.
- Hören** kuulma, kuulama.
- Anhören**, kuulama, pealt kuu-
lama.
- Zuhören** pealt kuulama.
- Riechen** (roch: riech; gerochen)
haistma; lehtama.
- Pfeifen** (pfiß, gepfißen) wilis-
tamo.
- Spucken** sülgama.
- Ausspucken** mälja sülitama.
- Sich die Nase schnauben** nina
nuustama; ich schnaube **mir**
die Nase, ma nuustan eniel
nina.
- Schwitzen** higistama.
- Grüßen** terwitama; nõuab **Alt-
t.**; ich grüße Sie ma terwitau
Leid.
- Ritzeln** löbistama.
- Krazen** kriimustama, kraisima.
- Lehren** õpetama.
- Lernen** õppima.
- Strafen** taristama, nuhtlema.
- Loben** tiitma.
- Labeln** laitma.
- Geben** (du gibst, er gibt; gab;
gäbe; gib! gegeben) andma.
- Verteidigen** kaitsema.
- Bieten** (bot; böte; geboten) pak-
kuma.
- Anbieten** (bot an; angeboten)
pakkuma.
- Verbieten** (verbot; verboten) kee-
lama.
- Duälen** piinama.
- Handeln** talitama, toimetama;
kauplema.
- Mißhandeln** (wen?) piinama (ke-
dagi).
- Schlagen** (du schlägst, er schlägt;
ich schlug, du schlugest oder
schlugst; schläge, schlügest; schlag!
od. schlage! geschlagen) lööma.
- Hassen** wihtama.
- Verachten** põlgama, halwaks pi-
dama.
- Verzeihen** (verzieh; verziehen) an-
deks andma.
- Streiten** (stritt; gestritten) tülit-
sema, kaklema.
- Zanken** riidlema.
- Beschützen** kaitsema, warjama.
- Verlassen** (verließ; verlassen) maha
jätma.
- Segnen** õnnistama.
- Bewünschen** ära needma, kiruma.
- Spielen** mängima.
- Gewinnen** (gewann; gewonnen)
wõitma.
- Verlieren** (verlor; verloren) kao-
tama.
- Wetten** kihla medama.
- Wagen** julgema; kaalu peale
panema.
- Amüßeren** lõbustama; sich amü-
ßeren lõbutsema.
- Spotten** pillkama, hirwitama.

- Fragen küsima.
- Backen (du backst; buck; gebacken) küpjetama.
- Graben (du gräbst, er gräbt; grub; grube; gegraben) taewama.
- Einladen (lub ein; eingeladen) kutsuma.
- Schaffen (schuf; geschaffen) looma; talinama.
- Tragen (du trägst, er trägt; trug; trüge; getragen) sandma.
- Wachsen* (du wächst, er wächst; wuchs; wüchse; gewachsen; ch=!) laswama.
- Hangen (hing, gehangen) rip-puma.
- Hängen, riputama, pooma.
- Rächen od. sich rächen lätte ma'sma.
- Erschrecken (du erschreckst, er erschrickt; erschreck; erschrecke; erschrick; erschrocken); sich erschrecken kohutama.
- Erschrecken (du erschreckst, er erschreckt; erschreckte; erschrecke; erschreckt) kohutama, hirmus-tama.
- Sprechen (du sprichst, er spricht; sprach; spräche; sprich; gesprochen) könelema, juttu ajama.
- Neben könet pidama.
- Stechen (du stichst, er sticht; stach; stäche! stich! gestochen) tor-kima.
- Treffen (du triffst, er trifft; traf; träfe; triff! getroffen) tabama, peale juhtuma.
- Schelten (du schiltst, er schilt; schalt; schölte; schilt! gescholten) taplema, söitlema, haugutama.
- Stehlen (du stiehlest, er stiehlt; stahl; stähle; stiehl! gestohlen) warastama.
- Helfen (du hilfst, er hilft; half; hülf; hilf! geholfen) aitama.
- Sterben* (du stirbst, er stirbt; starb; stürbe; stirb! gestorben) surema.
- Verderben (du verderbst, er verderbt; verderb; verderbe; verdirb! verderben) rikkuma, hal-wats tegema; tarwitatakse ta reeglimöedulifelt, fiis tähendab: häwitama, hukta saama.
- Verhehlen (verhöhlen) warjama, ära peitma.
- Genesen* (du genesest; ob. geneßt, er geneßt; genas; genesel; genesen) terwets saama; haiguseft paranema.
- Lesen (du liestest od. liest, er liest; las, lasest; läse; lies! gelesen) lugema.
- Stehen* (stand; stände; gestanden) seisma.
- Rennen (nannte; genannt) nime-tama.
- Senden (sandte; gesandt) saatma, läkitama.
- Wenden (wandte; gewandt) pöö-rama.
- Leiden (litt; gelitten) amatama, walu tundma.
- Pfeifen (piff; gepfiffen) wilis-tama.
- Streichen (strich; gestrichen) fili-

- tama; üle wärmima; läbi kriipsutama.
- Weichen*** (wich; gewichen) taganema, kõrwale astuma; reeglismõeduliselt muudetud, tähendab: niiskuma, niiskeks tegema, pehmeks saama.
- bleiben*** (bleib; geblieben) jääma viibima.
- Weiden** (mied, gemieden) kõrwale hoidma.
- Breien** (pries; gepriesen) kiitma, ülistama.
- Reiben** (rieb; gerieben) hõeruma nõhtima.
- Scheiden** (schied; geschieden) lahutama, lahutama.
- Scheinen** (schien; geschienen) paistuma, näima.
- Schreiben** (schrieb; geschrieben) kirjutama.
- Schreien** (schrie; geschrieen) karjuma.
- Schweigen** (schwie; geschwiegen) vaikima, wait olema.
- Speien** (spie; gespien) sülitama.
- Treiben** (trieb; getrieben) ajama; talitama, toimetama; kasutama.
- Heißen** (heiß; geheißen) kutsutama, hüüdma, kästima, kutsutud, hüütud, kästud saama; tähendama (das heißt see tähendab).
- Geltingen** (gelang, gelänge; gelungen) õnneks minema, lorida minema.
- Finden** (fand, fände; gefunden) leidma.
- Mißlingen** mißlang mißlänge; mißlungen) äpardama, nurjamine.
- Klingen** (klang, klänge; geklungen) kõlama.
- Klingen** (rang ränge; gerungen) maadlema; ringutama; wäänama, püüdma.
- Verschlingen** (verschlang, verschlänge; verschlungen) ära neelama.
- Schlingen** (schlang, schlänge; geschlungen) ahnekti neelama; umschlingen punuma, ümbertinni hakkama.
- Schwinden** (schwand, schwände; geschwunden) od.: verschwinden (verschwand; verschwunden) kaduma.
- Sinken*** (sank, sank; gesunken) wajuma, alanema.
- Versinken*** (versank, versänkte; versunken) põhja wajuma, kaduma.
- Binden** (wand gewunden) punuma, põimima.
- Zwingen** (zwang, zwänge; gezwungen) sundima.
- Spinne** (spann, spönnne, gesponnen) kedrama.
- Beginnen** (began, begönnne, begonnen) algama.
- Sitzen** (saß, säße; gefessen) istuma, maha istuma.
- Bringen** (brachte, brächte; gebracht) tooma.
- Biegen** (bog, böge; gebogen) painutama.
- Frieren** (fror, fröre; gefroren) külmetama.

Genießen (genöß, genöße; genossen) maittama, kasu saama, tarwitama.

Schieben (schob, schöbe, geschoben) lüftama, eemale töutama.

Schießen (schuß, schöße; geschossen) püssi lastma; ruttama.

Schließen (schloß, schlöße, geschlossen) finni panema, lufus-tama.

Verdrießen (verdroß, verdröße; verdrossen) pahandama, tufasets tegema.

Wiegen (wog, wöge; gewogen) kaaluma; (wiegte, gewiegt) hällitama.

Wiegen (lag; läge; gelegen) lamama, maas olema.

Stoßen (du stoßest od. stößt, er stößt; stieß; gestoßen) töutama.

Gönnen lubama, ofaks andma, Löschen (lösch od. löschte; gelöscht od. gelöscht) kustutama.

Schwören (schwur, schwüre; geschworen) wannet wanduma.

Rufen (rief; gerufen) hüütmo, kutsama.

Tun (tat, täte; getan) tegema, talitama.

Machen tegema.

K a u f e n. O s t m a.

Kosten maksma, hinnas olema.

Handeln kauplema, äri ajama; tingima.

Bezahlen maksma, ära maksma.

Zahlen maksma.

Überteuern liig kalliks panema.

Verkaufen ära müüma.

Leihen (lieh; geliehen) laenuks andma, laenuks wõtma.

Vorgen laenama.

Dingen (dang od. dingte; degunden od. degingt) kauplema, tingima! teenistufesse pal-kama.

Die Bewegung. Liikumine.

Bewegen liigutama; (reegliwas-taselt muutudes; bewog, bewogen) kihutama, meelitama.

Sich bewegen liikuma.

Gehen* (ging; gegangen) minema käima.

Wandeln käima, hulkuma.

Kommen* (kam, käme; gekommen) tulema.

Fahren* (du fährst, er fährt, fuhr, führe; gefahren) sõitma.

Treten* (du trittst, er tritt, trat, träte; getreten) astuma, peale astuma; tallama.

Schreiten* (schritt; geschritten) sammuma.

Laufen* (du läufst, er läuft; lief; gelaufen) jooksuma.

Folgen (Pers: ich bin gefolgt od. ich habe gefolgt) järgnema, järel minema.

Fliehen* (floß, flöhe; geflohen) põgenema.

Kennen (rannte, gerant) jooksuma.

Entfernen ära saatma; kaugemale saatma.

Sich entfernen lahtuma, eemale minema.

Nähern ligistama.

Sich nähern ligemale tulema,
liginema.

Reiten* (ritt; geritten) ratsutama.

Fließen* (floß; geflossen) woola-
ma, hoowama.

Drehen keerutama.

Fallen* (du fällst, er fällt; fiel;
gefallen) kukkuma. — Mitte
ära wahetaba tegusõnaga
gefallen (du gefällst, er ge-
fällt; gefiel, gefallen) meel-
dima.

Geleiten saatma.

Begleiten saatma, kaasas käima.

Ankommen (kam an; angekommen)
kohale jõudma.

Springen* (sprang, spränge; ge-
sprungen) hüppama, largama.

Tanzen tantsuma.

Schwimmen (schwamm, schwöm-
me; ich bin od. ich habe ge-
schwommen), ujuma.

Fliegen* (flog, flöget; geflogen)
lendama.

Kriechen* (kroch, kröche, gekrochen)
roomama.

Hineingehen* (ging hinein; hinein
gegangen) sisse minema.

Herausgehen* (ging heraus; he-
rausgegangen) wälja minema
(hoonest).

Ausgehen* (ging aus; ausgegan-
gen) kodust ära minema, jalu-
tama.

Sehen istuma, istuma sun-
dima.

Sich sehen istet wõtma, maha
istuma.

Steige* (stieg; gestiegen) ronima,
üles ronima.

Spazieren jalutama.

Gleiten* (glitt; geglitten) liugle-
ma, libisema.

Heben (hob; gehoben) tõstma.

Zittern wärisema, löbisema.

Hand-Verichtungen. Kätalitused.

Arbeiten tööb tegema.

Berühren puudutama.

Binden (band; gebunden) siduma.

Losbinden (band los, losgebun-
den) sidemest lahti tegema.

Zubinden (band zu; zugebunden)
kinni siduma.

Zuknöpfen nõöpisi kinni panema.

Losknöpfen nõöpisi lahti tegema.

Nehmen (du nimmst, er nimmt;
nahm, nähme; nimm! genom-
men) wõtma.

Sammeln koguma.

Drücken suruma pigistama.

Halten (du hältst, er hält; hielt,
gehalten) pidama, hoidma.

Brächen (du brichst, er bricht;
brach; bräche; brich! gebrochen)
murdma.

Bedecken kinni latma, warjama.

Aufdecken latte alt wabastama,
awama.

Messen (du mißest od. mißt, er
mißt; maß, mäße; miß! ge-
messen) mõetma.

Zudecken kinni latma.

Reinigen puhastama.

Reiben (rieb; gerieben) õeruma,
nühkima.

Befasten kobama.

Krazen kribima, kriimustama.

Werfen (du wirfst; er wirft; warf; würde; wirf! geworfen) loo-
pima, wiskama.

Fangen (du fängst, er fängt;
fang; fang! od. fange, gefan-
gen) püüdma.

Waschen (du wäschest od. wäschst,
er wäscht; wusch, wüsche;
wasch! od. waschel gewaschen)
pesema.

Melken (gemelkt od. gemolken)
lüpšma.

Reißen (riß; gerissen) kiskuma,
rebima.

Kneifen (kniff; gekniffen) näpiš-
tama.

Malen, maalima, wärwima.

Mahlen, jahwatama.

Greifen (griff; gegriffen) haa-
rama, finni wötma.

Geistige Berichtigungen.

Waimu tege wused.

Erinnern meelde tuletama.

Sich erinnern mäletama, meelde
tulema.

Vergessen (du vergiffest od. ver-
gißt; vergaß, vergäße; ver-
giß! vergessen) unustama.

Denken (dachte, gedacht) mötlema.

Glauben, uskuma, arwama, möt-
lema.

Beobachten tähele panema, waat-
lema.

Kennen (kannte, gekannt) tundma,
tuttaw olema.

Zweifeln kahtlema.

Wissen (du weißt, er weiß; wußte,
wußte; wisse, gewußt) teadma.

Sich einbilden ette kujutama,
mötlema (ich bilde mir ein).

Wünschen soowima.

Hoffen lootma.

Fürchten od. sich fürchten kartma.

Versichern tšendama finnitama.

Beurteilen otšustama, hindama.

Raten (du rätst, er rät; riet; rat!
od. rate! geraten) nõu andma;
erraten üles arwama.

Begreifen (begriff; begriffen) aru
saama, mõdistma.

Verstehen (verstand, verstände;
verstanden) aru saama.

Sinnen (sann; sänne od. sönne;
gesonnen) mötlema, aru pi-
dama, meeli mõlgutama.

Täiendawad harjutused.

Das Mittagessen.

Õõunafööf.

1. Guten Tag, mein lieber Freund!	1. Tere õõunast (head päewa) (minu) armas sõber!
2. Sind Sie schon von Ihrer Reise zurückgekehrt?	2. Kas olete juba oma reisult tagasi jõudnud?
3. Seit wann sind Sie in Reval?	3. Mis ajast saadil Teie Tallinnas olete?
4. Seit gestern Abend.	4. Eila õhtust saadil.
5. Mein erster Besuch gilt Ihnen (gelten — maksma, hinnas olema).	5. Minu esimene wõõruskäit on Teie.
6. Das ist sehr liebenswürdig von Ihnen.	6. See on Teie poolt väga lahe.
7. Hoffentlich machen Sie mir das Vergnügen, bei mir zu speisen.	7. Soodetawasti teete minule meelehääd (õõbu), et minu juures sõõte.
8. Wie finden Sie diese Suppe?	8. Kudas see supp Teile maitseb?
9. Ausgezeichnet; Ihr Koch ist ein Mann von Geschmack, wie ich sehe.	9. Üli hästi; Teie toik on maitsekas mees, nagu ma näen.
10. Darf ich ihnen ein Stück Rindfleisch anbieten?	10. Kas tohin Teile (tüki) loomalihha pakkuda?
11. Ich esse gut durchgebratenes Rindfleisch sehr gern.	11. Hästi küpsenud loomalihha sõõn ma väga hea meelega.
12. Wollen Sie sich gefälligst selbst bedienen (teenima).	12. Wõõtko omale ise ette.
13. Hier sind Bratkartoffeln, Gurken und Blumenkohl.	13. Siin on praetud kartulaid, kurtlisi ja lillekapsast.
14. Essen Sie Gurken gern?	14. Kas teie kurtlisi heameelega sõõte?
15. Nein, gar nicht.	15. Ei, mitte sugugi.

16. Dann, bitte, nehmen Sie Blumentohl oder ein an- deres Gemüse.	16. Siis palun, wõtte lillekapjast wõi muud keeduwilja.
17. Was für einen prächtigen Lachs man dort aufrägt!	17. Seal kantakse aga tore lõhe- kala lauale!
18. Das ist für ihr ein schönes Stück.	18. See on tõesti ilus tükk.
19. Hier ist Sauce (l.: Soosse).	19. Siin on kaste.
20. Ich esse ihn lieber mit Essig und Öl.	20. Ma süõn ennemalt äädika ja õliga.
21. Vergessen Sie nicht, daß Fische schwimmen wollen.	21. Ärge unustage, et kalad ujuda tahawad.
22. Würden Sie wohl die Güte haben, den Salat anzurich- ten, währenddessen ich den Braten tranchiere (= sch).	22. Kas oleksite nii hea ja seak- site salati walmis, kuni ma praadi lahti lõikan.
23. Mit Vergnügen.	23. Hea meelelega.
24. Johann, reichen Sie mir das Salz und den Pfeffer, das Öl und den Essig.	24. Juhan, ulatage (andke) mi- nule soola ja pipart, õli ja äädikat.
25. So jetzt ist genügend umge- rührt.	25. Noh, nüüd on küllalt se- gatud.
26. Sehen Sie nach, ob Sie ihn Ihrem Geschmacke nach finden.	26. Waadake, kas Teie teda oma maitse kohaselt leiate.
27. Er ist ausgezeichnet.	27. Ta on ülihea.
28. Werden Sie etwas Braten nehmen?	28. Kas wõtate sugu küpsist?
29. Essen Sie gern Fettiges?	29. Kas lõõte heameelelega ras- wai?
30. Geben Sie mir etwas Ma- geres, wenn ich bitten darf.	30. Andke minule natuke lah- jat (liha), kui ma paluda tohin.
31. Hoffentlich werden Sie dies- ses Stück nach Ihrem Ge- schmacke finden.	31. Loodetawasti on see tükk Teie maitse iärese.
32. Sie haben keine Sauce.	32. Teil ei ole kastet (soosti).
33. Bitte um Entschuldigung, ich habe genug.	33. Palun wabandust, mul on küll.

34. Wie finden Sie den Braten?	34. Mis Teile küpsifest armate?
35. Er zererschmilzt einem auf der Zunge.	35. Ta sulab lausa keele peal ära.
36. Darf ich Ihnen ein Stück Braten anbieten?	36. Kas ma tohin Teile tüki küpsist pakkuda?
37. Erlauben Sie mir Ihnen ein Stück Braten zu reichen?	37. Kas lubate, et ma Teile tüki küpsist ulataksin?
38. Ich bitte Sie um ein ganz kleines Stückchen, nur um es zu kosten.	38. Ma palun õige väikeste tüki, kõigest, et seda maitse- seda.

W ä h e n d a w a d n i m i s d n a d, mis selle läbi tekkivad, et esialgselle sõnatüwile löpp **chen** wõi **lein** juurde lisatakse, on alati a s j a = s u g u, kuigi sõna esialgsel kujul mõne teise sugu hulka kuulub. Näituseks on: das **Mäb-chen** tüdruk das **Fräulein** preili, neiu, ta a s j a = s u g u, kuigi neid wähendamas mõttes ei tarwitata; aga nende grammatikaline kaju tuleb sõnadest: die **Magd**, die **Frau**.

39. Decken Sie ab, und bringen Sie uns den Kaffee.	39. Koristage lauvalt ära ja tooge meile kohwi.

Höflichkeitsformeln.

Wiisakuse üteldused.

a. Bittiformeln.

a. Palumise sõnad.

1. Darf ich Sie bitten?	1. Kas ma tohin paluda?
2. Dürfte ich Sie bitten, mir zu sagen...	2. Kas ma tohiksin paluda, minule ütelda...?
3. Dürfte ich Sie um eine Gefälligkeit bitten?	3. Kas ma tohiksin Teilt lahkuse tegu paluda?
4. Ich habe eine Bitte an Sie.	4. Mul on Teile palwet.
5. Haben Sie die Güte, mir zu sagen.	5. Olge nii lahke ja ütelge minule.
6. Ich wollte Sie um eine Gefälligkeit ersuchen.	6. Ma tahaksin Teilt üht lahkust (lahkuse tegu) paluda.
7. Würden Sie mir wohl einen Gefallen erweisen?	7. Kas Teile minule meelehead üles näi aksite?
8. Wenn ich nicht fürchten müßte, unbescheiden zu sein, so möchte ich Sie bitten.	8. Kui ma mitte ei kardaks, wiisakuseta olla, siis tahaksin ma paluda ..
9. Würden Sie die Güte haben...	9. Kas oleksite nii hea...

10. Würden Sie mir wohl einen Augenblick Gehör geben?	10. Kas Teie mind küll filmaspilguks kuulda wõtaksite?
11. Wenn es Ihnen gefällig wäre . . .	11. Kui see Teie meelejärele oleks . . .
12. Machen Sie mir dies Vergnügen.	12. Tehte minule seda lõbu.
13. Ich bitte Sie darum.	13. Ma palun Teid sellepärast.
14. Schlagen Sie mir meine Bitte nicht ab.	14. Ärge minu palwet tagasi lülake.
15. Ich bitte Sie, denken Sie an mich.	15. Ma palun, mõtelge minu peale.
16. Sie würden mich unendlich verbinden, wenn. . . .	16. Teie teeksite mulle lõpmata head (teeksite mind lõpmata mõlglasteks) kui . . .
17. Zählen Sie auf meine Erkenntlichkeit.	17. Usaldage minu tänumeelt.
18. Ich würde Ihnen sehr dankbar sein, wenn . . .	18. Mina olekfin Teie wäga tänulik, kui . . .
19. Wiederholen Sie, bitte, was Sie gesagt haben.	19. Palun, korrake, mis Teie ütlesite.
20. Was beliebt?	20. Mida soovite (mis meeldib)?
21. Wie sagten Sie?	21. Mis Teie ütlesite?
22. Bitte, hören Sie mich an!	22. Palun, kuulge mind!

b. Dankformeln.

1. Ich danke Ihnen.
2. Ich danke Ihnen verbindlichst.
3. Tausend Dank.
4. Besten Dank.
5. Ich sage Ihnen meinen besten Dank.
6. Ich bin Ihnen sehr verbunden.
7. Das hieße (Infinitiv: heißen) Ihre Güte mißbrauchen.

b. Tänuawalbused.

1. (Ma) tänan Teid!
2. Tänan Teid üliwäga.
3. Tuhat tänu.
4. Kõigeparemat tänu.
5. Ma ütlen (awaldan) Teie oma kõige paremat tänu.
6. Ma olen Teie wäga tänulik (wäga mõlga).
7. See oleks (tähenõu) Teie headuse kurjasti tarwitamine.

8. Sie sind sehr gütig.
9. Ich bin Ihnen sehr dankbar für Ihre Güte.
10. Im Gegenteil, ich bin es, der Ihnen dafür zu danken hat.
11. Ich kann Ihnen nicht genug dafür danken.
12. Ich danke Ihnen im voraus.

8. Teie olete väga hea (lahke).
9. Ma olen Teie headuse eest väga tänulik.
10. Hoopis vastupidi, mina olen, kes Teid selle eest tänama peab.
11. Ma ei suuda (ei wõi) Teid selle eest küllalt tänada.
12. Tänan Teid ette juba.

c. Entschuldigungsformeln.

1. Entschuldigen Sie!
2. Verzeihen Sie.
3. Ich bitte um Verzeihung.
4. Bitte sehr. — Hat nichts zu sagen.
5. Bitte tausendmal um Entschuldigung (od.: Verzeihung).
6. Ich kann mich irren, aber...
7. Ich irre mich gewiß, aber...
8. Bitte um Entschuldigung, die Sache verhält sich ganz anders.
9. Nehmen Sie es nicht übel.
10. Legen Sie es nicht übel aus (auslegen = tähendust otsima, seletama).
11. Bitte, entschuldigen Sie mich bei ihm.
12. Seien Sie mir nicht böse.
13. Seien Sie mir deshalb nicht böse.

c. Wabandamised.

1. Wabandage!
2. Andke andeks.
3. Palun andeksandmist.
4. Võtke heaks (Palun väga). — Ei tähenda midagi.
5. Palun tuhat korda wabandust (andeksandmist).
6. Ma võin eksida, aga...
7. Ma eksin tõesti (mististi), aga...
8. Palun wabandust, asi on hoopis teisiti.
9. Ärge pange pahaks.
10. Ärge seda halvasti mõistke.
11. Palun, wabandage mind rema ees.
12. Ärge minu peale kuri olge.
13. Ärge sellepärast minu peale kuri olge.

d. Formeln des Bedauerns.

1. Es tut mir leid, daß ...
2. Das tut mir leid.

d. Rahetsuse ütetused.

1. Mul on kahju, et... (Mulle teeb valu, et...)
2. Sellest on mul kahju.

3. Das tut mir unendlich leid.
4. Ich bedaure sehr, daß...
5. Ich könnte es beim besten Willen nicht tun.
6. Ich könnte es nicht tun, wenn ich auch wollte.
7. Es tut mir außerordentlich leid, daß ich Ihnen hierin nicht helfen kann.

3. Mul on lõpmata kahju.
4. Ma kahetsen väga, et...
5. Ma ei võiks kõige parema tahtmisegaagi seda teha.
6. Ma ei võiks seda teha, kui ma tahaksingi.
7. Mul on lõpmata kahju, et ma Teid siin aidata ei saa.

Vom Befinden.

1. Wie befinden Sie sich?
2. Wie gehts's mit Ihrer Gesundheit?
3. Danke, es geht ziemlich gut.
4. Befinden sich alle wohl bei Ihnen?
5. Sie sind alle wohl auf.
6. Ich danke, meine ganze Familie ist gesund.
7. Wie ist es Ihnen ergangen, seitdem ich Sie gesehen habe?
8. Wie befindet sich Ihr Freund?
9. Ist Ihre Frau Mutter wohl?
10. Sie befindet sich nicht wohl. Sie ist etwas unpaßlich.
11. Was fehlt ihr?
12. Was hat sie für eine Krankheit?
13. Sie hütet das Bett.
14. Sie hat Kopfweg und ist genötigt das Zimmer zu hüten.
15. Ihre Frau Gemahlin ist ein wenig unpaßlich gewesen?
16. Ja, meine Frau hatte sich erkältet, aber sie ist vollkommen wieder hergestellt.

Terwise olekust.*)

1. Kudas Teie terwis on?
2. Kudas lugu Teie terwisega on?
3. Tänan, läheb kaunis hästi.
4. Kas Teie juures kõit terwed on?
5. Kõit on terwed.
6. Ma tänan, terwe minu perekond on terve.
7. Kudas on Teie käsi käinud, peale selle kui ma Teid nägin?
8. Kudas Teie sõbra käsi käib?
9. Kas Teie ema terwe on?
10. Ta ei ole mitte terve. Ta on sugu haiglane.
11. Mis temal wiga?
12. Mis haigus tal on?
13. Ta on woodis haige.
14. Tal on peawalu ja ta peab toas olema.
15. Teie abikaasa on sugu haiglane olnud?
16. Jah, minu naine oli ennast ära külmetanud, aga ta on jälle täiusa paranenud.

17. Ich habe den Husten.	17. Mul on köha.
18. Meine Frau hat den Schnupfen.	18. Minu naisel on nohu.
19. Als ich vom Fest zurückkam, habe ich mich erkältet.	19. Pidult tagasi tulles külmetasin ma.
20. Ich möchte gern zu Bett gehen, ich fühle mich nicht recht wohl.	20. Ma tahaksin heameelega woodisše minna, ma ei tunne ennast õige terwe (hea) olema.
21. Ich habe Kopfschmerz; Zahnschmerzen; Halschmerzen; Leibscherzen; Augenschmerzen; Ohrenscherzen.	21. Mul on peawalu; hamba walu; kaelawalu; kõhuwalu; silmawalu; kõrwawalu.
22. Sehe ich nicht blaß aus?	22. Kas ma ei paista kahwatu olema?
23. Ja wohl, Sie sehen schlimm aus.	23. Jah, Teie wäljanägemine on halb.
24. Ich weiß nicht, was mir fehlt.	24. Ma ei tea mitte, mis mul wiga (puudub).
25. Lassen Sie einen Arzt holen.	25. Laske tohtrit kutsuda.
26. Kennen Sie einen deutschen Arzt.	26. Kas Teie üht Saksa tohtrit tunnete?
27. Hoffentlich wird das nichts auf sich haben.	27. Loodetawasti ei ole see suurem asi.
28. Es fehlt mir nichts.	28. Mul ei ole midagi wiga (puudu).
29. Es freut mich, Sie wohl zu sehen.	29. Ma rõmestan wäga, Teid terwe nähes.
30. Ich habe seit zwei Tagen den Husten.	30. Ma lõhin juba teist päewa.
31. Ich fürchte, ich werde den Schnupfen bekommen.	31. Ma kardan nohu saawat.
32. Wie heiser Sie sind!	32. Teie on heal ära (tähisemas).
33. Sie müssen sich in acht nehmen.	33. Teie peate enese eest hoolitsema.
34. Sie werden sich dadurch eine Krankheit zuziehen.	34. Selle läbi teete omale haigust.
35. Mir ist übel.	35. Pea pööritab (Mul on halb).
36. Was tut ihm weh?	36. Mis tal walutab?

37. Haben Sie einen Arzt um Rat gefragt?
38. Hat er Ihnen den Puls gefühlt?
39. Es freut mich herzlich, daß Sie so gut aussehen.
40. Er wird den Winter nicht überleben.
41. Er ist jetzt außer Gefahr.
42. Ich habe häufig Kopfschmerz (Zahnschmerzen).

W o h n u n g z u m i e t e n .

1. Haben Sie Wohnungen zu vermieten?
2. Ich habe mehrere und zu verschiedenen Preisen.
3. Wünschen Sie eine möblierte oder unmöblierte Wohnung?
4. Ich brauche möblierte Zimmer.
5. Ich würde ein Gastzimmer, ein Arbeitszimmer und ein Schlafzimmer brauchen.
6. Da kann ich Ihnen dienen.
7. Treten Sie gefälligst näher. Ich werde Ihnen die Zimmer zeigen.
8. Die Treppe ist etwas steil.
9. Sie sieht nur so aus, aber sie geht sich ganz leicht.
10. Wird sie des Abends beleuchtet?
11. Das versteht sich.
12. Das Gastzimmer liegt, wie Sie sehen, nach vorn hinaus, das Schlafzimmer nach hinten.

37. Kas olete tohtrilt nõu küsinud?
38. Kas ta Teil weretuksumist katsus?
39. Ma rõdemustan südamest, et Teie wäljanägemine nii hea on.
40. Ta ei ela talwet üle (ei ela kewadeni).
41. Ta on nüüd hädaohust peasenud.
42. Mul on tihti peavalu (hambawalu).

K o r t e r ü ü r i d a .

1. Kas Teil on korterisi wälja üürida?
2. Mul on mitu ja mitmesuguse hinnaga.
3. Kas soovite mööblitega wõi ilma mööbliteta korterit?
4. Mina tarwitan mööblitega tubasi.
5. Ma tarwitaksin ühe wõerastetua, töötua ja magamisetua.
6. Seda wõin ma Teile anda. (Seal wõin ma Teil teenida).
7. Astuge lahkest ligemale. Ma näitan Teile tubasi.
8. Trepp on natuke järsk.
9. Ta paistab kõigest nii olema, aga ta on keige kääia.
10. Kas teda õhtul walgustatakse?
11. Muidugi mõista.
12. Wõerastetuba on, nagu näete, ette poole; magamisetuba taha poole.

13. Wie hoch ist der Mietpreis?
14. Zwanzig Rubel.
15. Das ist sehr teuer.
16. Wollen Sie gefälligst in Betracht ziehen, daß dies der schönste Teil der Stadt ist und daß das Haus von sehr anständigen Leuten bewohnt wird.

13. Kui suur üür on?
14. Kakskümmend rubla.
15. See on liig kallis.
16. Pange ka seda tähele, et see kõige ilusam linnaosa on, ja et majas väga viisakad inimesed elavad.

Von der Kleidung.

Riieteseft.

1. Ziehen Sie sich geschwind an.
2. Ich werde nicht lange zum Anziehen brauchen.
3. Was? Sie sind noch nicht angezogen? Es ist ja zehn Uhr.
4. Ich war heute morgen sehr müde; ich bin spät aufgestanden; ich werde bald fertig sein.
5. Geben Sie mir mein Hemd, meine Strümpfe, Stiefel und Hosen.
6. Waschen Sie sich Ihre Hände und Gesicht.
7. Meine Hände sind sehr schmutzig.
8. Sie haben sich Ihre Hände nicht gewaschen.
9. Trocknen Sie mit diesem Handtuch ab.
10. Machen Sie meine Stiefel rein.
11. Haben Sie meine Schuhe gewichst (H—L)?
12. Bürsten Sie mein Zeug ab.
13. Lassen Sie diesen Rock ausbessern.
14. Schicken Sie mir doch einen

1. Pange ennast kihtu riidesse.
2. Mul ei tulu riidesse pane miseks pitta aega.
3. Mis? Teie ei ole veel riides? Kell on juba kümme.
4. Ma olin täna hommikul väga väsinud; ma tõusin hilja üles; ma saan varsti valmis.
5. Andke mulle minu särk, suhtad, saapad ja püksid.
6. Peske oma käsi ja nägu.
7. Minu käed on väga mustrad (rõpased).
8. Teie ei ole oma käsi pesnud.
9. Kuimatage neid selle käterätikuga.
10. Tehke minu saapad uhtaks.
11. Kas saate minu kingad wiksitud?
12. Harjake minu riideid.
13. Laske see kum ära parandada.
14. Saate ometi minu juurde

- Schneider, der Ausbesserungen übernimmt; es fehlen einige Knöpfe an diesen Hosen.
15. Diese Weste ist zerrissen. 15. See west on puruks rebitud.
16. Ziehen Sie diesen Rock an. 16. Pange see kuub selga.
17. Ich habe nur noch meine Krawatte umzubinden. 17. Mul on kõigest kaelaside (krawatte, shlips) weel sibuda.
18. Setzen Sie Ihren Hut auf. 18. Pange kübar pähe.
19. Ich ziehe meine Strümpfe an. 19. Ma panen sutad jalga.
20. Sie kleidet sich geschmackvoll. 20. Tema kannab maiseliselst riideid.
21. Knöpfen Sie Ihren Rock zu. 21. Pange kuue nõöbid kinni.
22. Ein Knopfloch an dieser Weste ist entzwei gegangen. 22. Sessel westil on üks nõöp= auf katki rebenenud.
23. Dieser Rock kleidet Sie (steht Ihnen) sehr gut. 23. See kuub passib Teile wäga hästi.
24. Welcher Schuhmacher arbeitet gegenwärtig für Sie? 24. Misfugune kingsepp praegu Teile töötab?
25. Diese Stiefel drücken mich sehr. 25. Need saapad pigistavad wäga.
26. Probieren Sie dieses Paar an. 26. Katsume see paar jalga.
27. Kleiden Sie sich aus. 27. Wõtte riidest lahti.
28. Ziehen Sie Ihre Jacke aus. 28. Wõtte jakk seljast ära.
29. Ich muß mein Kleid ablegen. 29. Ma pean oma kleidi ära panema.
30. Ich bin ausgekleidet. 30. Mina olen riidest lahti.
31. Ziehen Sie dieses Kind aus. 31. Wõtte see laps riidest lahti
32. Sie sind noch nicht halb ausgekleidet. 32. Teile ei ole poolsti riidest lahti.
33. Beeilen Sie sich, sich auszukleiden. 33. Rutake riidest lahti mõt= misega.
34. Er zieht seine Stiefel aus. 34. Ta wõtab saapad jalast ära.
35. Ich werde nicht lange zum Ausziehen brauchen. 35. Mul ei kulu riidest ärawõt= miseks pikka aega.
36. Ich muß zu diesem Friseur (l.: Frisör) hinein (hinein= gehen asemel). 36. Ma pean selle juukselõitaja juurde (sisse minema).
37. Um sich die Haare zu schneiden, oder um sich rasieren zu lassen? 37. Kas enesel juukseid lõigata, mõi habet ajada lastma?

38. Ich muß mir die Haare schneiden lassen.	38. Ma pean enesel juukseid lõigata lastma.
39. Er rasiert sich.	39. Tema ajab enesel habet.
40. Rasieren Sie mich.	40. Ajage mul habet.
41. Bitte, setzen Sie sich.	41. Palun, võtke istet.
42. Bitte, richten Sie den Kopf ein wenig in die Höhe.	42. Palun, ajage pea pisut kõrgemale.
43. Etwas nach dieser Seite, wenn ich bitten darf.	43. Natuke siia poole, kui ma paluda tohin.
44. Tut Ihnen das Messer weh?	44. Kas nuga Teile walu teeb?
45. Ein wenig Reispulver?	45. Kas soowite sugu riisipulbert (pudrit)?
46. Ja, bitte.	46. Jah, palun.
47. Soll ich Ihnen die Haare brennen?	47. Kas pean Teil juust id käherdama (brennen — põletama)?
48. Nein, bewahre; Bürsten Sie es ein wenig.	48. Ei sugugi mitte! Sugege juukseid natuke harjaga.
49. Bitte, machen Sie mir den Scheitel.	49. Palun, tehke laht juukseesse.
50. Fertig, mein Herr. Bitte, zahlen Sie an der Kasse.	50. Valmis, herr. Palun maksketasas.

Ein Besuch.

1. Wohnt hier Herr N.?
2. Bin ich hier recht bei Herrn N.?
3. Ist Herr N. zu Hause?
4. Er ist nicht da (oder: nicht zu Hause).
5. Ist Herr N. zu sprechen?
6. Ist Frau N. auch nicht zu Hause?
7. Darf ich um Ihren Namen bitten?
8. Wen darf ich anmelden?
9. Wen habe ich die Ehre anzumelden?

Wiederustäit.

1. Kas herra N. elab siin?
2. Kas ma olen õigesti herra N. juures?
3. Kas herra N. kodus on?
4. Ta ei ole siin (ei ole kodus).
5. Kas herra N.-ga kõnelda võib?
6. Kas proua N. ka kodus ei ole?
7. Kas ma tohin Teile nime küsida?
8. Keda ma teatada võin?
9. Keda on mul auu teatada?

10. Wollen Sie gefälligst meine Karte übergeben.	10. Palun, andke minu nime- kaart ära.
11. Bitte, treten Sie näher.	11. Palun, astuge ligemale.
12. Bemühen Sie sich einzutreten.	12. Wõtte waewaks tuppä tulla.
13. Mit wem habe ich die Ehre?	13. Kellega on mul auu?
14. Ich heiße B.	14. Minu nimi on B.
15. Darf ich fragen, mit wem ich die Ehre habe zu sprechen?	15. Kas ma tohiksin küsida, kel- lega mul auu kõneleda on?
16. Mein Name ist B.	16. Minu nimi on B.
17. Habe ich die Ehre, mit Herrn N. zu sprechen?	17. Kas on mul auu, herra N. =ga kõneleda?
18. So heiße ich.	18. See on minu nimi.
19. Nehmen Sie gefälligst Platz.	19. Wõtte lahkesti istet.
20. Womit kann ich Ihnen dienen?	20. Millega wõin Teid teenida?
21. Was steht Ihnen zu Diensten?	21. Mida soowite?
22. Ich stehe in einem Augenblick zu Diensten.	22. Silmapilgu päraast olen Teie teenistusel.
23. Was verschafft mir die Ehre Ihres Besuches?	23. Mis toob minule Teie kü- lastäigu auu?
24. Könnte ich nicht einige Worte mit Ihnen reden?	24. Kas ma ei wõiks Teiega mõne sõna kõneleda?
25. Ich hätte etwas mit Ihnen privatim (allein, unter vier Augen) zu sprechen.	25. Mul oleks Teiega erawiisil (üksinda, nelja silma all) kõneleda.
26. Könnte ich Frau N. meine Aufwartung machen?	26. Kas tohiksin ma Teie abi- taajat (proua N.) teretada?
27. Ich empfehle mich Ihnen.	27. Jumalaga. (Ma soowitan ennast Teile).
28. Ich habe die Ehre, mich Ihnen zu empfehlen.	28. Mul on auu, oma auusta- mi st awalbada.
29. Verzeihen Sie, daß ich Sie gestört habe.	29. Andke andeks, et ma Teid tülitasin.
30. Beehren Sie mich bald wieder mit Ihrem Besuch.	30. Auustage mind warsti jälle oma külastäiguga.
31. Die Ehre ist auf meiner Seite.	31. Auu on minu pool.
32. Ich fühle mich sehr geehrt.	32. Ma tunnen enese wäga auus- tarud olema.

33. Ich fühle mich geschmeichelt.

Freundschaftlicher Besuch.

1. Darf ich näher treten?
2. Störe ich etwa? — Ich störe doch nicht?
„Etwa = eht, wõib olla“
„etwas = natukene.“
3. Bitte, lassen Sie sich nicht stören.
4. Wenn ich Sie störe, gehe ich gleich wieder.
5. Durchaus nicht.
6. Im Gegenteil, es freut mich, Sie zu sehen.
7. Ich bin recht erfreut, Sie zu sehen.
8. Endlich sieht man Sie einmal wieder.
9. Was machten Sie denn?
10. Sie haben sich seit undenklicher Zeit nicht sehen lassen.
11. Wir haben recht lange nichts von Ihnen gehört.
12. Ich habe lange nichts von Ihrem Bruder gehört.
13. Haben Sie Nachrichten von ihm?
14. Ich werde Ihre Nachrichten abwarten, ehe ich schreibe.
15. Sie machen sich ja selten.
16. Darf ich mich nach Ihrem Befinden erkundigen?
17. Seien Sie willkommen!
18. Das ist schön von Ihnen, daß Sie sich einmal sehen lassen.

33. Ma tunnen enese wäga meelitatud olema.

Sõbralik wõerustäik.

1. Kas tohin ligemale astuda?
2. Kas ma eht segan? — Ega ma ometi ei sega? ei tohi mitte segada sõnaga.
3. Palun, ärge ennast segada laske.
4. Kui ma segan, siis lähen tohe ära.
5. Mitte sugugi.
6. Hoopis mastuvidi, ma olen rõdemus, Teid nähes.
7. Ma olen õige rõdemus, Teid nähes.
8. Wiimaks ometi saab Teid jälle näha.
9. Mis Teie siis tegite?
10. Ammust aega pole teid enam näinud.
11. Õige kaua ei ole meie Teist enam midagi kuulnud.
12. Ma ei ole ammu enam Teie wannast midagi kuulnud.
13. Kas Teil temast teateid on?
14. Ma ootan Teie teatust, enne kui ma kirjutan.
15. Teie jääte õige haruldaseks.
16. Kas ma tohin Teie terwist küsida.
17. Õlge terwed tulemast!
18. On Teie poolt wäga ilus, et ennast korraks jälle näha annate.

19. Wie freue ich mich, Sie endlich einmal wiederzusehen.	19. Kui wäga mina rðemustan Teid wiimaks ometi jälle näha saades.
20. Mein Vater wird sehr sich freuen, Sie wiederzusehen.	20. Minu isa saab wäga rðemustama, et Teid jälle näeb.
21. Wie wird sich meine Mutter freuen!	21. Kui wäga minu ema rðemustab.
22. Und mein Bruder erst (ob.: erst recht)!	22. Ja weel minu wend (weel iseäranis).
23. Aber so setzen Sie doch.	23. Aga wõtke ometi istet.
24. Wollen Sie sich nicht lieber auf's Sofa setzen?	24. Kas Teie ennemalt sohwa peale ei istuks?
25. Ich habe nicht lange Zeit, ich will mich nicht erst setzen.	25. Mul ei ole rikka aega, ma ei hakka istet wõtmagi.
26. Danke, ich setze hier sehr gut.	26. Tänan, ma istun siin wäga hästi.
27. Jetzt muß ich gehen.	27. Nüüd pean ma ära minema.
28. Haben Sie es denn so eilig?	28. Kas Teil siis nii suur rutt on?
29. Ich verlasse Sie ungern, aber es ist durchaus nötig.	29. Ma ei lahku Teist heal meelel, aga see on tingimata tarwis.
30. Kommen Sie uns ja' recht bald wieder.	30. Tulge õige warsti tagasi.
-

Lisa I.

Ümberpanekud.

I. õpitükk.

Kirjalikud harjutused.

1. Mina olin eila ühes Teie onuga Berlinis.
2. Kui kaua Teie Berlinis olite?
3. Minu õde oli kolm aastat Berlinis ja on seal Saksa keelt õppinud.
4. Kus Teie Saksa keelt õppisite?
5. Mina õppisin oma Saksa keele Saksamaal.
6. Kas Teie kõnelete Saksa keelt?
7. Miks Teie minu emaga Saksa keelt ei kõnele?
8. Kus on Teie ema Saksa keelt õppinud?
9. Minu ema õppis Saksa keelt Berlinis, kus ta kolm aastat elanud on.
10. Kui ma eila Hamburgi matšali ootesaalis olin, nägin ma Teie tädit.
11. Kas minu täditütar ka seal oli?
12. Ma ei näinud Teie täditütart mitte, ootesaalis ta ei olnud.
13. Kes see mees on?
14. Kas Teie teate, kes see mees on?
15. Kas Teie ei tea, et ma seda meest eila ootesaalis nägin?
16. Kas Teie teate, kudas selle herra nimi on?
17. See herra on sakslane; tema nimi on Karl.
18. Palun, andke minule üks Saksa keeli raamat.
19. Kui palju see raamat maksab?
20. Kas Teie teate, kas minu isa selle raamatu ostis?

Lugemiseks.

Head teod.

„Kas sul on küll loomade seas suuremat heategijat kui meie? küs mesilane inimeselt.

— Jah muidugi! — kostis see.

„Ja kes?“

— Lammast! sest tema vill on minule tarwiline ja sinu mesi minule kõigest meeldib.

— Ja kas tahad veel üht põhjust teada, miks ma lammast suuremaks heategijaks pean kui sind, mesilane? Lammast kingib mulle oma villa ilma vähema raskuseta, aga kui sina mulle oma mett kingid, pean ma itkagi sinu nõela eest hirmu tundma.

Lessing.

II. õpitükk.

Ktrialikud harjutused.

1. Kus Teie selle palitu ostsite?
2. Mina ostsin selle palitu eila, Wienis olles (— kui ma Wienis olin).
3. Kas Teie kleiti nägite, mille ma eila ostsin?
4. Kas Teie mõite ehk minule ütelda, kas ta selle kübara ja taskurätikud Saksa kaupmehe käest ostis?
5. Ei, (minu) herre, ta ostis neid Brantsuse kauplusest.
7. Ma pean täna wälja minema ja oma õele mõned wäiksed asjad ostma.
8. Kas mõite ehk minule ütelda, mis kella ajal esimene rong Petrogradi poole läheb?
9. Kella kuue ajal.
10. Kas see on sõidurong ehk kiirrong?
11. See on sõidurong.
12. Kiirrong läheb siit kolmweerand kahelksa ajal teele.
13. Ja millal ta Petrogradi jõuab?
14. Kella seitsme ajal õhtul.
15. Palun, andke minule üks kolmandama klassi pilet.

16. Kas kiirrongi või sõidurongi jaoks ?

17. Kiirrongi jaoks, palun.

18. Sõidurong sõidab liiga pikkamisi ja peatab igas jaamas.

1. Haben Sie meinen Schwager gesehen ?

2. Ich habe ihn heute früh gesehen, als ich in dem Warte-
saal war.

3. Können Sie mir vielleicht sagen, ob er nach Berlin
gereist ist ?

4. Ich glaube, er ist mit dem Personenzug gereist.

5. Wissen Sie, wann er zurückkommt ?

6. Ich glaube, er kommt morgen zurück.

Lugemiseks.

Noor pääsukene.

„Mis teie seal teete?“ küsis pääsukene töökatelt sipelgatelt.

— Meie kogume tagavara talveks, — oli kiire vastus.

„See on tark tegu“, ütles pääsukene; „seda tahan minagi
teha“.

Ja kohe hakkas ta surunud ämblikkusi ja kärbleid huljana
koguma.

— Aga mis jaoks ja seda teed ? — küsis viimaks ta ema.

„Mis jaoks ? Tagavaraks kurja talve vastu, armas ema :
kogu omegi tah ! sielgad õpetasid minule seda ettematust“.

— Oh jäta see tarkus mullapealsetele sipelgatele, — tähendas
vana : mis neile kõlbab, ei sünni mitte paremate pääsukeste
 jaoks. Meile on hea loodus parema saatuse määranud. Kui
 rikas sumi lõpeb, rändame meie siit ära ; sellel teel on il jääme
 meie vähe haaval magama ; ja seal on meid vastu võtnud soojad
 sood, kus meie ilma puuduseta puhkame, kuni uus lehvade meid
 uuele elule äratab.

IV. õpitükk.

Kirjalikud harjutused.

1. Mina sõidan ligema rongiga Narva.

2. Koristage minu tuba puhtaks.

3. Tehke minule kohe ajet.

4. Ma tahaksin kohe magama minna.
5. Mina olen väga väsinud.
6. Mina olin (sõitsin) terwe öö raudteel.
7. Kas võite selle telegrammi kohe ära saata?
8. Mis tella ajal läheb kiirrong Peterburisse?
9. Pool tunde ajal.
10. Hea küll; äratage mind kolmveerand viis ülesse ja tooge hommikusöögi just tella viie ajal.
11. Mida Teie hommikusöögiks soovite?
12. Tooge minule kohvi.
  1. Es liegt mir sehr daran, nach Berlin zu reisen.
  2. Können Sie mir vielleicht sagen, ob Ihr Bruder mit diesem Zuge angekommen ist?
  3. Nein, mit diesem Zuge ist er nicht angekommen.
  4. Mir liegt nichts daran, ob er kommen wird oder nicht.
  5. Es freut mich sehr, daß Sie gekommen sind.
  6. Es tut mir sehr leid, daß Ihre Schwester krank ist.
  7. Wie geht es Ihrem Herrn Vater?
  8. Er ist sehr krank.
  9. Es ist ganz unmöglich.
  10. Sie sehen unwohl aus.
  11. Können Sie mir nicht sagen, wie viel Deklinationen wir in der deutschen Sprache haben?
  12. Ja, wir haben zwei Deklinationen: die starke und die schwache.

Zugemiseks.

W i n a p u u .

Loomise päeval kiitesid puud üksteise wastu, igaüks ise-enele üle rõemustades.

— Mind on Issand istutanud, — nii ütles auus seeder; — kindlust ja head lõhna, kestvust ja tugewust on ta minus ühendanud.

— Jehowa arm on mind õnnistuseks seadnud, — ütles warjuandew palmipuu; — kasu ja iludust on ta minus paari pannud.

Dunapuu ütles:

— Nagu roos fiburivitsjade seas, nii seisab minagi oma wenna-
naksjete, madala wõsastiku keskel.

Nii kiitlesid kõit, õli- ja wiigipuu, isegi mänd ja kuusk.

Üksnes wiinapuu oli wait ja wõjus maha.

— Minul, — ütles ta iseeneses, — näib kõit puuduma
tüwi ja oksad, õied ja wili, aga fiiski tahan ma weel loota ja
oodata.

Ta wõjus maha ja tema oksad nutsid.

Raua ei olnud tal oodata ega nutta; waata, seal astus
maapealne jumalus, sõbralik inimene, tema juurde. Ta nägi
nõrka taime, mis õhtudele mänuasjaks, mis maha wõjus ja
abi igatses. Raastundlikult aitas inimene taime üles ja punus
õrna puu oma lehtsoone külge. Rõemsalt mängiwad õhub nүүд
wiinamarjadega; päikese kuumus tungis tema kõwadest rohelistest
iwadest läbi, neis magusat mahla, jumalate ja inimeste jaoks jooli
walmistades.

Kilaste kobaratega ehitud wiinapuu laendus warsti oma
isanda poole; see maitstes tema kosutawat mahla ja nimetas teda
oma sõbraks. Ühted puud kaetsesiwad nүүд nõrka wõsu, sest paljud
nende seast seisid juba ilma wiljata; tema aga rõemustas oma
sihwaka kogu ja kannatliku lootuse üle.

Sellepärast rõemustab tema mahi praegu weel inimese südant,
tõstab tema allawajunud julgust üles, ja kosutab kurba.

Kra heida meelt, mahojäetu, waid oota kannatlikult. Pluta
putke sees hoomab kõige magusam mahi; nõrk wiinapuu sünni-
tab waitmusust ja rõemustust.

IV. õpitükk.

Kirjalikud harjutused.

1. Mina olin oma sõbraga Londonis.
2. Tema läheb waksali.
3. Mina olen selle romani Sakska kaupmehe käest saanud.
4. Terwe kuu aega ei ole ma tema majas käinud.
5. Mis pärast Teie eila õhtul minu õe juurde ei tulnud?
6. Tema ostis selle kuue Prantsuse rätsepa käest.
7. Tema pole kodust wälja saanud.

8. Tema elab postkontori wastas.
  9. Mina käisin eila läbi linna.
  10. Tema ostis need kindad minu pojale.
  11. Tema on selle raamatu ilma minu lubata wõtnud.
  12. Mina jooftin wastu tuult.
  13. Tema tegi seda wastu minu tahtmist.
  14. Kõlta asub Rheini jõe kallastel.
  15. Saatte see kiri minu onule.
  16. Tema seisab akna juures.
  17. Raamat on laua peal.
  18. Tema seisib ufse taga.
  19. Minu wend on poodis.
  20. Tema istus minu kõrwal.
  21. Ta oli tunni aja eest siin.
  22. Ta elab Teie peal (kohal).
  23. Ei, ta elab minu all.
  24. See asi on minu ja Teie wahel.
  25. Mina lähen akna juurde.
  26. Pange raamat laua peale.
  27. Istuge minu taha.
  28. Minu wend läks poodi.
  29. Istuge tema kõrwale.
  30. Seadke see akna ette.
  31. Mina lähen üle jõe.
1. Um wieviel Uhr stehen Sie gewöhnlich auf?
  2. Ich stehe gewöhnlich um sechs Uhr auf.
  3. Stehen Sie auf; es ist schon spät.
  4. Stehen Sie auf; es ist sehr spät.
  5. Dieses Zimmer gefällt mir sehr.
  6. Ich habe Ihren Bruder nicht zu Hause getroffen.
  7. Es liegt mir sehr daran, mit Ihrer Schwester zu sprechen.
  8. Sagen Sie ihm, daß ich sehr beschäftigt bin.
  9. Zeigen Sie mir, bitte, ein anderes Zimmer.
  10. Sie sprechen sehr gut deutsch.

V. õpitüft.

Kirjalikud harjutused.

1. Kas Teie ei olnud hiljuti oma õega tuninglikus teatris?
  2. Jah, meie tahtsime forraks üht Inglise näitemängu Saksja näitelawal waadata.
  3. Noh, ja kas see Teile meeldis?
  4. Muidugi ei mõinud meie kõigest aru saada, aga ma pean ütleva, et Saksja näitlejate mäng minule väga meeldis.
  5. Ja kus Teie eila enne lõunat olite (ennelõunase mööda saatfite)?
  6. Eila olime meie pü'a Peetruse kirikus ja kuulsime väga tublit jutlust.
  7. Ja kas mõistsite kõike?
  8. Jga sõna.
  9. Kellner, tooge mulle puhasti (rääsket) wett.
  10. Kudas meeldiwad Teile mustad pütsid, mida Teie wend ostis?
  11. Tere hommikust, (minu) hepra. Kudas käsi käib?
  12. Tänan, minu käsi käib üena häst.
  13. Ja kudas Teie wäitere poja käsi käib?
  14. Ta on sugu parem, aga ta ei wõi weel wälja minna.
  15. Mis temal wiga oli?
  16. Ta on ennast väga ära külmeranud.
  17. Kas Teie Wene teelt kõnelete?
  18. Ma kõneelen Wene tee't väga halwasti.
  19. Ma mõistan peaaegu iga sõna, mis ma kuulen.
  20. Head ööd, magage hästi.
1. Wie haben Ihnen die englischen Waren, welche ich Ihnen gesandt habe, gefallen?
  2. Glauben Sie, daß ich dieses Buch diesem kleinen Knaben geben kann?
  3. Dieser Arme alte Mann ist krank. Sie müssen ihn nach dem Hospital schicken.
  4. Warum haben Sie gestern das hübsche kleine Zimmer, welches der alte Diener Ihnen gezeigt hatte, nicht genommen?
  5. Weil es mir nicht gefallen hatte.
  6. Aber finden Sie es nicht sehr billig?

7. Es ist in der Tat, sehr billig.
8. Gehen Sie heute nach der Kirche?
9. Nach welcher Kirche wollen Sie gehen?
10. Ich will nach der St. Petri-Kirche gehen.
11. Dann kann ich mit Ihnen nicht gehen.
12. Und warum denn nicht?
13. Weil ich nach einer anderen Kirche gehen muß.
14. Ich möchte mit Ihnen gehen.

Zugemiseks.

Anderfeni muinasjuttudest.

Kuu jutustuse:

„Eila waatafin ma allo, iööka Parisi peale; minu film tungis Lumre tubadesse. Üts wana, mileksas riides emafene, waeße rohwa hulgaft, lastis ennaft ühe modalama tenri poolt suurde tühja troonisaali juhtida. Seda tahis, pidi ta nägema; see oli temale palju wäitesfi oharissi mafenud ja terret oma kõneandi oli ta tarwitama pidanud, enne kui niikaugale jõudis. Tema pani ama lahjad käd totku ja watas ringi, pühaliwu ididusega, nagu wiibiks kirikus. „Siin see ol!“ ütles ta ja ligines troonile, mille küljest tore, tullaga palistatud sammet alla rippus. „Siin“, tordas ta, põlmit lastes ja pursuritarwa maibale suud andes. Mina usux, et ta selle juures nuttis. „See sammet ei olnud ju mitte,“ ütles teener, kuna naeratus tema suu ümber mängis. „Aga siin, sessel paigal juhtus see ometi.“ ütles naisterahwas, „ja just niimoodi nägi siin wälja!“ — „Nii küll,“ wastas teener, „ja fiiski jälle teisiti; aknad olid purustatud, uksed wägiwaldselt lahti murtud ja pörandal nähti werd! Ikkagi tohite Teie ütelda: minu pojapoeg on Brantsuse riigi trooni peal suenud!“ — „Jah, furnud!“ tordas eidefene. — Ma ei usu mitte, et seal enam kõneldi, nad lahkusid nüüd warsti saalist; õhtuamorus muutus dö pimeduseks, aga seda heledama hülgusega paistis minu walgus ristast sammetit Brantsuse trooni peal. Kes oli küll sinu mõtte järele, see eidefene? Ma tahan sinule ühe loo jutustada.

. . . sah ich auf das vielgeschäftige Paris hinab . . Ich sah hinab, mina waatafin allo; on Imperfektum ajõfnast hinabsehen alla waatama. Algliide **hinab** lahutatakse tüwest ära ja

seataffe lause löppu. Präsens: ich sehe hinab, du siehst hinab, er sieht hinab, wir sehen hinab, ihr seht hinab, sie sehen hinab.

. . . drang; Imperfektum ajasõnast dringen tungima.

. . . ärmlich tähendab päriselt „waese wõitu, wanapoolne“;

arm — waene. Sama laabilised on: grün roheline, grünlich rohelas, roheline wõitu; rot punane, rötlich punakas. Aga omaduseõnast reich ritas, sünnib: reichlich rikkalik, rohle. Reed wormid on o m a d u s e sõnade tüwidest tekkinud. Teine tähendus on lich löpuga sõnabel, mis u i m i sõnade tüwidest tekivad: der Haß wiha, waenus; häßlich waenuline, inetu.

. . . Mütterchen emakene. Wähendaro, meelitaw kaju sõnast die Mutter, ema.

. . . ließ; Imperf. abiajasõnast lassen, lastma, lubama.

. . . von einem untergeordneten Hausdiener; päriselt: ühe (käsu) alla seatud majateenija poolt.

. . . und blickte mit feierlichem Ernst umher, ja waatas pühaliktu tõsibusega ringi. Blicke umher, on Imperf. reeglimõeduliseft ajasõnast: umherblicken ringi waatama.

. . . als befinde sie sich, nagu wiibits ta. Sie befinde sich — kahtlema kõnewiisi olewit sõnast: sich befinden. Kindel kõnewiis oleks: sie befindet sich, tema wiibib. Kahtlewas kõnewiis on olewiku ainsuse 3. isiku worm 1. isiku oma sarnane: ich befinde mich, er befindet sich.

. . . indem sie die Knie beugte. Eigem ümberpanel oleks: kuna (selle aja sees kui) ta põlwili wainutas. — Gestri keele wormile ligem on: die Knie beugend, põlwili lastes; aga seda tarwitataks harwemini.

. . . küßte, s. o. indem sie küßte; ob.: küßend, suudeldes.

. . . sah es hier aus. Ajasõnast aussehen wälja näima; paistma.

. . . sah man Blut, nähti werd.

. . . alte Frau, eibelene, päriselt: wana naisterahwas.

. . . die Abenddämmerung õhtu äwarus; liidetud sõnadest der Abend õhtu, die Dämmerung ämarus, widewil. Saksja keele kollupandud sõnade sugu määrataks wiimase sõna järele, sest esimesed kannawad omaduseõna laadi.

. . . beschien. Scheinen paistma, kumama; beschienen walgustama, paistet andma. Imperfektum on reegli wastane: schein paistis; beschien walgustas.

VI. õpetükk.

Kirjalikud harjutused.

1. Mina tahaksin tema kaasa Petrogradisje reisida.
2. Palun, ütlege oma wennale, et ta homme hommikul minu juurde tuleks.
3. Ta ütles minule praegu, et ta homme sugugi Teie juurde tulla ei saa.
4. Kas tahate Teie täna õhtul teatrisse minna?
5. Ma tahaksin sinna minna, aga ma ei wõi.
6. Mul ei ole mingit himu täna teatrisse minna.
7. Pange aken kinni, see tõmbab.
8. Ma parin ta ju finni.
9. Palun, esitage mind oma õele.
10. Miskpäraft tema mind tale ei esitanud?
11. Kus Teie ei oleks lõbu, minuga ühes jalutuslõiku teha (jalutama minna)?
12. Ei mitte, ma tänan wäga; mul ei ole sugugi aega; meie kõik tahaksime kogu jääda.
13. Kas sa soowiksid selle naissterahwaga tuttawaks saada?
14. Ma tunnen teda ju ammugi.
15. Kõnemustab mind wäga, et Teie täna enda juures nähi saan.

1. Sollen wir nicht ausgehen?
2. Nein, jetzt ist es schon spät.
3. Er sieht einem Engländer ähnlich.
4. Finden Sie nicht, daß sie sehr hübsch ist?
5. Das finde ich nicht.
6. Ich möchte gern einen Spaziergang machen.
7. Aber ich möchte nicht, weil ich mich unwohl fühle.
8. Machen Sie sogleich das Zimmer rein.
9. Ich habe die Ehre, mich Ihnen vorzustellen.
10. Ich würde Ihnen sehr verbunden sein, wenn Sie diesen Brief nach der Post bringen würden.
11. Es tut mir außerordentlich leid, aber ich habe keine Zeit.
12. Ich kann mich schon deutsch unterhalten.

R i i .

Berlinis, 1. januaril.

Auustatud herra!

Wastufeks Teie auuwäärilise kirja peale 13. detsembrist on mul auu Teile teatada, et Teie poja käsi märksa paremine käib ja et ta homme juba toast wälja minna wõib. Teil ei ole enam waja tema pärast muret tunda.

Austufega . . .

Zugemiseks.

Auu jutustus.

See oli juuli-rewolutsiooni ajal; päew jõudis lõpule; ta oli suuri wõitusi toonud, iga maja oli kindluseks, iga aken kantsiks saanud: rahwas jooksis kuningapalee peale tormi. Isegi naised ja lapsed wõtsid wõitlusest osa; tungiti lossi tubadesse ja saalidesse. Suur, närudega kaetud poisijõmmitas wõitles julgesti wänamate sõdijate seas; ta oli mitu pistet püstitikudega saanud ja wajus surmani haawatult maha. See juhtus troonisaalis; we-rine poiss pandi Brantsufemaa trooni peale ja kaeti haawasi sammetiga; ojana woolas weri kuningliku purpuri peale. Wis-sugune pilt: tore saal, wõitlejate salgad, purustatud lipp pöran-dal, püüsi odade kohal lehwim lipp ja trooni peal kerjuspoiss kahwatu, äraseletatud näoga, taewa poole pöördub pilguga ja surmas tarduwate liikmetega; lisaks weel poisi paljas rind, tema närused riided, ja, seda poolelti warjates, ritas, woldiline, hõbe-daste liliatega sammet! Oleks selle lapse hälli juures lauldud: „Brantsufemaa trooni peal saab ta surema!“ emasüda oleks siis tõesti teisest Napoleonist und näinud. Minu kiired on parga tema haul suudelnud; minu kiired suudlesid õõsel wana wana-emalese otsaesist, kui tema unes pilti nägi, mida sina siia juurde joo-nistada wõid: „kerjuspoiss Brantsufe auujärje peal“.

. . . man drang tungiti: Imperf. ajasõnast bringen tungima.

. . . davongetragen; Partizip ajasõnast davontragen ära wiima, osaks saama; näit.: den Sieg davontragen wõitu saama; den Verlust davontragen kahju kandma.

. . . sank wajus; Imperf. ajasõnast sinken wajuma.

. . . Welch' ein. Afsõna welcher, welche, welches lühenda-
takse rihti nii, nagu eespool näidatud; iseäranis weel sõnade ein,
eine, ein ees.

. . . dazu on lühendus sõnadeft: zu dem, zu diesem selle
juurde.

. . . Wäre es . . . gefungen worden oleks laulbud. Ajasõnast
fingen laulma.

VII. õpitükk.

Kirjalikud harjutused.

1. Mina reisin täna õhtul ära; pange sellepärast kõik minu
asjad kofku.
2. Tema jõudis eila õhtul kella kümne ajal siia.
3. Millal kontsert algab?
4. Kus meie õpitükk algab?
5. Ta ei ole weel hakanud riidesse panema (ei ole riidesse
panemist alganud).
6. Palun, pange ennast kohe riidesse.
7. Tõuske üles; on juba väga hilja.
8. Mis kella ajal Teie täna hommitul üles tõusite?
9. Mina tõusen harilikult kella seitsme ajal üles.
10. Palun, tehke aken lahti.
11. Mikspärast Teie aken lahti ei tee?
12. Selles toas on liiga umbne.
13. Aga pange ometi üks kinni; siin tõmbab üsna koledasti.
14. Kuhu Teie täna õhtul lähete?
15. Nagu minu wend mulle teatas, mängitakse täna linna-
teatris üht uut näitemängu ja kui Teile sünnis on, siis läheme
koos sinna.
16. Teatage seda sõnumit kohe herra Braunile ja ütelge
talle, et ma tema awitamiseks kõik teen, mis mul aga võimalik.
17. Mulle näib, nagu ei tahaks ta seda adressi Teile üles
kirjutada.

18. Balun, wõtte saapad jalast ära, kellner tahaks neid nüüd ära puhastada, sest et Berliini tiirrong juba kella nelja ajal ära läheb.

19. Kas teefsite minule meelehead, et selle kirja minu jaoks ära kirjutaksite?

20. Ma kirjutaksin ta heameelega ära, kui ma wälja minema ei peaks, mõnda ostmist toimetama.

21. Kas Teie ei näi (Kas Teie meelest ei ole), nagu käiks teegi edasi ja tagasi?

22. Balun, esitelege mind oma sõbrale.

23. Kas Teil wäga waja on, temaga tuttawaks saada?

24. Kas Teie wõite minu eht ütelda, millal see pidustus ära peetakse?

25. Bidu peetakse homme ära.

26. Wäga kahju; siis ei wõi ma sinna minna.

27. Ja miks pärast siis mitte?

28. Minu wend tuleb alles ülehommel oma reisult tagasi ma ei tahaks ilma temata mitte wälja minna.

29. Kes Teie selle sõnumi tõi?

30. Herra B. teatab minule praegu, et herra, keda meie eila Warsfawi raudteejaama ootesaalis nägime, üks kõigeparematest (esimestest) siinsetest professoritest on.

1. Ich habe gehört, daß Sie sehr gut deutsch sprechen.

2. Es tut mir sehr leid, aber ich kann heute nicht zu Ihnen kommen.

3. Ich weiß nicht, wer mir diese Nachricht mitgeteilt hat.

4. Schreiben Sie diesen Brief ab.

5. Dieses Fleisch ist sehr gut durchgebraten.

6. Machen Sie mir dieses Vergnügen.

7. Er macht gute Geschäfte.

8. Ich muß meine Sachen einpacken, weil ich morgen abreise.

9. Wir sind gestern um sieben Uhr früh angekommen.

10. Ich werde mich sofort ankleiden und nach der Post gehen.

Lugemiseks.

Toome luuletuse „Erlkõning“ Anna Haawa tõlkes:

Mets haldjas.

„Kes ratsutab hilja veel sügise-öö!?”
Üks isa haige lapsega teel.

Omas kaisus hellalt poisilest
ta warjab tuule ja külma eest.

„Mu poeg, miks lohtud, miks kardad sa?”

„Oh isa, mets haldjat näen ma!

Näe, praas tal kroon, tal saba on!”

„Mu poeg, see on ju udujoon.”

„Laps, tule, tule minuga!
Kõik mängud seal mängin sinuga;
jõekalbal lilled seal särawad,
minu ema käest kuldse tuue saad”.

„Mu isa, mu isa, eis kuule sa?”

Mets haldjas kõneleb minuga!”

„Mu laps, jää wait! ma tuulen küll,
kuis toltun'd lehtis lohiseb tuul”.

„Sa armas laps, tule minuga!

Minu tütreid tantsivad sinuga,
seal hõljuvad ringis ja laulavad nad,
sind hällivad, laulavad uinuma nad”.

„Mu isa, mu isa, näe, seal pimeas
mets haldja tütreid näen tulemas!”

„Jää wait, mu poeg! küll näen, et seal
on paistmas wanad pajud wainu peal”.

„Sind armastan! su ilu, see joowastab mind!

Kui sina ei tule — wiin mägisti sind!”

„Oh, isa! oh isa! nüüd puutus ta mind!

Oh wäga walus on minu rind!”

Ja isal on hirm! ta kihutab küll,
laps ohib kätel, ja lohiseb tuul —
ju paistawad tuled . . . ju lodu seal . . .
kuid furnud oli laps ta käte peal.

(„Lained“ lht. 54—65.)

durch Nacht und Wind — ööpimeas ja tuule käes.

Erlkõning — metsa waim, haldjas; Erle lepp. Salmimõedu
pärast on kord ka Erlenkönig tarwitatud.

Kron', geh', spiel' manch', Reih'n jeh' — on salmimõedu nõudel tehtud lühendatud sõnadeft: Krone, gehe, spiele, manches, Reihen, brauche, sehe.

gülber — kuldne; luuleline worm omadusefõna: golden asemel

birgst — warjad. Abiajafõnaft: bergen, warjama. Präsens: ich, berge, du birgst, er birgt, wir bergen usw. Imperf.: Partizip: geborgen).

Und wiegen und tanzen und sin, en dich ein. Einwiegen magama hällitama; einsingen magama laulma; eintanzen magama tantfima.

Es scheinen paistawad.

Dem Vater grauset's — es grauset dem Vater — isa tunneb hirmu.

VIII. õpitüff.

Kirjalikud harjutused.

1. Kas mõite selle naisterahwa adresfi minule üles kirjutada?
2. Rahjaks ei mõdi ma seda Teile mitte ü es kirjutada.
3. Kiipea, kui tema oma kirja walmis saab, läheb ta posti peale.
4. Tehte minule (seda) meeleshed ja kirjutage see kiri ümber.
5. Urge unustage, mis meie Teile ütlesime.
6. Muidugi tunned ja herrat, kellega ta eila kõneles.
7. Ma ei tunne teda mitte sugugi.
8. Meie kuulafime tema üle, aga ei saanud mitte midagi teha.
9. Sessel mehel on suur warandus.
10. Minule ei meeldi sinne elu mitte sugugi.
11. Mina olen kõiki neid kuulutusfi lugen id.
12. Tema nimi on Aleksander.
13. Mina ei tea mitte, mis see sõna tähendab.
14. Kas Teile teate, kudas see sõna Saksa keeli on?
15. Ma ei tea mitte, kudas see sõna Saksa keeli on, aga kudas ta Wene keeli on, seda tean ma küll.

16. Ma ei saa kõigest aru, mis ta ütleb.
17. Ta ei ole millegistki aru saanud.
18. Ole nii hea ja ära kõnele nii tähtu.
19. Peab natuke pikalbasemalt kõnelema, muidu ei saa ühestki sõnast aru.
20. Tema ajab minu wennaga juttu.
21. Mina õpin nüüd würgasti Wene keelt.
22. Tema wäljaütlemine ei ole nii hea kui tema õel.
  1. Wissen Sie nicht, wo dieser Herr wohnt?
  2. Er wohnt nicht weit von uns.
  3. Ich habe vergessen, was er mir gestern gesagt hatte.
  4. Wir verstehen nichts, was er spricht.
  5. Tun Sie mir den Gefallen, erkundigen Sie sich nach ihm.
  6. Er hat eine gute Aussprache.
  7. Gefällt Ihnen meine Aussprache?
  8. Ihre Aussprache wäre nicht übel, wenn Sie nicht so schnell sprechen würden.
  9. Ihre Schwester spricht deutsch besser, als ich dachte.
  10. Sie unterhält sich sehr oft mit den Deutschen.

Zugemischts.

Toome laulu „Das Lied von der Glocke“ J. Bergmanni tõlkes.

Kella=laul.

1. Müüritud ja mulla alla
kella tsest on kindlaste.
Täna teeme walmis kella!
Sellid iööle tötate!
Higi palawas
olgu woolamas,
peab tõusma tulu waewast;
õnnistus, see tuleb taewast.
- Suur, tähtjas iöö meil ära teha,
10. Sest tähtsaid sõnu rääkigem;
siis iööl on enam edu rähha,
kui kõne kõige kohasem.
Sest pangem ärksalt praegu tähel,
mis nõder wägi ette toob;

- ei auu see iial anna mehel
15. kui mõtlemata tööd ta loob.
See on, mis mõistus tale jäetud
mis mehel auuks ja ehteks saab,
et enne peas kõil ette mõetud,
20. mis käsi pärast valmistab.
Mõtle kuiwad kuusehalud,
süüdate neid hoolega,
et meil kuuma leegi walud
ajaks wase sulama.
25. Kumab tuleloit,
sulab tinatoit,
teeme walmis kellarooga,
et ta näitab õigeid wooga.
Mis mulla pües, kaewanduses,
30. kae mõimus tule abil loob,
see kõrges torniehituses
meist waljul healel teadust toob.
Sealt pärast meid ta kostab laua
weel mitme põlwe rahwale:
35. ta hüüab leina üle hawa
ja kutsub kofku palwele.
Mis iial inimeste elus
siin muuten saatus valmistab,
saab tutwaks kõrges kellatalus:
40. kell kõigil seda kuulutab.
Sulamas ma näen ju wäike,
roog ju kihab kangeste;
tuhajoola selle laste,
see on abiks jookkule.
Wahust puhkas woog,
küpse kellaroog,
siis saab puhtast tehtult tema
puhtalt, täielt helisema.
- Seft tornist rõemuhelinaga
50. kell wäetimat ju terotab,
kui elualgul Jumalaga
laps armu seadust ihaldab.
Weel ajakõlma siis tal jääwad
nii rõemsad kui ta mustad päewad:
55. weel ema mure hellalt walwab,
kuldhommikult kõil häda halwab.

- Aeg noole lennul mööda läeb,
Poiss plitast uhkelt lahtu wõtab,
ta ruttab julgest' elusse,
60. kepp käes läbi ilma tõttab
ja tuleb wõeralt tagasi.
Ring kenalt, noores tugewuses,
kui ingliskuju, taewane,
hea kumbe, ilu ehituses
65. ta ees seal seisab neitsike.
Siis süda imeigatsusel
läeb noorelmehel põlema,
ta uibab ümber igawusel,
ei niigi seltsi falli ta.
70. Ta argielt neuu järel tõttab,
täis õnne, kui ta teretab,
mis lille nurmelt leiab, wõtab,
et armsamale ehte saab.
Oh kallid lostus, hella ootus,
75. oh kuldne aeg, noor armastus!
Siis taewast lahtiselt näeb lootus,
näeb õnne rinna sügawus.
Oh jääts see õnn nii haljendama,
noor armutuli lõkendama!

IX. õpetüff

Kirjalikud harjutused.

1. Mina olin terve päewa otsa omas korteris ja mul oli nii palju tegemist, et hoopis wõimataks jäi selle herra adressi kuulata.
2. Teie wõite fiiski uskuda, et meie linnas wäga wähe kaupmehi leidub, keda rohkem auustatakse, kui teda.
3. Ta elas mitu aastat (palju aastaid) minu ligiduses.
4. Hiljuti aga kolis ta Dresdenisse ja tema kindel adress on minule tundmata.
5. Aga ma kuulen seda homme hommikul.
6. Kas need toad kolmandamal korral wälja üürida on?
7. Minul on kolmandama korra peal mitu tuba wälja üürida, teise korra peal aga on mul üks ainus tuba waba.

8. Wäga kahju; sest et mul taks tütar (minu mõlemad tütreb) kaugas on, siis pean ma vähemalt kolm tuba võtma; kolmas ford on aga minule liig kõrge.

9. Mitmendamal Teie siit ära reisite?

10. Ma mõtlen kahetümne neljandamal siit ära reisida ja kuni kolmekümnenndani Rõlnis viibida.

1. Der wievielte ist heute? (oder: Den wievielten haben wir heute?)

2. Heute ist der vierundzwanzigste Mai. — Wir haben heute den vierundzwanzigsten Mai.

3. Wieviel Meter wünschen Sie von diesem Tuch?

4. Bitte, geben Sie mir sechzehn Mete: von dem blauen und dreizehn Meter von dem schwarzen Tuch.

5. Vom ersten Januar achtzehnhundert achtundsiebzig bis zum zweiten Dezember eintausendachthundert neunundsiebzig wohnte ich in London.

6. Um wieviel Uhr stehen Sie gewöhnlich auf?

7. Ich stehe gewöhnlich um ein viertel auf acht auf und frühstücke um halb neun.

Zugemischts.

Rella = laul.

80. Torud pruuniks lõõwad ennast!

Viistan tepe sisse ma
ning on läit jäänd peale kenast,
aeg siis käes on walada.

Sellid hoolfaste!

Kooga katjuge,

kas ka abras, pitte lähets
toktu meile õnnetähets.

Aus walgus, hellus ennast leidfid,

tus t ngus, pehmus toktu heitfid,

90. Sealt looja heale kenadus.

Sest tatsku, kes eno eluks kõidab,

kas süda südamel end heidab:

jamps kaob, kestab ahetsus.

Armsast haljas mõrsjaehe

95. ehib rõemsa pruudi pead,
kuna kõrgeft tornift tähe
annab kell, et pulma läed.
Oh, see lõbus elutewad'
lõpeb ära warjuna:
100. fenal jansul oisa teewad
pärja lehed korraga.
Lal' ihalbus läeb,
orm ehigu ifka!
Kui näritsi õis näeb,
105. loob a ilja rikka.
Kui mine ma mees
peab hirmuta ilma,
peab sooja ja külma,
peab külwama, nõudma,
110. ning püüdma ja jõudma
ning vaatama ette
et õnne saaks lätte.
Siis woolamas kofku tal õnnistus usteft;
täis saamad tal aidad warandustest
115. ning kaswab hoone ja ruumid ta sees.
Ja majas ifka
tal talitab naine,
auus laste ema;
näeb wara, hilja
120. tööst tulust wilja.
Ta õpetab tütreid
ning talitseb poegi;
ei ualgi kafi
tööd tehes tal wäfi
125. ja suu emaks weel
teeb kasu tark meel.
Ja waraga lehtawad firstud ta täidab
ja wärtnale peenemad eied ta lõidab
ning puhtasse kapisse mahutab tööd
130. küll linased kangad, küll willased wööd
ta kaunimaks tegemas alati läbe,
ei seista läbe.
Ifa rõemjatel pilkudel
maja kõrgeft katufseluugift
135. loeb ditsewat õnne weel;
näeb, kuis paisund hoonete heinad,
märkab, kuis küünides kuhjani heinad,

- teab, kuis aitades kõikumasa jalwed,
 siisgi tal puuduvad tänu palwed.
140. Ühkest suurustab ta:
 tugew kui inimama
 ohtude wastu nüüd,
 seismas mu maja hüüd!
 Aga ei wõi õnne wäega
145. kaupa teha kindla käega —
 äpardusel wile jalg.

X. õpetüft.

Lugemiseks.

Kella=laul.

- Roog ju tena, walmis waatke
 Walamine ligidal.
 Aga enne jootsmist saatke
150. waga palwet Jumalal!
 Lööge pult nüüd eest!
 Keelgu tulukest!
 Nurul wõolab kellarooga,
 wirwendeleb tulewooga.
155. Küll katu tule wägi teeb,
 kui mõistus teda talitseb;
 mis iial tehtud mehe käest,
 seal abi saadud taewawäest.
 Kuid hirmsaks taewamägi saab,
160. kui küttest ennast wabastab
 ja fargab oma jälgedes
 prii loodustütar loomuses.
 Häda, kui ta peasnud lahri,
 kaswab ilma keelmata,
165. ega anna peasta mahti,
 süütab terwe tänawa!
 Gest et loodud wägi wihtab
 inimeste kätetööd.
 Pilwe põued
170. toowad wood,
 wihma hood;
 pilwe põuest wehib wiir,

- rälgu tiir.
Kuulge sõda torni peal!
175. Häda heal.
Taema telf
mere farma;
ei see pole päewa helf.
Abiarma
180. tänamal
suijin all
Taema hakkab keerlema
tuleleef ja edenema,
tuule tiirul kasmab tema.
185. Õht keeb, nii kui kuumas ahjus,
iala paugub tulekahjus,
sammast kuttub, aken lõhleb,
tütar nutab, ema õhtab,
loomad kartes
190. ahernortes.
Jootleb sõit ja peastab, tõttab,
pimeduse õõlt leef mõtab.
Piki rida käest kätte
hoone ette
195. lendab ümber, kõrged jooned,
lõõmad nahkne latte sooned.
Suludes jõudvad tuulehood
tuleleefi oisima.
Kuiva wilja korraga
200. kufub säde küümibesse,
aida kuiva katahesse;
ning kui tahats tule läbi
oma järel ilmamaa
põgenedes kistuda,
205. kasmab tema taewa poole
lõpmata!
Jootmata
tunneb mees siin taewa wäge,
waitselt näeb, kuis tule äge
210. sõõb, mis tõusnud läbi hoole.
Tühi nõud
tuha lasu,
maru, tuulte armsam asu.
Kole hirm on aina auka
215. Ülefi katmas,

taewa pilwed siise waatmas
tõrgelte.

Bilgu weel

oma tare

220. ahjuware
peale saadab mees siis seal
siis wõtab kapi rõmsalt kätte.

Mis tule wiha wõtnud ka
üks waigistus on jäänud tale,

225. ta hüüab armsaid ligidale:
näe, terwed kõik ja kahjuto;

XI. õpitüft.

Kirjalikud harjutused.

1. Mikspärast Teie minewal teisipäewal minu kirja tema kätte ei andnud?

2. Mina andsin seda tema naise kätte, ja ta töötas mulle, seda kofe peale tema kodu tulemist temale ära anda.

3. Mina kõnelesin ise temaga, ja ta ütles mulle, et tema naine ei suutwat meelde tuletada (ei mäletawat, kos), et teie mööda läinud teisipäewal kirja tema kätte andnud olesite.

4. Ma ei mäleta teid mitte, (minu) herra.

5. Kas Teie mind enam ei mäleta?

6. Mul oli auu, Saksja konsulid pidal Teile efitetud saada.

7. Kui Teie Berliini lähete (tulete), siis olge nii lahked ja kuulake selle herra seisukorra üle.

8. Kes seal on? -- mina olen.

9. Kas Teie olite, kes praegu usse peale koputas? (Kas Teie praegu usse peale koputasite?)

10. Mina ei olnud mitte (mina ei koputanud), waib see noor-
mees, kes Teiega kõneleba soowib.

1. Entschuldigen Sie mich mein Herr, können Sie mir nicht den Weg nach der Breitstraße angeben (zeigen).

2. Können Sie mir nicht vielleicht sagen, ob diese Straße nach dem Marktplatz führt?

3. Wo führt diese Straße hin? (Wohin diese Straße führt?)

4. Welches ist der nächste Weg zum Markte?

5. Ist das der Weg nach dem Park?
6. Wie weit ist es von hier bis zum Theater?
7. Es tut mir sehr leid, mein Herr, aber dieses Stadtviertel (dieser Stadtteil) ist mir fremd.
8. Gehen Sie geradeaus bis nach der Neustraße, wenden Sie sich links und gehen Sie gerade, bis Sie an die Brücke kommen.
9. Nehmen Sie die erste Querstraße links, rechts.
10. Sie gehen in der falschen Richtung.

Zugemischts.

Kella = laul.

- Juba mulda roa tõime,
juba keft on ääreni,
ka wälja tuua wõime,
230. et töö tasuks täiesti!
Kui läks hukka roog!
Kesta lõhklus woog!
Oh, eh! juba hoides lootust,
õnnetus, meil rikkund ootust!
235. Maa püha musta kätte alla
töö usume, mis meie ees,
kuis usub seemne külwimees
ja loodab, et mis mäeti jala,
joab tõusma auu ning ilu sees.
240. Veel kallim seeme kurtes kaetud
saab maha musta mullaga,
kuid loodame, et mis on maetud,
saab auga üksford tõusema.
Kõrgeft tornist
245. heledast
kostab kõla
haledalt.
Tõsifelt ta tõstab kurtes keele,
saadab rändaja wiimse käigu teele.
250. Oh, see abikaasa, kallis,
oh, see on truu armas ema,
keda surma mustad tiivad
abikaasalt ära wiivad!
Oma hella laste seast,

255. keda toitnud noorest east,
 keda ema filma ees
 nägi bitswat õnne fees.
 Oh, nüüd maja hella fide
 ühendusest lahutub,
260. fest, kes oli pere pide,
 ilmast ära lahukud,
 fest et puudub laste ema,
 tema murel walwow film!
 Waeseid wõeras walitsema
265. Saab, kell süda armust kül. Sagemeiste.

XII. õpitükk.

Zugemi fiks.

Kella=laul.

- Runi jahtub kell maa pües,
 jätke seisma raste töö;
 nagu laulab lüo õues,
 süda murest lahti löö!
270. Rüstub päitese eht,
 tõuseb ebatäht,
 kutsub lohe õhtul' fella;
 meistril pole õhtufella.
 Piirel sammul tõnnib ammu
275. laugel wõeras metsas rändaja,
 tõstab kodu poole sammu.
 Määdas lähwad koju lambad
 ning ka weiste
 laiapäised kirjud karjad,
280. endib näitawad,
 ammudes tuttawad laudad täitwad.
 Raskesti
 wilja taluw
 wanter wurab,
285. põllul harwa;
 mitmekarwa
 pärg on seal
 ning noor lüditja rahwas tantfib
 muru peal.
290. Tee ja turu jääwad waiifeks;

ümber tule armsa walge
fogub kofku majarahwas,
finni linnawäraw kargab.
Üle ilma

295. langeb pime;
kõdanikul kartust pole
õõselgi,
millal õelal und ei ole,
sest et käst on walwaw alati.
300. Püha seadus, õnnetooja,
taewatütar, rahulooja,
afutaja linnakestel,
kes on laane sügawusest
305. metslast kutsund sõgedusest:
meie seeka tulnud tema,
saatnud lombed edenema:
paelatöö siin walmis täidab,
mis meid isamaaga kõidab.
310. Tuhat kätt end liigutawad,
aitawad üksteist järgeste;
teos, töö s jõud, wägi saawad
tutwaks terwe rahwale.
Meisrit selli koos tööd teewad,
315. wabaduse kaitsemises,
ühel wiisil rõemustlewad,
seiswad julgelt põlgja ees.
Töö on ehteks tegijale,
waewa palgaks õnnistus;
320. auu on ehteks funingale,
meile kätte usinus.
Kallis rahu,
kaunis üksmeel,
jääge, jääge
325. meie linna elama!
Argu ial päewa tulgu
millal sõja waenu hulgab
wartit maad meil purustawad,
millal taewas,
330. mida õhtul kuumab eha
kenasti,
kole leegituma näha —
tules külad linnani.

XIII. Opitüft.

Kirjalikud harjutused.

1. Wabandage, kudas peasen (kust wõin minna) ma Wiljandi wafjali?

2. Minge üle selle filla ja wastasolewat uulitsat kaudu alla. Siis on teine uulits pahemat fätt.

3. Kas Teie ei wõi minule ütelda, kas see uulits teatri juurde wiib?

4. Ma ei tea seda tõesti mitte; olge lahke, küsige effimeselt ette juhtumalt politseinikult, see ütleb Teile.

5. Minge ikka otseteed edasi; Teie ei wõi teelt sugugi efsida.

6. See on rahwarikas uulits.

7. Waadake ette, sealt tuleb üks wanter.

8. Lähme nüüd seba uulitsat kaudu tuningliku lossi juurde, sest praegu (sellel ajal) wiibib terve kõrgem seltskond seal.

9. Heameelega tahaksin ma ka Friedrich Suure kuulust auusammast waadata.

10. Ma tahaksin heameelega mõnda osta. Kas oleksite nii sõbralik ja tuleksite minu kaasa?

11. Heameelega. Ma näiton Teile kaupluseid, kus hästi ja odawalt osta wõib.

12. Kõige esmalt tahaksin ma kusagile kindapoodi minna, sest ma tarwitan mitu paari kindaid.

13. Kas oleksite nii lahke, et mind ühte kauplusesse juhataksite, kus kindlate hindadega müüakse, sest ma ei armasta mitte fiinse kombe järele tingida.

14. Seal on Teil täitsa õigus. Mõteldagu Amerika üle mis tahes, aga nii palju on kindel, et seal paremini ja õiglasmalt osta saab, kui Saksamaal; ja nimelt wastik peale sundimine on Amerika kaupmeeste seas täitsa tundmata.

15. Mida wõin Teile anda? (Millega wõin Teid teenida?)

16. Mul on kaks paari kindaid waja, paar musti ja paar walgeid.

17. Palun näidake mulle nahkkindaid mitmet värwi.

18. Misjuguse hõimalisi Teie soovite (neid wõtate)?

19. Ma wõtan harilikult ühe rubla kahelümne kopikalisi.

20. Mis numbrit teie kannate?
21. Ma usun, et ma number tuut kannan.
22. Kui ma suuresti ei effi, siis kannan ma tuus üks
weerand.
23. Palun, lubage (andke) minule oma käsi.

Lugemiseks.

K e l l a = l a u l.

335. Wõtke kesta katki teha,
tema aeg on täidetud;
et wõiks kõigi silmad näha,
kudas kiri sündinud.
Tõstke wafarat,
lõdge warjajat!
340. Peab kell tõusma mullast üles,
surgu kesi weel mulla süles,
Küll meister katki targa läega
wõib kesta teha kasinal,
kuid häda, kui wast oma wäega
345. kui oja jookseb wulinal!
Täis wiha, pisse mürinaga
ta lõhub lõhkend majakest,
ja hulatus on tema taga,
kui tuleks lahtse põrgu seest.
350. Kus toored wõimud walitsemas,
head pole iial edenemas;
kus toorelt nõuab wabadust
üks rahwas, pole õnnistust.
Oh häda, kui on mõnes linnas
355. hull tule süüdist kogutud.
Siis kella kõitest kikutakse,
et huludes ta heliseb,
360. kust muidu rahu kuulutakse,
nüüd wägivald sealt kõliseb.
Siis hüütaks: õigust! priiust! waljust,
ja mõeta wõtmad tegijad,
tee, turu wõtmad wastu paljust
365. ja ümber tapjad hulguwad.

- Eiis naised metsalifeks saavad
ja heitwad jälle naljasid,
mil elavad weel, hammustavad
nad waenumeestel südameid.
370. Ei miski püha enam ole,
kõil waga häbi kadunud:
küll ruumi delal, wagal pole,
ja pahal aega jagatud.
Küll karta tarwis kiffja wiha,
375. küll löwi kole ärgates,
kuid kõigist hirmsaist hirmsam liha
on inimene hulluses.
Neil häda, kes umbpimedale
tuld küünal tätte annawad!
380. Ei walgets see, waid süüteks tale,
teeb tuhats terwed linnad, maad.

XIV. õpitükk.

Kirjalikud harjutused.

1. Ütlebafse, et tema olewat selle äi sees palju raha kaotanud.
2. Ei wõi mitte kõige uskuda, mida kuulbafse.
3. Seal on Teil täitsa õigus; inimesed kõnelewad palju ja kõige ei wõi mitte uskuda, mida kuulbafse.
4. Pariisis walmistatakse wäga ilusaid kindaid.
5. Minu arwates (minu arwamise järele) walmistatakse kõige paremaid masinaid Inglismaal ja Ameerikas.
6. Minule anti nõu, Itaaliasse minna, sest minu terwis on wäga nõrk.
7. Minu abitaasale anti nõu, tänawu suwel oma terwise pärast Karlsbadi reisida.
8. Mida kõnelbafse Wene-Jaapani sõjast?
9. Seda inimest ei wõi mitte usaldada.
10. Keid käbaraid kantakse Pariisis ja Berlinis wäga rohkesti.
11. Kas riideid näüd nii kitsalt (nii kitsaid riideid) kantakse? See on inetu mood.

12. Selle halwa ilmaga on päris wõimata jala käia.
13. Wõtame woorimehe (trooslo).
14. Kas meie ei peaks ennemalt hoburaudteed tarvitama?
15. Kstuge sisse, herrad.
16. Balun sõiduraha.
17. Kui palju seba on?
18. Wiis kopikat inimese pealt.
19. Kas oleksite nii hea, et ka minu sõiduraha konduktori kätte annaksite?
20. Olge nii lahked ja asuge sugu toomale!
21. Kas oleksite nii hea, ja annaksite konduktorile peatamisets märki?
22. Laske mind enne wälja astuda, prona, nii et ma Teid maha aidata saaksin.
23. Balun, ulatage mulle oma kätt.
24. Olge lahked, oodake, kuni wagun täitsa seisma jääb.

Lugemiseks.

Kella = laul.

- Kõnemu Jumal mulle annud!
Mäete, nii kui tähekuum,
koorib ennast kenaks saanud
385. kellakuju waskne tuum.
Tipust tallani
särab kenasti.
Kirigi on forda läinud,
on uut ehet meistril teinud.
390. Nüüd koguge!
Mu sellid ringits kottu lööme,
et kella ristil pühitseme!
Konfordiaks teda kutsume.
Ja täheks olgu armsal kogudusel
395. siin kottu tulla selgel armastusel.
See olgu järjest tema töö,
miks meister tegi päewa, dö,
peab kõrges maa peal järjest tema
ja läbi taewa laotuse
400. kui pitse kaasa helisema

- ja seisma ligi tähtile,
peab healeks olema ta kõrgest,
kui taematähed säravad,
kes käies kiitvad Loojat järjest
405. ja aasta aru tegemad.
Mis püha on ja igavene,
sest üksi tema rääkigu;
kui läinud jälle tunnikene,
peab teada andma tema suu.
410. Keelt laenaku ta saatusele:
tuim ise, ilma tundmata,
ta saatku wiimse käikudele
kõik inimlikku minema.
Kuis tema h-al meil kõrvust kaob,
415. mis waljusti talt heliseb,
nii õpetab, et mis on, waob!
ja ilma oisa kõneleb.
Õõstite kõie abil üles
kell nüüd oma hana seest,
et ta kõrges õhu süles,
kõituda wõiks igawest!
Õõstite wõimuga!
Juta kõigub ta!
Kõdemul linnultähendagu,
rahu esmalt helistagu!

XV. õpitükk.

Kirjalikud harjutused.

1. Ütelge temale, et ta kohe wassalisje mingi ja järele waa-
daku, kas kõik minu pakid ära antud on.
2. Ma kartsin juba eila, et ta selle adressi walesti kirjutanud,
ja ma ei usu mitte, et seda raudteel wastu wõetakse.
3. Ma soowiksin et Teie kohe sinna lähetsite, nii et see ligema
rongiga dieti ära saadetakse.
4. Kas Teie ka ei usu, et ta haige olemat?
5. Eugu ei ole mitte sugugi nii, sest ta kirjutab mulle
praegu, et ta eila ainult sellepärast olemat tulemata jäänud, et
ta wäga tähtsa sõnumi saanud, mis tema kodujäämist tarwilikust
teinud olemat.

6. Mina andsin temale nõu, et erakorteri wõtaks.

7. Mina lootsin, et ta minu nõu täitma saaks.

8. Kas Teie temale ei ütelnud, et ta telegraferima peaks, kui meie tohtrit koduist ei leiata?

9. Mul oleks väga kahju, kui ta minu minewal esmaspäewal saadetud kirja kätte saanud ei oleks, sest ma tean, et tal raha väga hädasti waja on.

10. Ta ütles mulle, et tema ema haige on (olewat).

11. Kas tema ei ütelnud, et tal peawalu on (olewat).

12. Ma ei uskunud mitte, et Teie nii hästi Saksa keelt kõneleks.

13. Ta tõendas, et ta seda teha ei wõiwat.

14. Ma arwasin, et ta nii waene ei olewat, nagu ta ütles.

15. Ta küsis, mispärast meie tulnud olewat.

16. Minu käest küsiti, kas ma teda tundwat, ja ma ütlesin jah.

17. Ta usub, et ta etfinud on.

18. Ma küsin siin käest wiimast lorda, kas sa minna tahad wõi mitte?

19. Ta ei taha uskuda, et tema wend pönrotti jäänud oleks.

20. Mina usun kindlasti, et tema seda tegi.

21. Tema ütles, tema ema olewat haige, tal olewat peawalu.

22. Ta tõendas, et ta seda teha ei wõiwat.

Plusquamperfectum: ich hätte gekauft, du hättest gekauft, ihr kauftet, sie kauften.

LISA 2.

Reegliwastaselt pööratawad aja- sõnad. ¹⁾

- Backen**, küpsetama. — Ich backe, du bäckst, er bäckt, wir backen usw. er küte usw. — Gebacken. — Back(e)! (sõnakujud: ich backte, du backtest, gebackt on tarwitusel kadumas).
- Bedingen**, tingima, pöõhjust andma. — Ich bedinge usw. — Ich bedang oder ich bedingte usw. — Ich bedingte usw. — Bedingungen od. bedingt. — Bedinge!
- Befehlen**, käskima. — Ich befehle, du befehlst, er befiehlt, wir befehlen usw. — Ich befehl, du befehlt, er befehl usw. — Ich beföhle, du beföhlest, er beföhle usw. — Befohlen — Befiehl!
- Befleiß(ig)en**, sich, püüdma, wõrkast ülesnäitama. — Ich be-
fleiß(ig)e mich, du befleiß(ig)est dich od. du befleiß(ig)st dich,
er befleiß(ig)t sich usw. — Ich befließ mich, du befließest dich,
er befließ sich, wir beflissen uns usw. — Ich beflisse mich usw.
— Beflissen. — Befleiß(ig)e dich!
- Beginnen**, algama. — Ich begönne, du begönnest, er begönne usw.
— Begonnen. — Beginn(e)!
- Beißen**, hamustama. — Ich beiße, du beißest od. du beißt, er
beißt, wir beißen usw. — Ich biß, du bissest, er biß wir
bissen usw. Ich bisse usw. — Gebissen. — Beiß(e)!
- Bergen**, warjama, peastma. — Ich herge, du birgst, er birgt
wir bergen usw. — Ich barg usw. — Ich barge usw. —
Geborgen. — Birg!

---

1. Esimesel paigal on ajaõna Infinitiv; teisel: kindla kõnewiisi olewit (Präsens Indikativi) kolmandamal: kindla kõnewiisi minewit (Imperfektum Indikativi); neljandama kahlewa kõnewiisi minewit (Imperfektum Konjunktivi) wiindamal: minewiku kestõna (Partizipium præterit) ja kuwendamal: kästõna (Imperativ).

Ajaõnad, mille liitaegasi abiajaõnaga sein (aga mitte haben — abil) fännitatakse, on tähelesegaga* ära märgitud.

Tähtesi mis ümarguste klamrite sees, wõib tarwitada, ehk ärajätta; mõlemad on õiged. Näit: Back! back(e)!

*Bersten, löhkema, pakatama. — Ich berste, du birst od. du berstest, er birst od: er berstet, wir bersten usw. — Ich barst od. ich borst od. ich berstete, du barstest, od. du borstest od. du berstetest usw. — Ich hörste, du hörstest, er hörste usw. — Geborsten. — Birst!

Bewegen, liigutama, sundima. — Ich bewege usw. — Ich bewog usw. — Ich bewöge usw. — Bewogen. — Beweg(e)!

Beweisen, töendama — pööratagu nagu: weisen [Partiz. Prät.: beweisen].

Biegen, paenutama. — Ich biege usw. — Ich bog, du bogst, er bog usw. — Ich böge, du bögest, er böge usw. — Gebogen. — Bieg(e)!

Bieten, pakkuma. — Ich biete, du biet(e)st, er bietet usw. — Ich bot, du bot(e)st, er bot usw. Ich böte, du bötest, er böte usw. Geboten. — Biet(e)!

Binden, siduma. — Ich binde usw. — Ich band, du band(e)st, er band usw. — Ich hände, du händest, er hände usw. — Gebunden. — Bind(e)!

Bitten, paluma. — Ich bitte usw. — Ich bat, du bat(e)st, er bat usw. — Ich bäte, du bätest, er bäte usw. — Gebeten. — Bitte!

Blasen, puhuma. — Ich blase, du bläest od. du bläst, er bläst, wir blasen usw. — Ich blies, du bliesest, er blies, wir bliesen usw. — Ich bliese usw. — Geblasen — Blas! od. Blase!

*Bleiben, jääma, wiibima. — Ich bleibe usw. — Ich blieb, du bliebst, er blieb usw. — Ich bliebe, du bliebest, er bliebe usw. — Geblieben. — Bleib(e)!

*Bleichen, pleetima. — Ich bleiche usw. — Ich blich usw. — Ich bliche usw. — Geblichen. — Bleiche!

Braten, küpsetama, praadima. — Ich brate, du brätst, er brät, wir braten usw. — Ich briet, du brietest, er briet usw. — Ich briete, du brietest, er briete usw. — Gebraten. — Brat(e)!

Brechen, murduma. — Ich breche, du brichst, er bricht, wir brechen, usw. — Ich brach, du brachst, er brach usw. — Ich bräche, du brächest, er bräche usw. — Gebrochen. Brich!

Brennen, põletama. — pööratafse nagu: nennen.

Bringen, tooma, kandma. Ich bringe usw. — Ich brachte, du brächtest, er brachte usw. — Ich brächte, du brächtest, er brächte usw. — Gebracht. — Bring(e)!

Denken, mõtlema. — Ich denke usw. — Ich dachte, du dachtest usw. — Ich dächte usw. — Gedacht. — Denke!

Dingen, pakkama, tingima. — Ich dinge usw. — Ich dang od.

ich dingte, du dangst od. du dingtest, er dang od. er dingte usw. — Ich dingete usw. — Gedungen od. gedingt! — Dinge!

Dreschen, reht pekzma. — Ich dresche, du drisch(e)st, er drischt, wir dreschen usw. — Ich drasch od. ich drosch, du draschest od. du droschest, er drasch od. er drosch usw. — Ich drösche, du dröschest, er drösche usw. — Gedroschen. — Drisch!

*Dringen, tungima. — Ich dringe usw. — Ich drang, du drangst, er drang usw. — Ich dränge, du drängest, er dränge usw. Gedrungen. — Dring(e)!

Dürfen, tohtima. — Ich darf, du darfst, er darf, wir dürfen usw. — Ich durste, du durstest, er durste usw. — Ich dürste usw. — Gedurft. — Rääflönet ei ole.

Empfehlen, soowitama, ülesandeks tegema — pööratakse nagu: befehlen.

*Erbleichen ära kahwatama. — Ich erbleiche, du erbleichst, er erbleicht, wir erbleichen usw. — Ich erbleichte od. ich erblich, du erbleichtest *od. du erblichst usw. — Ich erbliche, du erblichest, er erbliche usw. — Erbleicht od. [[urnud] erblichen, — Erbleiche!

*Erlöschen, kustuma. — — Es erlischt [teine kaju: es erlöcht, on tarwitufelt kadumas]. — Es erlosch od. es erlöchte. — Es erlösche. — Erlöschen. -- Erlisch od. erlöche!

*Erschallen, kölama. — Es erschallt. — Es erschallte od. es erscholl. — Es erschölle. — Erschallt od. erschollen. — Erschall(e)!

*Erschrecken, tohtuma, hirmu tundma. — Ich erschrecke, du erschrickst, er erschrickt, wir erschrecken usw. — Ich erschrack, du erschrak(e)st, er erschrak usw. — Ich erschräte, du erschrätest, er erschräte usw. — Erschrock-n. — Erschrick! [Erschrecken, kohutama, hirmu tegema, — pööratakse reeglimööduliselt: liitaegades abiajafõnaga haben ühenduses].

Essen, sööma. — Ich esse, du issest od. isst, wir essen usw. Ich aß, du aßest, er aß usw. -- Ich äße, du äßest, er äße usw. — Geessen. — Iß!

*Fahren, sõitma [wedama, sõidutama — pööratakse abisõnaga haben ühenduses]. — Ich fahre, du fährst, er fährt, wir fahren usw. — Ich fuhr, du fuhr(e)st, er fuhr usw. — Ich führe usw. — Gefahren. — Fahr(e)!

*Fallen, kukuma. — Ich falle, du fällst, er fällt, wir fallen usw. — Ich fiel, du fielist, er fiel usw. Ich fielen, du fielen, er fielen usw. — Gefallen. — Fall(e)!

Fangen, püüdma. — Ich fange, du fängst, er fängt, wir fangen usw. — Ich fing, du fingst, er fing usw. — Ich finge, du fingest, er finge usw. — Gefangen. — Fang(e)!

Fechten, wõitlema, wehklema. — Ich fechte, du fichtest, er ficht, wir fechten usw. — Ich focht, du focht(e)st, er focht usw. — Ich föchte, du föchtest usw. — Gefochten. — Ficht!

Finden, leidma — pöbrataſje nagu binden.

Flechten, punuma, pöimima. — Ich flechte, du flichtst, er flicht, wir flechten usw. — Ich flocht, du flochtest, er flocht usw. — Ich flöchte, du flöchtest usw. — Geflochten. — Flicht!

*Fliegen, lendama. — Ich fliege usw. — Ich flog, du flog(e)st, er flog usw. — Ich flöge, du flögest, er flöge usw. — Geflogen. — Flieg(e)!

Fliehen, pögenema. — Ich fliehe usw. — Ich floh, du floh(e)st, er floh usw. — Ich flöge, du flöhest, er flöhe usw. — Geflohen. — Flieh(e)!

*Fließen, woolama. — Ich fließe, du fließest od. fließt, er fließt usw. — Ich floß, du flossdest, er floß, wir flossen usw. — Ich flöſſe usw. — Geflossen. — Fließ(e)!

Fressen, õgima, idõma (loomaa lohta) — pöbrataſſe nagu: essen.

Frieren, külmetama. — Ich friere, du frierst usw. — Ich fror usw. — Ich fröre, du frörest, er fröre usw. — Gefroren. — Frier(e)!

Gären, läärima. Ich gäre usw. — Ich gor od. ich gärte usw. — Ich göre od. ich gärete usw. — Gegoren od. gegärt. — Gäre!

Gebären, sünnitama. — Ich gebäre, du gebierst, sie gebiert, wir gebären usw. Ich gebar, du gebarst, sie gebar usw. — Ich gebäre, du gebärest usw. — Geboren. — Gebier!

Geben, andma. — Ich gebe du gibst, er gibt, wir geben usw. — Ich gab, du gabst usw. — Ich gäbe, du gäbest usw. — Gegeben. — Gib!

*Gedeihen, edenema, forda minema. — Ich gedeihe usw. — Ich gedieh, du gediehest, er gedieh usw. — Ich gediehe, du gediehest, er gediehe usw. — Gediehen. — Gedieh(e)!

Gefallen, meeldima, nagu: fallen.

*Gehen, minema, käima. — Ich geh(e), du gehst, er geht usw. — Ich ging, du gingst, er ging usw. — Ich ginge, du gingest, er ginge usw. — Gegangen. — Geh(e)!

*Gelingen, forda minema, õnnestama. — Es gelingt. — Es gelang. — Es gelänge. — Gelungen. — Gelinge!

Gelten, wäärt olema, maksew olema. — Ich gelte, du giltst, er gilt, wir gelten usw. — Ich galt, du galt(e)st, er galt usw.

- Ich gölte usw. (ich gälte usw. on kadumas) — Begolten.
— Gelt!
- *Genesen, toibuma, terweks saama. — Ich genesen, du genesest od. du geneest, er geneest, wir genesen usw. — Ich genas, du genasest, er genas usw. — Ich genase usw. — Genesen, — Genese!
- Genießen, maitsema. — Ich genieße, du genießest od. du genießt, er genießt usw. — Ich genosß, du genossest, er genosß, wir genossen usw. — Ich genösse usw. — Genossen. — Genieß(e)!
- *Geraten, sattuma, juhtuma — nagu: braten.
- *Geschehen, juhtuma. — Es geschieht. — Es geschah. — Es geschähe. — Geschehen. — Geschehe!
- Gewinnen, wöitma. — Ich gewinne usw. — Ich gewönne (ich gewänne usw. on kadumas) usw. — Gewonnen. — Gewinn(e)!
- Gießen, walama — nagu: fließen.
- Gleichen, sarnane olema. — Ich gleiche usw. — Ich gleich od. ich gleichte, du gleichst od. gleichtest usw. — Ich gleiche, du gleichest, er gleiche usw. — Geglichen od. gegleicht — Gleich(e)!
- Gleiten, libisema, liuglema. — Ich gleite usw. Ich glitt, du glittst, er glitt usw. (ich gleitete usw. on kadumas) — Ich glitte, du glittest, er glitte usw. — Beglitten. — Gleit(e)!
- Glimmen, õhtuma. — Ich glimme usw. — Ich glomm od. ich glimmte, du glommst od. du glimmtest usw. — Ich glömmen usw. — Beglommen od. geglimmt. — Glimm(e)!
- Graben, kaewama. Ich grabe, du gräbst, er gräbt, wir graben. usw. — Ich grub, du grub(e)st, er grub usw. — Ich grübe, du grübest, er grübe usw. — Begraben. — Grab(e)!
- Greifen, haarama, kinni wõtma. — Ich greife usw. Ich griff, du griffst, er griff usw. — Ich griffe, du griffest, er griffe usw. — Begriffen. — Greif(e)!
- Haben, olema (keslegil), omaduseks olema. — Ich habe, du hast, er hat, wir haben usw. — Ich hatte, du hattest, er hatte usw. — Ich hätte, du hättest, er hätte usw. — Gehabt. — Habel!
- Halten, pidama, kinni hoidma. — Ich halte, du hältst, er hält, wir halten usw. — Ich hielt, du hieltst, er hielt usw. — Ich hielte, du hieltest, er hielte usw. — Gehalten. — Halt(e)!
- Hangen, rippuma. — Ich hange, du hang(e)st od. du hängst, er hangt od. er hängt usw. — Ich hing, du hingst, er hing usw. — Ich hinge usw. — Gehangen. — Hang(e)!

Hängen, riputama, pooma — muudetakse reeglimõeduliselt; sage-
hasti segatakse teda eelmise ajasõjanaga [hängen] pööramise
juures ära, aga seda ei tohi.

Hauen, peksuma, raiuma. — Ich haue, du hanst, er haut usw.
— Ich hieb, du hiebst, er hieb usw. — Ich hiebe, du hiebest,
er hiebe usw. — Gehauen. — Hau(e)!

Heben, tõstma. — Ich hebe, du heb(e)st, er hebt usw. — Ich hob,
du hob(e)st, er hob usw. — Ich hobbe od. ich hübe, du hobdest od.
du hübest, er hobbe od. er hübe usw. — Gehoben. — Heb(e)!

Heißen, hüttdma, nimetama, kätlima — Ich heiße, du heissest
od. du heißt er heißt usw. — Ich hieß, du hießeest, er hieß,
usw. — Ich hieße usw. — Geheißen. — Heiß(e)!

Helfen, aitama. — Ich helfe, du hilfst, er hilft, wir helfen usw.
— Ich half, du half(e)st, er half usw. — Ich hülfe, du hül-
fest, er hülfe usw. — Geholfen Hilf!

Reifen, sõimama, kriistama — pööratakse reeglimõeduliselt: reeg-
liwastased sõnalujud: Imperf.: ich kiff, du kiffst usw., ich kiffe,
du kiffest usw. ou tarwitufelt kadumas.

Kennen, tundma, teadma. — Ich kenne usw. — Ich kannte, du
kanntest, er kannte usw. — Ich kennete, du kennetest, er ken-
nete usw. — Bekannt. — Kenne!

Klieben, lõhkuma. — Ich liebe usw. — Ich klob od. ich liebte,
du klobst od. du liebtest, er klob od. er liebte usw. — Ich
klöbe od. ich liebete, du klöbest, od. du liebetest, er klöbe od.
er liebete usw. — Gelloben. — Lieb(e)!

***Klimmen**, ronima. — Ich klimme usw. — Ich kлом od. ich
klimmte usw. — Ich klömme od. ich klimmete usw. — Ge-
kkommen od. geklimmt. — Klimm(e)!

Klingen, helisema. — Es klingt. — Es klang. — Es klänge. —
Geklungen. — Kling(e)!

Kneifen, näpistama, — pööratakse nagu: greifen.

Kneipen, purjetama, kõrisis käima — pööratakse reeglimõeduliselt!
reegliwastased wormid: Imperf.: ich knipp, ich knippe; Partz.
geknippt ou kadumas.

Kommen, tulema. — Ich komme, du kommst od. du kömmt, er
kommt od. er kömmt usw. — Ich kam, du kamst, er kam usw.
— Ich käme, du käm(e)st, er käme usw. — Gekommen
— Komm!

Können, wõima, suutma, oskama. — Ich kann, du kannst er kann,
wir können usw. — Ich konnte, du konntest, er konnte usw.
— Ich könnte, du könntest, er könnte usw. Bekannt.
Kästkönet ei ole.

- Kriechen**, roomama. — Ich kriech(e) usw. — Ich kroch, du krochst, er kroch usw. — Ich kröche usw. **Gekrochen**. — **Kriech(e)!**
- Küren**, walima. — Ich küre usw. — Ich kürte od. ich kor, du kürtest od. du kor(e)st, er kürte od. er kor usw. — Ich kürte od. ich köre, du kürtest od. du körest, er kürte od. er köre usw. — **Gekoren**. — **Küre!** (Infinitiv on mahel ka: kiesen, erkiesen).
- Laden**, koormaks panema, laadima. — Ich lade, du lädst, er lädt, wir laden usw. — Ich lud, du lud(e)st, er lud usw. — Ich lüde, du lüdest, er lüde usw. — **Geladen**. — **Lad(e)!**
- Laden**, einladen, kutsuma. — Ich lade, du ladest od. du lädst, er ladet od. er lädt, wir laden usw. — Ich ladete od. ich lud, du ladetest od. du lad(e)st, er ladete od. er lud usw. — Ich ladete od. ich lüde, du ladetest od. du lüdest, er ladete od. er lüde usw. — **Geladen**. — **Lade(e)!**
- Lassen**, jätma, lassma. — Ich lasse, du lässest od. du läßt, er läßt, wir lassen usw. — Ich ließ, du ließe, er ließ usw. Ich ließe, du ließe, er ließe usw. — **Gelassen**. — **Laß!**
- *Laufen**, jooksuma. — Ich loufe, du läuffst, er läuft, wir laufen usw. — Ich lief, du lieffst, er lief usw. — Ich ließe, du ließe, er ließe usw. — **Gelaufen**. **Lauf(e)!**
- Leiden**, kannatama, walu tundma. — Ich leide usw. — Ich litt, du littst, er litt usw. — Ich litte, du littest, er litte usw. — **Gelitten**. **Leid(e)!**
- Leihen**, laenama — Ich leihe, du leihst, er leiht usw. — Ich lieh, du liehst, er lieh usw. — Ich liehe, du liehest, er liehe usw. — **Geliehen**. **Leih(e).**
- Lesen**, lugema. — Ich lese, du lesest od. du ließt, er ließt, wir lesen usw. — Ich las, du lasest, er las usw. — Ich läse, du läsest, er läse usw. — **Gelesen**. — **Lies!**
- Liegen**, lamama, maas olema. — Ich liege usw. — Ich lag, du lagst, er lag usw. — Ich läge, du lägest, er läge usw. — **Gelegen**. — **Liege!**
- Lügen**, waletama. — Ich lüge usw. — Ich log, du logst, er log usw. — Ich löge, du lögest, er löge usw. — **Gelogen**. — **Lüg(e)!**
- Mahlen**, jahwatama — pööratakse muidu reeglimõedulise, üksnes Part. Prät.: gemahlen!
- Mieden**, kõrwale hoidma. — Ich miede, usw. — Ich mied, du miedst, er mied usw. Ich miede, du miedest, er miede usw. — **Gemieden**. — **Miede(e)!**
- Melken**, lüpsma. — Ich melke, du melkst usw. — Ich melkte od. ich molk, du melktest, od. du molkst, er melkte od. er molk usw.

— Ich mölke, du mölkest, er mölke usw. — Gemelkt (hast du die Kuh schon gemelkt? Kas sa oled lehma juba lüpsnud?) od. gemolken (frisch gemolkene Milch wärskelt lüpstud piim). — Melke!

Messen, mõetma, — nagu: essen.

Mögen, tahtma, suutma. — Ich mag, du magst, er mag, wir mögen usw. — Ich mochte, du möchtest, er mochte usw. — Ich möchte, du möchtest, er möchte usw. — Gemocht. — Kästfönet ei ole.

Müssen, peama, sunnitub olema. — Ich muß, du mußt, er muß, wir müssen, ihr müßt, sie müssen. — Ich mußte, du mußtetest, er mußte, wir mußten, ihr müßtetet, sie mußten. — Ich müßte, du müßtetest, er müßte, wir müßten usw. — Gemußt. — Kästfönet ei ole.

Nehmen, võtma. — Ich nehme, du nimmst, er nimmt, wir nehmen usw. — Ich nahm, du nahm(e)st, er nahm usw. — Ich nähme, du nähmest, er nähme usw. — Genommen — Nimm!

Nennen, nimetama. — Ich nenne usw. Ich nannte, du nannetest, er nannte usw. — Ich nenn(e)te, du nenn(e)test, er nenn(e)te usw. usw. — Gennant. — Renne!

Pfeifen, wilistama: — nagu: greifen.

Pflegen, rawitsema, hooit sandma; kombels pidama. — Ich pflege usw. — Ich pflegte, du pflegtest, er pflegte usw.; (aga mõttes: nõu pidama, Raat pflegen, ta:) ich pflog, du pflogst, er pflog usw. — Ich pflogge, du pfloggest, er pflogge usw. — Gepflegt; (Rat) gepflogen. — Pflege!

Preisen, kiitma, auu*tama. — Ich preise, du preiest od. du preist, er preist, wir preisen usw. — Ich pries, du priesest, er pries, wir priesen usw. — Ich priesen usw. — Gepriesen. — Preis! ob. preise!

*Quellen, hallikana woolama. — Es quillt. — Es quoll. — Es quölle. — Gequollen. — Quill!

Raten, nõu andma; — nagu: braten.

Reiben, õeruma, nõhkima; — nagu braten.

Reiß-n, kisluma, katkestama; — nagu: beißen.

*Reiten, ratsutama. — Ich reite usw. — Ich ritt, du rittst, er ritt usw. — Ich riite, du rittest, er ritte usw. — Geritten. — Reit(e).

*Kennen, jookama, tormama; — nagu: kennen.

Kriechen, lõhnama, lõhna tundma, haistma; nagu: kriechen.

- Ringen**, maadlema, heitlema. — Ich ringe usw. — Ich rang, du rangst, er rang usw. — Ich ränge, du rängest, er ränge usw. — Gerungen. — Ring(e)!
- *Rinnen**, nõrguma. — Es rinnt. — Es rann. — Es ränne. — Geronnen. — Rinn(e)!
- *Rufen**, kufumo, hũudma. — Ich rufe, du rufst, er ruft usw. — Ich rief, du riefst, er rief usw. — Ich riefte, du riefest, er riefte usw. — Gerufen. — Ruf(e)!
- Salzen**, soolama — Ich salze, du salzest od. salzt, er salzt, wir salzen usw. — Ich salzte, du salztest, er salzte usw. Ich salzte usw. — Gesalzt od. gesalzen. — Salze!
- Saufen**, jooma, (halwastaw ltelus; looma, joodiku kõhta). — Ich saufe, du säuffst, er säuft, wir saufen usw. — Ich soff, du soff(e)st, er soff usw. — Ich söffe, du söffest, er söffe usw. — Gesoffen. — Sauf(e)!
- Saugen**, imema. — Ich sauge, du saugst, er saugt, wir saugen usw. Ich säugte, du säugtest, er säugte, wir säugten usw. — Ich sog, er söge usw. Gesogen. — Saug(e)!
- Schaffen**, looma — Ich schaffe usw. Ich schuf, du schuf(e)st, er schuf usw. — Ich schüfte, du schüfest usw. — Geschaffen. — Schaff(e)! (Schaffen, toimotama, talitama — põdratafse reegliõbedulkfelt.)
- Scheiden**, lahutama, eraldama; — negu: meiden.
- Scheinen**, paisama, kumama. — Ich scheine usw. — Ich schien, du schienst, er schien usw. — Ich schiene, du schienst, er schiene usw. — Geschienen. — Schein(e)!
- Schelten**, sõitlema. — Ich schelte, du schiltst, er schilt, wir schelten usw. — Ich schalt, du schalt(e)st, er schalt usw. — Ich schölte usw. — Gescholten. — Schilt!
- Scheren**, lõitama (willa, riiet), lammas niitma. — Ich schere, du schierst od. du scher(e)st, er schiert od. er schert, wir scheren usw. — Ich schor od. ich scherte, du schor(e)st od. du schertest, er schor od. er scherte usw. — Ich schöre, du schörest, er schöre usw. — Geschoren od. geschert. — Schier! od. scher(e)!
- Schieben**, liikama. — Ich schiebe usw. Ich schob, du schob(e)st, er schob usw. — Ich schöbe, du schöbest, er schöbe usw. — Geschoben. — Schieb(e)!
- Schießen**, püssi lastma, ruttama; — ragu fließen.
- Schinden**, nahka rebima, kurnama. — Ich schinde usw. — Ich schund, du schund(e)st, er schund usw. — Ich schünde, du schündest, er schünde usw. — Geschunden. — Schind(e)!
- Schlafen**, magama. — Ich schlafe, du schläfst, er schläft, wir schlafen usw. — Ich schlief, du schliefst, er schlief usw. — Ich

schliefe, du schliefeſt, er ſchliefe uſw. — Geſchlafen. — Schlaf(e)!

Schlagen, löbma. — Ich ſchlage, du ſchlägſt, er ſchlägt, wir ſchlagen uſw. — Ich ſchlug, du ſchlug(e)ſt, er ſchlug uſw. — Ich ſchläge, du ſchlägeſt, er ſchläge uſw. — Geſchlagen. — Schlag(e)!

*Schleichen, roomama, hiilama; — nagu: bleichen.

Schleifen, ihuma; nagu: greifen. (Schleifen, lohista — pöörataſſe reeglimdedulifelt.)

Schleißen, löhkluma, kikkutama; — nagu: beißen.

Schließen, lukutama; — nagu: fließen.

Schlingen, ögima, ahneſte neelama. — Ich ſchlinge uſw. — Ich ſchlang, du ſchlang(e)ſt, er ſchlang uſw. — Ich ſchlänge, du ſchlängeſt, er ſchlänge uſw. — Geſchlungen. — Schling(e)!

Schmeißen, wirutama; — nagu: beißen.

*Schmelzen, ſulama. — Ich ſchmelze, du ſchmilzeſt od. du ſchmilzt, er ſchmilzt, wir ſchmelzen uſw. — Ich ſchmolz, du ſchmolzeſt er ſchmolz uſw. — Ich ſchmölze, du ſchmölzeſt, er ſchmölze uſw. — Geſchmolzen. — Schmilz! (Schmelzen, ſulatama — pöörataſſe reeglimdedulifelt.)

Schnauben, nohiſema, nuustama. Ich ſchnaube, du ſchnaubſt uſw. — Ich ſchnaubte od. ich ſchnob, du ſchnaubteſt, od. du ſchnob(e)ſt, er ſchnaubte od. er ſchnob uſw. — Ich ſchnaubete od. ich ſchnobe, du ſchnaubeteſt od. du ſchnöbbeſt, er ſchnaubete od. er ſchnöbbe uſw. — Geſchnaubt od. geſchnoben.

Schneiden, löitama; — nagu: leiden.

Schrauben, läänama, kruwima; — nagu: ſchnauben.

Schreiben, kirjutama; — nagu: bleiben.

Schreien, karjuma. — Ich ſchreie uſw. Ich ſchrie, du ſchrieſt, er ſchrie uſw. — Ich ſchrie, du ſchrieſt, er ſchrie uſw. — Geſchrieen. — Schrei(e)!

*Schreiten, aſtuma, ſammuma; — nagu: reiten.

*Schwären, paiſetama, kaſwajat tegema. — Es ſchwört od. es ſchwört. — Es ſchwor. — Es ſchwöre. — Geſchworen. — Schwier od. ſchwäre!

Schweigen, waitima. — Ich ſchweige uſw. — Ich ſchwieg, du ſchwiegſt, er ſchwieg uſw. — Ich ſchwiege, du ſchwiegeſt, er ſchwiege uſw. — Geſchwiegen. — Schweig(e)!

*Schwellen, paiſuma, paiſetama. — Ich ſchwelle, du ſchwillſt, er ſchwillt, wir ſchwellen uſw. — Ich ſchwoll, du ſchwollſt, er ſchwoll uſw. — Ich ſchwölle, du ſchwölleſt, er ſchwölle uſw. — Geſchwollen. — Schwill! (Schwellen paiſutama, punni ajama — pöörataſſe reeglimdedulifelt.)

- Schwimmen, ujuma. — Ich schwimme usw. — Ich schwamm usw.
 — Ich schwömme usw. — Geschwommen. — Schwimm(e)!
- *Schwinden, laduma, wähdama. — Ich schwinde usw. — Ich schwand, du schwandest, er schwand usw. — Ich schwände, du schwändest, er schwände usw. — Geschwunden. — Schwind(e)!
- Schwingen, kiigutama, wibutama; — nagu: schlingen.
- Schwören, wanduma. — Ich schwöre usw. — Ich schwur od. ich schwor, du schwur(e)st, od. du schwor(e)st, er schwur od. er schwor usw. — Ich schwüre, du schwürest, er schwüre usw. — Geschworen. — Schwör(e)!
- Sehen, nägema, waatama. — Ich sehe, du siehst, er sieht, wir sehen usw. — Ich sah, du sahst, er sah usw. — Ich sähe, er sähe usw. — Gesehen. — Sieh(e)!
- *Sein, olema. — Ich bin, du bist, er ist, wir sind, ihr seid, sie sind. Olewiku tahtlew kōnewiis: ich sei, du sei(e)st, er sei, wir seien, ihr seiet, sie seien. — Ich war, du warst, er war, wir waren, ihr wart, sie waren. — Ich wäre usw. — Gewesen. — Sei! Seid!
- Senden, saatma, läkitama. — Ich sende usw. — Ich sandte, du sandtest, er sandte usw. — Ich sendete, du sendetest, er sendete usw. — Gesandt od. gesendet. — Send(e)!
- Sieden, keema, keetma. — Ich siede usw. — Ich sott od. ich siedete, du sottest od. du siedetest, er sott od. er siedete usw. — sötte, du söttest, er sötte usw. — Gesotten od. gesiedet — Sied(e)!
- Singen, laulma; — nagu: bringen.
- *Sinken, wajuma. — Ich sinke, du sinkst, er sinkt usw. — Ich sank, du sank(e)st, er sank usw. — Ich sankte, du sanktest, er sankte usw. — Gesunken. — Sink(e)!
- Sinnen, mötlemä. Ich sinne usw. — Ich sann, du sann(e)st usw. Ich sänne od. ich sönne, du sännest od. du sönnest, er sänne od. er sönne usw. — Gesonnen. — Sinn(e)!
- Sitzen, istuma. — Ich sitze, du sitztest od. du sitzt usw. — Ich saß, du saßest, er saß usw. — Ich säße, du säßest, er säße usw. — Gesessen. — Sitz(e)!
- Sollen, sunnitub olema, pidama. — Ich soll, du sollst, er soll, wir sollen usw. — Ich sollte usw. — Gesollt. — Kästkönnet ei ole.
- Spalten, löhtuma; — pöbratakse reeglimöeduliselst, peale minewiku kessõna: gespalten.
- Speien, sülgama; — nagu: schreien.
- Spinnen, kedrama. — Ich spinne usw. — Ich spann, du spann(e)st,

er spann usw. — Ich spönnē, du spönnest, er spönnē usw. — Gesponnen. — Spinn(e)!

Sprechen, kõnelema. — Ich spreche, du sprichst, er spricht, wir sprechen usw. — Ich sprach, du sprach(e)st, er sprach usw. Ich spräche, du sprächest, er spräche usw. — Gesprochen. Sprich!

*Sprießen, idu ajama; — nagu fließen.

*Springen, hüppama, kargama; nagu: dringen.

Stechen, torkima; — nagu: brechen.

Stechen, millegi sees olema; sisse pistetud olema. — Ich stecke usw. — Ich stat, du statst, er stat usw. — Ich stäke, du stäkest, er stäke usw. — Gesteckt. — Stecke! [Pööratatse ka reeglimõedulifelt; iseäranis, kui ta tähendab: sisse pistma.]

Steh(e)n, seisma. — Ich stehe, du stehst, er steht usw. — Ich stand, du standest, er stand usw. — Ich stände od. ich stünde, du ständest, od. du stündest, er stände od. er stünde usw. — Gestanden. — Steh(e)!

Stehlen, varastama. — Ich stehle, du stiehlt, er stiehlt, wir stehlen, usw. — Ich stahl, du stahlst, er stahl usw. Ich stöhle, du stöhlest, er stöhle usw.; harwem: ich stähle, du stählest usw. — Gestohlen. — Stiehl!

*Steigen, tõusma, ülespoole minema. — Ich steige usw. — Ich stieg, du stiegst, er stieg, usw. — Ich stiege, du stiegest, er stiege usw. — Gestiegen. — Steig(e)!

Sterben, surema. — Ich sterbe, du stirbst, er stirbt, wir sterben usw. — Ich starb, du starb(e)st, er starb usw. — Ich stürbe, du stürbest, er stürbe usw. — Gestorben. — Stirb!

*Steben, laiali lendama. — Es stieb, — stob. — Es stöbe. — Gestoben. — Stieb(e)!

Stin'en, lehlama, pahasti haifema; — nagu; sinken.

Stoßen, idukama. — Ich stöße, du stößest od. du stößt, er stößt, wir stoßen usw. — Ich stieß, du stießest, er stieß usw. — Ich stieße, du stießeest, er stieße usw. — Gestoßen. — Stoß(e)!

Streichen, silima, — nagu: bleichen.

Streiten, tülitsema, sõdima; — nagu reiten.

Tragen, kandma. — Ich trage, du trägst, er trägt, wir tragen usw. — Ich trug, du trug(e)st, er trug usw. — Ich trüge, du trügest, er trüge usw. — Getragen. — Trag(e)!

Treffen, tabama. — Ich treffe, du triffst, er trifft, wir treffen usw. — Ich traf, du traf(e)st, er traf usw. — Ich träfe, du träfest, er träfe usw. — Getroffen. — Triff!

Treiben, ajama, taga sundima; — nagu bleiben.

Treten, astuma, tallama. — Ich trete, du trittst, er tritt usw. — Ich trat, du trat(e)st, er trat usw. — Ich träte, du trätetest, er träte usw. — Getreten. — Tritt!

Trinken, jooma; — nagu: sinken.

Trügen, petma. — Ich trüge, du trügst, er trügt usw. — Ich trog, du trog(e)st, er trog usw. — Ich tröge, du trögest, er tröge usw. — Getrogen. — Trüg(e)!

Tun, tegeina, talitama — — Ich tue, du tust, er tut, wir tun usw. — Ich tat, du tat(e)st, er tat, wir taten usw. — Ich täte, du tätest, er täte usw. — Getan [kessõna: tuend] — Tu(e)!

*Verbleichen, tahwatama; nagu: bleichen [minewiku kessõna: verbleichen.]

*Verderben, ritti minema, häwinema. — Ich verderbe, du verderbst, er verderbt, wir verderben usw. — Ich verderb, du verderbst, er verderbe usw. — Ich verdürbe, du verdürbest, er verdürbe usw. — — Verderben. — Verderb! [Verderben, ära rikkuma, häwitoma — pööratatse jagedasti ka reeglimõedulifelt.]

Verdrießen vahandama. — Ich verdrieße, du verdrießest od. du verdrießt, er verdrießt usw. — Ich verdroß, du verdrossest, er verdroß, wir verdrossen usw. — Ich verdröße, du verdrößest, er verdröße usw. — Verdrossen. — Verdrieß(e)!

Vergessen, unustama; — nagu: essen: minewiku kessõna: vergessen.]

Verlieren taotama; — nagu: frieren [minewiku kessõna: verlieren.]

*Verlöbchen, kustuma. — Es verlobt. — Es verlobt. — Es verlobt. — Verlobchen. — Verlobt!

Verwirren, segama, jessi ajama; — pööratatse reeglimõedulifelt; üksnes minewiku kessõnal on sakš suju: verwirrt, verworren.

*Wachsen, kaswama. — Ich wachse, du wachsest, od. du wächst, er wächst, wir wachsen usw. — Ich wuchs, du wuchest, er wuchs usw. — Ich wüchse, du wüchsest, er wüchse usw. Gewachsen. — Wachse od. wuchs!

Wägen, kaaluma. — Ich wäge usw. Ich wog, ich wägte, du wogst od. du wägstest er wog od. er wägte usw. — Ich wöge od. ich wägete, du wägest, od. du wägstest, er wäge od. er wägete usw. — Gewogen od. gwägt. — Wäg(e)!

Waschen, pesema. — Ich wasche, du wäsch(e)st, er wäscht, wir waschen usw. — Ich wusch, du wuschest, er wusch usw. Ich wüsche, du wüschest, er wüsche usw. — Gewaschen. — Wasch(e).

- *Weichen, kōrmale hoidma, pōitama; — nagu: bleichen. Weichen, niisutama, leotama; — pōbratafse reeglimbedulifelt
Weisen, naitama; — nagu: preisen.
Wenden, pōbrama; — nagu: senden.
Werben, otšima, omats pōšūma. — Ich werbe, du wirbst, er wirbt wir werben usw. — Ich werbe, du wirbst, er wirbt usw. — Ich würde, du würdest, er würde usw. — Geworben. — Wirb!
*Werden, saama (millegits). — Ich werde, du wirst, er wird usw. — Ich ward od. ich wurde, du wardst od. du wurdest, er ward od. er wurde, wir wurden usw. — Ich würde, du würdest, er würde usw. — Geworden (abijafšna: werden). — Werbe!
Werfen, wiskama. — Ich werfe, du wirfst, er wirft, wir werfen usw. — Ich warf usw. — Ich würde usw. — Geworfen. Wirf!
Wiegen, šaluma. — Ich wiege, du wiegst, er wiegt usw. — Ich wog, du wogst, er wog usw. — Ich wöge, du wögest, er wöge usw. — Gewogen. — Wieg(e)! (Wiegen, hällitama, šiigutama — pōbratafse reeglimbedulifelt.)
Winden, punuma. — Ich winde usw. — Ich wand, du wandest, er wand usw. — Ich wände, du wändest, er wände usw. — Gewunden. — Winde!
Wissen, teadma. — Ich weiß, du weißt, er weiß, wir wissen, ihr wißt, sie wissen. — Ich wußte, du wußtest, er wußte usw. — Ich wüßte, du wüßtest, er wüßte usw. — Gewußt. — Wisse!
Wollen, tahtma. — Ich will, du willst, er will, wir wollen usw. — Ich wollte usw. — Gewollt. — Woll!
Ziehen, šūdistama. — Ich ziehe usw. — Ich zieh, du ziehst, er zieh usw. — Ich ziehe, du ziehest, er ziehe usw. — Geziehen. — Zieh(e)!
Ziehen, tōmbama, tirima. — Ich ziehe usw. — Ich zog, du zog(e)st, er zog usw. — Ich zöge, er zöge usw. — Gezogen. — Zieh(e)!

